



BALKANSKA
MREŽA ZA
RAZVOJ
GRADANSKOG
DRUŠTVA

U saradnji sa



Balkanske Građanske Prakse | #3

Vodič za nevladine organizacije
- izvori finansiranja iz evropske unije



Partnership in Action - Strengthening Balkan Civil Society Development Network
This project is funded by the European Union
Partnerstvo u akciji - Jačanje mreže za razvoj građanskog društva na Balkanu
Ovaj projekat je finansirala Europska Unija

© Balkanska mreža za razvoj građanskog društva i ECAS

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove publikacije se ne može reproducirati u bilo kom obliku bez dozvole BCSDN (Balkanske mreže za razvoj građanskog društva).

Kopije ove publikacije se mogu naručiti poštom i e-mailom sa sledećih adresa:

Balkanska mreža za razvoj građanskog društva (BCSDN)

Makedonski centar za međunarodnu saradnju (MCMS) – Sekretarijat

MCIC Izvršni direktor: Sašo Klekovski

BCSDN Koordinator: Tanja Hafner - Ademi

Adresa: Nikola Parapunov bb, P.O. Box 55, 1060-Skopje, Makedonija

E-mail: secretariat@balkancsd.net

Izdavač: Makedonski centar za međunarodnu saradnju

Autor: Marika Harjula, ECAS, Belgija

Uređivanje: Tanja Hafner - Ademi, MCMS, Makedonija



Ekumenska
Humanitarna
Organizacija

Prevod je omogućila

Ekumenska humanitarna organizacija

ul. Cirila i Metodija 21,

21000 Novi Sad, Srbija

Dizajn i priprema štampe: Koma, Skopje, Makedonija

Štampa: Borografika, Skopje, Makedonija

Štampano u Makedoniji, januar 2007.

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“,
Скопје

341.171.073.52 (4-672EU) : 061.2(036)

HARJULA, Marika

Vodič za nevladine organizacije : izvori finansiranja iz Evropske unije / [author Marika Harjula].
- Skopje : Makedonski centar za međunarodna saradnja, 2007. - 252 str. : ilustr. ; 24 sm. -
(Balkanske građanske praklike ; 3)

ISBN 978-9989-102-39-4

а) Европска унија - Финансирање невладини организации - Водичи

COBISS.MK-ID 68287754

Ovaj dokument je izrađen uz finansijku asistenciju Evropske unije. Za sadržaj ovog dokumenta isključivu odgovornost snose BCSDN i ECAS, i ne može se smatrati (pod kojim okolnostima) da isti održava stavove Evropske unije.

SADRŽAJ

POGLAVLJE 1 7

Uvod u finansiranje iz izvora EU 7

- 1.1 Opšti uvod 7
- 1.2 Budžet EU 9
- 1.3 Generalni direktorati i službe koje se bave eksternim finansiranjem 12
- 1.4 Reforma upravljanja eksternom pomoći 15
- 1.5 ECAS-ove preporuke za eksterno prikupljanje sredstava 15
- 1.6 Aneksi 18

POGLAVLJE 2 21

Finansiranje preko fondacija i korporativnih sponzora 21

- 2.1 Uvod u fondacije 21
- 2.2 Kategorizacija 22
- 2.3 Finansiranje preko fondacija 22
 - 2.3.1 Karakteristike sektora fondacija 99
 - 2.3.2 Sektor fondacija u novim državama članicama EU 99
- 2.4 Mapa sektora fondacija 24
- 2.5 Proces apliciranja 27
 - 2.5.1 Preliminarno istraživanje 99
 - 2.5.2 Osnove projektnog predloga 99
- 2.6 Uvod u korporativno finansiranje 31
- 2.7 Profili fondacija i korporativnih finansijera 32
 - 2.7.1 Fondacije 99
 - 2.7.2 Korporativni sponzori 99

POGLAVLJE 3 65

Interne budžetske linije 65

3.1 Interne budžetske linije 65

- 3.1.1 Audio-vizuelna sredstva, mediji, štampa, komunikacije i informacije **69**
- 3.1.2 Građansko društvo, evropska udruženja, unapređivanje Evrope, NVO **76**
- 3.1.3 Obrazovanje, obuka, mladi i kultura **90**
- 3.1.4 Zaposlenje i socijalna pitanja **97**
- 3.1.5 Energija i transport **104**
- 3.1.6 Proširenje **108**
- 3.1.7 Preduzetništvo i preduzeća **110**
- 3.1.8 Ekologija / životno okruženje **113**
- 3.1.9 Zdravlje i zaštita potrošača **118**
- 3.1.10 Pravosuđe i unutrašnji poslovi **122**
- 3.1.11 Istraživanje, tehnološki razvoj **129**

POGLAVLJE 4 133

Strukturni fondovi i Kohezioni fond 133

4.1 EU politika za društvenu, ekonomsku i teritorijalnu koheziju 134

- 4.1.1 Opšte **134**
- 4.1.2 Programiranje i osnovni principi **137**

4.2 Strukturni fondovi i kohezioni fond 142

- 4.2.1 Strukturni fondovi i kohezioni fond 2000-2006 **142**
- 4.2.2 Strukturni fondovi i kohezioni fond 2007-2013 **150**
- 4.2.3 Razvoj instrumenata i ciljeva **156**

POGLAVLJE 5 157

Eksterne budžetske linije 157

5.1 Spisak budžetskih linija 157

5.2 Programi finansiranja 160

- 5.2.1 Opšte informacije o programima finansiranja **160**
- 5.2.2 Programi u tematskim kategorijama **161**

POGLAVLJE 6 203

Pomoć za zemlje koje su pred pristupanjem u EU, pomoć zapadnom Balkanu i Evropska politika susedstva 203

6.1 Pomoć za zemlje koje su pred pristupanjem u EU 203

- 6.1.1 Instrument za pomoć pre pristupanja EU (IPA) **203**
- 6.1.2 Centralna i Istočna Evropa **209**
- 6.1.3 Turska **218**

6.2	Pomoć Zapadnom Balkanu - CARDS	219
6.3	Evropska susedska politika (ENP)	225
6.3.1	Države iz mediteranskog područja koje nisu članice EU	229
6.3.2	Ostale budžetske linije koje meda ne pokriva	232
6.3.3	Centralna Evropa i centralna Azija — TACIS	233
6.3.4	Korisni veb-sajtovi	237

POGLAVLJE 7	239
Korisni linkovi i kontakti	239

AKCIONI SERVIS EVROPSKIH GRAĐANA (ECAS)	246
BALKANSKA MREŽA ZA RAZVOJ GRAĐANSKOG DRUŠTVA (BCSDN)	248
MAKEDONSKI CENTAR ZA MEĐUNARODNU SARADNJU (MCMS)	251

Uvod u finansiranje iz izvora EU

1.1 OPŠTI UVOD

Svrha našeg vodiča je da na jednom mestu pruži pregled informacija koje su inače rasejane po veb-sajtovima različitih Generalnih direktorata Evropske komisije (DG). Ukoliko korišćenjem našeg vodiča pronađete određene, vama interesantne programe, te zatim pristupite naznačenim veb-stranama, na njima ćete pronaći više detalja o tim programima i pozivima za tendere. Otkrićete da se procedure tih programa prilično razlikuju od jednog do drugog DG-a. Na veb-sajtovima nekih DG-a mogu će čak naći i primeri tipova projekata za koje se odobravaju fondovi.

Evropska komisija je zasigurno najveći donator u Evropi. Procenjuje se da je 1 milijarda € (iz sveukupnog budžeta od 100 milijardi €) na raspolaganju za projekte NVO, pa čak i da je to samo vrh ledenog brega. Same NVO su učinile mnogo u poslednjih deset godina da bi se uz potporu Evropskog parlamenta uvećao budžet (koji je usmereniji na ekonomsku politiku) praktično za svako područje aktivnosti koje pokreću građanske organizacije. Drugim rečima, problem nije u nepostojanju programa ili fondova. Oni postoje i pokrivaju široki dijapazon aktivnosti. Praktično, za svaki projekat koji poseduje istinsku evropsku dimenziju i koji može da se poveže sa EU politikom trebalo bi da postoji odgovarajući fond. Najpre bi se trebalo zapitati da li postoji dobra strategija za pristup budžetu EU.

Uspešno prikupljanje sredstava počinje sposobnošću da se pristupi tačnoj informaciji o tome šta se zahteva

Ako vi i vaša organizacija posvetite neophodno vreme za usvajanje strateškog pregleda i prihvatanje osnovnih pravila igre kako bi izbegli greške prilikom sklapanja ugovora i u vođenju finansija, ne postoji razlog zašto bi i dalje propuštali prilike koje nude evropski projekti. Zato smo u ovom uvodnom poglavlju uvrstili preporuke za lakši pristup evropskim fondovima.

Uspešno prikupljanje sredstava počinje sposobnošću da se pristupi tačnoj informaciji o tome šta se zahteva. Zatim, mora uslediti odluka da se ovo sprovede u delo. Takođe je neophodno promisliti o razlozima za i protiv finansiranja iz EU izvora.

S jedne strane, negativni aspekti uglavnom imaju veze sa veoma krutim i birokratskim sistemima koje okružuju ovaj poduhvat. Male NVO bi pogotovo trebalo da uzmu u obzir sledeći spisak nedostataka i prepreka:

- **Finansijski zahtevi su previsoki.** Na sreću, došlo je do izvesnog olakšanja u vezi sa zahtevom za garante tako da organizacije ne moraju uvek da ih obezbede. Ipak, za one slučajeve kada se to ipak zahteva, pronalaženje garanata i garancija za projekat može da bude nemoguće u klimi gde banke i društvena ekonomija koje su bliske tom sektoru zahtevaju garancije u vidu imovinskih objekata (nekretnina) ili gotovine.
- **Procedure za podnošenje zahteva su preteške.** Obično je neophodno da se izdvoji barem mesec dana za rad na pozivu za projektne predloge – za pisanje aplikacije, sastavljanje budžeta u specijalnom formatu, nabavljanje pisama podrške i garantnih pisama od kofinansijera, kao i za ispunjavanje svih formalnih zahteva kao što su izjave od banaka i revizora. Potrebno je izdvojiti čitav jedan dan samo da bi se na pravilan način sastavili svi dokumenti i da bi se u zapečaćenim kovertama poslali pre određenog roka. Potrebno je uložiti puno napornog rada za sastavljanje aplikacije jer je moguće da će biti odbijena na čisto formalnoj osnovi – recimo ako su statuti dati na pogrešnom jeziku, ako nedostaju računi i itd.
- **Unapred određeni i prekomerno krut pristup može da koči kreativnost.** Često se aplikacije ili prihvataju ili odbijaju u zavisnosti od toga da li se uklapaju u predodređene ciljeve, da li odražavaju programe koje su institucije prethodno usvojile, a ne od toga koliko su u stanju da prošire granice postojeće politike.

Štaviše, dozvoljene varijacije u budžetu ili izmene u vremenskom okviru su veoma restriktivne, što umnogome otežava NVO da eksperimentišu sa različitim načinima implementacije za vreme nekog projekta.

S druge strane, baratanje fondovima EU može da bude veoma unosno. Premda je popunjavanje formulara u aplikacijama teret, to je takođe i dobra vežba u strateškom planiranju. Time ne samo da se unapređuje kapacitet finansijskog rukovođenja organizacije, već se i NVO podstiču da potraže partnere i da na taj način prošire svoje mreže na druge države i na druge tipove organizacija. Zatim, fondovi EU se veoma često mogu koristiti za eksperimentisanje novim šemama – na primer, za obnovu gradskog jezgra, pri čemu se stvara ogromno znanje zbog razmene u evropskim mrežama i usled prevazilaženja tradicionalnog šablona finansiranja preko nacionalnih uprava i vlada. Takođe, iskustvo stečeno u radu sa EU fondovima olakšava rad i sa drugim telima koja raspolažu finansijama.

Evropska unija je jedan od glavnih aktera u međunarodnoj saradnji i razvojnoj pomoći. Evropska zajednica i njene države članice zajedno daju više od 50% sveukupne svetske Zvanične razvojne pomoći (Official Development Assistance - ODA) i više od dve trećine pomoći u vidu grantova. Sama Evropska komisija odgovara za 10% svetske ODA. Upravljanje eksternom pomoći je trenutno u nadležnosti četiri Generalnih direktorata (DG) Evropske komisije:

- 1) EuropeAid kancelarija za saradnju
- 2) DG za inostrane odnose
- 3) DG za razvoj
- 4) Humanitarna kancelarija Evropske zajednice (ECHO).

Procedura upravljanja eksternom pomoći koju pruža Evropska unija je odnedavno ažurirana. "Reforma eksterne pomoći" koja je bila usmerena ka većoj delotvornosti, većem odzivu na probleme u zemljama u razvoju i delotvornijem korišćenju fondova je obuhvatala vremenski rok od četiri godine (2000-2004). Nedavno dovršena reforma pruža veću autonomiju i veću odgovornost delegacijama Evropske komisije u zemljama u razvoju. Kao rezultat toga, mnogim fondovima i budžetskim linijama će se upravljati na decentralizovani način time što će se delegacije EU u određenim državama neposredno uključivati. Za više informacija i za najnovije vesti o procesu reforme možete da konsultujete sledeći link:

Evropska unija je jedan od glavnih aktera u međunarodnoj saradnji i razvojnoj pomoći. Evropska zajednica i njene države članice zajedno daju više od 50% sveukupne svetske Zvanične razvojne pomoći (Official Development Assistance - ODA) i više od dve trećine pomoći u vidu grantova. Sama Evropska komisija odgovara za 10% svetske ODA.

1.2 BUDŽET EU

Finansijske perspektive 2007-2013

Ovaj vodič se pojavio [na engleskom jeziku, prim. prev.] upravo u vremenu kada je postignuta saglasnost oko finansijskih perspektiva za 2007-2013 godinu (u aprilu 2006), posle političke nagodbe koja je sklopljena pri kraju predsedavanja Velike Britanije EU-om u decembru 2005. Ishod ovih pregovora može da se smatra kompromisom.

U svom saopštenju iz jula 2004. godine, Komisija je predložila da se povećanje udela učešća u prihodima EU zadrži na 1.24% od Ukupnog nacionalnog prihoda (Gross National Income - GNI), što bi u svakom slučaju označavalo određeno smanjenje raspoloživih izvora zbog proširenja EU. Takođe se predlagalo da se struktura finansijske perspektive modifikuje kako bi se postigla delotvornija implementacija fondova, sa glavnim naglaskom na rastu konkurentnosti i zapošljavanja. Međutim, na svom zasedanju u decembru 2005. Savet [Evrope] usaglasio je finansijske perspektive za 2007-13 (kao što se vidi u dokumentu 15915/05, predlog od strane austrijskog predsedništva) te se na taj način limit smanjio samo na 1,045%, odnosno na 862,4 milijardi €.

Parlament je, budući nezadovoljan redukovanim budžetom, tražio povećanje od 12 milijardi, ali je u pregovorima sa austrijskim predsedništvom u aprilu 2006. godine uspeo da postigne povećanje samo od 4 milijarde €, tako da je EU budžet iznosio 866,4 milijardi €. Ovo povećanje je okrenuto ka programima sa područja konkurentnosti i inovacije i usredsređeno je na preko-evropske mreže, doživotno učenje, istraživanje i na razvoj (R&D). Očigledno je da ovaj ishod predstavlja kompromis, a komesar za Finansijsko programiranje i budžet Gribauskaitė (Grybauskaitė) je, između ostalog, pozdravio sporazum uz primedbu da budžet potreban evropskoj budućnosti nije ovakav. U skladu sa tim, mnogi pozdravljaju reviziju EU budžeta u 2008. godini kao mogućnost dopune EU budžeta pre 2013. godine.

Budžetska procedura

Budžetska procedura, izložena u članu 272 EEC Sporazuma, utvrđuje korake i vremenske granice koje Savet i Parlament (dve ruke budžetskog autoriteta) moraju da ispoštuju: ova procedura, koju navedeni Sporazum definiše, traje od 1. septembra do 31. decembra u godini koja prethodi određenoj budžetskoj godini.

Ukratko, priprema budžeta je u suštini procedura koja se sastoji od tri faze:

- 1) Komisija priprema *Preliminarni nacrt budžeta* u **maju**. Ovome prethode diskusije u tri pravca između Komisije, Parlamenta i Saveta pre nego što Komisija odobri Preliminarni nacrt budžeta. Budžet se predaje budžetskim ekspertima u Savetu na razmatranje. Zatim se predaje Komitetu stalnih predstavnika (COREPER) na izglasavanje putem kvalifikovane većine. Zatim konačno dolazi do Budžetskog saveta. Na osnovu ovog glasa Savet ustanovljava nacrt budžeta (krajem **jula**).
- 2) U sledećoj fazi nacrt budžeta se predaje Parlamentu na prvo čitanje. Izveštači različitih komisija beleže amandmane zasnovane na preporukama članova odbora, zatim se ovi podnose Budžetskoj komisiji. Budžetska komisija zatim razmatra sve navedene amandmane iz svih odbora i političkih grupa na jednom dugom odborskom sastanku, te odlučuje o svom stavu na svaki amandman pre nego što se budžet izglasa na plenarnoj sednici u **oktobru**. U ovoj fazi se odlučuje o sudbini amandmana na budžet u vezi sa svim namerama i ciljevima, bez obzira na to što će doći i do drugog čitanja.
- 3) U trećoj fazi nacrt budžeta se vraća Savetu na drugo čitanje za vreme treće nedelje **novembra**. Savet je opunomoćen da menja nacrt budžeta, uzimajući u obzir izglasane amandmane od strane Parlamenta prilikom prvog čitanja. Kod ove tačke Savet može da daje neke predloge. Nacrt budžeta se zatim ispravlja i vraća Parlamentu krajem **novembra**. Sredinom **decembra** Parlament pregledava ispravke i predloge Saveta i uglavnom zadržava isti budžet po povratku od Saveta. Međutim, Parlament ima moć da prihvati ili da odbaci ispravke. O poslednjoj verziji se glasa na **decembarskoj** plenarnoj sednici, gde predsednik Parlamenta

izjavljuje da je budžet prihvaćen, te da ga je sada moguće implementirati.

1.2.1 OBJAŠNJENJE NAČINA FINANSIRANJA

Grantovi i javne nabavke

Da bi se projekti i aktivnosti mogli implementirati, Komisija daruje novac u obliku grantova. Aktivnosti i projekti koji se uzimaju u obzir moraju biti povezani sa politikom Evropske unije

Da bi se projekti i aktivnosti mogli implementirati, Komisija daruje novac u obliku **grantova**. Aktivnosti i projekti koji se uzimaju u obzir **moraju biti povezani sa politikom Evropske unije**. Grantovi mogu da se dodele u okviru različitih oblasti, kao na primer, istraživanje, obrazovanje, zdravstvo, zaštita potrošača, zaštita životne sredine, humanitarna pomoć i itd. Različite oblasti se kategoriju pod budžetskim linijama (objašnjenje sledi dalje u tekstu). Grantovi se dodeljuju posle raspisivanja poziva za predloge koje komisija oglašava na svojim internet sajtovima; poziv za predloge poziva kandidate da u određenom vremenskom roku izlože predlog za akciju koja je u skladu sa ciljevima koji se žele postići uz ispunjavanje neophodnih uslova. Ovi pozivi za predloge takođe mogu da se objave u Zvaničnom biltenu Evropske unije – C serije (Official Journal of the European Union – C series).

Komisija takođe sačinjava ugovore za javne nabavke pod kojima se ugovarači obavezuju na snabdevanje dobara, izvođenje javnih radova ili pružanje usluga. Ovi ugovori se sačinjavaju posle poziva za tendere

Komisija takođe sačinjava ugovore za javne nabavke pod kojima se ugovarači obavezuju na snabdevanje dobara, izvođenje javnih radova ili pružanje usluga. Ovi ugovori se sačinjavaju posle **poziva za tendere**. Za više informacija u vezi sa ovim, preporuka je da se informišete na sajtovima različitih odeljenja Komisije i posredstvom zvaničnog biltena Evropske unije, gde se oglašavaju tenderi.

Budžetske linije se kodiraju prema oblastima politike. Primer se daje da bi se objasnilo na koji način je svaka oblast politike označena u novoj nomenklaturi.

Budžetska smernica: **15 02 02 02** važi za:

Politika:	15 (obrazovanje i kultura)
Poglavlje:	15 02 (obrazovanje)
član:	15 02 02 (opšte i više obrazovanje)
Predmet:	15 02 02 02 (Sokrat) ¹

1.3 GENERALNI DIREKTORATI I SLUŽBE

KOJE SE BAVE EKSTERNIM FINANSIRANJEM

EUROPEAID

Komesar Ferrero-Waldner (Ferero-Valdner) (DG Inostrani odnosi) je na mestu predsednika a komesar Louis Michel (Luj Mišel) (DG Razvoj) je na mestu izvršnog direktora EuropeAid-a. Kancelarija implementira eksterne instrumente pomoći Komisije, koji se finansiraju iz budžeta Evropske zajednice i Evropskog razvojnog fonda (European Development Fund - EDF). Ova kancelarija rukovodi svim fazama projektnog ciklusa do 80% programa pomoći EU (u Africi, Karibima i Pacifiku, Mediteranu, zapadnom Balkanu, državama bivšeg Sovjetskog saveza, Aziji i Latinskoj Americi) i preko 80% od godišnjih 9,6 milijardi € budžeta za eksternu pomoć EU. Počevši od 1. januara 2001. godine, kada je osnovana kancelarija EuropeAid, direktorati za Inostrane odnose i za razvoj su nadležni za višegodišnje programiranje i EuropeAid za ostatak programskog ciklusa. Cilj je razdvajanje političkih i strateških predmeta od identifikacije i implementacije projekta.

Kontakt:

European Commission

EuropeAid H 05, B-1049 Brussels

Tel +32 2 299 4237/4825, Fax +32 2 299 6407

E-mail::EuropeAid-info@cec.eu.int

Veb-strana: <http://europa.eu.int/comm/europeaid>

DG INOSTRANI ODNOSI (RELEX)

Direktorat Inostranih odnosa je nadležan za odnose sa državama koje su izvan zone EU i sa međunarodnim organizacijama kao što su Ujedinjene nacije. Takođe je odgovoran i za administriranje rada više od 120 delegacija Komisije u zemljama u razvoju. Komesar za inostrane odnose je gđa Benita Ferrero-Waldner (Ferero-Valdner) i ova funkcija predstavlja osnovnu vezu Komisije sa visokim predstavnikom za opštu inostranu i bezbednosnu politiku kao i za vezu sa Savetom EU za opšte poslove. Detaljni pregled odgovornosti ovog direktorata može da se pronade na sledećoj adresi:

http://europa.eu.int/comm/dgs/external_relations/index_en.htm

DG RAZVOJ

Generalni direktorat za Razvoj deluje u tesnoj saradnji sa DG Inostranih poslova, EuropeAid-om i ECHO-om. Komesar za Razvoj i za ECHO (vidi dole) je Louis Michel (Luj Mišel). Njegov glavni zadatak jeste da se finansijski potpomogne razvoj u ACP zemljama (Afrika, Karibi i Pacifik) i prekomorskim zemljama i teritorijama (OCT). EDF se finansira iz direktnih doprinosa država članica. Dodatna informacija u vezi sa DG-om za razvoj može da se nađe na sledećoj adresi: http://europa.eu.int/comm/development/index_en.htm

Kontakt:

Unit B/1 – Development Policy, Coherence and Forward Studies
(Razvojna politika, koherencija i napredne studije)

Head of Unit

Ms Françoise MOREAU

Tel +32 2 299 0772, Fax +32 2 299 2915

E-mail: Development@cec.eu.int

Unit A/3 – Relations with civil society
(Odnosi sa građanskim društvom)

Mr P BANGMA

Tel +32 2 296 6052, Fax +32 2 299 3206

E-mail: Development@cec.eu.int

HUMANITARNA KANCELARIJA EVROPSKE ZAJEDNICE (ECHO)

Cilj ECHO-a, osnovanog 1992. godine, jeste da pruža humanitarnu pomoć u vanrednim situacijama kao što su prirodne nepogode i oružani sukobi u državama koje nisu članice EU. ECHO deluje na principu Okvirnih partnerskih ugovora (Framework Partnerski Agreement - FPA) sa humanitarnim NVO i međunarodnim organizacijama za pomoć, zajedno sa agencijama UN unutar Administrativnih okvirnih ugovora (Administrative Framework Agreement - FAFA). Novi FPA je stupio na snagu 1. januara 2004. sa ciljem da se pojednostave administrativne procedure koje regulišu finansiranje ECHO-a i da bi se poboljšala implementacija i rezultati humanitarne pomoći koju finansira Evropska zajednica. ECHO je potpisao ugovor o novom okvirnom partnerstvu sa 130 NVO.

ECHO prima finansije iz budžeta za humanitarnu pomoć Komisije, i u skladu sa Naslovom 23 (Title 23) i Evropskim razvojnim fondom (EDF). Pored finansiranja humanitarne pomoći, ECHO je isto tako nadležan za finansiranje programa treninga i kampanja informisanja u cilju podizanja javne svesti o humanitarnoj pomoći. Za dodatne informacije pogledajte:

http://europa.eu.int/comm/echo/index_en.html

Kontakt:

ECHO 7 – Information and communication (Informacije i komunikacije)

Mr Simon Anthony HORNER (Head of Unit)

Tel +32 299 2996

E-mail: echo-info@cec.eu.int

ECHO 1 – Africa, Caribbean, Pacific (Afrika, Karibi, Pacifik)

Mr Cornelis WITTEBROOD (Head of Unit)

Tel +32 2 295 7312

E-mail: cornelis.wittebrood@cec.eu.int

ECHO 2 – Central and Eastern European Countries, NIS, Mediterranean countries and Middle East (države centralne i istočne Evrope, Mediterana i Bliskog istoka i Zajednica nezavisnih država)

Mr Jean-Claude HEYRAUD (Head of Unit)

Tel +32 2 296 9471

E-mail: jean-claude.heyraud@cec.eu.int

ECHO 3 – Asia, Central and South America (Azija, centralna i južna Amerika)

Mr Esko KENTRSCHYNSKYJ (Head of Unit)

Tel +32 2 295 3420

E-mail: esko.kentschynskyj@cec.eu.int

ECHO 4 – General policy affairs; relations with European institutions, partners and other donors; planning co-ordination and support; general support for major crises (opšti politički poslovi; odnosi sa evropskim institucijama, partnerima i ostalim donatorima; planiranje koordinacije i podrške; opšta podrška velikim krizama)

Mr Johannes LUCHNER (Head of Unit)

Tel +32 2 296 8811

E-mail: johannes.luchner@cec.eu.int

1.4 REFORMA UPRAVLJANJA EKSTERNOM POMOĆI

Smatra se da ključni element reforme jeste premeštanje koncentracije upravljanja pomoći prema delegacijama Komisije kako bi se poboljšao kvalitet i brzina isporuke pomoći u svim programima.

Smatra se da ključni element reforme jeste premeštanje koncentracije upravljanja pomoći prema delegacijama Komisije kako bi se poboljšao kvalitet i brzina isporuke pomoći u svim programima. U ovom trenutku Komisija ima predstavništva u 128 zemalja širom sveta, a ona bi trebalo da igraju važniju ulogu u razvojnoj pomoći po pitanju povećanog upliva nad identifikacijom i procenom projekta, prilikom ugovaranja i isplaćivanja javnih fondova, monitoringa i evaluacije projekata. Međutim, još bi se mnogo toga trebalo učiniti u tom pogledu. Kao deo ove procedura Evropska komisija takođe namerava da intenzivira saradnju između država članica na terenu u povezanosti sa državnim vlastima.

Za daljnje informacije u vezi sa eksternom pomoći, kontaktirajte vama relevantnu delegaciju. Kontaktne detalje svih EU delegacija možete da nađete na sledećem veb-sajtu:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/delegations/intro/web.htm

1.5 ECAS-ove PREPORUKE ZA EKSTERNO PRIKUPLJANJE SREDSTAVA

Identifikovati prave prilike za finansiranje. Pre svega, redovno pratite veb-stranu EuropeAid-a (europa.eu.int/comm/europeaid) koji je glavni izvor informacija o eksternoj pomoći.

Identifikovati prave prilike za finansiranje

Pre svega, redovno pratite veb-stranu EuropeAid-a (europa.eu.int/comm/europeaid) koji je glavni izvor informacija o eksternoj pomoći. Ova veb-strana sadrži sve detalje o procedurama za ugovor i svu relevantnu dokumentaciju: formular za apliciranje, standardne ugovore, obaveštenja o nabavkama, pozive za predloge i itd. Svako ko je zainteresovan (firme, NVO i itd.) može da direktno skine ove dokumente. ECAS inače svojim članicama pruža redovne informacije o pozivima za predloge i tendere. Za dodatne detalje možete kontaktirati library@ecas.org.

Proveriti da li imate neophodno vreme, sredstva i sposobnost za pisanje nacrtu projekta

Odazivanje na predloge ili tender može da bude punovremeni posao za jednu osobu tokom mesec dana. U opis ovog posla bi mogli da se uključe i pregovori sa partnerima o njihovim određenim ulogama i o budžetu, što takođe oduzima mnogo vremena. Možda se ipak ne

bi trebalo latiti svega ovoga osim ako imate velike šanse da uspete. Obratite pažnju na sledeće:

- Odvojte vreme — na primer, biće vam potreban čitav dan da se sakupe svi detalji.
- Pošto će vaši projekti uglavnom biti okrenuti prema eksternoj pomoći Evropske komisije, moraćete da znate kako da koristite instrumente EU za projektni razvoj kao što su: Upravljanje projektnim ciklusom (Project Cycle Management - PCM); i Logički okvir. Komisija koristi iste ove instrumente prilikom pripremanja projekata i njihovoj proceni (pogledajte kraj ovog poglavlja — Aneks I koji sadrži neke informacije o ovim instrumentima).
- Moraćete da imate neku predstavu o tome kako se projekti odabiraju za finansiranje, takođe i šta treba uključiti u budžet. Proverite svakako da li je budžet pripremljen u skladu sa formatom i zahtevanim smernicama.

Proveriti da li imate neophodno vreme, sredstva i sposobnost za pisanje nacrtu projekta

Izgraditi sistem potpunog pridržavanja odredbama ugovora

Da bi se to moglo uraditi, imajte na umu sledeće:

- Valjano vodite dokumentaciju. Neophodno je da se čuvaju svi obračuni i računi od snabdevača i partnera tako da je moguće lako sprovesti revizije u elektronskom i u pisanom obliku. Uobičajena praksa je da se zajedno sa konačnim izveštajem predaju sva finansijska opravdanja, i da se sve to usvoji pre poslednje uplate.²
- Promene u budžetu. Opšte je pravilo da se izbegava menjanje budžeta. Međutim, ukoliko je promena neophodna i odnosi se na suštinu projekta, onda se najpre mora zatražiti odobrenje Evropske komisije i da se promena implementira tek po dobijanju saglasnosti. Ukoliko se promena odnosi na prenos sredstava između budžetskih kategorija i pri tom se pojedine kategorije povećavaju za manje od 10%, onda se promena može implementirati, ali je neophodno o tome što je pre moguće informisati Komisiju.

Izgraditi sistem potpunog pridržavanja odredbama ugovora

² Vidi član 97 o pravilima implementacije.

Za potpunu informaciju u vezi sa Opštim administrativnim merama (General Administrative Provisions), pogledajte sadržaje na sledećem linku:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/cont_typ/st/cg_en.pdf

Sledeći izveštaji na kojima bi trebalo da radite su sledeći:

Izveštaji o napretku projekta – u zavisnosti od tipa i trajanja projekta zahtevaće se od vas da napišete izveštaje o napretku ili nedeljno, ili mesečno, ili tromesečno ili čak i na svakih šest meseci. Izveštaj bi obično trebalo da je napisan na četiri do šest stranica i to na jeziku ugovora.

Periodični izveštaj i (Interim reports) – kao što se vidi iz naslova, ovakav izveštaj se obično podnosi u toku implementacije projekta. Ukoliko se drugačije ne formuliše, izveštaj bi trebalo pisati kao opis događaja do određenog datuma, uz objašnjenje kako vi vidite da će projekat napredovati u budućnosti i uloge raznih partnera u projektu. Uvrstite kratak dokument koji evaluira projekat, a koji treba da nabroji probleme u vezi sa implementacijom projekta; jake strane i slabosti projekta; i mera u kojoj su dostignuti ciljevi projekta. Od vas će se zahtevati da podnesete dokumente i primere kojima argumentujete vaše tvrdnje. Kod ove tačke imate takođe priliku da date nekoliko preporuka.

Konačni izveštaji – Pre dovršenja projekta trebalo bi da pripremite potpuni izveštaj aktivnosti. Normalno, izveštaj ne bi trebalo da je duži od 20 stranica i trebalo bi da se napravi u tri primerka. Izveštaj bi trebalo da bude narativni opis aktivnosti koje su se odigravale i da nabroji postignute rezultate. U evaluaciju možete da uključite sve moguće preporuke koje imate za budućnost. Priložite i anekse ako ste se pozivali na njih u konačnom izveštaju. Tipovi dokumentacije koje treba uključiti u aneksima su sledeći: programi, izveštaji, spiskovi učesnika, statistike o količini i vrsti proizvedenog materijala, na primer - dokumenti, video snimci, softver, opise kako i kome su podeljeni. Trebalo bi priložiti i kopije izveštaja u štampanim medijima ukoliko je toga bilo.

Finansijski izveštaj — Da bi isplata poslednje rate bila moguća, morate da sačinite potpuni, finansijski revidirani izveštaj, obično u tri primeraka, i pre konačnog roka utvrđenog u ugovoru. Poslednji rok za podnošenje je obično tri meseca posle završetka projekta. Uz izveštaj bi trebalo priložiti sve relevantne obračune, račune, fakture i itd. Koliko god je moguće, finansijski izveštaj treba da prati budžetske kategorije i linije iz projektnog budžeta. Objašnjenje se mora dati za svako značajno odstupanje. Mora se obezbediti jasan revizijski trag koji ukazuje na izvorne dokumente. Obratite pažnju na to da ista osoba koja je potpisala ugovor mora da potpiše i finansijski izveštaj. Trebalo bi vašem finansijskom izveštaju priložiti pismo sa zahtevom za poslednju isplatu sa detaljima vašeg bankovnog računa. Od vas će se najverovatnije zahtevati da u svom pismu izjavite da li ste imali dodatan prihod od kamate na sredstva primljena od Komisije.

Pošto se konačni i finansijski izveštaji odobre, konačna isplata bi trebalo da usledi u roku od 60 dana. Međutim, iskustvo pokazuje da može da dođe do kašnjenja u isplati, što bi vašoj organizaciji moglo da izazove finansijske poteškoće. Budite spremni da u tom slučaju koristite moguće rezervne fondove ili čak da od banke uzmete neku pozajmicu. Korisno je istražiti i druge mogućnosti finansiranja, kao npr. pozajmice sa niskom kamatnom stopom od kooperativnih banaka ili osnivanje garantnih fondova sa drugim NVO.

Korisno je istražiti i druge mogućnosti finansiranja, kao npr. pozajmice sa niskom kamatnom stopom od kooperativnih banaka ili osnivanje garantnih fondova sa drugim NVO.

I.6 ANEKSI

I.6.1 DVA EU INSTRUMENTA ZA RAZVIJANJE PROJEKTA

Upravljanje projektnim ciklusom (Project Cycle Management - PCM)

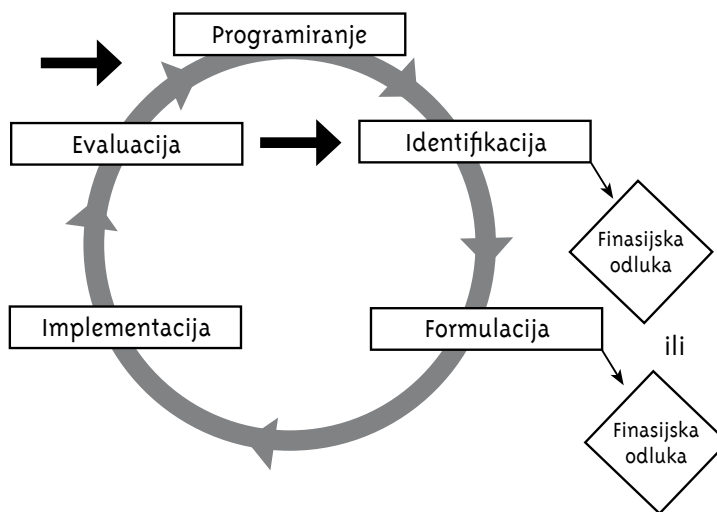
1992. godine Evropska komisija je usvojila "Upravljanje projektnim ciklusom" (PCM) koji predstavlja skup alata za planiranje (dizajniranje) i vođenje projekata kako bi se poboljšao kvalitet projektnog dizajna i upravljanja, te povećala delotvornost. PCM je sredstvo koje se prvenstveno koristi u cilju delotvorne implementacije eksterne pomoći EC. PCM pomaže da se obezbedi da:

- projekti podržavaju glavne ciljeve i politiku EC i razvojnih partnera;

“Upravljanje projektnim ciklusom” (PCM) koji predstavlja skup alata za planiranje (dizajniranje) i vođenje projekata kako bi se poboljšao kvalitet projektnog dizajna i upravljanja, te povećala delotvornost

- Projekti su relevantni u odnosu na dogovorenu strategiju i stvarne probleme ciljnih grupa/korisnika;
- Projekti su izvodljivi, što znači da je realistično da se ciljevi mogu postići s obzirom na ograničenja sredine u kojoj se projekat ostvaruje i sposobnosti implementirajućih agencija; i
- Koristi od projekta su održive.

Projektni ciklus EC ima 5 glavnih faza koje su prikazane dole na dijagramu:³



Elektronsku verziju ažuriranog priručnika možete preuzeti sa adrese:

www.europa.eu.int/comm/europeaid/qsm/documents/pcm_manual_2004_en.pdf

Pristup putem Logičkog okvira (Logical Framework Approach - LFA)

Ovo je alat za projektni dizajn i upravljanje kojim se obezbeđuje interna logičnost projektnog plana. Ovaj instrument omogućuje planerima da promisle o tome kako će sprovoditi monitoring i procenu projekta od samog početka. Ključne informacije o projektu se sakupljaju u jedan dokument – tzv. logički okvir (logframe) – koji daje kratak pregled kao i osnovu za pripremu akcionih planova, razvoj sistema za monitoring i okvir za procenu. Ovo je osnovno

3 Slika i informacije su preuzeti sa veb-sajta Europeaid-a: www.europa.eu.int/comm/europeaid/qsm/project_en.htm

sredstvo koji se koristi unutar upravljanja projektnim ciklusom. LFA se dole ilustruje:⁴

LOGIČKI OKVIR

FAZA ANALIZIRANJA	FAZA PLANIRANJA
▶ Analiza zainteresovanih čirilaca — prepoznavanje mogućih glavnih učesnika i procena njihovih kapaciteta ▶ Analiza problema — prepoznavanje ključnih problema, smetnji i mogućnosti; određivanje uzročno-posledičnih odnosa ▶ Analiza ciljeva — razvijanje rešenja za prepoznate probleme; prepoznavanje sredstava za rešavanje uzročno-posledičnih odnosa. ▶ Analiza strategije — prepoznavanje raznih strategija za postizanje rešenja, izbor najprikladnije strategije	▶ Razvijanje matrice logičkog okvira — definisanje projektne strukture, testiranje njene unutrašnje logičnosti i rizika, formulisanje merljivih pokazatelja uspeha ▶ Vremensko planiranje aktivnosti — određivanje redosleda i međusobne zavisnosti aktivnosti; procena njihovog trajanja i raspodela odgovornosti ▶ Usklađivanje resursa — na osnovu plana aktivnosti, odrediti inpute i budžete

Ovaj instrument omogućuje planerima da promisle o tome kako će sprovesti monitoring i procenu projekta od samog početka

Za dodatne informacije o metodama evaluacije posetite veb-sajt: <http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/evaluation/methods/index.htm>

⁴ Vidi veb-sajt: http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/qsm/project_en.htm

Finansiranje preko fondacija i korporativnih sponzora

2.1 UVOD U FONDACIJE

Fondacije imaju dugu istoriju rada sa NVO. Imajući u vidu njihov razvoj počevši od srednjeg veka do danas fondacije su uvek u nekoj meri bile uključene u dobrotvorni rad i socijalne akcije. Uspeh američkog modela fondacija i ekonomski oporavak i politička stabilnost zapadne Evrope doprineli su ponovnom uspostavljanju važnosti sektora Evropske fondacije.

Zahvaljujući ovome, uloga fondacija je sve više istaknuta na polju prikupljanja sredstava. Procenjuje se da u centralnoj, istočnoj i zapadnoj Evropi postoji 200 000 fondacija koje su postale važan izvor finansiranja pored institucionalnih fondova od nacionalnih vlada i Evropske unije.⁵

Uloga fondacija u odnosu na globalno upravljanje i razvoj izvan EU je priznata u saopštenju Evropske komisije iz 2003. godine, a u skorije vreme generalni sekretar UN-a, Kofi Anan, dotakao se iste problematike.⁶

5 Karina Holly, "Putovanje bez granica — dosezanje i apliciranje kod fondacija" [Journey Without Borders — Reaching and Applying to Foundations], The International Foundation Directory 2003, 12. izdanje. (London: Europa Publications, 2003), 19–22.

6 Komisija evropskih zajednica, "Saopštenje o upravljanju i razvoju" [Comm-

Sektor fondacija je izvanredno raznolik i širok. Fondacije širom Evrope svake godine finansiraju na hiljade različitih projekata i programa koji potiču od tzv. većih Međunarodnih nevladinih programa (INGO) sve do lokalnih projekata na nivou građanskih akcija; od specijalizovanih visoko-naučnih tema poput istraživanja korenskih ćelija, sve do teorijskih i najosnovnijih kao što su ljudska prava.

Prema tome, zahvaljujući sve većoj ulozi koju fondacije igraju u finansiranju, sledeće poglavlje će pokušati da donekle rasvetli način njihovog rada i to da biste mogli prikupljati sredstva preko njih.

2.2 KATEGORIZACIJA

Jedno od ključnih umeća koja „fandrejzeri“⁷ moraju razvijati ukoliko žele da njihova nastojanja budu plodonosna jeste da budu u stanju da definišu fondacije. Fandrejzeri moraju da klasifikuju fondacije kako bi shvatili njihov puni potencijal. Koristili smo sledeće kategorije kao pomoć u vašem istraživanju:

- Fondacije koje daju grantove: Ove organizacije su nastale na osnovu zaveštanja i one daju sredstva za specifične namene. Ovakav tip fondacija je uobičajeniji u SAD nego u Evropi.
 - » Primeri: Ford Foundation (SAD), Leverhulme Trust (Velika Britanija), Volkswagen Stiftung (Nemačka), Bernard Van Leare Foundation (Holandija), Carlsbergfond (Danska).
- Operativne fondacije: Fondacije koje sprovode svoje sopstvene programe i projekte:
 - » Primeri: Institut Pasteur (Francuska), Pescatore Foundation (Luksemburg), Calouste Gulbenkian Foundation (Portugal).
- Mešovite fondacije: Ovaj tip fondacija takođe sprovodi svoje sopstvene projekte i programe, ali istovremeno su aktivni i u davanju velikih grantova.

nication on Governance and Development”] Europa Websire, 20 Oct 2003, dostupno na: http://www.europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2003/com2003_0615en01.pdf. “Anan poziva na novu svest u UN u vezi sa uključivanjem ne samo vlada, već i ljudi”, govor od 26. januara 2006. Dostupan je na: <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=17305&Cr=economic&Cr1=forum> (20. februar 2006)

7 fundraisers - osobe koje se bave prikupljanjem sredstava (prim. prev.).

- » Primeri: Fundacion BBV (Španija), Robert Bosch Stiftung (Nemačka).

2.3 FINANSIRANJE PREKO FONDACIJA

Fondacije su važan izvor finansiranja za NVO. Fondacije obično imaju manje institucionalizovani pristup finansiranju, što je privlačno za organizacije sa manje resursa, ili za one koje jednostavno traže kofinansiranje. Zatim, uglavnom se smatra da fondacije više vrednuju ličnu interakciju nasuprot ne-ličnog pristupa koji praktikuje Evropska komisija. Fandrejzeri zbog toga gledaju na fondacije više kao na saveznike nego kao smetnju u svom traganju za finansiranjem.

U cilju uspešnosti, fandrejzeri moraju da prilagode svoju strategiju višestruko težim okolnostima koje okružuju proces apliciranja za finansije kod fondacija.

2.3.1 KARAKTERISTIKE SEKTORA FONDACIJA

Sektor fondacija kao celina se u poslednje četiri decenije veoma brzo razvio, tako da smo sada u stanju da bolje prepoznamo neke njegove trendove i karakteristike. Potencijalni podnosioci aplikacija bi trebalo da uzimaju u obzir ove tendencije kako bi bolje razumeli radnu dinamiku sektora fondacija.

Pitanja iz globalne sveopšte agende utiču na fondacije, kao što je to slučaj i kod drugih aktera u trećem sektoru. Predanost fondacija Milenijumskim razvojnim ciljevima⁸ će svakako da utiču na broj sredstava koje će posvetiti za smanjivanje siromaštva⁹ i projekte za sprečavanje AIDS-a, ne uzimajući u obzir fondove koji se daju za održive razvojne projekte uopšte.

8 United Nations Development Program, Human Development Report 2003: Millennium Development Goals - A Compact among Nations to End Human Poverty (New York: UNDP, 2003)

9 "Foundations meet to push health research forward for Millennium Development Goals", European Foundation Center Online, 27 May 2004, članak je dostupan na linku: <http://www.efc.be/agenda/event.asp?EventID=1839> (20. februar 2006. godine)

2.3.2 SEKTOR FONDACIJA U NOVIM DRŽAVAMA ČLANICAMA EU

Predanost međunarodnog, pogotovo zapadno-evropskog, sektora fondacija da učvrsti svoj rad u istočnoj i centralnoj Evropi je izvanredno potpomogla razvitku sektora fondacija u gore navedenim zemljama. Inicijative poput Trusta za građansko društvo (Trust for Civil Society) koga finansira Institut za otvoreno društvo i još pet drugih međunarodnih fondacija su omogućile neophodnu infrastrukturu za razvoj trećeg sektora u novim državama članicama.¹⁰ Ova međunarodna nastojanja su proizvela pravi politički trenutak za stvaranje nacionalnih okvira koji pogoduju razvoju lokalnog sektora fondacija.

Angažovanje međunarodnog sektora fondacija u novim državama članicama u istočnoj i centralnoj Evropi je potpomogao da se stvori politička i institucionalna promena pogodna za razvoj lokalnog sektora fondacija. Na primer, češka Republika je posle devet godina pregovora sa Fondacionim investicionim fondom (Foundation Investment Fund - FIF), za vreme kojih je primala 1% od akcija od privatizacije državne imovine, počela u 2001. godine da dodeljuje svoje prve grantove.¹¹ Rumunska vlada je preduzela slične inicijative nastojeći da promoviše razvoj lokalnih filantropskih aktivnosti.

2.4 MAPA SEKTORA FONDACIJA

Sledeća mapa daje pregled sektora fondacija i koristi razne pokazatelje koje bi fandrejzeri trebalo da uzmu u obzir kada dizajniraju svoje strategije za prikupljanje sredstava.¹²

¹⁰ Pavlína Kalousová, "Foundation Investment Fund Boosts Czech Foundations' Income", Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe Online, jun 2002. godine, članak je dostupan na linku: <http://www.ceetrust.org/news/3.html> (20. februar 2006. godine)

¹¹ Ibid.

¹² Podaci koji su prikupljeni za ovaj paragraf potiču iz različitih državnih izveštaja koji su izdati u knjizi: Andreas Schlüter, Volker Then and Peter Walkenhorst, Eds., *Foundations in Europe, society Management and Law* (London: Directory of Social Change, 2001)

Veličina sektora fondacija (5)	Stopa širenja sektora fondacija	Područja kojima fondacije daju prvenstvo prilikom davanja			Mešoviti tipovi Fondacija	Relativni udeo davanja od fondacija	Broj fondacija	Država
		Prvo	Drugo	Treće				
Veliki	Visoka (2)					Većina	50.20	SAD
	Visoka (2)	Obrazovanje	Socijal. službe	Kult. i umetn.	43%	15%	1.300 (1)	Italija
							600 (1)	Lihtenštajn
							20.00 -30.000	Švedska
	Srednja (3)	Obrazovanje	Socijal.službe	Kult. i umetn.		5%	8.000 (1)	Švajcarska
Srednji-veliki							14.000 (1)	Danska
	Srednja (3)	Obrazovanje	Kult. i umetn.	Socijal.službe	20%	50%	2.52	Finska
	Srednja (3)	Obrazovanje	Socijal.službe	Kult. i umetn.	25% (1)	50% (1)	8.31	Nemačka
		međunar.aktiv.	Socijal.službe	Zdravlje		Većina	1.000 (1)	Holandija
		Socijal.službe	Obrazovanje	Kult. i umetn.			2.99	Norveška
	Srednja (3)					Skoro 100%	8.800 (1)	Vel.Britanija

Veličina sektora fondacija (5)	Stopa širenja sektora fondacija	Područja kojima fondacije daju prednost prilikom davanja			Mešoviti tipovi fondacija	Relativni udeo davanja od fondacija	Broj fondacija	Država
		Prvo	Drugo	Treće				
Srednja-mala	Visoka (2)	Socijal.službe	Kultura/umetn.	Obrazovanje			664	Portugal
	Visoka (2)	Kultura/umetn.	Zdravlje	Obrazovanje		5%	6000 (1)	Španija
	Visoka (2)	Socijal.službe	Obrazovanje	Religiozno	Većina		9.33	Turska
Mala	Niska (4)	Obrazovanje	Socijal.službe	Kultura/umetn.	Većina		803	Austrija
	Niska (4)	Obrazovanje	Zdravlje	Socijal.služba	Većina	Neznatno	310	Belgija
	Niska (4)	Zdrav.zaštita	Socijal.službe	Obrazovanje			404	Francuska
	Srednja (3)	Obrazovanje	Socijal.službe	Zdravlje	Neznatno	Neznatno	500 (1)	Grčka
		Stanovanje	Zdravlje	Obrazovanje	3%	27%	30	Irska
(1) Približno							143	Luksemburg

(1) Približno

(2) Visokim stopama rasta doprinele su promene u pravnoj regulativi za fondacije (naprimer. zakon "Amato" u Italiji, 1990) ili brzi ekonomski razvoje (na primer, u Španiji i Portugaliji posle ulaska u EU).

(3) Srednje stope rasta su česte u državama koje su istorijski imale velike sektore fondacija i dugaačke periode ekonomske i političke stabilnosti.

(4) Niske stope rasta su posledica zastarelih pravnih procedura koje veoma otežavaju osnivanje fondacija

(5) Kompozitna mera aktive, zaposlenog osoblja i broja fondacija.

2.5 PROCES APLICIRANJA

Proces apliciranja (prijavljivanja) kod fondacija može da bude zbunjujući ako se shvata olako. Za razliku od evropskih institucija, fondacije ne koriste standardizovane kriterijume za aplikaciju. Stoga bi fandrejzeri morali da se dobro upoznaju sa specifičnim zahtevima određenih finansijera pre no što bi im podneli bilo kakav projektni predlog. Posle ove početne faze, fandrejzeri moraju razborito da sačine projektni predlog koji ispunjava sve uslove finansijera. U jednoj studiji Evropskog fondacionog centra procenjuje se da finansijeri odmah odbijaju 90% aplikacija za finansiranje.¹³ Stoga, podnosioci aplikacija bi morali da budu veoma oprezni kada se upuštaju u proces prijavljivanja ukoliko žele da budu uspešni.

2.5.1 PRELIMINARNO ISTRAŽIVANJE

Preliminarno istraživanje je bitno zbog velike različitosti aplikacionih kriterijuma koje koriste fondacije. Iskusni fandrejzeri preporučuju da se na istraživanje i planiranje utroši 60% od ukupnog vremena za razvijanje projektnog predloga.¹⁴ Međutim, da bi se istraživanje isplatilo, ono mora da bude sveobuhvatno, temeljno i organizovano. Slede neke pojedinosti koje bi podnosioci zahteva za finansiranje morali da pokriju u svom preliminarnom istraživanju:¹⁵

U vezi sa projektom

¹³ Karina Holli (Holly), "Journey Without Borders - Researching and Applying to Foundations", The International Foundation Directory 2003, 12th ed. (London: Europa Publications, 2003) 19-22. Takođe pogledajte komentare Vilijama Tomsona (William Thomson), predsednika upravnog odbora Carnegie UK Trust u članku čarlija Mekonela (Charlie McConell), "Foundation shifts focus from grants to support for more sustainable change", Carnegie UK Trust Online, 1. decembar 2004, članak je dostupan na http://www.carnegieuktrust.org.uk/news_and_events/all_change (strani pristupljeno 20. februara 2006)

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ovaj deo predstavlja kombinaciju ECAS-ovih iskustava i informacija iz sledećih članaka: "Grantseekers", Founders Online, dostupnog na adresi: <http://www.fundersonline.org/grantseekers/> (strani pristupljeno 20. februara 2006); J.C. Geever, Foundation Center's Guide to Proposal Writing, 3rd ed. (New York: The Foundation Center, 2001); David Lopez, "Conceptos Basicos", Justificacion Tecnica y Administrativa de Proyectos Subvencionados, Centro de Estudios Ramon Areces Ed. (Madrid: Centro de Estudios Ramon Areces, 2003).

- Da li fondacija podržava osnovnu suštinu projekta? (npr. obrazovanje dece ispod 5 godina sa Daunovim sindromom)
 - » *Savet:* Organizacije moraju da definišu i razjasne osnovni predmet svog projekta pre nego što se upuste u aktivnost traženja finansija. Organizacije se moraju odupreti iskušenju da definišu svoju osnovnu bit zbog prilagođavanja zahteva i principa finansijera. Zatim, organizacije moraju biti spremne da objasne zašto im je predmet važan. Ovo može da se ustanovi pomoću analiziranja rezultata istraživanja određenih potreba.
- Da li fondacije prihvataju samo projekte koji deluju na specifičnoj geografskoj lokaciji? (npr. susedstvo londonskog gradskog centra)
 - » *Savet:* Pored definisanja lokacije glavne projektne kancelarije, organizacije bi morale da definišu geografski domet projekta: da li je projekat lokalni, pokrajinski, regionalni, nacionalan ili međunarodni? Domet projekta bi morao da se suštinski poveže sa predmetom koji se obrađuje i izborom aktivnosti.
- Da li fondacija podržava tipove aktivnosti koje ste predložili u vašem projektu? (npr. trening seminare)
 - » *Savet:* Izbor aktivnosti bi morao da proističe iz analize rezultata procene potreba da bi se obezbedila unutrašnja kohezija projekta. Aktivnosti se ne bi smele modifikovati kako bi bile u skladu sa smernicama fondacije.
- Da li fondacije daju grantove za iznos koji tražite?
 - » *Savet:* Proverite da li je svaki izdatak vezan za neku aktivnost ili potrebno ulaganje (za smernice o budžetskoj koherentnosti vidi poglavlje 1). Ako fondacija nema smernice za veličinu svojih grantova, fandrejzeri bi trebalo da pogledaju ranije grantove za slične projekte. Ovo je dobar način za procenu politike fondacije po pitanju veličine granta.
- Da li fondacija zahteva da se vaš projekat sprovodi u partnerstvu sa drugim organizacijama?
 - » *Savet:* Partneri se moraju odabrati na osnovu njihovog tehničkog doprinosa projektu. Međutim, fandrejzeri bi morali da budu upućeni u aktivnosti svojih partnera, njihovih programa i interesa izvan projekta. Važno je da se partneri i finansijeri međusobno prihvataju.

- Da li fondacija zahteva da se projekat kofinansira?
 - » *Savet:* Saznajte koliko kofinansiranja se zahteva i koji izvori su prihvatljivi. Uverite se da ne postoji raskorak interesa kofinansijera. Mislite i na to da izbor kofinansijera treba uvek da bude potčinjen izboru vašeg glavnog sponzora.

O finansijerima

- Da li imate ispravne kontaktne detalje finansijera?
 - » *Savet:* Pored opštih kontakt adresa, proučite finansijerov organogram kako bi ste ustanovili koji kontakti mogu da budu korisni za vaš specifični slučaj.
- Da li je fondacija operativna, da li daje grantove ili je mešovita?
 - » *Savet:* Pre nego što se mešovitoj fondaciji podnese aplikacija za finansiranje, fandrejzeri bi morali da provere da li fondacija možda implementira slične projekte.
- Da li fondacija prihvata spontane prijave ili raspisuje pozive za predloge?
 - » *Savet:* Retko se preporučuje da se pošalje spontani zahtev. Preporučuje se da se izgradi odnos poverenja sa finansijerom pre no što se aplicira za grant.
- Koje su smernice za evaluaciju aplikacije za finansiranje i ko ih postavlja?
 - » *Savet:* većina fondacija koriste smernice za evaluaciju aplikacija za finansiranje. Njih obično postavlja njihov upravni odbor. Ukoliko smernice nisu dostupne, aplikanti bi morali da prouče sastav upravnog odbora da bi dobili približnu sliku.¹⁶
- Sastaviti spisak mogućih finansijera u skladu sa potrebama vašeg projekta.
 - » *Savet:* Proverite sve moguće izvore uključujući i telefonske imenike (adresare), priručnike, mreže, kišobran-organizacije i

¹⁶ U svojoj studiji o 45 velikih evropskih fondacija, istraživači iz Compagnia di San Paolo i Evropskog fondacionog centra su ustanovili da 88% koriste smernice za evaluaciju koje su u 44% slučajeva postavili upravni odbori. Vidi: European Foundation Center and Compagnia di San Paolo, *European Foundations and Corporate Funders – Evaluation Methods* (Brussels: European Foundation Center, 1998)8-9.

istraživačke centre. Fandrejzerima se preporučuje da podnesu 6-10 zahteva svakome od kojih očekuju da će dobiti finansije.¹⁷ Uverite se da li vaša lista mogućih finansijera ispunjava sve gore navedene zahteve.

2.5.2 OSNOVE PROJEKTOG PREDLOGA

Zbog svoje heterogene prirode, sektor fondacija ne koristi standardne smernice za finansijske aplikacije. Stoga bi fandrejzeri morali da se pažljivo potrudе kako bi shvatili individualne smernice svakog finansijera. Prema studiji koju su napravili European Foundation Center (Evropski fondacioni centar) i italijanska fondacija Compagnia de San Paolo, prvi razlog za odbijanje aplikacije je neuklapanje u smernice.¹⁸ Evo nekoliko osnovnih elemenata projektnog predloga koji se obično nalaze u smernicama fondacija.

Uvod

- *Prpratno pismo* (Cover letter): Iskazuje tip i svotu tražene pomoći, ciljeve projekta i na koji način se oni uklapaju u smernice fondacije, te budžet i ime partnera i ko finansijera. često se samo na osnovu ovog dokumenta aplikacije odbijaju ili uzimaju na dalje razmatranje.
- *Naslovna strana i sadržaj*: trebalo bi da pruže jednostavni pregled različitih odeljaka zahteva, uključujući ispravan broj stranica.
- *Izvršni sažetak* (Executive Summary): Navodi ukratko sve stavke projektnog predloga na jednoj stranici. U ovaj deo se moraju uključiti informacije o raspoloživim resursima i stručnosti, korisnicima i potrebnom kadru.

Predlog projekta

- *Izjava o potrebama*: Pregled problema koje se nameravaju osloviti projektom; uključuje činjenice, statistike i druge studije koje podvlače potrebu za rešenjem.

¹⁷ Holly, 21.

¹⁸ EFC i Compagnia di San Paolo, 11.

- *Ciljevi i zadaci:* Ovaj deo opisuje na koji način projekat oslovljava problem. Daje pregled svrhe projekta kao i opipljive ciljeve koje projekat želi da postigne.
- *Metodologija i vremenski okviri:* Iskazuje kako i kada će se ciljevi postići. Metodologija bi trebalo da je u srazmeri sa stručnosti vaše organizacije.
- *Evaluacija:* Navesti korišćene instrumente i savetodavna tela koja ćete uključiti u proces evaluacije. Takođe bi trebalo da se spomenu i eksterni evaluacioni procesi.
- *Sažetak budžeta:* Podrazumeva trajanje projekta, celokupne troškove i raspoloživi prihod.
- *Detaljan budžet:* Detaljna finansijska izjava o projektu koja prikazuje izdatke, režijske i administrativne troškove i itd. Knjigovodstvena metodologija bi trebalo da bude u skladu sa smernicama fondacije (za primer vidi poglavlje 1).
- *Budući planovi finansiranja:* Opisuje potrebne resurse za nastavak projekta po okončanju pomoći i daje nacrt strategije za obezbeđenje tih resursa.

Dodatne informacije

Moraju se priložiti sve informacije koje bi mogle biti od pomoći za podržavanje projektnih potreba. Ovome treba priložiti informacije u vezi sa organizacijom - godišnje izveštaje, organograme i radne planove. Trebalo bi uključiti sve druge informacije u vezi sa projektom, kao na primer ekonomske analize, statističke izveštaje i sociološke studije.

2.6 UVOD U KORPORATIVNO FINANSIRANJE

Premda se koncept korporativne društvene odgovornosti i dalje suočava sa teškim izazovima, on je ipak promovisao važnu raspravu o ulozi korporacija u aktivnostima građanskog društva.

Korporativna društvena odgovornost (Corporate Social Responsibility - CSR) jeste koncept u kome kompanije dobrovoljno integrišu

brigu za društvena pitanja i očuvanje životnog okruženja u svoje poslovne operacije i u svoju interakciju sa svojim poslovnim i društvenim okruženjem.¹⁹ Ideja nije u tome da se ustanovi nekakvo nezavisno telo koje daje grantove, nego da se društvena odgovornost uvede u poslovnu politiku i rukovođenje korporacija.

2.7 PROFILI FONDACIJA I KORPORATIVNIH FINANSIJERA

2.7.1 FONDACIJE

ACCENTUS CHARITABLE FOUNDATION

Interesi za finansiranje:

Cilj Accentus fondacije je da doprinese društvu tako što će podsticati socijalne, dobrotvorne, humanitarne, kulturne, medicinske, naučne i ekološke poduhvate i ostala dela koja su za zajedničko dobro.

Područje finansiranja:

Međunarodno. Do sada su donacije davane u raznim afričkim i azijskim zemljama, kao i u nekim latino-američkim i evropskim zemljama.

Način apliciranja:

Zahtevi se primaju na trajnoj osnovi. Potrebno je da se podnese zahtev za podršku kome se prilaže opis projekta, budžet i planovi za finansiranje, informacije o odgovornim osobama/sponzorima, preporuke, izveštaji o statusu i kratki opisi tekućih projekata ili uspešno implementiranih projekata, godišnji izveštaj, bilans i izveštaj o profitu i gubitku.

Kontakt: Accentus Charitable Foundation
P.O. Box 610, CH-8039 Zurich, Switzerland
Tel +41 44 333 03 33,
Fax +41 44 333 03 99
E-mail: info@accentus.ch

¹⁹ Commission of the European Communities, "Promoting a European framework for corporate social responsibility – zeleni papir", Europa Veb-strana, jul 2001, dostupan je na linku: http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0366en01.pdf (poslednji put pristupljeno 20.februara 2006.)

Veb-strana:

www.accentus.ch

THE AGA KHAN FOUNDATION**Ukupno finansiranje:**

2004. fondacija je finansirala preko 130 projekata sa budžetom od 149 miliona US \$.

Interesi za finansiranje:

Misija fondacije je da razvije trajna rešenja za probleme koji koče društveni razvoj. Primarni fokus je na zdravlju, obrazovanju, razvoju sela i građanskom društvu.

Područje finansiranja:

Trenutno se finansiraju projekti u određenim područjima u Avganistanu, Bangladešu, Kanadi, Indiji, Keniji, Republici Kirgiziji, Mozambiku, Pakistanu, Portugaliji, Švajcarskoj, Siriji, Tadžikistanu, Tanzaniju, Ugandi, Velikoj Britaniji i SAD-u.

Način apliciranja:

Odobrenja se odmah daju organizacijama na lokalnom području. Sa malo izuzetaka, fondacija finansira programe u zemljama u kojima ima svoje kancelarije i lokalno stručno osoblje koje vrši monitoring implementacije (južna i centralna Azija, podsaharska Afrika i Bliski Istok). Ne postoji formalna procedura za apliciranje. Ipak, pre no što se podnese potpuni zahtev, podnosiocima se savetuje da se u zemljama fondacije raspitaju odakle potiče zahtev ili gde bi zahtev trebalo da se ostvari. Ako ne postoji lokalna kancelarija, trebalo bi da se raspituje u ženevskoj kancelariji. Kontakt detalje lokalnih kancelarija potražite na veb-sajtu fondacije.

Kontakt:

Aga Khan Foundation
1-3 Avenue de la Paix, 1202 Geneva, case postale
2369, 1121 Geneva
2 Switzerland
Tel +41 22 909 7200
Fax +41 22 909 7291
E-mail: akf@akdn.org

Veb-strana:

www.akdn.org/agency/akf.html

THE ASIA FOUNDATION**Ukupno finansiranje:**

Ukupni iznos izdatih grantova u 2005. godine premašuje 61 miliona US \$. Pored toga, fondacija je razdelila knjige i obrazovne materijale u vrednosti od 28 miliona.

Interesi za Finansiranje:

Fondacija podržava razvoj mirne, napredne, pravedne i otvorene azijsko-pacifičke regije. Glavna područja programa su: upravljanje, zakon i građansko društvo, osnaživanje žena, ekonomska reforma i međunarodni odnosi.

Područje finansiranja:

Azijsko-pacifička regija.

Način apliciranja:

Najveći deo grantova je odobren organizacijama u Aziji. Ipak, fondacija razmatra i zahteve izvan Azije koji oslovljavaju teme unutar njenih sadašnjih interesa koji imaju široko polje delovanja. Prvi pristup ide preko kratkog upitnog pisma određenom predstavniku programa (kontaktne detalje možete potražiti na njihovom veb-sajtu). Ono treba da sadrži veoma kratko predstavljanje organizacije, kratak opis projekta i procenu budžeta.

Kontakt:

The Asia Foundation Headquarters
465 California Street 9th floor, San Francisco, CA
94119-3223
Tel +415 982 4640
Fax +415 392 8863
E-mail: info@asiafoundation.org

Veb-strana:

www.asiafoundation.org

BERNARD VAN LEER FOUNDATION

Ukupno finansiranje:

Vrednost odobrenih grantova u 2002.g. iznosi 14,8 miliona €.

Interesi za finansiranje:

Misija BVLF jeste da podrži razvojne mogućnosti za socijalno i ekonomsko ugroženu decu starosti 0-8 godina. Grantovi stoje na raspolaganju za projekte koji se tiču brige za rano detinjstvo i razvoj. U januaru 2006. BVLF je precizirao svoje interese za finansiranje i grantovi mogu da se dobiju u tri područja: jačanje okruženja koje pruža brigu o deci, uspešna tranzicija (iz života po domovima na život izvan doma) i društvena inkluzija/poštovanje različitosti.

BVLF finansira holističke projekte za izgradnju kapaciteta sa dugotrajnim rezultatima, a podržavaju se lokalne partnerske organizacije. Sledeće se ne finansira: pomoć individualnoj deci, projekti koji oslovljavaju samo jedan aspekt razvoja, izgradnja/održavanje zgrada, nabavka sredstava, molbe za stipendiju, konferencijski i medijski događaji i opšta organizaciona podrška.

Područje finansiranja:

Zasad su kvalifikovani: Brazil, Kolumbija, istočna karipska regija, Nemačka, Grčka, Indija, Indonezija, Izrael, Kenija, Meksiko, Maroko, Holandija, Peru, Poljska, Južna Afrika, Tanzanija, Tajland, Turska, Uganda, SAD i Zimbabve. Fondacija ne planira da proširi spisak podobnih zemalja.

Način apliciranja:

Najčešće se u obzir uzimaju zahtevi koji se podnose po nekoliko puta uzastopce. Organizacijama koje ipak žele da istraže mogućnost apliciranja kod ove fondacije savetuje se da ne pripremaju detaljni zahtev. Umesto toga, od podnosioca aplikacija se traži da podnesu kratak opis svoje organizacije i zahtev, uključujući zemlju gde bi se izvodio projekat, a zatim se to pošalje e-mailom na adresu: proposal.administration@bvleerf.nl. Molimo vas da ne kontaktirate organizaciju preko telefona.

Jezici:

Holandski, engleski i španski

Kontakt: Mr Peter LAUGHARN, Executive Director
Eisenhowerlaan 156, P.O.Box 82334, 2508 EH The
Hague, Netherlands
Tel +31 70 331 2200
Fax +31 70 350 2373
E-mail: registry@bvleerf.nl

Veb-strana:
<http://www.bernardvanleer.org>

BILL & MELINDA GATES FOUNDATION

Ukupno finansiranje:

U 2004. ukupni iznos grantova je bio 1 225 762 783 US\$, od čega je 60% otišlo u pravcu globalnih projekata, a ostatak za projekte u SAD.

Interesi za finansiranje:

Gejtsova (Gates) fondacija deluje u četiri područja interesa: globalno zdravlje, obrazovanje, javne biblioteke i podrška za porodice u riziku u američkoj državi Vašington i širem području grada Portlanda. Interesi izvan US-a uključuju globalni zdravstveni program i međunarodni program biblioteka.

Pod 'Globalnim zdravstvenim programom' daju se grantovi sa ciljem da se postignu dugoročne promene posredstvom napredaka u nauci, medicini i javnom zdravstvu, naročito u zemljama u razvoju. Glavni prioriteti podrazumevaju malariju, HIV/AIDS, tuberkulozu, imunizaciju, zdravlje majke i deteta i njihova ishrana; na veb-sajtu su nabrojana ostala područja za koja se mogu dobiti sredstva. Ne finansira se sledeće: infrastruktura zdravstva, programi zdravlja u zemljama u razvoju, hronična stanja, izgradnja/kapitalne kampanje, kampanje sa političkim ili isključivo verskim svrhama, ekološke kampanje koje utiču na zdravlje, podržavanje pojedinaca i stalni troškovi.

Način apliciranja:

Fondacija podstiče zahteve za finansiranje iz celog sveta, naročito iz zemalja u razvoju. Najpre proverite zahteve fondacije za zahteve (Request for Proposals - RFPs), a ako projekat ne potpada pod jedan od RFP-ova, već je u skladu sa prioritetima koje podržava fondacija,

onda je moguće da se podnese upitno pismo (Letter of Inquiry - LOI). Na veb-sajtu fondacije možete potražiti dodatne informacije.

Kontakt: Bill & Melinda Gates Foundation
PO Box 23350, Seattle, WA 98102
Tel +1 (206) 709-3100
E-mail: info@gatesfoundation.org

Veb-strana:
<http://www.gatesfoundation.org>

CARPATHIAN FOUNDATION

Ukupan iznos grantova:
Ukupni iznos izdatih grantova za 2002. godinu iznosili su 853 037 €.

Interesi za finansiranje:
Fondacija promovise dobrosusedske odnose, stabilnost i ekonomski razvoj u pograničnim regijama Mađarske, Poljske, Rumunije, Slovačke Republike i Ukrajine pomoću grantova i tehničke pomoći NVO i lokalne uprave.

Fondacija uglavnom nastoji da finansira projekte kojima se oslovljavaju istaknute lokalne potrebe. Zatim, prednost se daje projektima za unapređivanje preko-granične saradnje i multikulturalizma. Osnovni programi su: Integralni razvoj sela, preko-granična saradnja, inicijative lokalnog razvoja i Romanet.

Područje finansiranja:
Granične regije Mađarske, Poljske, Rumunije, Slovačke i Ukrajine.

Način apliciranja:
Svaki program ima svoje sopstvene zahteve i uslove za podnošenje molbe; detalji mogu da se nađu na veb-sajtu.

Jezici:
Mađarski, poljski, rumunski, slovački, ukrajinski i engleski.

Kontakt: Ms Alina BERNECKER, Acting Executive Director
Carpathian Foundation Headquarters

Szarvas ter 1, 3300 Eger Hungary
Tel +36 36 515 182
Fax +36 36 518 750
E-mail: cf@cfoundation.org

Veb-strana:

<http://www.carpathianfoundation.org>

CHARITIES AID FOUNDATION (CAF)

Ukupni grantovi:

1,2 miliona engleskih funti iz Rezervi staratelja (Trustees' reserves) i CAF donatorskih doprinosa bilo je dodeljeno u finansijskoj godini, maj 2005 - aprila 2006.

Interesi za finansiranje:

Misija CAF-a je da poveća veličinu i protok fondova i resursa za dobrotvorne ustanove i volonterske organizacije u Velikoj Britaniji i prekomorskim zemljama. Misija se ostvaruje radom na promeni kulture davanja i obezbeđivanje prikladnih proizvoda i usluga.

CAF podržava razvoj volonterskog sektora time što organizuje i upravlja projektima volonterskog sektora. Grantovi za ove svrhe se dodeljuju iz dva različita fonda: Fond za trening i konsultaciju (Training and Consultancy Fund) i Fond saradnje (Collaboration Fund). Davanje grantova iz oba fonda služi opštim ciljevima CAF-a, ali se pri tom razlikuju podobni podnosioci, prioriteti finansiranja, svota odobrenja i aktivnosti koje se neće finansirati. Za dodatne informacije kontaktirajte veb-sajt.

Područje finansiranja:

UK, Evropa, USA, Afrika, Indija, Azija, pacifičke regije i Južna Amerika.

Način apliciranja:

Aplikacije se mogu slati e-mailom ili preko veb-sajta na kom se nalaze standardni formulari za apliciranje i smernice. Ukoliko se aplicira za grant iz Fonda saradnje, zamoljeni ste da kontaktirate SAF radi razgovora o vašim idejama pre podnošenja zahteva.

Jezici:

Engleski

Kontakt:

Ms Sharon STEARNES, Executive Director, Philanthropy Services
Charities Aid Foundation, 25 Kings Hill, West
Malling, Kent, ME19 4TA, United Kingdom
Tel +44 1732 520000,
Fax +44 1732 520001
E-mail: enquiries@CAFonline.org

Veb-strana:

<http://www.cafonline.org>

CHARLES STEWARD MOTT FOUNDATION

Ukupni grantovi:

2004. godine Charles Mott Foundation je dodelila ukupno 98 718 479 US \$ u 558 davanja.

Interesi za finansiranje:

Fondacija traži da promoviše pravedno, pravično i održivo društvo sa naglaskom na socijalnoj koheziji i zajednicama koje funkcionišu.

Sada postoji pet programskih područja, četiri od njih mogu da budu interesantne za NVO koji traže finansije u Evropi: građansko društvo, ekologija, siromaštvo, istraživački i specijalni projekti. U centralnoj i istočnoj Evropi, Rusiji i Južnoj Africi grantovi se dodeljuju dobrotvornim organizacijama za razvoj demokratskih i pluralističkih društava. Cilj je jačanje neprofitnog sektora, promocija građanskih prava i odgovornosti, te poboljšanje rasnih i etničkih odnosa.

Fondacija naglašava da oni koji podnose zahtev za internacionalno finansiranje ne bi trebalo da podnose zahtev za finansiranje za lokalne projekte. Ne dodeljuju se grantovi za individualne ili u određene verske svrhe.

Područje finansiranja:

SAD (većina grantova), Južna Afrika, centralna i istočna Evropa i Rusija.

Način apliciranja:

Fondacija nema formalne formulare za apliciranje. Inicijalni kontakt bi trebalo započeti pismom obaveštenja koje uključuje kratak opis projekta. Svi predlozi bi trebalo da su jasno označeni sa 'GRANT PROPOSAL' i ako su predlozi za finansiranje projekata u centralnoj ili istočnoj Evropi, pisma bi trebalo poslati glavnoj kancelariji fondacije u Flint, Mičigen, SAD.

Kontakt: Home Office, Charles Stewart Mott Foundation
503 S. Saginaw St. Suite 1200 Flint,
Michigan 48502-1851, U.S.A.
Tel +1 810 238 5651, Fax +1 810 766 1753
E-mail: info@mott.org

Civil Society, Charles Stewart Mott Foundation
Fifth Floor, Cambridge House, 100 Cambridge Grove
Hammersmith, London, W6 0LE
Tel +44 207 031 0220,
Fax +44 207 031 0221

Veb-strana:

<http://www.mott.org>

COMPAGNIA DI SAN PAOLO**Ukupno finansiranje:**

119 miliona € u dodeljenim grantovima 2004. godine, predviđa se da će u 2005. godine taj iznos biti 125,4 miliona.

Interesi za finansiranje:

Glavne aktivnosti i programi Compagnia di San Paolo su usredsređeni na područja naučnog, ekonomskog i pravnog istraživanja, obrazovanje, umetnost, kulturno nasleđe i nasleđe sredine, zdravlje i pomoć društveno ugroženih kategorija.

Područje finansiranja:

Italija i međunarodno.

Način apliciranja:

Informacija i formulari za apliciranje se dobijaju na zahtev ili na veb-sajtu. Dodatno se zahteva i kratko objašnjenje za projekt.

Jezici:

Italijanski i engleski

Kontakt:

Mr Dario DISEGNI, Head of Institutional Relations
and Communications
Compagnia di San Paolo
Corso Vittorio Emanuele II, 75, 10128 Turin, Italy
Tel +39 011 559 6911
Fax +39 011 559 6976
E-mail: info@compagnia.torino.it

Veb-strana:

<http://www.compagnia.torino.it>

COOPERATION NETHERLANDS FOUNDATIONS FOR CENTRAL AND EASTERN EUROPE

Iznos dodeljenih grantova:

4,3 miliona € 2004. godine.

Interesi za finansiranje:

CNF je ustanovljen kao pomoć društvenoj tranziciji postkomunističkih društava u centralnoj Evropi jačanjem socijalne zaštite, zdravstva i obrazovanja. Sastoji se od sledećih fondacija: *Foundation for Children's Welfare Stamp*, *Oranje Fonds*, *R.C.Maagdenhuis Foundation*, *Javino Foundation* i *SkaN*.

Područje finansiranja:

Jedanaest zemalja u regionu. U nekim zemljama je program grantova ograničen na određena područja.

Način apliciranja:

Grantovi se daju lokalnim NVO na lokalnom nivou. Uopšteno govoreći, dodeljuju se samo jednokratni grantovi. Kontaktirajte projektne koordinate u vašoj zemlji da bi dobili formulare za podnošenje zahteva. Postoje različiti koordinatori za svaku zemlju izuzev za Rumuniju gde bi trebalo da se kontaktira koordinator u Holandiji. Određeni detalji svih kontakata za sve zemlje mogu da se pronađu na veb-sajtu.

Kontakt: General Co.ordinator, Ms L. Willekens
(Application Manager)
P.O.Box 156, ML-1200 AD Hilversum,
The Netherlands
Tel + 31 35 624 96 51
Fax + 31 35 624 61 32
E-mail: info@cnfcee.nl

Veb-strana: www.cnfcee.nl

EEA FINANCIAL MECHANISM / NORWEGIAN FINANCIAL MECHANISM

Ukupni grantovi:

Finansijskim merama je stavljeno na raspolaganje 1,17 milijardi € za period 2004-2009.

Interesi za finansiranje:

Glavni cilj ovih finansijskih mehanizama je da se promoviše društvena i ekonomska kohezija unutar EEA doprinoseći na taj način solidarnosti, novim mogućnostima i saradnji. Prioritetna tematska područja uključuju: ekologija, održivi razvoj, kulturno nasleđe, ljudski resursi, zdravstvo i briga za decu, šengenski *acquis*²⁰, regionalno upravljanje i preko-granične aktivnosti, *acquis communautaire*²¹ i akademsko istraživanje. Pod tim sferama postoje i specifičniji ciljevi u zavisnosti od geografskog fokusa. Finansiranje stoji na raspolaganju u obliku individualnih projekata, programa, blok grantova i „seme-novca“ (seed money). Blok grantovi su najrelevantniji za finansiranje NVO.

20 Acquis Communautaire (skraćeno "acquis" označava komunitarno pravo, ali označava i pravne tekovine EU) skup je prava i obaveza zemalja članica EU. Nije reč samo o pravu u užem smislu, s obzirom da obuhvata: sadržaj, načela i političke ciljeve osnivačkih ugovora, zakonodavstvo usvojeno primenom osnivačkih ugovora i presude Suda Evropske zajednice, deklaracije i rezolucije koje je usvojila EU, mere koje se odnose na zajedničku spoljnu i bezbednosnu politiku, mere koje se odnose na pravosuđe i unutrašnje poslove, na međunarodne ugovore koje je sklopila EU, kao i na ugovore između zemalja članica na području delovanja EU. Svaka država koja teži članstvu EU mora prihvatiti odluke iz osnivačkih ugovora i uskladiti svoje zakonodavstvo sa Acquis Communautaire.

21 Isto.

Područje finansiranja:

EEA finansijski mehanizam podržava projekte kod deset novih EEA članica i u Grčkoj, Portugaliji i Španiji. Norveški finansijski mehanizam je usmeren samo na deset novih EEA država članica (Kipar, Češka Republika, Estonija, Mađarska, Latvija, Litvanija, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija).

Način apliciranja:

NVO u državama korisnicama su pod finansijskim mehanizmima podjednako podobne kao drugi akteri. Pored toga, NVO mogu da dobiju pomoć iz fondova koji ustanovljavaju mnoge države korisnice specifično za sektor NVO.

Upute i aplikacije treba uputiti nacionalnim "tačkama fokusa" u zemljama korisnika; pogledati veb-strana za kontaktne detalje. Zatim će prihvaćene aplikacije 'tačke fokusa' proslediti kancelariji finansijskog mehanizma, gde će se evaluirati. Zahteve će takođe proceniti Evropska komisija. Prihvaćeni zahtevi zatim vode sklapanju ugovora između korisnika, ili sa Odborom finansijskog mehanizma ili norveškog ministarstva inostranih poslova, u zavisnosti o projektu koji je u pitanju.

Kontakt: Financial Mechanism Office
12-16 Rue Joseph II,
B-1000 Brussels, Belgium
Tel + 32 2 286 1701,
Fax + 32 2 286 1789
E-mail: fmo@efta.int

Veb-strana:

www.eeagrants.org

EUROPEAN CULTURAL FOUNDATION**Ukupni grantovi:**

1 173 913 € u 2004. godini.

Interesi za finansiranje:

ECF podržava evropske kulturne i obrazovne aktivnosti, kao i istraživanja. Fondacija naglašava ulogu kulturnih aktivnosti u pro-

cesu integracije i u građanskom društvu, kao i druge ključne vrednosti uključujući otvorenost i poštovanje ljudskih prava i kulturnu raznovrsnost.

Grantovi se daju kako pojedincima tako i organizacijama. Individualne grantove pod *STEP Beyond Mobility Scheme* mogu da dobiju određeni ljudi koji rade u sferi kulture određenih zemalja; konsultovati veb-strana za dodatne informacije. Grantovi za organizacije se zasad dodeljuju na sledećim područjima: interkulturalna i prekogranična saradnja, povećano učestvovanje u umetnosti i medijima, kulturna dimenzija proširenja EU, strategije za promenu unutar kulturnih infrastruktura, kreativni odgovori na sadašnje političke teme i razvoj zajedničkog javnog i kulturnog evropskog prostora.

Područje finansiranja:

ECF prima zahteve od nezavisnih kulturnih organizacija iz EU, Albanije, Belorusije, Bosne, Bugarske, Hrvatske, Makedonije, Moldavije, Rumunije, Rusije, Srbije i Crne Gore, Turska i Ukrajina, a svi projekti treba da uključuju najmanje jednu zemlju iz ove grupe.

Način apliciranja:

Sve aplikacije bi trebalo podneti preko Interneta Odeljenju za grantove (Grants Department) Evropske kulturne fondacije koristeći postojeće formulare na veb-sajtu fondacije. Dodatni materijali se primaju u obliku aneksa na formular na Internetu, ali se šalju poštom. Zakasnele aplikacije se neće uzimati u obzir.

Jezici:

francuski i engleski

Kontakt:

Lodewijk REIJS, Grants Officer / Esther Claassen,
Grants Administrator
European Cultural Foundation
Jan van Goyenkade 5,
1075 HN Amsterdam, Netherlands
Tel +31 20 573 3868,
Fax +31 20 675 2231
E-mail: eurocult@eurocult.org

Veb-strana:

<http://www.eurocult.org>

FONDATION DE FRANCE

Dodeljeni grantovi:

Programski izdaci fondacije za 2004. godinu iznosili su 64 miliona €. Ukupni broj dodeljenih grantova bio je 6600.

Interesi za finansiranje:

Cilj fondacije je da savlada izolaciju i isključivanje, da izgradi međuljudske odnose u društvu, te da se poštuje i sačuva dostojanstvo ljudi.

Postoje tri odeljenja koje daju grantove: Odeljenje za zdravstvo, Odeljenje ekonomije i solidarnosti i Odeljenje kulture, detinjstva i čovekove okoline. Pod tim odeljenjima postoje razna programska područja.

Područje finansiranja:

Francuska, Evropa i zemlje u razvoju. Većinu projekata izvide francuske organizacije, a neki pozivi za projekte su ograničeni samo na francuske organizacije. Programi koji su od naročitog interesa za organizacije koje nisu u Francuskoj spadaju pod Međunarodni program solidarnosti (Odeljenje za ekonomiju i solidarnost). Fondacija naročito podržava organizacije koje izvide projekte u zemljama u razvoju i centralnoj i istočnoj Evropi i/ili koje rade u područjima gde je potrebna hitna pomoć zbog pojave prirodnih ili čovekom izazvanih katastrofa.

Način apliciranja:

Pozive za predloge potražite veb-sajtu organizacije. Svi zahtevi moraju biti na francuskom jeziku, a standardni formulari se nalaze na internet prezentaciji fondacije.

Jezik:

Francuski

Kontakt:

Mr Francis CHARHON, Chief Executive
Fondation de France
40 Avenue Hoche, 75008, Paris, France
Tel +33 1 44 21 3100, Fax +33 1 44 21 3101
E-mail: fondation@fdf.org

Veb-strana:

<http://www.fdf.org>

FORD FOUNDATION

Ukupna visina dodeljenih grantova:

511 847 000 US \$ za godinu koja se završila u septembru 2005.

Interesi za Finansiranje:

Cilj Ford fondacije je da jača demokratske vrednosti, smanji siromaštvo i nepravdu, potpomaže međunarodnu saradnju i unapređuje ljudska dostignuća.

U ovom trenutku, moguće je podneti zahtev u tri područja interesa. Posredstvom programa izgradnje i programa za razvoj zajednica, ljudi u zapostavljenim zajednicama stiču više mogućnosti i kontrolu nad svojim životom. Program za mir i društvenu pravdu ima za cilj mir putem društvene pravde uz pomoć zakona i građanske participacije. Program za znanje, kreativnost i projekti za slobodu rade na unapređivanju pozitivnog razumevanja seksualnosti. Dodatno se promovisu mediji i religija kao demokratske snage u različitim kulturnim kontekstima.

Pomoć se ne daje za rutinske operativne troškove niti za verske aktivnosti i uglavnom ne za izgradnju i održavanje zgrada.

Područje finansiranja:

Mada je većina projekata finansiranih preko fondacije locirana u SAD, fondacija takođe daje značajno finansiranje za projekte koje ostvaruju evropske NVO u Africi, na Bliskom Istoku, Aziji, Latinskoj Americi, Rusiji, te u centralnoj i istočnoj Evropi.

Način apliciranja:

Počinje se kratkim upitnim pismom. Ukoliko je fondacija zainteresovana za vaš predlog, zamoliće vas da podnesete formalni predlog (ali ne postoje formalni formulari). Podnosioci zahteva iz zemalja izvan SAD-a podnose svoje zahteve najbližoj prekomorskoj kancelariji fondacije; dodatne kontaktne informacije se nalaze na veb-sajtu.

Jezici:

Engleski

Kontakt: Mr Barron M. TENNY, Executive Vice President, Ford Foundation
320 East 43rd Street, New York, NY 10017-USA
Tel +1 212 573 5000
Fax +1 212 351 3677
E-mail: office-of-communications@fordfound.org,
office-secretary@fordfound.org

Veb-strana:
<http://www.fordfound.org>

FRIEDRICH EBERT STIFTUNG

Interesi za finansiranje:

Fondacija je predana idejama i osnovnim vrednostima društvene demokratije te podržava programe u sledećim područjima: političko i društveno (socijalno) obrazovanje osoba različitih profila u cilju prenošenja demokratskih vrednosti i stavova; unapređivanje međunarodnog razumevanja i saradnje sa zemljama u razvoju; unapređivanje naučno obdarenih i socijalno uključenih studenata i mladih istraživača u Nemačkoj i inostranstvu; naučno istraživanje u sopstvenim ustanovama fondacije i podržavanje istraživačkih projekata; promocija umetnosti i kulture kao elemenata žive demokratije.

Područje finansiranja:

Nemačka, Evropa i međunarodno.

Način apliciranja:

Zahteve bi trebalo podnositi direktno fondaciji.

Jezik:

nemački

Kontakt: Mr Ralf MELZER, Head of Press and Information
Godesberger Allee 149
53170 Bonn, Germany
Tel +49 228 8830
Fax +49 228 88 3396
E-mail: presse@fes.de

Veb-strana:

<http://www.fes.de>

HEINRICH BÖLL FOUNDATION**Ukupno finansiranje:**

U 2004. godini fondacija je primila 36,2 miliona € za finansiranje svojih projekata.

Interesi za finansiranje:

Fondacija je povezana sa Partijom zelenih i ima slične vrednosti sa naglaskom na intelektualnu otvorenost.

Ključni cilj organizacije jeste podržavanje političkog obrazovanja te da time ohrabri demokratsko uključivanje, društveno-politički aktivizam i međukulturno razumevanje. Takođe se podržavaju umetnost i kultura, nauka i istraživanje, obrazovanje, razvojna saradnja i upravljanje, demokratija polova, migracija, ekologija i društvena pitanja.

Područje finansiranja:

Nemačka, Afrika, Azija, Karibi, centralna i južna Amerika, centralna, jugoistočna i istočna Evropa, Bliski Istok i severna Afrika, zapadna Evropa i SAD.

Način apliciranja:

NVO koji žele da traže finansiranje od fondacije trebalo bi u početku da pošalju kratak opis projekta upućenog regionalnoj kancelariji; za ostale informacije o kontaktiranju konsultujte se na veb-sajtu.

Kontakt:

Head Office
Heinrich Böll Foundation, Hackesche Höfe
Rosenthaler Str. 40/41, 10178 Berlin, Germany
Tel +49 30 285 340
Fax +49 30 285 34 109
E-mail: info@boell.de
Heinrich Böll Foundation European Union /Belgium
Claude WEINBER
15 Rue d'Arlon, B-1050, Brussels, Belgium
Tel +32 2 743 4100

Fax +32 2 743 4109
E-mail: Brussels@Boell.De

Veb-strana:

<http://www.boell.de/>
<http://www.boell.be/nav/28.htm>

THE GERMAN MARSHALL FUND OF THE USA (GMF)

Ukupni grantovi:

6 135 606 € u 2003.

Interesi za finansiranje:

Glavni cilj organizacije jeste unapređivanje saradnje i boljeg razumevanja između Evrope i SAD-a. Za finansiranje mogu da apliciraju organizacije i pojedinci koji se bave pitanjima preko-atlantske politike.

Područje finansiranja:

Organizacija finansira programe širom USA i Evrope.

Način apliciranja:

Početni predlozi bi trebalo da budu u obliku kratkog pisma napisanog na engleskom. NVO bi trebalo da u svom zahtevu prikaže sasvim jasno na koji način bi njihov predloženi projekat bio od koristi kako Evropi tako i SAD-u. Pismo ili zahtev treba da iznese cilj projekta u odnosu na GMF programe; budžet, druge potencijalne izvore finansiranja, kvalifikacije podnosilaca; te plan za širenje rezultata i za naknadni rad. Zahteve treba poslati u kancelariju u Vašingtonu ili na adresu berlinske kancelarije.

Kontakt:

The German Marshall Fund of the United States
Washington DC Office
Mr Craig KENNEDY, President
1744 R Street, NW, Washington DC, 20009
Tel +1 202 45 3950
Fax +1 202 265 1662
E-mail: info@gmfus.org

The German Marshall Fund of the United States,
Berlin Office
Oranienburger Strasse 13/14, 10178 Berlin, Germany
Tel +49 30 288 8130
Fax +49 30 2888 1310
E-mail: info@gmfus.org

Transatlantic Centre: Brussels Office
Résidence Palace, Rue de la Loi 155 Wetsraat
1040 Brussels, Belgium
Tel +32 2 238 5270
Fax +32 2 238 5299
E-mail: infobrussels@gmfus.org

Veb-strana:

<http://www.gmfus.org>

JOSEPH ROWNTREE CHARITABLE TRUST

Obratite pažnju da postoji još jedna fondacija sličnog naziva, „Joseph Rowtree and Reform Trust”. Međutim, Charitable Trust (prvi navedeni, dobrotvorni trust) za ovaj vodič je najinteresatniji zato što finansira evropske i međunarodne programe.

Ukupni grantovi:

Ukupni iznos grantova godišnje iznosi oko 5 miliona britanskih funti. Grantovi sežu od nekoliko stotina funti do preko 100 000 funti, od jednokratnih do trogodišnjih grantova.

Interesi za finansiranje:

Misija JRCT je da oblikuje postojeće strukture moći u društvu sa ciljem da se postigne prava dugotrajna promena. Fondacija finansira rad u sledećim područjima: mir, rasna pravda, sila i odgovornost, pitanja kvekeri, Irska, Severna Irska i Južna Afrika. Na veb-satu fondacije možete pronaći relevantne dokumente u kojima je izložena njihova politika i koji objašnjavaju šta sve fondacija može ili ne može da finansira.

Područje finansiranja:

Fondacija daje glavninu svojih fondova za rad koji se izvodi unutar Velike Britanije i Irske, a isto tako za projekte u Južnoj Africi. Ipak,

fondacija isto tako podržava mali broj evropskih organizacija koji rade na evropskom nivou.

Način apliciranja:

Veb-strana fondacije sadrži smernice o informacijama koje bi trebalo uključiti u zahtev. Postoje tri grant ciklusa svake godine i preporučuje se da svoj zahtev pošaljete poštom ili e-mailom na adresu applications@jrct.org.uk pre krajnjeg roka fonda koji je naznačen na veb-sajtu.

Kontakt:

Mr Stephen PITTAM, Secretary
The Joseph Rowntree Charitable Trust
The Garden House, Water End – York
North Yorkshire, YO30 6WQ, United Kingdom
Tel +44 1904 627810
Fax +44 1904 651990
E-mail: jrct@jrct.org.uk

Veb-strana:

<http://www.jrct.org.uk>

KING BAUDOUIN FOUNDATION

Ukupni grantovi:

Fondacija ima godišnje izdatke od oko 40 miliona € od kojih se 87% dodeljuje projektima.

Interesi za finansiranje:

Cilj fondacije je stvaranje boljih životnih uslova za stanovništvo time što podstiče pravdu, demokratiju i razvoj. Deluje tako što stvara programe, te upućuje pozive organizacijama da učestvuju u tim programima. Sadašnje teme su sledeće: migracija i multikulturalno društvo, siromaštvo i socijalna pravda, građansko društvo i volonterski rad, zdravlje, filantropija, Balkan, i centralna Afrika.

Područje finansiranja:

Fondacija radi sa evropskim organizacijama. Njen glavni dom-et i aktivnosti se kreću oko Belgije, a međunarodno je fokus na jugoistočnoj Evropi, te preko-atlantskim odnosima.

Način apliciranja:

Fondacija ima poseban aplikacioni formular za svako od svojih posebnih programskih područja, npr. siromaštvo, građansko društvo. NVO koje traže finansiranje za svoje projekte u centralnoj i istočnoj Evropi treba da ispune relevantne formulare za zahteve u zavisnosti od programskog područja na koji se predloženi projekat odnosi.

Kontakt:

Mr Dominique ALLARD
Director of Funds and Contemporary Philanthropy
The King Baudouin Foundation
Rue Brederodestraat 21, 1000 Brussels, Belgium
Tel +32 2 511 18 40
Fax +32 2 511 52 21
E-mail: info@kbs-frb.be

Veb-strana:

<http://www.kbs-frb.be>

LUSO-AMERICAN DEVELOPMENT FOUNDATION (FLAD)**Ukupni grantovi:**

Od njenog osnivanja 1985.g. fondacija je finansirala 10 645 projekata sa vrednošću od preko 99 miliona €. Za grantove u 2004. godine odobrili su 4 266 813 €.

Interesi za finansiranje:

Glavni cilj fondacije ima za cilj za doprinose razvoju Portugalije podržavanjem saradnje između građanskog društva u Portugaliji i SAD na području ekonomije, obrazovanja, nauke, tehnologije i kulture.

Područje finansiranja:

Mada se FLAD-a uglavnom bavi odnosima između Portugalije i SAD-a, fondacija takođe finansira neke programe sa Evropom i Sredozemljem i sarađuje sa afričkim zemljama portugalskog govornog područja u projektima kojima se podržava obrazovanje i trening. Kao aktivni član Evropskog fondacionog centra, FLAD učestvuje i daje finansijsku pomoć mnogim konferencijama koje uključuju organizacije iz SAD-a i Evrope.

Način apliciranja:

Svi zahtevi bi trebalo da se pošalju glavnoj kancelariji FLAD-a u Lisabonu. Molbe treba da se šalju u obliku pisma koje ne treba da prelazi deset stranica. Dalje instrukcije se mogu naći na veb-sajtu.

Kontakt:

Luso-American Development Foundation
Rua do Sacramento à Lapa, 21,
1249-090 Lisbon, Portugal
Tel +351 21 393 5800,
Fax +351 21 396 3358
E-mail: fladport@flad.pt

Veb-strana:

<http://www.flad.pt>

NETWORK OF EUROPEAN FOUNDATIONS FOR INNOVATIVE COOPERATION (NEF)

NEF (mrežu evropskih fondacija za inovativnu saradnju) sačinjavaju sledeće evropske fondacije: Charities Aid Foundation, Charles Stewart Mott Foundation, Compagnia di San Paolo, European Cultural Foundation, Fondation de France, Fundacao — Calouste Gulbenkian, Gabriel Foundation, Joseph Rowntree Charitable Trust, King Baudouin Foundation, Riksbankens Jubileumsfond i Van Leer Group Foundation.

Visina grantova:

Izdaci za projekte u 2004. godine su iznosili 1 658 975 €.

Interesi za finansiranje:

NEF ima za cilj saradnju između fondacija na evropskom nivou razvijanjem projekata između fondacija i drugih tipova organizovane filantropije. NEF nastoji da razvija projekte koji se odnose na Evropu i da unosi evropski uticaj u regionalne i lokalne projekte. Sadašnje prioritetne teme uključuju: osnaživanje omladine i omladinskih inicijativa, integracija i migracija, naučno obrazovanje i društvo, javno zdravlje, evropska kulturna saradnja, sprečavanje i rešavanje konflikata, jačanje demokratije, Evropa na globalnom nivou, proces integracije i podrška publikacijama koje izgrađuju svest o partnerskim aranžmanima između fondacija.

Područje finansiranja:

Evropa i međunarodno.

Kontakt:

Mr. Alexandre Kirchberger, NEF
Residence Palace, block C, 4th Floor, office 4221
Rue de la Loi 155, 1040 Brussels, Belgium
Tel +32 2 235 24 16
Fax +32 2 230 22 09
E-mail: info@nefic.org

Veb-strana:

<http://www.nefic.org>

ROBERT BOSCH FOUNDATION**Ukupni grantovi:**

Ukupni izdaci programa 2004. bili su 49,1 miliona € od čega je 70% dodeljeno internacionalnim projektima.

Interesi za finansiranje:

Misija fondacije je da ublaži patnju svake vrste i unapredi moralni, fizički i intelektualni razvoj ljudi. Teme interesa su: nauka i istraživanje, zdravstvo i humanitarna pomoć, međunarodno razumevanje, obrazovanje, građansko društvo i kultura. Fondacija takođe vodi različite programe za međunarodne stipendije, s ciljem da se promoviše razmena i susreti među mladim ljudima. Obratite pažnju na to da fondacija uglavnom stvara i sama sprovodi svoje sopstvene programe. Podržava samo programe ograničenog trajanja. Ne daju se nikakvi institucionalni grantovi, niti za poravnanje budžetskih deficita.

Područje finansiranja:

Nemačka i trenutno Francuska, SAD, centralna i istočna Evropa, Balkan i Rusija.

Način apliciranja:

Postoje posebni zahtevi za sopstvene projekte fondacije, ne postoje standardni aplikacioni formulari. Početni kontakt pismom; konsultovati veb-stranu za dalje informacije.

Jezici:

Nemački, engleski i francuski.

Kontakt:

Ms Stephanie Hüther, Public Relations Officer
Robert Bosch Stiftung GMBH
Heidehofstrasse 31, 70184 Stuttgart, Germany
Tel +49 711 460 840
Fax +49 711 460 841 094
E-mail: info@bosch-stiftung.de

Veb-strana:

<http://www.bosch-stiftung.de>

ROCKEFELLER BROTHERS FUND (RBF)**Ukupno finansiranje:**

Budžet za grantove za 2003. bio je 20 288 000 US \$.

Interesi za Finansiranje:

Glavni cilj finansiranja jeste da se podstakne globalna nezavisnost i društvene promene koje doprinose pravednijem, postojanijem i mirnijem svetu. Temeljne vrednosti uključuju poštovanje kulturne raznolikosti i ekološkog integriteta. Fond ima četiri glavna interesa: demokratska praksa, održivi razvoj, mir i bezbednost, ljudski napredak.

Područje finansiranja:

Zasad se rad RBF usredsređuje na grad Nju Jork (New York City), Južnu Afriku, Srbiju, Crnu Goru i Kinu.

Način apliciranja:

Zahtevi treba da su u obliku upitnog pisma (dužine dve do tri stranice) koje sadrži kratak opis predloženog projekta i kako se isti uklapa u ciljeve RBF, te sažetak budžeta uključujući svotu zahtevanog finansiranja. Pismo se može poslati e-mailom (grants@rbf.org) ili poštom. Informacije o finansiranju se menjaju tokom čitave godine.

Jezici:

Engleski

Kontakt: Mr Benjamin R. SHUTE Jr.,
Secretary and Program Officer
Rockefeller Brothers Fund
437 Madison Avenue, 37th Floor
New York, NY 10022-7001, USA
Tel + 1 212 812 4200
Fax + 1 212 812 4299
E-mail: info@vrbf.org

Veb-strana: <http://www.rbf.org>

SASAKAWA PEACE FOUNDATION

Ukupni grantovi:

2003. godine iznos je bio 2 421 151 €.

Interesi za finansiranje:

Misija fondacije je da se doprinese svetskom miru unapređenjem dobrobiti čovečanstva i razvoja međunarodne zajednice, i podršku međunarodnog razumevanja i saradnje. Zasad postoje tri programa: 'U pravcu koegzistencije pluralističkih vrednosti', 'Unapređivanje ljudske bezbednosti i privatne neprofitne aktivnosti' i 'Japan i Azija u svetu'. Drugi navedeni program se naročito interesuje za evropske NVO.

Sledeće se neće finansirati: kupovina imovine/izgradnja zgrada, samo teoretsko istraživanje, pomoć u vanrednim situacijama, pokrivanje operativnih izdataka organizacije, nabavka opreme.

Područje finansiranja:

Međunarodno. Preko svog centralno-evropskog fonda (Sasakawa Central Europe Fund - SCEF) fondacija finansira projekte u Mađarskoj, Poljskoj, Slovačkoj i u Češkoj Republici, što promoviše međusobnu razmenu između Japana i ovih zemalja, unapređuje ulogu ovih zemalja u 21. veku i oslovljava ulogu NVO u građanskom društvu.

Način apliciranja:

Predlozi se mogu podneti na bilo koji način, i da budu sažeti na tri do četiri A4 stranice. Ne postoje nikakvi određeni rokovi za pred-

loge niti ograničenja u vezi sa finansijskom podrškom. Zahtevi se primaju samo putem pošte i potrebno ih je podneti nekoliko meseci ranije.

Jezici:

japanski i engleski.

Kontakt:

Grant Administration Section, Project Division
The Sasakawa Peace Foundation
The Nippon Foundation Building 4th Floor
1-2-2, Akasaka, Minato-ku, 107-8523, Tokyo, Japan
Tel + 81 3 6229 5400
Fax + 81 3 6229 5470
E-mail: spfp@spf.or.jp

Veb-strana:

<http://www.spf.org>

W.K. KELLOGG FOUNDATION

Ukupni grantovi:

Ukupna aktiva fondacije i fondacionog trusta bila je 6,9 milijardi US \$ pred kraj 2005. U toku fiskalne godine koja se završila 31. avgusta 2005, ukupni grant izdaci premašili su 181 miliona US \$.

Interesi za finansiranje:

Misija fondacije je "da pomaže ljudima da pomognu sebi". Pokušava da poboljša kvalitet života i života budućih generacija putem izgradnje kapaciteta sa namerom da stvori zdrave i sposobne pojedince, zajednice i društva, kao i odgovarajuće institucije.

Grantovi se daju u četiri područja: zdravlje, sistemi ishrane i razvoj sela; omladina, obrazovanje i volonterstvo. Interesi fondacije u svakom od ovih područja variraju prema geografskom području i programu.

Područje finansiranja:

SAD, Latinska Amerika i Karibi i sedam južnoafričkih zemalja — Bocvana, Lesoto, Malavi, Mozambik, Južna Afrika, Svaziland i Zimbabve.

Način apliciranja:

Fondacija nema unapred odštampanih formulara za zahteve, a zahtev za grant treba da se podnese elektronski tj. na internetu. Ipak, podnosioci koji ne mogu da primene elektronski način trebalo bi da podnesu tzv. pretpredlog na manje od pet stranica. Postoje određeni detalji koje bi trebalo uključiti u početnom kontaktu koji se mogu naći samo na veb-sajtu.

Jezici:

Engleski

Kontakt:

WKKF Headquarters
W.K. Kellogg Foundation
One Michigan Avenue East, Battle Creek,
Michigan, 49017-4012, USA
Tel +1 616 968 1611
Fax +1 269 968 0413

Veb-strana:

<http://www.wkkf.org>

NATIONAL ENDOWMENT FOR DEMOCRACY – NED**Interesi za finansiranje:**

Ciljevi NED-a su jačanje demokratskih institucija, procedura i vrednosti širom sveta putem nevladinih aktivnosti. Grantovi se daju za programe koji podržavaju političku i ekonomsku slobodu, građansko društvo, nezavisnost medija, ljudska prava i vladavinu zakona.

Područje finansiranja:

Afrika, Azija, centralna i istočna Evropa, latinska Amerika, Bliski istok i države bivšeg Sovjetskog Saveza.

Način apliciranja:

Odluke za finansiranje se sprovode na tromesečnoj osnovi. Smernice za pripremu predloga za grantove se nalaze na veb-sajtu fondacije (na arapskom, engleskom, francuskom, portugalskom, španskom, ruskom i ukrajinskom jeziku).

THE SOROS FOUNDATION

Interesi za finansiranje:

Soros fondacije su autonomne institucije koje su osnovane u određenim zemljama ili regijama radi pokretanja i podrške aktivnostima otvorenog društva. Iskaz misije fondacije je "Pomoć izgradnji infrastrukture i institucija koje su neophodne za otvoreno društvo".

Institut Otvorenog društva (OSI) osnovan je 1993. godine kao pomoć fondacijama. On pokreće inicijative koje se implementiraju uglavnom zajedno sa Soros fondacijom, a za koje je moguće dobiti grantove. OSI finansira programe u područjima kao što su: omladina, mediji, građansko društvo, ljudska prava i humanitarna pomoć, nauka i medicina, umetnost i kultura i ekonomska rekonstrukcija. Na njihovom veb-sajtu možete naći više informacija o ovim inicijativama i načinu apliciranja. Dodatni grantovi i lokalni programi mogu da pronaći preko Soros Fondacije, koja se sastoji iz nacionalnih fondacija u 29 zemalja (uključujući najveći deo novih država članica EU) i dve regionalne fondacije. Detalji za kontakt mogu da se nađu na www.soros.org/about/foundations.

Područje finansiranja:

Međunarodno

Kontakt:

OSI — Brussels
6 place Stéphanie
1050 Brussels, Belgium
Tel +32 2 505 4646
Fax +32 2 502 4646
E-mail: osi-brussels@osi-eu.org

Veb-strana:

<http://www.soros.org>

WESTMINSTER FOUNDATION FOR DEMOCRACY (WFD)

Ukupni grantovi:

Ukupni izdaci za grantove u 2004. bili su 3 499 299 engleskih funti.

Interesi za finansiranje:

Westminster Foundation for Democracy postoji zato da bi unapređivala demokratski razvoj širom sveta. Fondacija daje finansijska sredstva pojedincima, NVO, sindikatima, političkim partijama i medijima, za projekte koji idu u prilog razvoja demokratskih država.

Područje finansiranja:

Prioritetna područja finansiranja su centralna i istočna Evropa, zemlje bivšeg Sovjetskog Saveza, Bliski Istok i severna Afrika i pod-saharska Afrika.

Način apliciranja:

Aplikacije bi trebalo podnositi na formularima koji se mogu skinuti sa veb-sajta ili dobiti na zahtev od WFD. Odbor upravitelja je telo koje donosi odluke, odgovorno je za finansiranje, a sastaje se četiri puta godišnje radi razmatranja svih podnesaka WFD-u.

Kontakt: Westminster Foundation for Democracy
Mr David FRENCH, Chief Executive
2nd Floor, 125 Pall Mall, London SW1Y 5EA
Tel +44 207 930 0408
Fax +44 207 930 0449
E-mail: wfd@wfd.org

Veb-strana:

<http://www.wfd.org>

STEFAN BATORY FOUNDATION

Ukupni iznos grantova:

U 2004. godini iznos je bio 2 947 146 €.

Interesi za finansiranje:

Misija fondacije je da podržava razvoj otvorenih demokratskih društva u Poljskoj i drugim zemljama centralne i istočne Evrope.

Fondacija nastoji da poveća ulogu i uključenost građanskog društva, da unapredi građanske slobode i vladavinu zakona i da razvije međunarodnu saradnju i solidarnost. Organizacijama sada stoje na raspolaganju grantovi za sedam programa: građansko društvo, treći sektor, pravno obrazovanje, jednake mogućnosti, istok-istok, bratimljenje gradova i građani u akciji.

Područje finansiranja:

Poljska i centralna i istočna Evropa.

Način apliciranja:

Grantovi se daju na osnovu konkursa i procene stručnjaka. Konkurs, programi i detalji stipendija se štampaju u novinama i u tromesečnom biltenu fondacije, a nalaze se i na veb-sajtu. Početni upit se šalje pismeno.

Jezici:

poljski i engleski

Kontakt:

Ms Ana ROZICKA, Executive Director
Sapieżyńska 10a, 00215 Warsaw, Poland
Tel +48 22 536 0200
Fax +48 22 536 0220
E-mail: batory@batory.org.pl

Veb-strana:

<http://www.batory.org.pl>

STIFTELSEN RIKSBANKENS JUBILEUMSFOND

Ukupna visina grantova:

2004. godine iznos je bio 252 981 262 švedskih kruna, ekvivalent 28 059 769 €.

Interesi za finansiranje:

Fondacija nastoji da promoviše istraživanja davanjem projektnih grantova pojedinačnim istraživačima i istraživačkim grupama, uglavnom na području prirodnih i društvenih nauka.

Područje finansiranja:

Švedska i međunarodno, trenutno usredsređeni na Evropu.

Način apliciranja:

Aplikacije iz inostranstva moraju prikazati postojanje jasno definisane saradnje sa švedskim naučnicima i istraživačkim institucijama. Prvo pristupanje počinje podnošenjem kratkog nacрта projekta, posle čega potencijalni dobitnici dobijaju poziv da pošalju puni zahtev. Obratite pažnju na to da se neće razmatrati molbe poslate faksom ili elektronskom poštom.

Jezici:

Švedski i engleski.

Kontakt:

Mr Mats ROLÉN, Research Director
Kungsträdgårdsgatan 18, Box 5675, 11486
Stockholm, Sweden
Tel +46 8 5062 6400
Fax +46 8 5062 6435
E-mail: rj@rj.se

Veb-strana:

<http://www.rj.se>

TRUST FOR CIVIL SOCIETY IN CENTRAL AND EASTERN EUROPE**Ukupno finansiranje:**

Trust planira da dodeli 75 miliona US \$ do 2012. za svoje ciljeve. Ukupni izdatak za programe 2004. bio je 3 839 369 US \$.

Interesi za finansiranje:

Misija trusta je da podržava razvoj i dugoročnu stabilizaciju građanskog društva i nevladinih organizacija (NVO) u Bugarskoj, češkoj Republici, Mađarskoj, Poljskoj i Slovačkoj Republici, Sloveniji i Rumuniji. Trust ima tri cilja koji se uzajamno podržavaju: podržati legalna, fiskalna i politička okruženja u kojima građanska društva mogu da procvetaju, ojačati neprofitne sektore i ciljne države putem institucionalne izgradnje kapaciteta, i podržati dugoročnu finansijsku održivost neprofitnih organizacija.

Trust za građansko društvo u centralnoj i istočnoj Evropi (Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe) je osnovan u junu 2000. godine od strane jednog konzorcijuma privatnih fondacija bez presedana, i on je nezavisno javno dobrotvorno udruženje

koje podleže zakonima u SAD-u. U ovom trenutku sačinjavaju ga sledeće fondacije nastale na osnovu zaveštanja: Atlantic Philantropies; Charles Stewart Mott Foundation; Ford Foundation; američki German Marshall Fund; Open Society Institute, Pfizer Foundation; i Rockefeller Brothers Fund. On daje dugoročne grantove neprofitnim organizacijama u sedam ciljnih zemalja, koje zauzvrat daju dalje ove fondove lokalnim NVO. Ove partnerske organizacije poduzimaju najveći deo specifičnih programskih aktivnosti, uključujući i davanje grantova.

Područje finansiranja:

Centralna i istočna Evropa (sedam ciljnih država).

Način apliciranja:

Trust sam po sebi ne prima zahteve pošto deluje samo preko odabranih partnerskih organizacija u svakoj ciljnoj državi. U daljem tekstu se nalaze detalji za kontaktiranje nekih partnerskih organizacija. Iscrpni spisak kontakata koji je specifičan za određenu zemlju možete da nađete na veb-sajtu.

Kontakt:

Ms Rayna GAVRILOVA
Executive Director
Trust for Civil Society in Central & Eastern Europe,
Representative Office
Solariego 1, 02-070 Warsaw Poland
Tel +48 22 576 8090
Fax +48 22 825 8099
E-mail: ceetrust@ceetrust.org

Veb-strana:

<http://www.ceetrust.org>

Partneri:

- **VIA Foundation**, Jelení 195/9, 118 00 Prague 1, Czech Republic (češka republika)
Tel +420 2 33 11 33 70, E-mail via@nadecevia.cz, Veb-strana <http://www.nadacevia.cz>
- **Stefan Batory Foundation**, Sapieżyńska 10a, 00-215 Warszawa, Poland (Poljska)
Tel +48 22 536 02 00, E-mail via@nadecevia.cz, Veb-strana <http://www.batory.org.pl>

- **Open Society Foundation**, Baštová 5, 811 03 Bratislava, Slovakia (Slovačka)
Tel +421 2 5441 4730, E-mail via@nadecevia.cz, Veb-strana <http://www.osf.sk>
- **Ekopolis Foundation**, Komenského 21, 974 01 Banská Bystrica, Slovakia (Slovačka)
Tel +421 48 4145 259, E-mail epce@changenet.sk, Veb-strana <http://www.ekopolis.sk>
- **Civil Society Development Fdn.**, Mészöly u. 4. III/3, H-1117 Budapest, Hungary (Mađarska)
Tel +36 1 385 3938, E-mail ctf@ctf.hu, Veb-strana <http://www.ctf.hu>
- **Environmental Partnership Fdn.**, Szerb u. 17-19, H-1059 Budapest, Hungary (Mađarska)
Tel +36 1 411 3500, E-mail info@okotars.hu, Veb-strana <http://www.okotars.hu>
- **Umanotera**, Netekova 6, 1000 Ljubljana, Slovenia (Slovenija)
Tel +386 1 4397 100, E-mail info@umanotera.org, Veb-strana <http://www.umanotera.org>

2.7.2 KORPORATIVNI SPONZORI

AMERICAN EXPRESS PHILANTHROPIC PROGRAM

Ukupni grantovi:

U 2004. godine American Express Philanthropic Program je ukupno dao grantove u iznosu od 31,7 miliona US \$.

Interesi za finansiranje:

Glavni cilj finansiranja jeste da radi u zajednicama kako bi ih poboljšala i to u područjima gde radi kompanija. Postoje tri glavna programska područja:

Kulturno nasleđe - Cilj ovog programa je da zaštiti okolinu u kojoj ljudi žive tako da u njoj mogu da uživaju i buduće generacije. Finansiraju se i projekti koji uključuju unapređivanje nacionalne i regionalne umetnosti i kulture.

Ekonomska nezavisnost - Cilj ovog programa je da osposobi ljude da postanu ekonomski samodovoljni, pružajući im obrazovanje i trening.

Usluge zajednici - Projekti primaju grantove pod ovim programom samo ukoliko ih za finansiranje preporučuju zaposleni u American Express-u. Pomoć za vanredne situacije se obično finansira iz ovog programa.

Ne podržava, između ostalog, individualne potrebe, aktivnosti prikupljanja sredstava, putovanja i religijske/političke ciljeve.

Područje finansiranja:

Najveći deo finansiranja odlazi na projekte u SAD. Ipak, ova fondacija ima odbor koji je odgovoran za projekte u Evropi. Svaka organizacija koja podnosi zahteve za finansiranje izvan SAD-a mora da dokaže svoj neprofitni status.

Način apliciranja

Smernice grantova i instrukcije za apliciranje mogu da se nađu na veb-sajtu.

Kontakt: Ms Connie HIGGINSON, Vice-President
International Philanthropic Program, World
Financial Center
New York, NY 10285-4803, USA
Tel +1 212 640 4649
Fax +1 212 640 0326

Veb-strana:

http://home3.americanexpress.com/corp/giving_back.asp

LEVI STRAUSS & CO / LEVI STRAUSS FOUNDATION

Ukupni grantovi:

Fondacija je utrošila otprilike 10 miliona US \$ na finansiranje programa u 2004. godine. U prošloj deceniji fondacija je dala grantove u iznosu većem od 27 miliona US \$ za prevenciju AIDS-a i pomoć obolelima, a primila je brojne nagrade i priznanja za svoja nastojanja da pobedi HIV epidemiju.

Interesi za finansiranje:

Fondacija pokušava da unapredi boljitak društava širom sveta i da doprinese pozitivnoj društvenoj promeni oslovljavajući društvene

probleme i osposobljavanjem ljudi i zajednice da sama rešava svoje probleme. Glavni interesi fondacije su sledeći:

Sprečiti širenje HIV-a/AIDS-a:

Putem preventivnih programa raditi sa ženama i omladinom, naročito tamo gde lokalni političari nisu prijemljivi ili gde društvene predrasude o HIV-u/AIDS-u ostaju jake.

Povećati ekonomski razvoj i mogućnosti za obrazovanje:

Ovo povećava ekonomsku samodovoljnost putem programa mikropreduzeća i inicijativa za stvaranje imovine i bogatstva za zapostavljene žene i omladinu.

Pored programa finansiranja, kompanija takođe ohrabruje svoje zaposlene da volontiraju u humanitarnim organizacijama. Godine 2003. je više od 2600 zaposlenih volontiralo više od 20 000 sati u preko 70 humanitarnih organizacija.

Područje finansiranja:

Programi davanja grantova iz Levi Strauss Fondacije su okrenuti uglavnom na urgentne potrebe zajednica širom sveta tamo gde njihovi zaposleni i zaposleni njihovih podugovarača žive i rade. O područjima gde Levi Strauss deluje više možete saznati na njihovom veb-sajtu.

Način apliciranja:

Levi Strauss fondacija nema stalno otvoren konkurs za dodelu grantova, ali ako proverite njihovu veb-stranu informisaćete se koje inicijative se trenutno finansiraju i kako se u to možete uključiti.

Kontakt: Mr Zoltan VALCSICSAK, Community Affairs Manager
Levi Strauss Europe, Middle East, and Africa
Rakoczi ut 42, Budapest 1072, Hungary
Tel +361 327 76 00
Fax +361 267 99 37
E-mail: ZValcsicsak@LEVI.com

Veb-strana: <http://www.levistrauss.com/responsibility/foundation/index.htm>

NIKE

Ukupni grantovi:

U fiskalnoj godini 2005. Nike je neprofitnim partnerima širom sveta dao 46,1 miliona US \$ u gotovini i proizvodima.

Interesi za finansiranje:

Misija Nike-a je da „vodi u korporativnom građanstvu putem programa koji odražavaju brigu za svetsku porodicu Nike-a, naše potrošače i onih koje pružaju usluge Nike-u”.

Pod Društvenim programom grantovi su na raspolaganju za sledeća područja: sport kao sredstvo koje pospešuje društvenu koheziju (ovde se cilja na siromašne mlade ljude), unaprediti zajedništva gde zaposleni Nike žive i unaprediti životnu sredinu. Pored ove Nike-ove fondacije, postoji još jedna Nike fondacija koja je ustanovljena da bi podržala dobrobit devojaka i njihovo osnaživanje putem boljeg obrazovanja širom sveta i smanjenja siromaštva. Rad fondacija je usredsređen na sledeća područja: ekonomske prilike, zdravlje/bezbednost, obrazovanje, društvena mobilnost i vođstvo, glas i prava.

Područje finansiranja:

Program zajedništva ima međunarodni fokus. Sadašnji geografski prioriteti su Bangladeš, Brazil, Kina, Etiopija i Zambija.

Način apliciranja:

Za Program zajednice poslati zahteve na ime: Manager, Global Community Affairs, Nike Inc., PO Box 4027 Beaverton, OR 97076 USA. Na veb-sajtu se nalaze smernice za predloge. Nike fondacija nema stalno otvoren konkurs za zahteve, ali ako su vaše aktivnosti u ovom području proverite njihovu veb-stranu da se informišete o sadašnjoj politici finansiranja.

Kontakt:

Ms Anna Maria RUGARLI, manager of all Community Affairs programs across the region.

Nike EMEA Headquarters, Colosseum 1, 1213 NL Hilversum, The Netherlands

Tel +31 35 6266 453

E-mail: Anna.Maria.Rugarli@nike.com

Veb-strana:

<http://www.nike.com/nikebiz/nikebiz.jhtml?page=26&item=giving>
(the Community Program)

<http://www.nike.com/nikebiz/nikefoundation/home.jhtml> (Nike
Foundation)

Interne budžetske linije

3.1 INTERNE BUDŽETSKE LINIJE

AUDIO-VIZUELNA SREDSTVA, MEDIJI, ŠTAMPA, KOMUNIKACIJE I INFORMACIJE

Safer Internet Plus ²² – promovisanje bezbedne upotrebe Interneta i nove Internet tehnologije (09 03 03)	9,97 miliona €
Informisanje građana putem medija (16 02 02)	15,25 miliona € (1.00 miliona u rezervi)
Izvori informisanja (16 05 01)	16,75 miliona € (1.00 miliona u rezervi)
Tehnologije informatičkog društva (09 04 01)	1027,74 miliona €
MediaPlus – mere za promociju razvitka audiovizuelne industrije (09 05 01)	77,35 miliona €
Medijska obuka – mere za promovisanje razvoja stručnog obrazovanja u audiovizuelnoj industriji (09 05 02)	7,46 miliona €
Prince – Informaciona i komunikaciona strategija (22 04 01)	7,00 miliona €

Prince - Debata o budućnosti EU (16 03 04)	6,66 miliona € (1,00 miliona u rezervi)
--	--

GRAĐANSKO DRUŠTVO, EVROPSKA UDRUŽIVANJA KOJIMA SE UNAPREĐUJE EVROPA, NVO

Udruženja i federacije od evropskog interesa (15 06 01 04)	1,35 miliona €
Evropske intelektualne grupacije (think-tank) (15 06 01 05)	0,40 miliona €
Grantovi za organizacije koje promovišu ideju Evrope (15 06 01 03)	2,96 miliona €
Specijalizovani instituti za odnose između evropskih i zemalja u razvoju (19 02 02)	1,22 miliona €
Mere u korist građanskog društva (15 06 01 01)	3,84 miliona €
Pripremne akcije za podršku građanskom društvu u novim državama članicama EU (18 04 04)	1,00 miliona €
Podrška međunarodnim nevladinim omladinskim organizacijama (15 05 05 02)	2,27 miliona €
Šeme bratimljenja gradova u Evropskoj uniji (15 06 01 07)	13,50 miliona €
Decentralizovana saradnja u zemljama u razvoju (21 02 13)	p.m. ²³

OBRAZOVANJE, OBUKA, MLADI I KULTURA²³

Saradnja sa državama izvan EU na polju obrazovanja i stručnog usavršavanja (15 02 03)	p.m. (3,00 miliona € u rezervi)
e-učenje (15 02 02 04)	12,76 miliona €
Erasmus Mundus (15 02 02 05)	38,11 miliona €
Okvirni program za podršku kulture (15 04 02 01)	31,37 miliona €
Leonardo da Vinci (15 03 01 02)	209,68 miliona €

²³ p.m. znači "pro memoria", ovaj konvencionalni znak se koristi u dokumentima evropskih budžeta i ukazuje na to da se konkretni iznos ne može iskazati zato što ga budžetske vlasti još nisu odobrile - ovde se prvenstveno misli na Evropski parlament i Savet Evrope.

Socrates (15 02 02 02)	383,32 miliona €
Omladina (15 05 01)	107,44 miliona €

ZAPOSLENJE I SOCIJALNA PITANJA

Analize i studije socijalne situacije, demografije i porodice (04 04 02 01)	3,22 miliona €
Mere zajednice za postizanje jednakosti žena i muškaraca (04 05 02)	11,14 miliona €
Ženske organizacije (04 05 03)	p.m. (0,35 miliona € u rezervi)
ENEA pripremna akcija o aktivnom starenju i mobilnosti starih ljudi (04 04 08)	1,50 miliona €
Slobodno kretanje radnika, koordinacija sistema socijalnog osiguranja i mere za migrante, uključujući migrante iz zemalja u razvoju (04 04 03)	3,24 miliona €
Industrijski odnosi i socijalni dijalog (04 03 03 01)	17,30 miliona €
Mere za borbu protiv diskriminacije (04 04 04)	17,57 miliona €
Mere za borbu protiv društvenog izopštavanja (04 04 02 02)	23,10 miliona €
2007 - evropska godina jednakih mogućnosti za sve (04 04 12)	p.m (2,00 miliona € u rezervi)

ENERGIJA I TRANSPORT

Finansijska podrška za projekte koji su od zajedničkog interesa za preko-evropsku energetska mrežu (06 03 02)	21,55 miliona €
Program inteligentne energije za Evropu (2003 to 2006) (06 04 01)	55,47 miliona €
Program inteligentne energije za Evropu (2003 to 2006) Spoljni tok - Coopener (06 04 02)	4,97 miliona €
Podrška politici, predviđanje naučnih i tehnoloških potreba (06 06 03)	8,65 miliona €
Održivi energetska sistemi (06 06 02 01)	122,37 miliona €
Održivi energetska sistemi (08 06 01 01)	115,10 miliona €

PROŠIRENJE

Akcije Kancelarije za razmenu informacija o tehničkoj pomoći (TAIEX) u okviru tranzicionog sredstva (22 03 02)	4,15 miliona €
Tranziciono sredstvo za izgradnju institucija posle pristupanja (22 03 01)	63,10 miliona €

PREDUZETNIŠTVO I PREDUZEĆA

Horizontalne istraživačke aktivnosti koje uključuju mala i srednja preduzeća (08 08 01 02)	122,66 miliona €
Program za preduzeća i preduzetništvo, pogotovo za mala i srednja preduzeća (02 02 03 01)	18,70 miliona €
Istraživanje i inovacije (02 02 02 01)	39,94 miliona €
Podrška Malim i srednjim preduzećima u novom finansijskom okruženju (02 02 03 02)	7,00 miliona €

EKOLOGIJA / ŽIVOTNO OKRUŽENJE

Akcioni program Zajednice na polju graanske bezbednosti i zaštite (07 03 06 01)	7,01 miliona €
Akcioni program Zajednice za promovisanje nevladinih organizacija koje su aktivne prvenstveno na polju ekologije (07 03 02)	8,00 miliona €
Doprinos meunarodnim ekološkim aktivnostima (07 02 01)	8,09 miliona €
Životno okruženje i održivost (10 02 02)	10,25 miliona €
LIFE III (Finansijski instrument za životno okruženje 2000-2006) – Projekti o teritoriji Zajednice – Deo I (zaštita prirode; 07 03 03 01)	71,10 miliona €
LIFE III Finansijski instrument za životno okruženje 2000 -2006 – Projekti o teritoriji Zajednice – Deo II (ekološka zaštita; 07 03 04)	72,10 miliona €

ZDRAVLJE I ZAŠTITA POTROŠAČA

Napredna genetika i njena primena za zdravlje (08 02 01 01)	355,98 miliona €
---	------------------

Borba protiv najtežih bolesti (08 02 01 02)	291,31 miliona €
Aktivnosti Zajednice u korist potrošača (17 02 01)	19,19 miliona €
Javno zdravlje 2003-2008 (17 03 01 01)	51,69 miliona €

PRAVOSUĐE I UNUTRAŠNJI POSLOVI

AGIS (18 05 01 02)	15,78 miliona €
Program saradnje u građanskim stvarima (18 06 01 02)	3,75 miliona €
Integracija osoba koje nemaju državljanstvo u jednoj od država članica EU (18 03 06)	5,00 miliona €
Mere za borbu protiv nasilja protiv dece, adolescenata i žena - Daphne II (18 04 01 02)	9,68 miliona €
Istraživački i evaluativni program o poštovanju osnovnih prava (18 04 03)	0,50 miliona €
EIHDR – Evropska inicijativa za demokratiju i ljudska prava (19 04 02 - 05)	7,00/105,41/ 7,0/1,5 miliona €

ISTRAŽIVANJE, TEHNOLOŠKI RAZVOJ

Građani i upravljanje u društvu koje je zasnovano na znanju (08 07 01)	61,50 miliona €
Nauka i društvo (08 10 01 04)	27,84 miliona €
Specifične mere za podršku međunarodne saradnje (08 08 01 03)	96,29 miliona €
Podrška politici, predviđanje naučnih i tehnoloških potreba (08 08 01 01)	117,29 miliona €

U sledećim paragrafima navešćemo kontakt detalje za određene programe, ali vam napominjemo da se ovi podaci mogu lako promeniti zbog promene službenika na određenim pozicijama, odnosno relativno redovnih premeštaja iz jednih u druga odeljenja Komisije. Možda ćete morati da proverite veb-sajtove određenih generalnih direktorata da biste imali ažurne podatke, odnosno, da se raspitate telefonom koristeći date brojeve.

3.1.1 AUDIO-VIZUELNA SREDSTVA, MEDIJI, ŠTAMPA, KOMUNIKACIJE I INFORMACIJE

09 03 03 - Safer Internet Plus – promovisanje bezbedne upotrebe Interneta i nove online tehnologije

Budžetsko izdvajanje: 9,97 miliona.

Cilj ovog programa je da promoviše bezbedniju upotrebu Interneta i novih Internet tehnologija, pogotovo za decu, i da se bori protiv ilegalnih sadržaja i sadržaja koje krajnji korisnik ne želi.

Program pokriva ne samo Internet nego i ostale Internet tehnologije kao što su mobilni i širokopojasni sadržaji (broadband), online igre i čet-sobe. Namera je da se obuhvati širok spektar štetnih sadržaja uključujući nasilje i rasizam.

Ovaj četvorogodišnji program (2005-8) ima četiri glavne akcije:

- Borba protiv ilegalnih sadržaja
- Filtriranje neželjenih i štetnih sadržaja
- Promovisanje bezbednijeg okruženja
- Podizanje nivoa javne svesti

Kvalifikovane su javne ili privatne organizacije koje imaju interes za ovo područje.

Područje finansiranja:

Evropska unija i EEA/EFTA države.

Kontakt:

Mr Richard SWETENHAM
European Commission, Directorate-General Infor-
mation Society
Safer Internet Action Plan
Office EUFO 1197, L-2920 Luxembourg,
Tel +352 4301 32400
Fax +352 4301 34079
E-mail: saferinternet@cec.ec.int

Veb-strana:

http://www.europa.eu.int/information_society/activities/sip/index_en.htm

16 02 02 - Informisanje građana putem medija

Budžetsko izdvajanje: 15,25 miliona (1,00 miliona u rezervi).

Ovim programom se nastoji stvoriti viši nivo javne svesti o EU, njenim ciljevima, ulozi i akcijama. Svrha aktivnosti je da se Evropljanima pruže opšte informacije o institucijama, odlukama i integracionim procesima Zajednice.

Kvalifikovanost:

EU institucije, inostrane kancelarije Evropskog parlamenta, predstavništva Komisije, nadzorna tela i sve druge organizacije i tela u državama članicama EU koje evropskim građanima pružaju informacije o EU.

Područje finansiranja:

Evropska unija.

Finasiranje:

50% od odgovarajućih troškova (do 80% u izuzetnim slučajevima).

Kontakt:

Mr Alain DUMORT (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Press
and Communication—C1
B — 1049 Brussels
Tel +32 2 2953 849
E-mail: Press-B@cec.eu.int

Veb-strana:

http://www.europa.eu.int/comm/dgs/press_communication/index_en.htm

16 05 01 — Izvori informisanja

Budžetsko izdvajanje: 16,75 miliona (1,00 miliona u rezervi).

Ova budžetska linija pokriva finansiranje prenosilaca informacija širom Evrope (u mreži prenosilaca Europe Direct), koji podržavaju rad predstavništava Komisije u državama članicama i na lokalnom nivou, funkcionišu kao sučelje između građana i EU. Takođe, pokri-

va finansiranje glavnih nacionalnih informativnih centara (trenutno postoje tri ovakva centra, po jedan u Francuskoj, Portugaliji i Italiji), obuku, koordinacije i pomoć informativnim mrežama.

Područje finansiranja:

Države članice EU.

Finansiranje: 50% od odgovarajućih troškova.

Kontakt:

Miss Fabrizia DE ROSA (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Com-
munication
Communication Relays and Networks – B1/2
Tel +32 2 299 3739
Fax +32 2 296 0701
E-mail: relays@cec.eu.int

Veb-strana:

[http://europa.eu.int/comm/dgs/communication/grants/index_](http://europa.eu.int/comm/dgs/communication/grants/index_en.htm)
[en.htm](http://europa.eu.int/comm/dgs/communication/grants/index_en.htm)

http://europa.eu.int/comm/relays/ed_en.htm

09 04 01 – Tehnologije informatičkog društva

Budžetsko izdvajanje: 1027,74 miliona.

Cilj ove budžetske linije je da doprinese formulisanju politike u društvu koje je zasnovano na znanju, i u sprezi sa revidiranom lisabonskom agendom. Sadašnji radni program ima ograničen broj strateških ciljeva: konsolidovati snage u oblastima gde je Evropa industrijski i tehnološki lider; prevazići slabosti u kritičnim područjima; iskoristiti nove mogućnosti i odgovoriti na vanredne situacije i osigurati zajednički razvoj tehnologija i primena. Dakle, program nastoji da osigura evropsku konkurentnost, inovativnost i vođstvo.

Kvalifikovanost:

mala i srednja preduzeća, IST korisnici i snabdevačke industrije, akademske istraživačke laboratorije, organizacije osnovane u kandidatskim državama i partnerima izvan EU.

Područje finansiranja:

25 država članica Evropske unije i EFTA države

Kontakt:

Mr Khalil Rouhana (Head of Unit)
European Commission, Information Society Direc-
torate-General
Strategy for ICT Research and Development C2
Rue de la Loi 200, B-1049 Brussels
Tel +32 2 299 69 02
E-mail: khalil.rouhana@cec.eu.int

Veb-strana:

http://www.europa.eu.int/comm/dgs/information_society/activities/index_en.htm

09 05 01 – MediaPlus (mere za promociju razvitka audio-vizuelne industrije)

Budžetsko izdvajanje: 77,35 miliona.

Ciljevi ovog programa jesu da se:

- Ojača evropski distributivni sektor u oblasti bioskopa i radova za privatnu upotrebu
- Neguje šira preko-nacionalna distribucija nedomaćih evropskih filmova
- Promoviše kretanje evropskih televizijskih programa koje su proizvele nezavisne kompanije
- Podrži razvoj audiovizuelnih dela i jezička raznolikost
- Podrži stvaranje digitalnih kataloga evropskih dela za upotrebu u novim medijima

Podržani su fiktivni žanrovi (bioskop i televizija), kreativni dokumentarci, animirani filmovi i multimedija.

Kvalifikovanost:

Evropske produkcione ili distributivne kompanije. Uslovi su različiti u zavisnosti od tipa podrške za koji se aplicira.

Područje finansiranja:

Države članice EU, EFTA-EEA države (Island, Norveška, Lihtenštajn), Bugarska i Švajcarska.

Kako aplicirati:

počevši od 1. 1. 2006, Obrazovno, audiovizuelno i kulturno izvršna agencija (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency - EACEA) odgovorna je za upravljanje različitim delovima medijskog programa, uključujući raspisivanje poziva za predloge i najveći deo projektnog izbora. Međutim, zainteresovanima za projektno apliciranje se savetuje da kontaktiraju medijsko odeljenje (Media Desk) u njihovoj zemlji. Kontaktne detalje Media Desk-ova možete da nađete na sledećoj adresi: http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/desk_en.html

Kontakt:

Mr Costantin DASKALAKIS (Head of Unit)
MEDIA Unit, Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 35 96
Fax +32 2 299 92 14
E-mail: eacea-info@cec.eu.int

Veb-strana:

http://Europa.eu.int/comm/avpolicy/media/index_en.html

09 05 02 - Medijska obuka — mere za promovisanje razvoja stručnog obrazovanja u audiovizuelnoj industriji

Budžetsko izdvajanje: 7,46 miliona.

Budžetska linija za medijsku obuku pruža podršku za trajne (i početne) programe za stručno usavršavanje profesionalaca iz audiovizuelne industrije u oblastima poslovnog menadžmenta, tehnika pisanja scenarija i novih tehnologija kako bi se povećala njihova kompetentnost i konkurentnost. Ona takođe promoviše saradnju i razmenu znanja i stručnosti između uključenih partnera.

Kvalifikovanost:

Javna ili privatna tela koja vode trening programe (profesionalna udruženja, univerziteti, produkcijske kompanije i itd.).

Područje finansiranja:

države koje učestvuju - 25 država članica EU, EFTA-EEA države (Island, Norveška, Lihtenštajn), Bugarska i Švajcarska.

Kako aplicirati:

počevši od 1.1.2006, Obrazovno, audiovizuelno i kulturno izvršna agencija (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency - EACEA) odgovorna je za upravljanje različitim delovima medijskog programa, uključujući raspisivanje poziva za predloge i najveći deo projektnog izbora. Međutim, zainteresovanima za projektno apliciranje se savetuje da kontaktiraju medijsko odeljenje (Media Desk) u njihovoj zemlji. Kontaktne detalje Media Desk-ova možete da nađete na sledećoj adresi: http://Europa.eu.int/comm/avpolicy/media/desk_en.html.

Kontakt:

Mr Costantin DASKALAKIS (Head of Unit)
MEDIA Unit, Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 35 96
Fax +32 2 299 92 14
E-mail: eacea-info@cec.eu.int

Veb-strana:

http://Europa.eu.int/comm/avpolicy/media/index_en.html

22 04 01 - Prince — Informaciona i komunikaciona strategija**Budžetsko izdvajanje: 7,00 miliona**

Ova budžetska linija pokriva finansiranje prioriternih informacija i saopštenja o proširenju EU sa ciljem da se podigne nivo javne svesti o proširenju, naročito u onim zemljama gde je javno mnjenje osjetljivije prema budućem širenju EU.

Prioritetne politike su sledeće: delotvoran dijalog o proširenju i pretpristupanju između institucija EU i građana; pažnja prema specifičnim informativnim potrebama država; dijalog između građanskih društava iz EU i kandidatskih država; informisanje novinara; ankete; veb-sajtovi; audiovizuelni materijal; konferencije i seminari; i evaluacija programa.

Kontakt: Mr Ludjer BLASIG
(Information and Communication Officer)
European Commission, Directorate-General Enlargement
Enlargement Information Unit — B3
Information, Communication and Interinstitutional Relations
B — 1049 Brussels
Tel +32 2 296 2293
Fax +32 2 299 1777
E-mail: elarg-b3@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/enlargement/financial_assistance/index_en.htm

16 03 04 — PRINCE — Debata o budućnosti Evropske unije

Budžetsko izdvajanje: 6,66 miliona (1,00 milion u rezervi).

Ova budžetska linija pokriva finansiranje informativnih mera - informisanje građana o budućnosti EU i njihovo uključivanje u istu debatu. Njen cilj je negovanje dijaloga između EU i njenih građana u saradnji sa državama članicama i građanskim društvom, kao i da se finansiraju aktivnosti NVO kojima se uspostavlja forum za debatu i negovanje daljeg dijaloga.

U svom 'Planu D za demokratiju, dijalog i debatu' (COM(2005)494), Komisija je naglasila potrebu za stimulisanjem debate o EU i potrebu da se pomogne građanskom društvu po tom pitanju. Dakle, finansiranje se pruža za projekte koji promovišu participaciju građana u debatama u Evropi (na primer, u građanskim panelima), koji istražuju javno mišljenje i analiziraju doprinose iz široke javnosti. Ovim pozivom za projekte upravlja DG za komunikacije i više infor-

macija o inicijativama pod Planom D mogu se naći na adresi: http://europa.eu.int/comm/dgs/communication/grants/index_en.htm

Kontakt: Josep COLL I CARBO
European Commission, Unit A2 (planning and priorities) Plan D Project, Office BERL 5/236
B-1049 Brussels, Belgium
Tel + 32 2 299 29 89
Fax + 32 2 295 24 69
E-mail: COMM-A2@cec.eu.int

Veb-strana:
http://europa.eu.int/comm/dgs/communication/pdf/proposals-plan-d_en.pdf
http://europa.eu.int/debateeurope/about_en.htm

3.1.2 GRAĐANSKO DRUŠTVO, EVROPSKA UDRUŽENJA, UNAPREĐIVANJE EVROPE, NVO

15 06 01 04 – Udruženja i federacije od evropskog interesa

Budžetsko izdvajanje: 1,35 miliona.

Ova budžetska linija pokriva finansiranje aktivnosti i projekata koje sprovode udruženja i federacije evropskih građana, kojima je naročito stalo do unapređivanja evropskih integracija i podizanja nivoa javne svesti o EU. Ona takođe podržava aktivnosti koje na evropskom nivou odražavaju etičke i duhovne vrednosti osnova za evropsku integraciju. Mogući projekti su sledeći: debate, seminari i konferencije, događaji, osnivanje mreža, publikacije, IT proizvodi i radio i TV emisije. Međutim, operativni troškovi organizacija korisnica se ne pokrivaju.

Kvalifikovanost:

NVO koje apliciraju za ovu budžetsku liniju moraju da budu neprofitne i da su osnovane barem u jednoj od država članica. Organizacije u EFTA/EEA državama i kandidatskim državama takođe imaju šansu da dobiju finansije, ali im se savetuje da se pre apliciranja raspitaju o svojim mogućnostima da učestvuju.

Kontakt: Mr Marc JORNA (Head of Unit)
Education, Audiovisual and Culture Executive
Agency
Youth, Sport and Relations with the Citizen, Citi-
zenship, Unit P7
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 3380 / +32 2 296 5257
Fax +32 2 296 2398
E-mail: eacea-info@cec.eu.int

Veb-strana:
[http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/association/
index_en.html](http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/association/index_en.html)

15 06 01 05 — Evropske intelektualne grupacije (Think Tanks)²⁴

Budžetsko izdvajanje: 0,40 miliona.

Ova budžetska linija je izdvojena za komitete stručnjaka (think tank) koji direktno doprinose istraživanju evropske integracione politike.

Kvalifikovanost:

Isključivo komiteti stručnjaka za koje je novac naznačen. Ova informacija se oglašava u zvaničnom žurnalu Evropske unije. Za više informacija kontaktirajte Obrazovno, audiovizuelno i kulturno izvršnu agenciju (EACEA).

Kontakt: Mr Marc JORNA (Head of Unit)
Education, Audiovisual and Culture Executive
Agency
Youth, Sport and Relations with the Citizen, Citi-
zenship, Unit P7
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 3380 / +32 2 296 5257
Fax +32 2 296 2398
E-mail: eacea-info@cec.eu.int

²⁴ Pojam "think tanks" predstavlja jednu nedovoljno preciznu frazu koja se upotrebljava da bi opisala jedan širok spektar neprofitnih organizacija angažovanih u analizama i istraživanjima na polju javnog političkog života, koje često zagovaraju izvesna rešenja. Fraza preuzeta iz anglo-saksonskog područja. (prim.prev.)

Veb-strana:

<http://eacea.cec.eu.int>

15 06 01 03 — Grantovi za organizacije koje promovišu ideju Evrope

Budžetsko izdvajanje: 2,96 miliona.

Ova budžetska linija pokriva troškove za aktivnosti koje se tiču evropskih integracija i saradnje, sa naglaskom na građanskoj participaciji. Finansiranje je takođe dostupno za rad organizacija sa istim ciljevima.

Kvalifikovanost:

Neprofitne, nezavisne organizacije.

Kontakt:

Mr Marc JORNA (Head of Unit)
Education, Audiovisual and Culture Executive
Agency
Youth, Sport and Relations with the Citizen, Citizenship, Unit P7
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 3380 / +32 2 296 5257
Fax +32 2 296 2398
E-mail: eacea-info@cec.eu.int

Veb-strana:

<http://eacea.cec.eu.int>

19 02 02 — Specijalizovani instituti za odnose između Evropske Unije i zemalja u razvoju

Budžetsko izdvajanje: 1,22 miliona.

Ovom budžetskom linijom se pokrivaju dotacije za centre, institute i mreže koje su akreditovane u njihovom radu na području odnosa između EU i ostalih regiona za politiku inostranih odnosa. Ta sredstva će omogućiti centrima da povećaju svoje aktivnosti i ugrade teme koje je inicirala Komisija. Naglasak se stavlja na specifične odnose između EU i određenih regiona, na primer Azije, Latinske

Amerike, mediteranskih zemalja, Balkana i nezavisnih država bivšeg Sovjetskog Saveza.

Ostale specifične aktivnosti: studije i analize politike EU i određenog regiona; izrada diskusionih papira; sastanci tipa okrugli sto; seminari; intelektualne grupacije; razne publikacije; razvoj veb-sajtova i saradnja sa medijima.

Kvalifikovanost:

Istraživački instituti, organizacije koje prate odnose EU sa drugim regionima i javna i privatna tela koja rade u ovoj oblasti. Naročita pažnja će se pokloniti određenim institutima i organizacijama za koje je novac naznačen, recimo *European Institute for Asian Studies*, *Centro Latinoamericano para las relaciones con Europa*, *Fondazione Laboratorio Mediterraneo*, *Moscow School of Political Studies*, *European Institute Sofia* i *Corporación Justicia y Democracia*.

Finansiranje:

Najviše do 70% operativnih troškova tela za kalendarsku godinu za koju se daje grant.

Kontakt: Miss Cristina ORTIZ SCHOUSBOE (Grants Coordinator)
European Commission
Directorate-General External Relations - I2
Tel +32 2 2996726 / +32 2 2991111
Fax +32 2 2995397
E-mail: cristina.ortiz-schousboe@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/grants/index_en.htm

15 06 01 01 – Mere u korist građanskog društva

Budžetsko izdvajanje: 3,84 miliona.

Ova linija je namenjena finansiranju mera koje idu u korist građanskog društva, posebno grantovima za organizacije koje predstavljaju građansko društvo. Na raspolaganju stoje takođe i doprinosi za finansiranje stalnog radnog programa tela koja podržavaju ciljeve od evropskog interesa.

Kontakt: Mr Marc JORNA (Head of Unit)
Education, Audiovisual and Culture Executive
Agency
Youth, Sport and Relations with the Citizen, Citi-
zenship, Unit P7
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 3380 / +32 2 296 5257
Fax +32 2 296 2398
E-mail: eacea-info@cec.eu.int

Veb-strana:
<http://eacea.cec.eu.int>

18 04 04 — Pripremne akcije za podršku građanskom
društvu u novim državama članicama EU

Budžetsko izdvajanje: 1,00 milion.

Ova budžetska linija pokriva pripremne akcije u novim državama članicama EU za podršku akcijama lokalnih NVO po pitanju vladavine zakona, demokratije, osnovnih prava, transparentnosti, nepristrasnosti informacija i borbe protiv korupcije.

Kvalifikovanost:

NVO koje rade u sledećim područjima:

- Zakon o javnom interesu
- Dobro upravljanje na centralnom i lokalnom nivou
- Nezavisnost građanskog društva
- Borba protiv korupcije

Kontakt: Mr Alain BRUN (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Justice,
Freedom and Security, Unit C3
Rue de Genève, 5, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 53 81
E-mail: JLS-CITIZENSHIP@cec.eu.int

Veb-strana:
[http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/support_ngo/
funding_support_en.htm](http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/support_ngo/funding_support_en.htm)

15 05 05 02 — Podrška međunarodnim nevladinim omladinskim organizacijama

Budžetsko izdvajanje: 2,27 miliona.

Ovo izdvajanje je namenjeno za pokrivanje međunarodnih nevladinih organizacija koje rade sa omladinom i u evropskom kontekstu. Prioriteti za 2006. godinu su politička vidljivost i uključanje u evropske procese.

Kvalifikovanost:

međunarodne, nevladine, neprofitne omladinske organizacije od čijih aktivnosti — samostalno ili kao deo šireg programa — mladi ljudi imaju koristi. Da bi se kvalifikovale, organizacije moraju imati aktivne organizacije članice u najmanje osam dole navedenih država.

Područje finansiranja:

25 država članica Evropske unije, EFTA/EEA države i kandidatske države. Program bi mogao biti otvoren za tela osnovana u nekim državama Balkana i Zajednice nezavisnih država.

Finansiranje:

50% od ukupnog godišnjeg budžeta.

Kontakt:

Mr Philippe COVA (Head of Unit)
Education, Audiovisual & Culture Executive Agency,
Unit YOUTH
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Tel +32 2 299 9130
Fax +32 2 292 1330
E-mail: youth@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/youth/program/index_en.html

15 06 01 07 – Šeme bratimljenja gradova u Evropskoj uniji

Budžetsko izdvajanje: 13,50 miliona.

Grantovi pod ovom budžetskom linijom se daju za događaje bratim-

ljenja koji uključuju obrazovne programe o tematskim evropskim pitanjima. Prednost se daje događajima koji spajaju gradove i opštine u kandidatskim državama, novim aranžmanima bratimljenja, projektima koji spajaju male opštine ili opštine u geografski zapostavljenim područjima, multilateralnim događajima i projektima koji uključuju mlade ili marginalizovane i siromašne grupe. Jedan deo ovog izdvajanja se daje za podsticanje veza između udaljenih, planskih i ostrvskih regiona u EU. Nešto od toga se takođe može koristiti da se finansiraju evaluacije aktivnosti koje su opisane u ovom paragrafu.

Kvalifikovanost:

Lokalne i/ili regionalne vlasti u državama članicama Evropske unije.

Kontakt:

The Town-twinning sector
European Commission
Directorate-General for Education and Culture
VM-2 4/35, B-1049 Brussels
Tel +32 2 295 2685 (Tue- Thu 9.30-12.30)
Fax +32 2 296 2389
E-mail: eacea-info@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/towntwinning/index_en.html

21 02 13 - Decentralizovana saradnja u zemljama u razvoju

Budžetsko izdvajanje: p.m.

Ovaj budžetski naslov je namenjen za jačanje građanskog društva, demokratizacije i učestvovanja udruženja građana da bi se povećala sposobnost građanskog društva i lokalnih vlasti da deluju i promovišu dijalog između vlade i nevladinih činilaca. On obuhvata grantove za operacije socijalnog i ekonomskog razvoja najsiromašnijih delova stanovništva u zemljama u razvoju, naročito ugroženim grupama. Ovde ima mesta i za inicijative održivog razvoja koje preduzimaju lokalne vlasti, organizacije osnovane u zajednici i grupacije u zemljama u razvoju.

Prikladne aktivnosti uglavnom imaju veze sa šemama informisanja, obrazovanja, kapitalizacije i komunikacije, pošto glavni cilj ovog programa jeste da potencijalni učesnici iz ovog područja bolje shvate decentralizovani pristup i da postanu aktivniji u konsultacijama koje se tiču programa Zajednice i implementacije decentralizovane saradnje.

Partneri koji se mogu kvalifikovati za finansiranje iz ove budžetske linije su: lokalne vlasti, NVO, organizacije starosedelaca, lokalna trgovačka udruženja i grupe lokalnih građana, zadruge, sindikati, ženske i omladinske organizacije, nastavne, kulturne i istraživačke institucije i crkve. Evropske organizacije se mogu prijaviti za finansiranje ako rade u partnerstvu sa lokalnom organizacijom u državi koja prima grant. U proseku, NVO moraju same pokriti 20 od ukupnih projektnih troškova.

Sa pozivima za predloge se radi lokalno i datumi i uslovi se razlikuju od države do države. Dakle, pre podnošenja predloga, kontaktirajte lokalnu delegaciju EC da biste sa njima prodiskutovali o vašem projektu.

Za kontaktne detalje vidite: www.europa.eu.int/comm/external_relations/repdel).

Kontakt: Mr Aristotelis BOURATSIS (Head of Unit)
Relations with civil society and non-state actors
EuropeAid – F5
Tel +32 2 299 9244
Fax +32 2 299 2914
E-mail: aristotelis.bouratsis@cec.eu.int

Veb-strana:
http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/ong_cd/cdc_page_en.htm

3.1.3 OBRAZOVANJE, OBUKA, MLADI I KULTURA

15 02 03 - Saradnja sa državama izvan EU na polju obrazovanja i stručnog usavršavanja

Budžetsko izdvajanje: p.m. (3,00 miliona u rezervi).

Grantovi stoje na raspolaganju za aktivnosti koje su u okviru ugovora o saradnji između EU, SAD i Kanade. To su sledeće aktivnosti: studije o kvalifikacijama i veštinama; programi razmene; promocija saradnje između institucija; zasnivanje odnosa između sektora određene industrije i univerziteta i saradnja sa privatnim sektorom.

Kvalifikovanost:

visoko obrazovanje, institucije ili organizacije koje se bave stručnim usavršavanjem i obukom u 25 država članica EU, u SAD-u i Kanadi. Takođe su podobne i industrijske i poslovne grupe, NVO, izdavači, državna ministarstva, trgovinske komore i istraživački instituti. Smernice možete da nađete na dole spomenutom veb-sajtu.

Područje finansiranja:

Evropska unija, SAD, Kanada

Finansiranje:

Evropska Komisija obično ne daje više od 75% od odobrenog budžeta.

Kontakt:

Mr Augusto GONZALEZ HERNANDEZ (Head of Unit)
European Commission
Directorate General for Education and Culture
Unit B-6, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 6319
Fax +32 2 295 5719
E-mail: eac-3C-cooperation@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/education/programs/eu-usa/index_en.html
ili http://europa.eu.int/comm/education/programs/eu-canada/index_en.html

15 02 02 04 – Elektronsko učenje (e-Learning)

Budžetsko izdvajanje: 12,76 miliona.

Pod opšte ciljeve spadaju studiranje i podsticanje korišćenja elektronskog učenja (e-learning) u cilju društvene kohezije i ličnog razvoja, negovanja među-kulturnog dijaloga i borbe protiv digitalne podele. Promoviše se takođe i upotreba elektronskog učenja u doživotnom učenju i naglašavanju evropske dimenzije u obrazovanju, kao i strukturiranja saradnja i poboljšani kvalitet u ovom području. Postoje četiri linije akcije pod ovim izdvajanjem: promovisanje digitalne pismenosti; virtualni evropski univerzitetski gradovi; elektronsko bratimljenje (e-twinning) škola; i transverzalne akcije za promociju elektronskog učenja u Evropi.

Područje finansiranja:

Države članice Evropske unije, kandidatske države i EEA-EFTA države.

Kontakt: Mr Sergio CORTI (Head of Unit)
European Commission
Directorate-General Education and Culture
Unit B1 Coordination of Lifelong Learning programs
B-1049 Brussels
Tel +32 2 299 3926
Fax +32 2 295 7830
E-mail: elearning@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/education/programs/elearning/index_en.html

15 02 02 05 – Erasmus Mundus

Budžetsko izdvajanje: 38,11 miliona.

Ovo izdvajanje je namenjeno za promociju novonastalog evropskog sistema visokog obrazovanja koji je atraktivan kako unutar tako i izvan EU. Njime se planira negovanje većeg međunarodnog interesovanja za evropske kvalifikacije i iskustvo između diplomiranih

i akademika širom sveta. Nadalje, ono cilja na strukturiraniju saradnju između Evropske zajednice i institucija u zemljama u razvoju i na to da se poveća mobilnost iz EU kao deo evropskih studijskih programa.

Kako aplicirati?

Studenti i stipendisti koji žele da učestvuju u Erasmus Mundus Masters kursu (sa ili bez školarine) moraju direktno da se prijave odabranom Erasmus Mundus Masters konzorcijumu koji nudi željeni kurs. Više informacija se može naći na dole navedenom veb-sajtu.

Kvalifikovanost:

visoko-obrazovne institucije, studenti koji su položili prvi stepen, stipendisti i eksperti, osoblje koje je direktno uključeno u visoko obrazovanje i ostala javna ili privatna tela koja su aktivna na polju visokog obrazovanja.

Područje finansiranja:

EU i međunarodno.

Kontakt:

Mr Joachim FRONIA
Education, Audiovisual and Culture Executive
Agency
P4 — Erasmus Mundus
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Tel +32 2 295 9692
E-mail: eacea-erasmus-mundus@cec.eu.int

Veb-strana:

<http://eacea.cec.eu.int/static/en/mundus/index.htm>

15 04 02 01 — Okvirni program za podršku kulture

Budžetsko izdvajanje: 31,37 miliona.

Ova budžetska linija pokriva aktivnosti koje su u vezi sa:

- Promocijom kulturnog dijaloga i poznavanja kulture i istorije naroda u Evropi
- Mobilnosti umetnika, stvaralaca, ostalih činilaca i profesionalaca sa kulturnog polja, sa naročitim naglaskom na omladini, socijano obespravljenima i kulturnoj raznolikosti

- Razvijanjem novih oblika kulturnog izražavanja; razmenom i korišćenjem zajedničkog kulturnog nasleđa koje je od evropske važnosti i očuvanjem istog
- Olakšanjem pristupačnosti kulture i podsticanjem građanskog učešća
- Podsticanjem međukulturnog dijaloga i evropskih i izvan evropskih i kulturnih i građanskih razmena
- Naglašavanjem važnosti kulture za socijalni i ekonomski razvoj i finansiranje konzervatorskih i restauratorskih poduhvata u cilju očuvanja zajedničkog kulturnog nasleđa od evropske važnosti.

Kvalifikovanost:

Kreativni umetnici, kulturni operatori, privatni i javni promoteri, aktivnosti kulturnih mreža, kulturne institucije država članica i ostalih država.

Područje finansiranja:

25 država članica evropske unije, EFTA/EEA države i kandidatske države.

Kontakt:

Mr Antonios KOSMOPOULOS
P5 - Culture
Education, Audiovisual and Culture Executive
Agency
Bour 3/30 , B-1049 Brussels
Tel +32 2 299 9335
Fax +32 2 299 4577
E-mail: eacea-info@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/culture/eac/index_en.html

15 03 01 02 — Leonardo da Vinci

Budžetsko izdvajanje: 209,68 miliona.

Ciljevi ove budžetske linije jesu promocija Evrope znanja i konsolidovanje evropskog područja saradnje za obrazovanje i obuku. Sredstva se daju sa namerom da se podrže mobilnost u području

stručnog usavršavanja, pilot-projekti zasnovani na preko-nacionalnim partnerstvima i razvoj mreža za saradnju. Na sličan način se promovišu jezičke veštine i kulturno razumevanje, kao i stvaranje i ažuriranje referentnih alata i uporedivih podataka uz pomoć studija i analiza.

Kvalifikovanost:

Privatne, javne ili polu-javne organizacije i institucije koje su uključene u stručno obrazovanje.

Područje finansiranja:

države članice evropske unije, EFTA države koje su učlanjene u EEA: Island, Lihtenštajn i Norveška pod istim uslovima iz EEA ugovora i kandidatske države.

Kontakt:

Ms Monika HOLIK
P3 – Leonardo da Vinci
Education, Audiovisual and Culture Executive
Agency
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Tel +32 2 298 5807
E-mail: eacea-info@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/education/programs/leonardo/leonardo_en.html

15 02 02 02 - Socrates

Budžetsko izdvajanje: 383,32 miliona.

Osnovni cilj programa SOCRATES je da se ojača evropska dimenzija obrazovanja na svim nivoima, poboljša znanje evropskih jezika, promoviše saradnja i mobilnost tokom obrazovanja, podstaknu inovacije i promovišu jednake mogućnosti u svim sektorima obrazovanja.

Budžetska linija je namenjena za sledeće aktivnosti: podršku preko-nacionalne mobilnosti mreža za saradnju; korišćenje informacionih i komunikacionih tehnologija; promociju jezičkih veština i kulturnog

razumevanja; podršku za inovativne pilot-projekte; i poboljšanje referentnih podataka i razmene informacija na polju obrazovanja. Ova budžetska linija se povremeno koristi za finansiranje programa za škole koje vode računa o ratnim grobovima i spomenicima iz Prvog i Drugog svetskog rata.

Kvalifikovanost:

u većini slučajeva, samo pojedinci (studenti, učitelji i itd.) mogu uzeti učešće u programu preko svojih domaćih institucija, mada ovde ima izuzetaka (na primer Comenius Language Assistants).

Područje finansiranja:

25 država članica Evropske unije, EFTA/EEA države: Island, Lihtenštajn i Norveška i kandidatske države.

Kako aplicirati?

Postoje dva osnovna tipa akcija; "centralizovane akcije" koje vodi Komisija, i "decentralizovane akcije" koje vode nacionalne agencije. Aplikacioni formulari za centralizovane akcije se mogu preuzeti sa Socrates-ove Internet prezentacije, dok aplikacione formulare za decentralizovane akcije možete dobiti od nacionalne agencije. Sve adrese možete da nađete na Internet prezentaciji.

Kontakt:

Socrates Program
Education, Audiovisual and Culture Executive
Agency
Bour 3/30, B-1140 Brussels
Tel +32 2 233 0111
Fax +32 2 233 0150
E-mail: eacea-info@cec.eu.int

Veb-strana:

http://www.europa.eu.int/comm/education/programs/socrates/socrates_en.html

15 05 01 - Omladina

Budžetsko izdvajanje: 107,44 miliona.

Cilj omladinskog programa je da se podrži prekonacionalna mobilnost, upotreba informacionih i komunikacionih tehnologija, mreža za saradnju, evropskog građanstva, jezičkih veština i kulturnog razumevanja. Ostali ciljevi podrazumevaju razvoj pilot-projekata i stvaranje evropskog nivoa metoda za analizu, naknadni rad i razvijanje omladinske politike.

Glavne aktivnosti koje ova budžetska linija podržava jesu kratkoročne grupne razmene, volonterska služba, inicijative koje vode sami mladi ljudi, projekti koji su povezani sa drugim programima zajednice i međunarodni omladinski rad.

Kvalifikovanost:

Mogu da učestvuju grupe mladih ljudi, neprofitne nevladine organizacije ili udruženja, javne vlasti i ostali koji su iskusni na polju omladinskog rada i neformalnog obrazovanja.

Područje finansiranja:

Države članice EU, EFTA/EEA države i države pred pristupanjem u EU. Pod izvesnim okolnostima, program je takođe otvoren za države iz drugih delova sveta.

Kako aplicirati?

Da bi se moglo učestvovati u svim vrstama projekata, biće neophodno da se sklopi partnerstvo sa jednim ili više partnera, što zavisi od politike za svaku akciju i zemlju porekla partnera.

Kontakt:

Mr Philippe COVA (Head of Unit)
Education, Audiovisual & Culture Executive Agency,
Unit YOUTH
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Tel +32 2 299 9130
Fax +32 2 292 1330
E-mail: youth@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/youth/program/index_en.html

3.1.4 ZAPOSLENJE I SOCIJALNA PITANJA

04 04 02 01 – Analize i studije socijalne situacije, demografije i porodice

Budžetsko izdvajanje: 3,22 miliona.

Cilj ove budžetske linije je da se promovišu komparativne analize i razmene stavova na evropskom nivou u vezi sa socijalnom situacijom i društveno-ekonomskim trendovima u državama članicama. Područja od interesa su: starenje stanovništva, uticaj demografskih promena na politiku, veze između porodice i demografskih trendova i njihov odnos prema tehnološkom razvoju, društvenim ciljevima, porodičnom životu i detinjstvu.

Kvalifikovanost:

Neprofitne organizacije, uključujući mreže koje su u državama članicama EU aktivne u promovisanju i zaštiti porodičnih i dečjih prava.

Kontakt: Mr Constantinos FOTAKIS
European Commission
Directorate-General Employment and Social Affairs,
Social Protection and Integration
Tel +32 2 295 02 06
Fax +32 2 299 38 90
E-mail: empl-info@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/employment_social/calls/annualprog_2006_en.cfm

04 05 02 – Mere zajednice za postizanje jednakosti žena i muškaraca

04 05 03 – Ženske organizacije

Budžetsko izdvajanje:

11,14 miliona i p.m. (0,35 miliona u rezervi).

Cilj budžetske linije 04 05 02 jeste da podržava akcije kojima se promovišu jednake mogućnosti i tretman, uključujući pravne as-

pekte. Tipovi podržanih akcija tiču se obuke i distribucije dobrih praksi iz ovog područja, poznavanja direktne i indirektno diskriminacije, evaluacije delotvornosti tekuće politike i podržavanje veština glavnih činilaca u ovom području.

Budžetska linija 04 05 03 pokriva grantove za ženske organizacije koje se bave promovisanjem uloge žena u društvu, ravnopravnim tretmanom žena i borbom protiv diskriminacije, što ne pokriva Ženski lobi (Women's Lobby).

Kvalifikovanost:

Lokalne i regionalne vlasti; tela koja promovišu rodnu ravnopravnost; društveni partneri; NVO; univerziteti i istraživačke institucije; nacionalne statističke kancelarije; mediji.

Područje finansiranja:

Evropska unija, kandidatske države, EFTA/EEA države.

Kontakt:

Miss Fay DEVONIC (Head of Unit)
European Commission
Directorate General for Employment and Social
Affairs — G1
Equal Opportunities for Women and Men:
Strategy and Program
B-1049 Bruxelles
Tel +32 2 295 6151
Fax +32 2 296 3562
E-mail: empl-info@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/employment_social/gender_equality/index_en.html

04 04 08 - ENEA pripremna akcija o aktivnom starenju i mobilnosti starih ljudi

Budžetsko izdvajanje: 1,50 milion.

Glavni cilj ovog programa je da finansira inicijative koje promovišu aktivno starenje i pristup tržištu rada. Finansiraće se akcije sledećeg

tipa: međunacionalni programi razmene za stare ljude, u obliku kratkoročnih boravaka u jednoj drugoj državi članici EU. Programi bi trebalo da su usmereni na osobe u situacijama nesigurnog zaposlenja ili kojima pretilo društveno isključenje, odnosno da su okrenuti promovisanju uloge starih ljudi kao aktivnih osoba ili na jačanje povezanosti između generacija.

Podržavaju se takođe i programi razmene za stare, specijalizovanih organizacija čiji je cilj razvijanje resursa za mobilnost.

Kvalifikovanost:

Sva tela iz javnog i privatnog sektora koja su uključena u promovisanje uloge starih ljudi kao društvenog bogatstva: nacionalne, regionalne ili lokalne vlasti, društveni partneri, ustanove za sve vidove socijalnog rada, NVO, univerziteti i istraživački instituti.

Kontakt:

Mr Ralf JACOB (Head of Unit)
European Commission
Directorate-General Employment and Social Affairs
Unit E1 - Social and Demography Analysis
Rue Joseph II-27 -1/242, B-1049 Brussels
Tel +32 2 299 0483
Fax +32 2 299 3890
E-mail: empl-info@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/employment_social/calls/proposal_2005_en.cfm

04 04 03 - Slobodno kretanje radnika, koordinacija sistema socijalnog osiguranja i mere za migrante, uključujući migrante iz zemalja u razvoju

Budžetsko izdvajanje: 3,24 miliona.

Ova budžetska linija pokriva evaluaciju i analizu glavnih trendova u nacionalnim sistemima socijalnog osiguranja, dopunskim sistemima socijalnog osiguranja i glavne trendove u zakonskoj regulativi o slobodnom kretanju ljudi u državama članicama.

Uključeni su i projekti koji se bave glavnim karakteristikama sistema socijalnog osiguranja, akcije koje su usmerene na pružanje boljih usluga radnicima migrantima, kao i razvoj informisanja i kampanje za podizanje nivoa javne svesti o dopunskim sistemima socijalnog osiguranja za radnike migrante u EU.

Kvalifikovanost: Javne organizacije - ministarstva, lokalne i regionalne vlasti, univerziteti i istraživački instituti, poslodavci / radničke organizacije koji su aktivni na socijalnom području; NVO koje rade u korist radnika migranata.

Područje finansiranja:
Evropska unija.

Finansiranje:
do 80 %

Kontakt: Mr Robertus CORNELISSEN (Head of Unit)
Directorate-General Employment and Social Affairs
Free movement of workers and coordination of social security schemes—E3
Rue Joseph II-27 -1/242, B-1049 Brussels
Tel +32 2 295 7667
Fax +32 2 295 5066
E-mail: empl-freemovement@cec.eu.int, empl-socialsecurity@cec.eu.int

Veb-strana:
http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/index_en.htm

04 03 03 01 – Industrijski odnosi i socijalni dijalog

Budžetsko izdvajanje: 17,30 miliona.

Cilj ovih fondova je da se podstakne učešće socijalnih partnera u evropskoj strategiji zapošljavanja.

Budžet takođe pokriva aktivnosti tipa: promocija socijalnog dijaloga između različitih industrija i sektora; sastanci i ostale akcije kojima se razvija stručnost i razmena informacija; pilot-projekti za

razvoj pravilnika ponašanja i društvenih kodeksa i učešće žena uz potpunu jednakost u telima koja donose odluke.

Kvalifikovanost:

Evropske organizacije koje učestvuju u socijalnom dijalogu, koje su sastavni deo struktura socijalnih partnera u državama članicama i koje su sposobne da putem pregovora dođu do sporazuma.

Područje finansiranja:

Evropska unija, kandidatske države i EFTA/EEA države.

Kontakt:

Mr Jackie MORIN (Head of Unit)
European Commission
Directorate-General for Employment
and Social Affairs
DI - Interprofessional social dialogue - Industrial
relations - Adaptation to change
J37 3/21, Rue de Geneve, 1 – 1049 Brussels
Tel +32 2 296 11 45 / 296 89 96
Fax +32 2 296 97 71
E-mail: empl-04-03-03-01@cec.eu.int

Veb-strana:

http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/social_dialogue

04 04 04 - Mere za borbu protiv diskriminacije

Budžetsko izdvajanje: 17,57 miliona.

Cilj ove budžetske linije jeste da se podrže i dopune nastojanja (na nivou Zajednice i u državama članicama) da bi se sprečila diskriminacija bez obzira na to da li je zbog rasnog ili etničkog porekla, religije ili uverenja, invalidnosti, starosti ili seksualne orijentacije. Takve akcije uključuju analizu faktora koji su povezani sa diskriminacijom; evaluacije zakonskih odredbi protiv diskriminacije; međunarodna partnerstva i podizanje nivoa javne svesti.

Iz jednog dela ovog izdvajanja podržavaće se operativni troškovi NVO i reprezentativnih evropskih mreža koje su uključene u borbu protiv diskriminacije u Zajednici i državama članicama, kao i da se podrži građanski dijalog u ovom području.

Kvalifikovanost:

Javna i privatna tela institucije koje su uključene u borbu protiv diskriminacije.

Kontakt:

Mr Stefan OLSSON (Head of Unit)
Directorate-General Employment and Social Affairs
Anti-Discrimination and Relations
with Civil Society – D3
Rue Joseph II 37 -J 37 2/23, B-1049 Brussels
Tel +32 2 295 3569
Fax +32 2 295 1899
E-mail: empl-antidiscrimination@cec.eu.int

Veb-strana:

http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/index_en.htm.

04 04 02 02 – Mere za borbu i sprečavanje društvenog izopštavanja

Budžetsko izdvajanje: 23,10 miliona.

Ciljevi akcija pod ovom budžetskom linijom su: podsticanje saradnje između država članica radi borbe protiv društvenog izopštavanja. Podrška se daje za rad kojim se promoviše učešće i dostupnost resursa svima bez razlike, sprečavanje izopštenja, pomaganje ugroženima i pokretanje svih uključenih strana. Program se sastoji od tri toka:

- Analiziranje karakteristika procesa, razloga i evolucije društvenog izopštavanja. Novi projekti za 2006. godinu sadrže, između ostalog, studije o seoskom siromaštvu, finansijskom isključenju i o dostupnosti zdravstvene službe.
- Promovisanje saradnje i razmene informacija i dobrih praksi (good practices) na preko-nacionalnom nivou i događaje za podizanje opšte svesti na nacionalnom nivou.
- Promovisanje participacije različitih interesnih grupa (stakeholdera) i podrška za umrežavanje na nivou EU. To podrazumeva podršku evropskim mrežama i partnerstvima između NVO i dobrovoljnih udruženja koje su predane borbi protiv društvenog izopštavanja i siromaštva.

Kvalifikovanost:

Lokalne i regionalne vlasti; organizacije koje rade na promociji ravnopravnog tretmana, društveni partneri; NVO; univerziteti i istraživački instituti; nacionalne statističke kancelarije; mediji.

Područje finansiranja:

Evropska unija, kandidatske države i EFTA/EEA države.

Kontakt:

Mr Adam TYSON (Head of Unit)
European Commission
Directorate-General Employment and Social Affairs
Unit E/2 - J27 01/34
200 Rue de la Loi, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 6056
Fax +32 2 299 0509
E-mail: empl-info@cec.eu.int

Veb-strana: http://europa.eu.int/comm/employment_social/emplweb/tenders/index_en.cfm

04 04 12 — 2007, Evropska godina jednakih mogućnosti za sve

Budžetsko izdvajanje: p.m. (2,00 miliona u rezervi).

Ova linija obuhvata mere koje se sprovode tokom priprema za 2007, evropska godina sa jednakim mogućnostima za sve, a koje će stvoriti platformu za podizanje nivoa javne svesti o jednom povezanim društvu koje poštuje EU *acquis* o jednakosti i nedostatku diskriminacije. Promovisaće takođe debate i dijalog.

Akcije koje se sprovode tokom 2006. godine su sledeće:

- Evropska konferencija kojom će se započeti godina
- Informativna kampanja o razvoju, proizvodnji i širenju sredstava za podizanje nivoa javne svesti kako bi se omogućio širok publicitet godine koja dolazi
- Istraživanje širom Unije kojom će se meriti uticaj
- Evaluacija aktivnosti

Kontakt: Miss C. MAGNANT (Program Manager)
European Commission, Empl – D3
Anti-diskriminacija and relations with Civil Society
Tel + 32 2 2965376
Fax +(32) 2 2951899

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/employment_social/emplweb/tenders/index_calls_en.cfm
http://europa.eu.int/comm/employment_social/calls/annualprog_2006_en.cfm

3.1.5 ENERGIJA I TRANSPORT

06 03 02 – Finansijska podrška za projekte koji su od zajedničkog interesa za prekovremensku energetska mrežu

Budžetsko izdvajanje: 21,55 miliona.

Cilj je da se poveća bezbednost snabdevanja energijom osnivanjem i razvojem prekovremenskih energetskih mreža i takođe da se doprinese konkurentnijem radu tržišta energije. Akcije koje će se podržati su: studije izvodljivosti, pripremne i evaluacione studije i subvencije sa kamatnim stopama, garancije zajmova i direktne subvencije za projekte od zajedničkog interesa.

Kvalifikovanost:

Javne vlasti i privatne institucije sa pravnim sedištem u državama članicama EU.

Kontakt: Mr Alexandros SOTIRIOU
European Commission, Directorate-General Energy
& Transport
B-1049 Brussels
Tel +32 2 295 9003
Fax +32 2 295 6504
E-mail: alexandros.sotiriou@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/ten/energy/index_en.htm

06 04 01 - Program inteligentne energije za Evropu (2003 - 2006)

06 04 02 - Program inteligentne energije za Evropu (2003 - 2006) Spoljni tok — Coopener

Budžetsko izdvajanje: 55,47 miliona.

Budžetska linija 06 04 01 je namenjena za promovisanje održivog razvoja, bezbednog snabdevanja, konkurentnosti i ekološke zaštite u području energije. Takođe i za promovisanje stvaranja ili proširenja struktura i instrumenata za održivi energetske razvoj. Podržane akcije su sledeće: zajedničke analize, razvoj standarda, sistema za etiketiranje i sertifikovanje; i praćenje razvoja tržišta i energetskih trendova.

Ostale podržane mere pod ovom linijom su sledeće: razvoj finansijskih proizvoda i tržišnih instrumenata; promovisanje održivih energetskih sistema i opreme; razvoj struktura za informisanje, obrazovanje i obuku; i širenje znanja, stručnosti i najboljih praksi.

Budžetska linija 06 04 02 finansira tzv „Coopener“, koji predstavlja spoljni tok ovog programa. Akcije će se usredsrediti na mere i tehnike koje su razvijene u Zajednici, a koje se mogu preneti na zemlje u razvoju, i na promovisanje znanja i stručnosti i prenos tehnologija iz Zajednice u te zemlje.

Kvalifikovanost:

privatna i javna tela sa inicijativama u oblasti obnovljive energije, energetske efikasnosti i energetskih aspekata transporta. Učešće malih i srednjih preduzeća je poželjno.

Područje finansiranja:

Evropska unija, EFTA/EEA i kandidatske države.

Kontakt:

Mr Patrick Lambert (Director)
European Commission, Directorate-General for Energy and Transport
New and renewable sources of energy, demand management & sustainable development — D
B — 1049 Brussels
Tel +32 2 295 0531

E-mail: tren-intelligentenergy@cec.eu.int / patrick.lambert@cec.eu.int

Veb-strana: http://europa.eu.int/comm/energy/intelligent/index_en.html

06 06 03 - Podrška politici, predviđanje naučnih i tehnoloških potreba

Budžetsko izdvajanje: 8,65 miliona.

Ova budžetska linija je predviđena za razvijanje istraživačkih aktivnosti da bi se uklopili u ostalu politiku Zajednice i da bi se ove aktivnosti pokrenule kad se za njima ukaže potreba. Ona stoga obezbeđuje naučnu podlogu za ekonomski potencijal i povezanost Unije, naročito podržavanjem sistema za evaluaciju sistema za održivu energiju i transport i sveukupnu bezbednosnu analizu transportnog sektora.

Kvalifikovanost:

Istraživački timovi sa naročitom kompetencijom i interesom za istraživačke aktivnosti u gore navedenim područjima, NVO, međunarodne organizacije, organi vlasti u javnom i privatnom sektoru.

Kontakt: Mr William CANNELL (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Research
Anticipation of scientific and technological needs:
fundamental research
Rue de Genève 1, B-1140 Brussels
Tel +32 2 296 0952
Fax +32 2 299 3173
E-mail: rtd-nest@cec.eu.int

Veb-strana: <http://www.cordis.lu/nest>

06 06 02 01 - Održivi energetske sistemi (Sustainable energy systems)

Budžetsko izdvajanje: 122,37 miliona.

Cilj ovog programa je da se ojačaju naučni i tehnološki kapaciteti Evrope kako bi se primenio održivi razvoj u ovom području. Ova budžetska linija stoga pokriva upravljanje zahtevima za energijom i snabdevanjem održivom energijom u visoko produktivnim zajednicama, kao i čistim gradskim prevozom.

Kvalifikovani su: evropske organizacije koje predstavljaju grupe relevantnih istraživačkih i tržišnih činilaca; međunarodne organizacije sa istraživačkim aktivnostima koje oslovljavaju ekološke posledice energetske politike, snabdevanje energijom i međuzavisnost. Preogranična energetska i ekološka pitanja takođe dolaze u obzir.

Kontakt: Mr Karl KELLNER
European Commission, Directorate-General for Energy and Transport
New and Renewable Sources of Energy; Demand Management and Sustainable Development – TREN D
Rue De Mot 24, B-1049 Brussels
Tel +32 2 295 2410, Fax +32 2 296 6017
E-mail: karl.kellner@cec.eu.int

Veb-strana:

http://www.europa.eu.int/comm/dgs/energy_transport/rtd/wp_revision/index_en.htm

08 06 01 01 - Održivi energetske sistemi

Budžetsko izdvajanje: 115,10 miliona.

Pošto ima isti opšti cilj kao gore navedena energetska budžetska linija, ova takođe upravlja zahtevima za energijom i snabdevanjem održivom energijom u visoko produktivnim zajednicama, kao i čistim gradskim prevozom.

Naročita područja interesa su sledeća: gorivne ćelije; nove tehnologije za energetske vektore, distribucija i skladištenje energije na evropskom nivou; napredni koncepti za tehnologije koje

koriste obnovljive energetske izvore; eliminacija ugljen-dioksida putem čistijih instalacija za fosilno gorivo; i društveno-ekonomski alati i koncepti za energetske strategiju.

Kvalifikovanost:

Evropske organizacije koje predstavljaju grupe relevantnih istraživačkih i tržišnih činilaca. Od malih i srednjih preduzeća se naročito očekuje da apliciraju. Međunarodne organizacije sa istraživačkim aktivnostima koje se bave ekološkim posledicama energetske politike. U obzir takođe mogu da se uzmu: međuzavisnost u energetske snabdevanju i preko-granična energetska i ekološka pitanja.

Kontakt: Mr Michel POIREAU (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Research — J1
B-1049 Brussels
Tel +32 2 295 1411
Fax +32 2 296 6882
E-mail: rtd-energy@cec.eu.int

Veb-strana:

http://www.europa.eu.int/comm/dgs/energy_transport/rtd/wp_revision/index_en.htm

3.1.6 PROŠIRENJE

22 03 02 — Akcije Kancelarije za razmenu informacija o tehničkoj pomoći (TAIEX) u okviru tranzicionog sredstva

Budžetsko izdvajanje: 4,15 miliona.

Ovim finansijama se nameravaju pokriti troškovi programa sa više korisnika, a koji državama članicama pružaju kratkoročnu tehničku pomoć za približavanje i pravno regulisanje *acquis communautaire*. TAIEX organizuje seminare, radionice, studijske i stručne posete, obuku, obezbeđuje alate, prevod i tumačenje, a nudi i tehničku pomoć ne samo državnim zvaničnicima nego i predstavnicima industrije.

Područje finansiranja:

Nove države članice, kandidatske države, zapadni Balkan.

Kontakt:

Mr Alain Servantie (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General En-
largement, Technical Assistance Information Ex-
change Office, Enlarg – B3, B-1049 Brussels
Tel +32 2 299 89 33
Fax +32 2 299 17 77
E-mail: Elarg-Taiaex@cec.eu.int / alain.servantie@
cec.eu.int

Veb-strana:

<http://taiaex.cec.eu.int/>

**22 03 01 - Tranziciono sredstvo za izgradnju institucija
posle pristupanja**

Budžetsko izdvajanje: 63,10 miliona.

Svrha ovog programa je da se nastavi sa pomaganjem novim državama članicama da ojačaju svoje administrativne kapacitete za implementiranje pravnih regulativa Zajednice i da se podrži razmena najboljih praksi.

Ovim izdvajanjem se finansiraju sledeća područja: pravosudni i unutrašnji poslovi; finansijska kontrola; zaštita finansijskih interesa Zajednice, borba protiv prevare i falsifikata; unutrašnje tržište; životno okruženje; veterinarske službe i izgradnja administrativnih kapaciteta u vezi sa bezbednošću hrane; administrativne i kontrolne strukture za poljoprivredu i razvoj sela, uključujući integrisani administrativni i kontrolni sistem (IAC); nuklearna bezbednost; statistika i jačanje javne administracije u skladu sa potrebama koje su naznačene u sveobuhvatnom monitoring izveštaju.

Kontakt:

Ms M. MAY (Deputy Head of Unit)
European Commission
Directorate-General Enlargement – D5
Rue de la Loi 200, B-1049 Brussels
Institution Building, Taiaex, Twinning

Tel +32 2 296 3824
Fax +32 2 296 4712
E-mail: enlargement@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/enlargement/transition_facility.htm

3.1.7 PREDUZETNIŠTVO I PREDUZEĆA

08 08 01 02 - Horizontalne istraživačke aktivnosti koje uključuju mala i srednja preduzeća

Budžetsko izdvajanje: 122,66 miliona.

Ova budžetska linija podiže tehnološku sposobnost malih i srednjih preduzeća i njihov kapacitet da deluju na evropskom i međunarodnom nivou. Aktivnosti se sprovode da bi se podržala njihova konkurentnost, preduzimljivost i inovativna politika.

Kontakt: Mr Thomas ARNOLD (Head of Unit)
European Commission,
Directorate-General Research
Research and SMEs — M/04
Tel +32 2 299 4062
Fax +32 2 296 3261
E-mail: research-sme@cec.eu.int

Veb-strana:

<http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/funding/index.htm>
<http://www.cordis.lu/fp6/sme.htm>

02 02 03 01 - Program za preduzeća i preduzetništvo, pogotovo za mala i srednja preduzeća

Budžetsko izdvajanje: 18,70 miliona.

Ovim programom se finansira implementacija politike Zajednice koja podržava preduzeća (naročito mala i srednja) i ona koja su uključena u komercijalne i distributivne zanate, zanatski sektor, turizam, zadruge, uzajamna društva u udruženja, sa namerom da

im se omogućiti da razviju svoj puni potencijal za zaposlenje, rast i konkurentnost. Poseban naglasak je na sprovođenju korporativne društvene odgovornosti kao osnove za razvoj.

Programi/projekti bi trebalo da identifikuju najbolje metode, da motivišu i podstaknu firme da dobrovoljno iskažu društvenu odgovornost, da istražuju moguće posledične konkurentne koristi, da omoguću da mala i srednja preduzeća imaju povezan i delotvoran pristup, da izgrade i stimulišu veštine upravljanja, da pospeše razmenu iskustava i uspešnih metoda i da podignu nivo svesti unutar relevantnih tela.

Kontakt: Mr Peter Wagner (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Enterprise and Industry
General Coordination — AI, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 5498
E-mail: research-sme@cec.eu.int

Veb-strana:

<http://www.cordis.lu/fp6/sme.htm>

<http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/funding/index.htm>

02 02 02 01 — Istraživanje i inovacije

Budžetsko izdvajanje: 39,94 miliona.

Ova linija podržava promociju tehnološke inovacije, korišćenje rezultata istraživanja, prenošenje znanja i osnivanje tehnoloških biznisa. Aktivnosti kojima se promoviše uloga žena u nauci i istraživanju će dobiti naročitu pažnju. Ovo izdvajanje takođe pokriva troškove visoko-naučnih i visoko-tehnoloških sastanaka, konferencija, radionica i seminara od evropskog interesa. Istraživačke aktivnosti bi trebalo da poštuju temeljne etičke principe i zahteve za zaštitu životinja.

Kontakt: Mr Jean-Noel DURVY (Head of Unit)
European Commission,
Directorate-General Enterprise
Financing SMEs, entrepreneurs and innovators
— D3, B-1049 Brussels

Tel +32 2 296 3582
Fax +32 2 296 2684
E-mail: innovation@cec.eu.int

Veb-strana: <http://www.cordis.lu/fp6/policies.htm>

02 02 03 02 - Podrška Malim i srednjim preduzećima u novom finansijskom okruženju

Budžetsko izdvajanje: 7,00 miliona.

Ova budžetska linija je namenjena za finansiranje tehničke pomoći, naročito mera za izgradnju institucija i obuku. Naročiti naglasak se stavlja na preko-graničnu saradnju između finansijskih institucija i Malih i srednjih preduzeća u sadašnjim i novim državama članicama, kandidatskim državama i državama koje se graniče sa proširenom Unijom.

Programi/projekti bi trebalo da podrže stvaranje partnerstava i mreža između lokalnih i regionalnih banaka, trgovačkih komora, regionalnih razvojnih agencija i ostalih lokalnih i regionalnih vlasti koje su uključene u finansiranje malih i srednjih preduzeća, ili da koordiniraju projekte koje finansiraju programi Phare, Tacis, Cards i Meda.

Kvalifikovanost:

Projektima bi morala da upravlja jedna od navedenih međunarodnih finansijskih institucija: *The European Investment Bank (EIB)*; *The European Investment Fund (EIF)*; *The European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)*; *The Council of Europe Development Bank u saradnji sa Kreditanstalt für Wiederaufbau*. Prioritet bi trebalo da se daje mikrokreditima za nova i postojeća mala i srednja preduzeća kao i malim srednjim preduzećima u novim državama članicama.

Područje finansiranja:

EU države članice, kandidatske države i države koje se graniče sa proširenom Unijom.

Kontakt: Mr Jean-Noel DURVY (Head of Unit)
European Commission,
Directorate-General Enterprise

Financing SMEs, entrepreneurs and innovators
— D3, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 3582
Fax +32 2 296 2684
E-mail: research-sme@cec.eu.int

Veb-strana:

<http://www.cordis.lu/fp6/sme.htm>

<http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/funding/index.htm>

3.1.8 EKOLOGIJA / ŽIVOTNO OKRUŽENJE

07 03 06 01 — Akcioni program Zajednice na polju građanske bezbednosti i zaštite

Budžetsko izdvajanje: 7,01 miliona.

Ovo izdvajanje je namenjeno za povećanje sposobnosti država članica, EEA i kandidatskih država u oblasti građanske zaštite. Ono pokriva troškove koji nastaju tokom implementacije saradnje u Zajednici na polju građanske zaštite i ekoloških vanrednih situacija, kao i mera za pripremu za postupanje u takvim situacijama:

- Sprečavanje, predviđanje, otkrivanje, spremnost za reagovanje i neposredno zbrinjavanje, kao i analizu društveno-ekonomskih implikacija nesreća
- Radionice, kursevi, razmene i premeštaji stručnjaka, kao i vežbe kojima se stimuliše saradnja
- Akcije i pilot-projekti kojima se povećava kapacitet, brzina i efikasnost u vanrednim situacijama, kao i aktivnosti davanja podrške i dizanja nivoa javne svesti
- Angažovanje stručnjaka
- Omogućavanje i olakšavanje transporta.

Takođe je namera da se omogući intenzivnija saradnja među državama članicama u intervencijama građanske zaštite protiv terorističkih i bioterorističkih pretnji.

Kvalifikovanost:

Pravna lica sa sedištem u državama članicama EU ili Islandu, Lihtenštajnu i Norveškoj. Kandidatske države učestvuju u navedenim akcijama o svom trošku.

Kontakt: Ms Pia BUCELLA (Head of Unit)
European Commission,
Directorate-General Environment
Information Centre – BU9, B-1049 Brussels
Tel +32 2 295 7099
Fax +32 2 299 0314
E-mail: pia.bucella@cec.eu.int

Veb-strana:
<http://europa.eu.int/comm/environment/civil/index.htm>

07 03 02 – Akcioni program Zajednice za promovisanje nevladinih organizacija koje su aktivne prvenstveno na polju ekologije

Budžetsko izdvajanje: 8,00 miliona.

Ovaj deo budžeta je namenjen za davanje grantova NVO koje su aktivne u oblasti zaštite životnog okruženja. Cilj je da se doprinese ekološkoj politici i ekološkom zakonodavstvu u EU, kao i da se poveća učešće građanskog društva u ekološkim debatama. Takođe je namera da se pokriju operativne aktivnosti i troškovi studija, analitičkih pregleda i susreta stručnjaka.

Područje finansiranja:
države članice EU, kandidatske države i balkanske države.

Kontakt: Mr Stefan WELIN
European Commission, Directorate-General Environment
Legal Affairs and Governance – A3
Rue de la Loi 200, BU-5 6/148, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 6918
Fax +32 2 299 1068
E-mail: env-ngo@cec.eu.int

Veb-strana:
http://www.europa.eu.int/comm/environment/funding/intro_en.htm

07 02 01 - Doprinos međunarodnim ekološkim aktivnostima

Budžetsko izdvajanje: 8,09 miliona.

Ova budžetska linija pokriva implementaciju ekoloških akcionih programa, promovisanje mera za suočavanje sa globalnim i prekograničnim problemima i ugradnju ekoloških interesa u inostrane odnose Zajednice.

Jedan deo ovog izdvajanja je namenjen za investiranje u ekološku zaštitu i upravljanje u susednim zemljama. Nekima od ovih fondova se upravlja preko finansijskih instrumenata kao što su PHARE i CARDS, ali takođe postoji i poziv za predloge za specifičnije programe.

Ovaj program ima sledeće ciljeve: ustanovljenje čvrstog ekološkog stuba u Euro-Med partnerstvu; podrška prilagođavanju kandidatskih država i Balkana ekološkom EU *acquis*; približavanje susedskih država ekološkim normama EU. Takođe je pokriven program koji promoviše NVO koje su prvenstveno aktivne u oblasti ekološke zaštite, sa naročitim naglaskom na NVO iz balkanskih i kandidatskih država.

Međutim, većina ekoloških NVO u susednim državama još nisu stekle puni opseg neophodnih organizacionih i institucionalnih veština. Iako su one razvile određenu kompetentnost u prijavljivanju prekršaja u određenim oblastima, one ipak treba da razviju njihove sveukupne kapacitete i da nauče kako da rade kao potpuno kompetentni partneri administracije koja implementira ekološku pravnu regulativu. Ovaj projekat izgrađuje kapacitete NVO prenošenjem iskustava iz uspešnih ekoloških NVO iz 25 država EU na ekološke NVO u Rumuniji, Bugarskoj, Turskoj, Hrvatskoj, Srbiji, Crnoj Gori, Bosni i Hercegovini, Albaniji, Makedoniji, Rusiji, Ukrajini, Belorusiji i Moldaviji, kao i izgrađivanje bratimljenja, mentorstvo i razmena informacija.

Kontakt: Ms Anne BURRILL (Deputy Head of Unit)
Directorate-General Environment — E3
Tel +32 2 295 4388, Fax +32 2 299 4123
E-mail: anne.burrill@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/environment/enlarg/index_en.htm

http://europa.eu.int/comm/environment/funding/intro_en.htm

10 02 02 - Životno okruženje i održivost

Budžetsko izdvajanje: 10,25 miliona.

Strateški cilj ovog programa je da se promoviše ekološka nauka i tehnologija kako bi se poboljšao kvalitet života i ubrzao rast, konkurentnost i zapošljavanje, uz istovremeno ispunjavanje potrebe za održivim upravljanjem resursa i zaštitom životnog okruženja. Ključne akcije su sledeće:

- Održivo upravljanje kvaliteta vode
- Globalne promene klime i bioraznolikosti
- Održivi morski ekosistemi
- Grad sutrašnjice i kulturno nasleđe.

Više detalja o svakoj akcionoj liniji možete da nađete na dole navedenom veb-sajtu.

Kvalifikovanost:

ekološke NVO, mala i srednja preduzeća i ostala pravna tela koja su osnovana u državama članicama EU i kandidatskim državama

Kontakt:

EESD InfoDesk

European Commission

Energy, Environment and Sustainable Development

Square Frere Orban, B-1040 Brussels

E-mail: eesd@cec.eu.int

Veb-strana:

<http://www.cordis.lu/eesd/src/overview.htm#1>

07 03 03 - Life III (Finansijski instrument za životno okruženje 2000-2006) – Projekti o teritoriji Zajednice – Deo I (zaštita prirode; 07 03 03 01)

Budžetsko izdvajanje: 71,10 miliona.

Pomoć iz ove stavke stoji na raspolaganju za specifične mere koje se tiču zaštite prirode - zaštitu prirodnih staništa i ugroženih vrsta divlje flore i faune. Ciljne aktivnosti su projekti konzervacije i dalji razvoj mreže Natura 2000. Pokrivena je takođe i priprema projekata sa učešćem partnera iz nekoliko država članica i razmena iskustava između projekata.

Kvalifikovanost:

sva pravna tela koja su osnovana u državama članicama EU i kandidatskim državama, naročito NVO i organi vlasti.

Kontakt: Mr Philip OWEN (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Environment
LIFE - DI, BU-9 02/1, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 5562
Fax +32 2 292 1787
E-mail: nature@cec.eu.int

Veb-strana:

<http://www.europa.eu.int/comm/environment/life/life/nature.htm>

07 03 04 - Life III (Finansijski instrument za životno okruženje 2000-2006) – Projekti o teritoriji Zajednice – Deo II (zaštita prirode)

Budžetsko izdvajanje: 72,10 miliona.

Cilj ove budžetske linije je da doprinese razvoju inovativnih tehnika i metoda i da doprinese razvoju ekološke politike Zajednice. Program podržava projekte koji integrišu ekološke interese i održivi razvoj u razvoju i planiranju upotrebe zemlje; promovišu održivo upravljanje vodama; razvijaju čiste tehnologije; razvijaju sisteme

za upravljanje otpadom; pružaju integrisani pristup ekološko-neškodljivim proizvodima, koje razvija ekološka politika Zajednice. On takođe pokriva akcije i studije kojima se obezbeđuje bolja koordinacija preko-graničnih efekata ekoloških uslova na zemljište, vodene tokove i vodene sisteme.

Kvalifikovanost:

sva pravna tela sa sedištem u državama članicama EU i nekim kandidatskim državama; učesće malih i srednjih preduzeća, NVO i vlasti je veoma poželjno.

Kontakt:

Mr Philip OWEN (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Environment, LIFE - D1, BU-9 02/1, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 5562
Fax +32 2 292 1787
E-mail: nature@cec.eu.int

Veb-strana:

<http://www.europa.eu.int/comm/environment/life/life/environment.htm>

3.1.9 ZDRAVLJE I ZAŠTITA POTROŠAČA

08 02 01 01 - Napredna genetika i njena primena za zdravlje

Budžetsko izdvajanje: 355,98 miliona.

Ovi fondovi podržavaju korišćenje naučnih otkrića u oblasti dekodiranja gena živih organizama u korist zdravlja, sa ciljem da se poveća konkurentnost evropske biotehnološke industrije. Naglasak se stavlja na prenošenje osnovnog znanja u praksu, omogućavanje medicinskog napretka i poboljšanje kvaliteta života. Pokriveni su sledeći aspekti:

- Razvoj osnovnog znanja, metoda/alata i resursa kako bi se obezbedile osnovne metode i temeljno znanje o funkcionalnim genima u svim organizmima
- Primena znanja i tehnologija u oblasti genetike i biotehnologije u korist zdravlja

Kvalifikovanost:

međunarodne organizacije, organizacije iz zemalja u razvoju, istraživački timovi, i grupe koje rade u ovoj oblasti. Podstaknuće se učestvovanje malih i srednjih preduzeća.

Područje finansiranja:

Evropska unija, kandidatske države, EFTA/EEA države, zemlje u razvoju.

Kontakt:

Mr Stephane HOGAN (Head of Unit)
European Commission,
Directorate-General Research
Biotechnology and applied genomics – F5
Rue de Genève 1, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 2965
Fax +32 2 299 8846
E-mail: rtd-genomics-biotec@cec.eu.int

Veb-strana:

<http://www.cordis.lu/lifescihealth/workprogramme.htm>

08 02 01 02 - Borba protiv najtežih bolesti

Budžetsko izdvajanje: 291,31 miliona.

Ova budžetska linija pokriva istraživačke aktivnosti koje poboljšavaju strategije za prevenciju i upravljanje ljudskih bolesti; poboljšavaju i koriste napredne tehnologije za zdrav život i starenje; istražuju faktori bolesti i zdravlja; bore se protiv raka; prenose znanje u praktičnu kliničku primenu; bore se protiv najtežih bolesti koje su povezane sa siromaštvom – naročito protiv HIV-a/AIDS-a, malarije i tuberkuloze – i razvijaju delotvorne zdravstvene intervencije, naročito za zemlje u razvoju.

Kvalifikovanost:

NVO i istraživačke institucije iz država članica EU koje rade u ovom području; grupe i organizacije iz zemalja u razvoju; mala i srednja preduzeća.

Područje finansiranja:

Prvenstveno u korist zemalja u razvoju, od kojih se očekuje da budu značajni partneri u fazi implementacije.

Kontakt:

Catherine Berens (borba protiv kardiovaskularnih bolesti, dijabetesa i retkih bolesti): catherine.berens@cec.eu.int

Anna Lonnroth (borba protiv otpornosti na antibiotike i ostale lekove): anna.lonnroth@cec.eu.int

Philippe Cupers (proučavanje mozga i borba protiv bolesti nervnog sistema): philippe.cupers@cec.eu.int

Christian Wimmer (proučavanje ljudskog razvoja i procesa starenja): christian.wimmer@cec.eu.int

E-mail: rtd-diseases@cec.eu.int (opšta pitanja)

Veb-strana:

<http://www.cordis.lu/lifescihealth/major/home.htm>

17 02 01 - Aktivnosti Zajednice u korist potrošača

Budžetsko izdvajanje: 19,19 miliona.

Ovom budžetskom linijom se finansira višegodišnja strategija zaštite potrošača (2002-2006) sa tri cilja:

- Visoko usklađeni nivo zaštite potrošača širom EU, odnosno usklađivanje ne samo bezbednosti i usluga već takođe i ekonomskih i pravnih interesa potrošača
- Delotvorna implementacija zakona o zaštiti potrošača, što znači da potrošači uživaju istu zaštitu širom EU. Prioritetne akcije u ovoj oblasti su mehanizmi odštete za potrošače i administrativna saradnja.
- Uključenost potrošačkih organizacija u politiku EU putem aktivnog učešća i obrazovanja i projekata za izgradnju kapaciteta.

Kvalifikovanost:

Nevladine nezavisne potrošačke organizacije na evropskom nivou koje predstavljaju nacionalne potrošačke organizacije.

Kontakt: Ms Veronique ARNAULT (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Health
and Consumer Protection
SANCO B1/B, 232 6/79, B-1049 Brussels
Tel +32 2 299 0006
Fax +32 2 298 1223
E-mail: veronique.arnault@cec.eu.int

Veb-strana:
http://europa.eu.int/comm/consumers/index_en.htm

07 03 01 01 - Javno zdravlje (2003 – 2008)

Budžetsko izdvajanje: 51,69 miliona.

Cilj ovog programa jeste da doprinese da se postigne visoki nivo zdravstvene zaštite i poveća nivo opšteg zdravlja, kao i da se spreče bolesti i zaraze. Prioriteti su sledeći:

- Poboljšati informisanost i znanje putem sistema za prikupljanje, analiziranje, evaluaciju i saopštavanje zdravstvenih informacija nadležnim vlastima, zdravstvenim radnicima i javnosti
- Povećati sposobnost za brzo i koordinirano reagovanje u slučaju zdravstvenih pretnji
- Oslovljavanje determinanti zdravlja putem promovisanja zdravog života i mera za sprečavanje bolesti.
-

Kvalifikovanost:

NVO, udruženja, tela iz javnog sektora, univerziteti i visoko-obrazovne ustanove, komercijalne firme (sve dok se ne počne stvarati zarada od projekta).

Područje finansiranja:

Evropska unija, EFTA države, kandidatske države.

Kontakt: Mr Michael HUEBEL (Head of Unit)
Directorate-General Health,
Consumer Protection – C4
Health Determinants
LUX – 2920 Luxembourg

Tel +352 430 134 023

Fax +352 430 134 975

Veb-strana:

http://www.europa.eu.int/comm/health/index_en.html

3.1.10 PRAVOSUĐE I UNUTRAŠNJI POSLOVI

18 05 01 02 - AGIS: Okvirni program o saradnji policije i pravosuđa u kriminalnim pitanjima

Budžetsko izdvajanje: 15.78 miliona.

Ovaj program pokriva projekte u sledećim područjima: pravosudna saradnja u opštim i kriminalnim stvarima, uključujući obuku, saradnju između autoriteta koji sprovode zakon i ostalih javnih ili privatnih organizacija koje se u državama članicama bore protiv kriminala (organizovanog i svakog drugog); i saradnja između država članica u cilju postizanja delotvorne zaštite interesa žrtava u postupcima protiv kriminala.

Takođe su podržana prava na odbranu i proceduralne garancije osobama umešanim u pravosudne postupke protiv kriminala u okviru preko--nacionalne sudske saradnje.

Radi se o sledećim vrstama aktivnosti: obuka, šeme razmene i premeštaja, studije i istraživanje, osnivanje mreža, konferencije i seminari.

Kvalifikovanost:

javne ili privatne institucije i tela, uključujući profesionalne organizacije, nevladine organizacije, udruženja, organizacije koje predstavljaju poslovne, istraživačke i druge institute za treninge/obuke.

Finansiranje:

Komisija kofinansira do 70% ukupnih troškova projekta. Kod nekih specifičnih akcija i dopunskih mera, kofinansiranje može da dostigne 100%.

Kontakt:

Mr Roberto SEGRE

European Commission, Directorate-General Justice

and Home Affairs
AGIS programme – D4, B-1049 Brussels
Tel +32 2 295 1327
Fax +32 2 299 8215
E-mail: JAI-AGIS@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/agis/funding_agis_en.htm

08 06 01 02 - Program saradnje u građanskim pitanjima

Budžetsko izdvajanje: 3,75 miliona.

Ovaj okvirni program nastoji da:

- Promoviše pravosudnu saradnju u građanskim sporovima, naročito u obezbeđivanju pravne izvesnosti i poboljšanju dostupnosti pravde
- Promoviše uzajamno priznavanje sudskih odluka i približavanje zakonskih regulativa
- Eliminise prepreke nastale zbog neusklađenosti u građanskom zakonu i procedurama
- Poboljša uzajamno poznavanje pravnih regulativa o građanskim sporovima u pravnim i pravosudnim sistemima država članica i informisanje javnosti o dostupnosti pravde
- Obezbedi implementaciju i primenu instrumenata Zajednice.

Podržane mere su sledeće: specifične akcije preduzete na inicijativu Komisije; specifični projekti koji su u interesu Zajednice; aktivnosti nevladinih organizacija (NVO).

Kvalifikovanost:

institucije i javne ili privatne organizacije, profesionalne organizacije, istraživački instituti, pravne i pravosudne trening institucije za advokate i sudije.

Područje finansiranja:

sve države članice Evropske unije osim Danske.

Kontakt:

Mr Michel VERSCHRAEGEN
European Commission, Directorate-General Justice
and Home Affairs - C/4
46 Rue du Luxembourg, B-1049 Bruxelles

Tel +32 2 296 2014
Fax +32 2 299 6457
E-mail: jai-framework-civil@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/civil_cooperation/funding_civil_cooperation_en.htm

18 03 06 – Integracija osoba koje nemaju državljanstvo u jednoj od država članica EU

Budžetsko izdvajanje: 5,00 miliona.

Ova linija pokriva mere za promovisanje integracije osoba koje dolaze iz država koje nisu članice EU, uz pomoć specijalnih projekata (npr. kursevi jezika, informisanje o kulturnim, političkim i socijalnim karakteristikama država u koju se vrši integracija, uključujući i evropske i građanske vrednosti); razvijanje dijaloga sa građanskim društvom; istraživanje i evaluacija najboljih praksi integrisanja izbeglica i azilanata; razvijanje modela integracije; i stvaranje mreža. Projekti moraju uključiti partnere iz najmanje pet država članica da bi se postigla jaka među-nacionalna dimenzija.

Kvalifikovanost:

Pravna lica, kompanije, privatne ili javne nevladine organizacije, nacionalne, regionalne i lokalne vlasti koje su registrovane u jednoj od država članica Evropske unije, kao i isključivo neprofitne međunarodne organizacije.

Područje finansiranja:

Evropska unija. Treće države mogu da učestvuju u aktivnostima koje su preduzele države članice, ali ne mogu da apliciraju ili primaju finansijsku podršku u okviru ove budžetske linije.

Kontakt:

Miss Muriel GUIN
European Commission, Directorate-General Justice
and Home Affairs – B4
LX 46-5/166, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 0013
Fax +32 2 298 0306
E-mail: JLS-INTI@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/inti/funding_inti_en.htm

18 04 01 02 - Mere za borbu protiv nasilja nad decom, adolescentima i ženama – Daphne II

Budžetsko izdvajanje: 9,68 miliona.

Ova linija je namenjena za drugu fazu DAPHNE programa (2004-8) i, kao kod prve faze, njen cilj je da se na evropskom nivou uspostave mreže koje promovišu informacije i akcije o merama zaštite i sprečavanja nasilja nad decom, mladim ženama i muškarcima i da se bori protiv trgovine belim robljem zbog seksualne eksploatacije, protiv obrezivanja žena, kao i protiv prisilnog braka.

U program je takođe obuhvaćena zaštita dece, adolescenata i žena od nasilja, kao i pomoć žrtvama nasilja.

Kvalifikovanost:

Javne ili privatne institucije koje su aktivne u oblasti sprečavanja i borbe protiv nasilja nad decom, mladim ženama i muškarcima, naročito NVO i volonterske organizacije. Projektni partneri bi trebalo da potiču iz država članica Evropske unije.

Kontakt:

Mr Patrick TROUSSON
European Commission, Directorate-General Justice
and Home Affairs
Financial support for Justice, rights and citizenship
– C4
LX46 0/151, B-1049 Brussels
Tel +32 2 296 5803
E-mail: daphne-helpdesk@transtec.be

Veb-strana:

http://www.europa.eu.int/comm/justice_home/funding/daphne/funding_daphne_en.htm

18 04 03 - Istraživački i evaluativni program o poštovanju osnovnih prava

Budžetsko izdvajanje: 0,50 miliona.

Ovom budžetskom linijom se finansira osnivanje mreže pravnih stručnjaka koji su autoriteti za ljudska prava i poznavalaca prava iz svake pojedine države članice. Ovo podrazumeva procenu implementacije prava koja su izložena u Povelji o osnovnim pravima (Charter of Fundamental Rights) Evropske unije.

Takođe se finansira razvoj alata (baza podataka, telefonskih dežurnih linija, pravne pomoći) u dogovoru sa relevantnim institucijama u državama članicama i NVO koje se bave osnovnim pravima, kako bi se omogućilo svim osobama da dobiju pristup traženim informacijama.

Kvalifikovanost:

Administrativne i pravosudne vlasti, pravni stručnjaci koji su autoriteti za ljudska prava i poznavaoци prava iz svake pojedine države članice. Takođe i NVO koje se bave osnovnim pravima.

Kontakt: Ms D. CORREIA (Head of Section)
European Commission, Directorate-General Justice
and Home Affairs
Programming Monitoring and Reporting – AI
Rue de la Loi 200, B-1049 Brussels
Tel +32 2 295 0101

Veb-strana:

http://www.europa.eu.int/comm/justice_home/funding/rights/funding_rights_en.htm#

19 04 02 — Podrška žrtvama kršenja ljudskih prava

19 04 03 — Razvoj i konsolidacija demokratije i vladavine zakona — Poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda

19 04 04 — Podrška aktivnostima međunarodnih kriminalnih tribunala i međunarodnog suda za kriminalna dela

19 04 05 – Podrška mreži za sprečavanje konflikta

Budžetsko izdvajanje: 7,00 / 105,1 / 7,00 / 1,50 miliona za svaku gore spomenutu stavku, po datom redosledu.

Kao što je izloženo u odredbama Saveta Evrope (EC) 975/99 i (EC) 976/99, cilj programa Evropske inicijative za demokratiju i ljudska prava (European Initiative for Democracy and Human Rights - EIDHR) jeste da se promovišu ljudska prava, demokratija i sprečavanje konflikta u zemljama u razvoju. Programiranje za period od 2005. do 2006. godine ima usredsređeniji pristup od prethodnog programskog perioda, pa se stoga finansije usmeravaju na šire geografsko područje sa većim pridržavanjem tematskih linija.

Opšti ciljevi EIDHR su: jačanje demokratizacije, dobro upravljanje i vladavina zakona; podrška ukidanju smrtno kazne kao i borba protiv mučenja i nekažnjivosti; podrška međunarodnim tribunalima i međunarodnom sudu za kriminalna dela; borba protiv rasizma, ksenofobije i diskriminacije etničkih manjina i starosedelaca.

Da bi ciljevi bili jasniji i povezaniji, uspostavljene su četiri tematske kampanje:

- Kampanja 1: Promovisanje pravde i vladavine zakona
- Kampanja 2: Negovanje kulture ljudskih prava
- Kampanja 3: Promovisanje demokratskih procesa
- Kampanja 4: Pospešivanje ravnopravnosti, tolerancije i mira.

Sve kampanje će se sprovoditi na globalnom nivou, na nivou odabranih regiona i na nivou pojedinih država unutar tih regiona. Politički kontekst i fokus svake kampanje u sledećim regionima je opisan dalje u tekstu:

- **Zapadni Balkan i kandidatske države:** budžet CARDS programa za period 2000-2006. godine iznosi 4,65 milijardi € i iz njega se izdvajaju značajna sredstva za jačanje institucija i izgradnju administrativnih kapaciteta, naročito u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova. Kampanje 2 i 4 su glavni fokus za ovaj region.
- **Istočna Evropa i južni Kavkaz:** EU je sklopila ugovore o partnerstvu i saradnji sa svim zemljama ovog regiona osim sa Be-

lorusijom. Glavni instrument za finansijsku podršku se nalazi u TACIS programu. EU pridaje veliku važnost promociji ljudskih prava i demokratije u regionu, i takođe izbornom praćenju i pomoći. Pod EIDHR programiranjem za period 2004-2006, region je obuhvaćen kampanjama 2 i 3, na regionalnom i državnom nivou. U svetlu situacije u čečeniji, Rusija se takođe kvalifikovala za pomoć u kampanji broj 4.

- **Mediterranske zemlje i Bliski istok:** MEDA program je ključni finansijski instrument koji se primenjuje na velike delove ovog regiona. EIDHR će dopuniti ove aktivnosti uz pomoć podrške građanskom društvu ovog regiona posredstvom kampanje 2 i 3 na državnom i regionalnom nivou. Najrelevantnije aktivnosti biće promovisanje slobode udruživanja i izražavanja kako bi se pomoglo građanskom društvu da se uključi u politički dijalog sa vlastima. Takođe su predviđene aktivnosti na planu borbe protiv mučenja, akcije građanskog društva za promovisanje ženskih prava, kao i da se poboljša situacija branilaca ljudskih prava. Kampanja 1 će se primenjivati na regionalnom nivou posebno zbog prisutva smrtno kazne u nacionalnim zakonima širom mediteranskih i bliskoistočnih država. U Iraku će podrška biti dostupna za sve kampanje, u zavisnosti od uočenih potreba. U Iranu će se primenjivati kampanje 1 i 2.

Ovo programiranje pravi razliku između **makroprojekata i mikroprojekata**. **Makroprojekti** su projekti gde je minimalni iznos podrške 300 000 € za kandidate za implementaciju projekta iz EU, i najmanje 150 000 € za organizacije građanskog društva iz kvalifikovanog regiona ili ciljane države projekta. Globalni ili regionalni projekti su zapravo makroprojekti, a kandidati se tretiraju ravnopravno, bez obzira na to da li potiču iz EU ili regiona koji se kvalifikovao za kampanju. **Mikroprojekti** su projekti čiji obim podrške iznosi između 10 000 i 100 000 €, pri čemu podrška stoji na raspolaganju samo za lokalne kandidate iz građanskog društva i kvalifikovane države za kampanju. Međutim, od ovih lokalnih kandidata se očekuje da zajedno rade sa NVO iz EU.

Po pitanju svih projekata, prednost se daje, ako je moguće, projektima koji angažuju organizacije koje predstavljaju starosedeoce ili koje se bave staroselačkim stanovništvom, kao i projektima koji sadrže aspekte promovisanja sprečavanja i rešavanja konflikata. Naročita pažnja se poklanja osiguravanju rodne ravnopravnosti i poštovanju dečjih prava u svim aktivnostima.

Korisnici sprovedenih aktivnosti bi morale da budu neprofitne i nevladine organizacije ili visoko-obrazovne institucije i da, normalno, imaju svoje sedišta u Evropskoj uniji ili državi korisnika. To mogu da budu regionalne i međunarodne organizacije, nevladine organizacije, nacionalne, regionalne i lokalne vlasti ili zvanične agencije, male organizacije zasnovane u lokalnoj zajednici i pružaoci usluga iz javnog ili privatnog sektora. Kriterijumi za kvalifikovanje su jasno naznačeni u pozivima za predloge.

Kontakt: Ms Malin STAWÉ (Head of Section)
European Commission, AIDCO Europe Aid Cooperation Office – 04
Central management of thematic budget lines
Tel +32 2 298 7017
Fax +32 2 295 7482
E-mail: malin.stawe@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/eidhr/index_en.htm (general)
<http://europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl> (pozivi za predloge)

3.1.11 ISTRAŽIVANJE, TEHNOLOŠKI RAZVOJ

08 07 01 - Građani i upravljanje u društvu koje se zasniva na znanju

Budžetsko izdvajanje: 61,50 miliona.

Ova linija je namenjena za finansiranje angažovanja istraživačkih kapaciteta u ekonomskim, političkim, društvenim i humanim naukama. Cilj je da se odgovori na pitanja koja su nastala usled pojave društva koje je zasnovano na znanju i novih oblika odnosa građana i institucija.

Projekti bi trebalo da se bave: povećanjem stvaranja, distribucije i korišćenja znanja; razvijanjem opcija i izbora razvoja u društvu koje je zasnovano na znanju; implikacije takovog društva na evropske integracije i proširenje, novi oblici upravljanja, rešavanje konflikata i novi oblici građanstva i kulturnih identiteta.

Kvalifikovanost:

Otvoreno za sva pravna lica i tela koja su osnovana u državama članicama EU. Podstičaće se učešće malih i srednjih preduzeća.

Kontakt:

Ms Silvia DURMEIER
European Commission,
Directorate-General Research — K3
Citizens and Governance in the Knowledge Based
Society
Tel +32 2 295 7097
Fax +32 2 296 2137
E-mail: rtd-citizens@cec.eu.int

Veb-strana:

<http://www.cordis.lu/citizens/home.html>

08 10 01 04 - Nauka i društvo

Budžetsko izdvajanje: 27,84 miliona.

Ova budžetska linija će podsticati razvoj skladnih odnosa između nauke i društva u Evropi i otvorenosti za inovacije koje su rezultat ostvarivanja novih odnosa između građana i istraživača, industrijalaca i stvaralaca politike.

Vizija je da se stvori okruženje u kome je opšta javnost, naročito mladi ljudi, bude svesnija i informisana o nauci, gde je naučni rad otvoreniji prema javnosti i stvaraocima politike i gde građani informisano biraju neku od brojnih opcija koje je doneo tehnološki napredak.

Kvalifikovanost:

Organizacije čija glavna uloga je davanje naučnih saveta prilikom stvaranja politike, službe za naučne informacije, nacionalni etički saveti i nacionalne i regionalne organizacije koje rade u nauci i imaju iskustva u ostvarivanju učestvovanja javnosti.

Kontakt:

Ms Viviane VANDERHOUEDELINGEN
European Commission,
Directorate-General Research
Unit 5 (Information and communication)

Tel + 32 2 298 7323
Fax + 32 2 295 8220
E-mail: rtd-sciencesociety@cec.eu.int

Veb-strana:

<http://www.cordis.lu/science-society/home.html>

08 08 01 03 - Specifične mere za podršku međunarodne saradnje

Budžetsko izdvajanje: 96,29 miliona.

Cilj ovih mera je da se evropsko istraživačko područje otvori za svet i to u sedam prioritetnih tematskih oblasti. Projekti bi trebalo da doprinesu stvaranju znanja i stručnosti zasnovanim na poboljšanoj regionalnoj saradnji; elaboraciji koncepata koji doprinose održivom razvoju; i povećanoj društvenoj inovaciji.

Kvalifikovanost:

Istraživači, timovi i institucije iz zemalja u razvoju u projektima koji se uklapaju u jedan tematskih područja (više informacija o njima možete da nađete na dole navedenoj internet strani) i učesnici iz međunarodnih organizacija.

Područje finansiranja:

Mediterranske države koje nisu članice EU, zapadni Balkan, Rusija i države bivšeg Sovjetskog saveza, i zemlje u razvoju.

Kontakt:

Ms Nicole RIVEILL
European Commission,
Directorate-General Research — N2
Rue de Genève 1, B — 1140 Brussels
Tel +32 2 299 4204
Fax +32 2 296 6252
E-mail: inco@cec.eu.int

Veb-strana:

http://cordis.europa.eu.int/inco/home_en.html

08 08 01 01 - Podrška politici, predviđanje naučnih i tehnoloških potreba

Budžetsko izdvajanje: 117,29 miliona.

Ova budžetska linija je namenjena za razvijanje istraživačkih aktivnosti koje podržavaju politiku Zajednice i izgradnju kapaciteta u cilju brzog započinjanja istraživačkih aktivnosti kao odgovor na nepredviđene potrebe. Jednim delom tih sredstava se podržava: zajednička poljoprivredna politika (CAP) i politika o ribarstvu (CFP); održivi razvoj, naročito u vezi sa ekologijom, transportom i energijom; ostale politike Zajednice u vezi sa zdravljem, trgovinom, razvojem, pomoći, obrazovanjem, kulturom i itd; i politički ciljevi u oblasti ekonomske politike, informacionog društva; Evrope i preduzetništva.

Kvalifikovanost:

Kandidati mogu da budu: istraživači, instituti osnovani u državama članicama i kandidatskim državama, međunarodne organizacije i učesnici iz zemalja u razvoju. Međutim, pozivi za predloge mogu dodatno pooštriti pravila za učestvovanje.

Područje finansiranja:

Države članice i kandidatske države.

Kontakt:

Mr William CANNEL (Head of Unit)
European Commission,
Directorate-General Research — B1
Anticipation of scientific and technological needs
Tel +32 2 296 0952
Fax +32 2 299 3173
E-mail: rtd-nest@cec.eu.int

Strukturni fondovi i Kohezioni fond

Glavni cilj ovog poglavlja je da se nevladinim organizacijama pruže relevantne informacije o različitim evropskim fondovima kako sa teoretske tako i sa praktične tačke gledišta. Zapravo, oba aspekta su ključna za NVO kako bi u prvom redu našle najbolji i najprikladniji put kroz lavirint EU finansiranja i da bi pripremile delotvornu i uspešnu aplikaciju. S druge strane, u vremenu pisanja, nekoliko političkih i ekonomskih okolnosti su izvršile značajan pritisak na razvoj regionalne politike EU. Naročita teškoća za sastavljanje ove knjige je vremensko ograničenje. Pošto se novi programski period (2007-2013) približava velikom brzinom, njime se uvode nova pravila, a sadašnji programski period (2000-2006) još uvek traje. Stoga će ovo poglavlje pokušati da pokrije najvažnije i najrelevantnije karakteristike kako sadašnjih okolnosti i budućih promena da bi ponudilo praktičnu pomoć NVO koje žele da se uključe u programe koje finansira EU. Iako se 2006. godina može smatrati prelaznom fazom, veću pažnju bi trebalo posvetiti novom programskom periodu (2007-2013) i budućim promenama, a NVO koji žele da se finansiraju iz strukturnih fondova trebalo bi da prvenstveno obrate pažnju na programe pod novim fondovima. Mada stari programi još uvek traju, države članice će morati da steknu jasnu predstavu o tome kako da u sledećoj rundi troše raspoložive fondove. Iako još uvek ne postoji formalni sporazum o ciljevima novih fondova, sadašnji predlozi još uvek veoma dobro služe kao pokazatelji za upravljanje u periodu 2007-2013.

Ovo poglavlje će najpre ukratko istražiti evoluciju regionalne politike, pravila i postupaka EU i istaknuti najvažnije promene koje, kako je ranije naglašeno, vrše pritisak na evropsku kohezionu politiku. Posle ovog uvodnog dela, daće se nacrt opštih principa za formulisane politike u području Strukturnih fondova, posle čega će se dati detaljniji operacioni principi. Zatim, istražiće se Strukturni fondovi i Kohezioni fond, s dodatnom podelom na stare (2000-2006) i nove fondove (2007-2013). Ovde je fokus na samim kohezionim instrumentima i na ciljevima koje usmeravaju delovanje ovih instrumenata. Takođe ćemo dati nacrti Programa inicijativa Zajednice i Inovativnih akcija. Konačno, daćemo sažeti pregled razlika između ciljeva i instrumenata kod dva programska perioda (u obliku uporedne tabele), posle čega slede izvori daljih informacija i korisnih kontakt tačaka.

4.1 EU POLITIKA ZA DRUŠTVENU, EKONOMSKU I TERITORIJALNU KOHEZIJU

4.1.1 OPŠTE

Predgovor sporazuma na osnovu koga je osnovana Evropska unija (takođe poznat kao Rimski ugovor koji su 1957. godine potpisale šest država — Francuska, Nemačka, Italija, Belgija, Holandija i Luksemburg), tražio je jačanje evropske ekonomije i obezbeđivanje njihovog skladnog razvoja da bi se smanjile razlike između različitih regiona i zaostajanje slabije razvijenih regiona. Zato je ekonomski razvoj slabo razvijenih regiona Unije oduvek bio važan faktor na agendi Unije, mada ponekad sa različitim ciljevima i fokusom. Uopšteno govoreći, može se reći da se evropska regionalna politika, iako je imala brojne važne modifikacije tokom godina (koje su u osnovi rekonstruisale izdvajanje i upravljanje fondova), ipak razvila od redistributivnog i sporednog plaćanja u dinamičniji i aktivni tip politike sa ciljem da poveća fizički i ljudski kapital u siromašnijim regionima Unije.

Međutim, izgleda da predstoji još transformacija. U ovom trenutku postoji nekoliko trendova u Uniji koji oblikuju najveći deo njenih pravila i postupaka i regionalne politike (na primer, drugo po veličini posle CAP u budžetu EU). Dva najvažnija procesa koji utiču na regionalnu politiku sada su proširenje i implementacija lisabonske strategije.

Proširenje

Kako je naglašeno u trećem kohezijskom izveštaju Komisije, proširenje je povećalo EU GDP za jedva 5%, dok se broj stanovnika Unije povećao za skoro 20%. Kao posledica toga, prosek GDP po stanovniku u 25 država EU je sada manji za 12,5% od proseka GDP, dok je EU brojala 15 država. Stoga, proširenje ne samo da je dodatno povećalo regionalnu neravnopravnost (disparitet) unutar Unije, već je slabe regione, koji su ranije primali EU fondove, učinilo nepodobnim primaocima. Međutim, za takve regije na raspolaganju stoji tranziciona pomoć sve do kraja 2006. godine.

Lisabonska strategija

Lisabonska strategija, koju su u martu 2000. godine potpisali predsednici država i vlada EU, osnovni je nacrt za postizanje uspešne i konkurentne evropske ekonomije zasnovane na znanju do 2010. godine. Prema Komisiji, znanje i pristup znanju predstavlja pokretačku snagu savremene napredne ekonomije. Štaviše, Komisija je u februaru 2005. godine predstavila revidiranu strategiju za EU kako bi stvorila još veći rast i radna mesta, a da bi povisila lisabonske i geteborške²⁵ ciljeve (održivi razvoj). Stoga, sve dimenzije evropske kohezije politike bi morale da se sagledavaju kao integralni deo lisabonske strategije. Nadalje, da bi kohezijska politika bila delotvorna i dosegla vrhunac svoje dodatne vrednosti, ona bi trebalo da usredsredi investicije samo na mali broj prioriteta zajednice.²⁶ Iz novih programskih predloga je vidljivo da oni crpe svoje prioritete iz lisabonskih ciljeva. Pošto je prioritet koji je dati ovim ciljevima jasno poželjan, trebalo bi imati na umu da Unija pokušava da učvrsti nivo kohezije i zaštitu sredine putem strukturnih fondova i ne bi trebalo da postanu puki sekundarni ciljevi kohezionog upravljanja.

²⁵ Geteborg (Göteborg) u Švedskoj, ili "Gothenburg" u engleskoj verziji (prim. prev.).

²⁶ Vidi strane xxvii i 50 Trećeg kohezionog izveštaja Evropske komisije, "A New Partnership for Cohesions: Convergence, Competitiveness and Cooperation", februar 2004. Izveštaj se može skinuti sa sledećeg veb-sajta: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion3/cohesion3_en.htm

Preoblikovanje kohezije politike EU

Razvoji ova dva ključna procesa nameću važnu rekonstrukciju i preoblikovanje Evropske kohezije politike, što će u budućnosti biti potrebno da bi se postigla ravnoteža između novih razvojnih izazova a istovremeno, smanjilo finansiranje. Kao što je spomenuto u poglavlju 1, uprkos sve većim potrebama proširene EU, predlog Komisije za finansijske perspektive 2007-2013. zadržao je izdatke Komisije ispod 1,24% gornje granice GDP-a. Zvaničnici Komisije (i naročito sami komesari) u nekoliko navrata su naglašavali važnost zadržavanja ove gornje granice kako bi Evropa mogla da dostigne nekoliko svojih ciljeva od kojih je jedan kohezivnija Evropa. dogovorena je Finansijska perspektiva za 2007-2013. (objavljena u dokumentu 15915/05) kojom je gornja granica spuštена na samo 1,045%. S druge strane, Evropski parlament je želeo da se iznosu od 862,4 milijardi € doda 12 milijardi, sa čime se složio Savet. Međutim, pregovori između pregovaračkog tima Komisije i predstavnika Saveta (4. 4. 2006) doveli su do toga da se parlament složio sa povećanjem od samo 4 milijarde. Ove 4 milijarde će se uglavnom raspodeliti na politike koje su povezane sa lisabonskom strategijom, kao što su istraživanje, inovacije i preko-evropska mreža. Prema tome, izdvajanja za strukturne fondove i kohezioni fond za period 2007-2013 iznosila bi 307,6 milijarde (dogovor Saveta) plus dodatne 0.3 milijarde kao što je dogovoreno sa parlamentom, odnosno 307,9 milijardi € od totalnog budžeta od 866,4 milijardi €, što znači da je ta brojka manja od prvobitnih 336,1 milijardi predloženih koje je predložila Komisija.

Odredbe za strukturne fondove će se strogo slediti i biće prilagođene rezultatima pregovora o novim finansijskim perspektivama (COM(2004)487 final). Ipak, ishod ovih pregovora još uvek nije jasan. Sa praktične tačke gledišta, novi finansijski limit će se u svakom slučaju iskazati kao smanjenje raspoloživih izvora za sve zemlje i regione jer ne samo da ima manje raspoloživog novca, nego zbog proširenja postoji povećanje broja regiona kojima su potrebne strukturne intervencije, a postoji i povećanje u raznolikosti socijalnih i ekonomskih problema. Odatle je i potreba za decentralizovanijom, transparentnijom i delotvornijom implementacijom.

4.1.2 PROGRAMIRANJE I OSNOVNI PRINCIPI

Zasad se arhitektura Strukturnih fondova zasniva na osnovnim principima koji su na snazi prema odredbi Saveta br. 1260/1999. U februaru 2004. godine Komisija je prihvatila treći kohezioni izveštaj (COM(2004)107), politički dokument koji se poziva na prethodna iskustava te daje predloge za budućnost. Na osnovu ovog izveštaja i njegovog Saopštenja o sledećoj finansijskoj perspektivi (2007-2013), Komisija je pripremila predlog novih odredbi Strukturnih fondova (COM(2004) 492 final), koji donosi izvesne promene i pojednostavljenja. čim je Savet i Parlament potvrde, odredba će se ozakoniti. Za razliku od prethodnog puta, posle nacrtu odredbi za period 2007-2013 donesen je nacrt Smernica zajednice (COM(2005)0299) koji ističe sveopšte ciljeve programiranja strukturnih fondova za novi period.

Države članice vrše zahvate iz strukturalnog fonda u okviru politike i ciljeva koji su izloženi u ovom dokumentu. Za period 2000-2006 svaka država članica je sačinila nacionalni razvojni plan ili ekvivalentni dokument kojim pokazuju svoje namere kako da troše njima namenjene fondove. Posle toga su usledili pregovori između država članica i Komisije, što je rezultiralo jednim formalnim i detaljnim dokumentom sa specifičnim smernicama o načinu trošenja fondova (Okvir za pomoć zajednice, odnosno Pojedinačni programski dokument). Ipak, za period 2007-2013. proces postaje jednostavniji, u skladu sa potrebom da se pojednostave razni aspekti u koracima planiranja i upravljanja. Sada će svaka država članica jednim političkim dokumentom definisati svoju sopstvenu strategiju za implementaciju strukturnih fondova (Nacionalni strateški referentni okvir). Svaka država članica će pripremiti takve okvire na osnovu strateških smernica Zajednice, u skladu sa svojom institucionalnom strukturom i u tesnoj saradnji sa partnerima (kako je definisano u principu partnerstva). Da bi implementirale strateške ciljeve koji su definisani Nacionalnim strateškim referentnim okvirom, države članice će Komisiji podneti regionalne i nacionalne operative programe na odobrenje, a programske dopune će nestati. U skladu s tim, broj programskih koraka će se smanjiti, a odgovornosti će biti decentralizovane pošto će Komisija umanjiti svoje direktno učešće u fazama implementacije.

U ovoj fazi trebalo bi takođe primetiti da odnos između Komisije i država članica prilikom implementacije kohezione politike podleže **principu supsidijarnosti**²⁷. Ovaj princip je uveden na osnovu Ugovora iz Maastrichta (Maastricht)²⁸ i znači da "u područjima koja ne spadaju unutar njene isključive nadležnosti, Zajednica će preduzeti aktivnosti u skladu sa principom supsidijarnosti, samo ako i ukoliko države članice ne mogu u dovoljnoj meri postići ciljeve predloženih aktivnosti, i stoga Zajednica može da ih bolje postigne na osnovu skale efekata predloženih aktivnosti." Jedna neposredna posledica ovoga jeste da od rukovodećih autoriteta, imenovanih od strane država članica, zavisi izbor projekata koji će se finansirati, u kojima će se raditi monitoring i evaluacija i koji će se obilaziti tokom implementacije.

Rukovodeći autoriteti su sva javna ili privatna tela na nacionalnom, regionalnom ili lokalnom nivou, određena od strane država članica da upravljaju sredstvima iz strukturalnih fondova. Njihove odgovornosti uključuju: informisanje potencijalnih primalaca, monitoring, obezbeđivanje zdrave i prikladne finansijske implementacije, sprovođenje evaluacije i pridržavanje svih obaveza koje se odnose na publicitet i zakon Zajednice. Dakle, programe ostvaruju imenovane regionalne/lokalne vlasti, čiji rad redovno prate Odbori za monitoring. Ove vlasti predstavljaju važan izvor informacija o detaljnim regionalnim ili specifičnim programima za državu i kao pomoć NVO koje bi želele da se uključe. Kontakt detalje svih nacionalnih Rukovodećih autoriteta možete da nađete na sledećoj adresi: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/manage/authority/authority_en.cfm

Odbore za monitoring bi trebalo da postavi svaka država članica u sporazumu sa Rukovodećim autoritetima, i posle konsultacije sa partnerima. U njihov sastav ulaze predstavnici regiona, država članica, drugih odgovornih tela i Komisije, a poslednji ima savetodavnu ulogu. Odbori nadgledaju implementaciju, razmatraju i odobravaju

27 "Princi supsidijarnosti" znači da se odluke EU moraju donositi što je bliže moguće običnim građanima. Drugim rečima, Unija ne preduzima akcije (osim u pitanjima za koja je sama odgovorna) sve dok se ne utvrdi da je akcija EU delotvornija od akcije koja bi se preduzela na nacionalnom, regionalnom ili lokalnom nivou. Vidi članak: "A plain language guide to Eurojargon" na Internet strani: http://europa.eu/abc/eurojargon/index_en.htm (prim. prev.).

28 Ugovor iz Maastrichta o Evropskoj uniji.

kriterijume za izbor kofinansiranih operacija, pregledaju rezultate i dostignuća implementacije.²⁹

Osnovni principi za period 2007-2013

Oni su izvedeni iz osnovnih principa za 2000-2006. koji će se promeniti zato što predložena odredba za sledeći programski period otvara prostor za izvesne modifikacije. Premada ne bi trebalo zaboraviti da se o ovim novim propisima još uvek pregovara, zanimljivo je uočiti barem najvažnije predložene promene:

- **Koncentracija:** Ovo znači koncentraciju mera u vezi sa prioritetnim ciljevima, koje povlači sa sobom geografsku koncentraciju prema kvalifikovanosti svake mere i koja uzima u obzir nacionalne i regionalne potrebe i prioritete zajednice. Ovo bi trebalo da podstakne integrisani pristup razvoju a ne usitnjavanje operacija. Iako se suština ovog principa u osnovi neće promeniti (geografska koncentracija najsiromašnijih regija države članica), Komisija stavlja naročiti naglasak na nove države članice, a isto tako predviđa da bi fondovi i nadalje trebalo da se usmeravaju prema lisabonskim i geteborškim (Göteborg) prioritetima, prema "konvergentnim regionima" (tj. regionima navedenim pod Ciljem br. 1) i prema institucionalnoj izgradnji kapaciteta. Zatim, napuštanje tzv. „micro-zoning“³⁰ metode predviđanja zemljotresa u korist određivanja geografskih i drugih oblika koncentracija tokom predlaganja regionalnih programa će omogućiti značajnu fleksibilnost i prilagodljivost fondova.
- **Programiranje:** proces organizovanja, odlučivanja i finansiranja se sprovodi preko čitavog niza koraka kako bi se implementirala udružena akcija Zajednice i država članica (uključivanjem subnacionalnih geografskih nivoa za koje države članice procenjuju da su najprikladniji). Zbog ovog specifičnog principa, Komisija je predvidela značajno pojednostavljenje na političkom

²⁹ Odredba Saveta br.1260/1999, član 34 —vidi takođe odredbu Komisije (EC) br. 438/2001 od 2.marta 2001 koja daje detaljna pravila za implementaciju odredbe Saveta (EC) br. 1260/1999 po pitanju sistema upravljanja i kontrole pomoći iz Strukturnih fondova. Dostupno na adresi: http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2001/l_063/l_06320010303en00210043.pdf

³⁰ Metoda predviđanja budućih zemljotresa i štete od njih. Za više informacija, vidi internet prezentaciju: <http://www.oyo.co.jp/english/busi/microzoning.html> (prim. prev.).

i operativnom nivou tako što će se manje uključivati u detalje stvarnog upravljanja.

- **Partnerstvo:** Cilj ovog principa je da se u svakoj državi postigne najbliža moguća saradnja između Komisije i odgovarajućih vlasti na nacionalnom, regionalnom ili lokalnom nivou, uključujući ekonomske i društvene partnere koje određuje svaka država članica, počevši od pripremnog stepena pa sve do stepena implementacije. Pristup partnerstva je vitalni deo strukturnih fondova. Progresivno širenje partnerstva započelo je 1989. godine kada su u njega bile uključene regionalne i lokalne vlasti. Dalji napredak je postignut u programskom periodu 1994-1999, kada su društveni partneri bili otvoreno pozvani da sudeluju. Konačno, 1999. godine partnerstvo je prošireno na druge relevantne organizacije, uključujući one koji rade na zaštiti životne sredine i na promovisanju jednakosti muškaraca i žena. Ova promena je otvorila vrata Trećem sektoru, a naročito NVO da učestvuju u programiranju i implementaciji strukturnih fondova u sadašnjim državama članicama, i ona takođe ima veliku važnost za organizacije unutar novih država članica.
- » Važno je dati nekoliko objašnjenja zašto Evropska komisija podržava pristup partnerstva. Najpre, Komisija nastoji da obnovi evropsko upravljanje na više nivoa kako bi postigla šire uključivanje u oblikovanje politike i veću otvorenost i transparentnost na svim nivoima. Širi dijalog između Komisije, država članica i regionalnih/lokalnih vlasti bi takođe obezbedilo sveukupnu koherentnost politike i zakonodavstva, na primer o energiji, transportu, ekologiji, itd. i na svim nivoima. Snažno i predano lokalno ili regionalno partnerstvo pomaže da se mobilišu materijalni i nematerijalni resursi, te da se politika i akcije promene kako bi bolje odgovorile na teritorijalne potrebe. Shodno tome, rad u partnerstvu bi doprineo demokratskijem vođenju politike i programskoj implementaciji. Stoga je princip partnerstva od centralnog značaja za pojam upravljanja na više nivoa u planiranju, u implementaciji i u monitoringu programa. S druge strane, trebalo bi naglasiti da je prema principu supsidijarnosti svaka država članica odgovorna za implementaciju principa partnerstva na nacionalnom nivou. Dakle, nivo otvorenosti prema građanskom društvu i nivo participacije NVO prilično

varira u zavisnosti od države, a isto tako u zavisnosti od predmeta projekata. Na primer, princip partnerstva je uopšteno rečeno razvijeniji kod seoskih razvojnih programa nego kod urbanih projekata.

- » Predložene promene kod Principa partnerstva sigurno su najvažnija novina, barem što se tiče NVO. Treći kohezioni izveštaj traži veće uključivanje građanskog društva u dizajniranje, implementaciji i nastavku projekata i programa finansiranih iz Strukturnih fondova. Štaviše, Strateške smernice naglašavaju ulogu partnerstva u formulaciji i implementaciji strategija razvoja, a izričito spominju ulogu NVO u partnerstvima. I što je najvažnije, NVO su takođe uključene u definiciju partnera u nacrtu Opštih odredbi (član 10). Zapravo, ovo je prvi put da su NVO zvanično priznate kao partneri Strukturnih fondova, što je pomak koga će NVO i građansko društvo svakako pozdraviti. Međutim, član 10 iz Nacrta odredbe (Draft Regulation) se suočava sa teškoćama u Savetu. Sadašnji kompromisni tekst prilično oslabljenog nacrta člana 10 od 21. 21. 2005. kaže da je partnerstvo opcija a ne obaveza, umanjujući šanse nevladinim organizacijama da istinski učestvuju time što ih odstranjuje sa spiska partnera kao što je to utvrđeno u prvobitnom nacrtu Komisije. Princip partnerstva ne samo da je ključan za uspešno izvođenje principa kohezije (kao što je naglasila Komisija u evaluaciji principa iz 2005. godine), nego je često jedino sredstvo koje omogućava NVO da učestvuju u ovim projektima. To je jedan od razloga zašto se ECAS, zajedno sa raznim drugim društvenim i ekološkim NVO, pridružio jednoj širokoj koaliciji da bi podneli Zajedničku izjavu NVO o Opštoj odredbi o strukturnim i kohezionim fondovima koja podržava prvobitni predlog Komisije.
- » Princip partnerstva je ipak od ključne vrednosti za NVO koje žele da se uključe u projekte koje finansiraju strukturni fondovi, naročito u preko-nacionalne projekte. Važno je naučiti da treba raditi zajedno sa partnerima iz različitih sektora na različitim nivoima. Zapravo, mnogi projekti pod tim fondovima često imaju veoma složene tehničke i finansijske dimenzije tako da je jednoj NVO teško da nešto ostvari sama pošto joj nedostaju resursi i institucionalna podrška. Više

saveta i preporuka za izgrađivanja partnerstva možete naći u Poglavlju 1.

- **Suplementarnost³¹:** Da bi ostvarili stvarni uticaj, fondovi možda neće zameniti javne ili druge ekvivalentne strukturne izdatke država članica. Iz tog razloga, kao opšte pravilo, države članice ne smeju da umanje nivo svojih izdataka na svakom cilju od nivoa zadatog za prethodni programski period, a taj nivo će se odrediti u svetlu opštih makro-ekonomskih prilika u kojim se finansiranje dešava. Ovaj princip je ostao isti.

4.2 STRUKTURNI FONDOVI I KOHEZIONI FOND

4.2.1 STRUKTURNI FONDOVI I KOHEZIONI FOND 2000-2006

Strukturni fondovi se izdvajaju preko različitih instrumenata, u skladu sa različitim ciljevima. Zasad postoji četiri strukturna fonda:

- Evropski regionalni razvojni fond (ERDF)
- Evropski socijalni fond (ESF)
- Uprava finansijskih instrumenata za ribarstvo (FIFG)
- Upravno odeljenje evropske poljoprivredne uprave i garantnog fonda (EAGGF-Upravno odeljenje).

Peti instrument EU kohezije politike je Kohezioni fond.

Za definisanje područja koja će se kvalifikovati za intervencije Zajednice, koristi se nomenklatura teritorijalnih statističkih jedinica (NUTS). Informacije o tome, kojem od kvalifikovanih područja pripada vaša teritorija, kao i dodatne informacije o raspoloživim fondovima koje daje zajednica u okviru Strukturnih fondova i (možda čak i) Kohezionog fonda, možete da nađete na sledećem veb-sajtu: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

4.2.1.1 Instrumenti

Evropski regionalni razvojni fond (ERDF)³²

ERDF-om upravlja DG za regionalnu politiku. On podupire ekonomsku i društvenu koheziju ispravljajući glavne regionalne neravnoteže i učestvujući u razvoju i promeni regija. Da bi ovo postigao, ERDF takođe promoviše održivi razvoj i stvaranje održivih zaposlenja. ERDF prvenstveno podržava:

- Investicije u proizvodne kapacitete u cilju stvaranja i zaštite trajnih zaposlenja,
- Investicije u infrastrukturi,
- Endogeni razvoj (lokalni razvoj, inicijative zaposlenja i aktivnosti Malih i srednjih preduzeća),
- Investicije koje su povezane sa stvaranjem konkurentnog i sigurnog okruženja za mala i srednja preduzeća,
- Istraživanje i tehnički razvoj,
- Razvoj informatičkog društva,
- Razvoj turizma i kulturnog investiranja,
- Tehnička asistencija pod Ciljem 1 i Ciljem 2.

Evropski socijalni fond (ESF)³³

ESF-om upravlja DG za zapošljavanje i socijalna pitanja. On podržava mere za borbu protiv nezaposlenosti, nastojeći da na tržištu rada razvije ljudske resurse i društvenu integraciju kako bi se povećala zaposlenost, jednakost muškaraca i žena, te stalan razvoj i ekonomska i društvena kohezija. ESF naročito podupire aktivnosti koje se preduzimaju radi sprovođenja Evropske strategije zapošljavanja i Godišnjih odredbi o zapošljavanju. Mere koje finansira ESF nadopunjavaju nacionalnu politiku zapošljavanja i države članice same identifikuju najbolji način kako da finansiranje ESF poveća nacionalnu zaposlenost i politike ljudskih resursa u skladu sa Evropskom strategijom zapošljavanja.³⁴

32 Reg.br. 1783/1999 Evropskog Parlamenta i Saveta.

33 Reg.br. 1784/1999 Evropskog Parlamenta i Saveta.

34 Države članice nastavljaju da snose punu odgovornost za nezaposlenost.

Države članice mogu da donose svoje sopstvene prioritete, s jednim ograničenjem - da oni moraju da podupiru aktivnosti unutar sledećih pet političkih područja:

- Razvoj i promovisanje politike aktivnog tržišta da bi se smanjila i sprečila nezaposlenost, podrška integraciji mladih ljudi i osoba koje se vraćaju na tržište rada posle perioda odsustvovanja;
- Promovisanje društvene inkluzije i jednakih mogućnosti za sve koji pristupaju tržištu rada;³⁵
- Razvoj sistema obrazovanja, obuke i savetovanja kao deo politike doživotnog učenja da bi se unapredile i održale mogućnosti zaposlenja, mobilnosti i integracije;
- Pобољшanje sistema za promovisanje stručne, osposobljene i prilagodljive radne snage, kako bi se potpomogle inovacije u radnim organizacijama, podržalo preduzetništvo, stvaranje radnih mesta i da bi se povećavali ljudski potencijali u istraživanju, nauci i tehnologiji;
- Promovisanje većeg pristupa i učešća žena na tržištu rada.

Evropska poljoprivredna uprava i garantni fond (EAGGF-Upravno odeljenje) ³⁶

Sektorom EAGGF upravlja DG za poljoprivrednu politiku. On podržava sledeće mere za prilagođavanje poljoprivrednih struktura i razvoj sela:

- Podrška sticanju dohotka bavljenjem poljoprivredom i održavanjem plodnih seoskih gazdinstava,
- Početna pomoć mladim zemljoradnicima,
- Pобољшanje strukturne uspešnosti imanja,
- Podsticanje osnivanja proizvođačkih udruženja,
- Promena, raznovrsnost, reorijentacija i poboљшanje kvaliteta poljoprivrednih proizvoda,
- Razvoj seoske infrastrukture,
- Podsticanje ulaganja u turizam,
- Druge mere kao što su sprečavanje prirodnih katastrofa, obnova sela, zaštita seoskog nasleđa, razvoj i korišćenje šuma, zaštita životne sredine i sela i finansijski inženjering.

³⁵ Razvoj lokalnog zapošljavanja se jača preko različitih programa na nivou Zajednice i država članica.

³⁶ Odredba Saveta br. 1257/1999.

Uprava finansijskih instrumenata za ribarstvo (FIFG)³⁷

Za upravljanje FIFG-om nadležan je Generalni direktorat (DG) za ribarsku politiku. Strukturne mere su usmerene na sektor ribolova i poljoprivrede i industrijsku preradu i prodaju njihovih proizvoda. Radi se o sledećim strukturnim merama:

- Podrška obnovi i modernizaciji ribarskih brodova,
- Prilagođavanje ribolovnih nastojanja,
- Društveno-ekonomske mere,
- Zaštita morskih resursa u priobalnim vodama,
- Akvakultura,
- Prerada i trgovina u ribarstvu,
- Privremeni prestanak aktivnosti i ostale finansijske nadoknade.

Kohezioni fond

Kohezioni fond i Strukturni fondovi su dve različite ustanove, iako imaju slične ciljeve.³⁸ Kohezioni fond finansira projekte koji se bave ekologijom i preko-evropskom transportnom mrežom u državama članica, čiji su bruto nacionalni dohoci po stanovniku bili ispod 90% od proseka Zajednice. Španija, Grčka, Portugal i Irska su se 1. 1. 2000. kvalifikovali za Kohezioni fond, ali je Irska (čiji je bruto nacionalni dohodak u međuvremenu porastao na 101%) ispala iz tog okvira 1. 1. 2004. Ipak, posle proširenja u 2004. godini sve nove države članice su postale korisnice tog fonda. Evropska komisija je sa svakom novom državom članicom potpisala ugovore o specifičnim prioritetnim područjima i ciljevima za 2004-2006, a važno je da i NVO imaju jasnu predstavu o tim prioritetima i ciljevima kada apliciraju za fondove. Istovremeno, ova informacija će takođe biti korisna za NVO iz starih država članica koje žele da sklope partnerstvo sa NVO iz novih država članica u vezi sa područjima za koje postoji finansiranje. 15,9 milijardi € su namenjene za programski period 2004-2006, a od tog iznosa je više od polovine rezervisano za nove države članice.

³⁷ Odredba Saveta br. 1263/1999c.

³⁸ Odredba Saveta br. 1264/1999.

4.2.1.2 Ciljevi

Za programski period 2000-2006 potrošeno je 195 milijardi € kroz gore opisane Strukturne fondove da bi se postigla sledeća tri prioriteta cilja: ³⁹

- Cilj 1: Podrška razvoju i strukturnom prilagođavanju regiona koji zaostaju u razvoju. Cilj 1 prima 69,7% strukturnog fonda (135,9 milijardi €) i finansira razvoj i strukturno prilagođavanje NUTS II regiona čiji je prosečni GDP po glavi stanovnika ispod 75% od EU proseka. Pokrivena su takođe i retko naseljena područja i najudaljeniji regioni. Posle proširenja, sve one regije koje se, zbog statističkih pokazatelja, više neće kvalifikovati za strukturno finansiranje, primice privremenu podršku za «izlaznu fazu» u sledećem programskom periodu. ERDF je glavni finansijer ovog cilja.
- Cilj 2: Podrška ekonomskim i društvenim promenama područja koja se suočavaju sa strukturnim teškoćama. Cilj 2 prima 11,5% iz resursa Strukturnog fonda (22,5 milijardi €) i finansira se preko ERDF, ESF i EAGGF garantnog odeljenja. Kvalifikovati se mogu područja sa strukturalnim problemima gde društveno-ekonomske promene (industrijski i uslužni sektori, seoska područja koja propadaju, gradska područja u teškoći i zaostala područja koja zavise od ribolova) ozbiljno pogađaju stanovništvo i regije. Najveći broj država članica, uključujući najbogatije, kvalifikuju se za ciljeve 2. ⁴⁰ Područja koja se više ne kvalifikuju za primanje pomoći Zajednice pod ovim ciljem će se postepeno isključivati u periodu od četiri godine. ERDF je glavni finansijer ovog cilja.
- Cilj 3: Podrška za adaptaciju i modernizaciju politike i sistema obrazovanja, obuke i zapošljavanja. Cilj 3 prima 12,3% iz resursa

³⁹ Odredba Saveta br. 1260/1999, član 1; videti takođe odredbu Komisije (EC) br. 438/2001 od 2.marta 2001. koja izlaže detaljna pravila za implementaciju odredbe Komisije (EC) br. 1260/1999 u vezi sistema upravljanja i kontrole za pomoć koja se daje iz Strukturnih fondova na adresi: http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2001/L_063/L_06320010303en00210043.pdf

⁴⁰ Odredba Saveta br. 1260/1999, član 4; videti takođe odredbu Komisije (EC) br. 438/2001 od 2.marta 2001. koja izlaže detaljna pravila za implementaciju odredbe Komisije (EC) br. 1260/1999 u vezi sistema upravljanja i kontrole za pomoć koja se daje iz Strukturnih fondova na adresi: http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2001/L_063/L_06320010303en00210043.pdf

Strukturnog fonda (24,05 milijardi €). Ovaj cilj uključuje sva područja koja nisu pokrivena ciljevima 1 i 2, a finansira se samo preko ESF. On pruža politički referentni okvir da bi obezbedila doslednost svih operacija koje se tiču ljudskih resursa u određenoj državi članici, i identifikuje vezu sa prioritetima koji su postavljeni u Nacionalnom akcionom planu za zapošljavanje.⁴¹ Ovdje bi trebalo naglasiti da je ovaj cilj naročito relevantan za NVO zbog vrste predmeta kojim se bavi. ESF je jedini finansijer cilja 3.

4.2.1.3 Inicijativni programi Zajednice i inovativne akcije

- **INTERREG:** Sveopšti cilj ovog programa je da podstiče preko-nacionalnu, preko-graničnu i među-regionalnu saradnju kao doprinos skladnom, uravnoteženom i trajnom napretku čitavog područja Zajednice. Aktivnosti koje se podržavaju su sledeće: strategije razvoja na preko-nacionalnom planu sa naglaskom promovisanja policentričnog i održivog razvoja; pomaganje delotvornog i održivog transportnog sistema i poboljšani pristup informatičkom društvu; podrška očuvanju životne sredine i zdravom upravljanju prirodnim resursima. U ovom programu postoje tri niti:

Nit A (preko-granična saradnja): promovisanje integrisanog regionalnog razvoja susednih graničnih oblasti — uključujući spoljne granice i određene morske granice — podržavanjem udruženih strategija za održivi teritorijalni razvoj (podsticanje poslovnog duha i razvoj Malih i srednjih preduzeća, promovisanje integracije tržišta rada i društvenog uključivanja, zaštite životne sredine, razvoja ljudskih resursa, poboljšanja transporta i itd.).

NIT B (preko-nacionalna saradnja): Postizavanje preko-nacionalne saradnje i doprinos skladnoj teritorijalnoj integraciji širom EU promovisanjem širokog grupisanja evropskih regiona koji mogu da se uključe u održivi, skladni i uravnoteženi razvoj Evropske unije.

NIT C: Poboljšanje regionalnog razvoja i kohezione politike i tehnike putem među-regionalne saradnje u područjima kao što su istraživanje, tehnološki razvoj, preduzetništvo, informatičko

⁴¹ Plan koji svaka država članica priprema svake godine u okviru Evropske strategije zapošljavanja i koji postavlja kvalitativne i kvantitativne političke ciljeve zapošljavanja.

društvo, turizam, kultura, ekologija i razmena iskustva i dobrih praksi.

- LEADER: Potpomaže razvoj sela putem inicijativa lokalnih akcionih grupa sa ciljem da stimulišu inovativne mere onih grupa, bilo javnih ili privatnih, koji su uključeni na lokalnom nivou u svim sektorima seoskih aktivnosti. Snažan naglasak se stavlja na među-teritorijalne i preko-nacionalne saradnje i umrežavanje seoskih područja. Prioritetne teme su: učiniti seoske proizvode i usluge konkurentnijim korišćenjem tehnologija i praktičnog znanja; poboljšanje kvaliteta života u seoskim sredinama; najbolje moguće iskoristiti prirodne i kulturne resurse; stvaranja jednakih prilika za žene i omladinu u seoskim sredinama. LEADER promoviše aktivnosti kao što su integrisane razvojne strategije i umrežavanje seoskih sredina.
- EQUAL: Ima za cilj da testira nove pristupe da bi ispunile potrebe onih koji su isključeni i diskriminirani na osnovu pola, rasnog ili etničkog porekla, religije ili uverenja, invalidnosti, starosti i seksualne orijentacije unutar tržišta rada. Ima za cilj da tržište rada održava otvorenim za sve, da se bori da istakne dobre prakse i omogući zdravo širenje rezultata. EQUAL takođe traži da u povećanom obimu uključi preduzetništvo pošto prošli dobri projekti nisu doveli do stvarnih prilika za posao. Upotrebiće se specifične akcije i uvodiće se rodna pitanja u glavne tokove (gender mainstreaming) da bi se promovisala ravnopravnost polova i da bi se eliminisala diskriminacija zbog rasne ili verske pripadnosti, invalidnosti ili seksualnog opredeljenja. Podržavaju se sledeći tipovi aktivnosti: osnivanje razvojnih partnerstava i preko-nacionalne saradnje; implementacija radnih programa razvojnih partnerstava, tematsko umrežavanje, širenje dobrih praksi i uticanje na nacionalnu politiku; tehnička pomoć. Dodatne informacije o EQUAL-u možete videti na adresi: http://europa.eu.int/comm/employment_social/equal/index.cfm.
- URBAN: inicijativa URBAN za period 2000-2006. bavi se ekonomskom i društvenom obnovom gradova koji propadaju i zanemarenih gradskih četvrti i traži da formuliše i pretvori u praksu naročito inovativne strategije za održivu ekonomsko i društvenu obnovu promovisanjem pionirske i vidljive promene i ograničenom broju urbanih područja širom Evrope. Postoje dva opšta cilja:

1. Podstaknuti planiranje i implementaciju visoko inovativnih strategija ekonomske i društvene obnove u malim i srednje velikim gradovima i upodručjima u glavnim konglomeratima koja propadaju.

2. Pojačati i razmenjivati znanja i iskustva u vezi sa obnovom i održivim urbanim razvojem u Evropskoj uniji.

Akcije bi trebalo preduzimati u područjima kao što su: ekološko nastrojani ponovni razvoj, preduzetništvo i pak-tovi zapošljavanja, poboljšanje obrazovanja i treninga za isključene osobe, sistemi javnog prevoza, smanjenje i tretman otpada i razvoj tehnologija informatičkog društva.

- Inovativne aktivnosti: Njima će se finansirati inovativne mere - studije, pilot-projekti i razmene iskustva, sa ciljem da se dopri-nese pripremi inovativnih metoda i praksi koji su dizajnirani u cilju poboljšanja kvaliteta pomoći iz tri prioritetna cilja. Finansir-anje dato preko ERDF ima za cilj da poveća regionalnu konkurent-nost povećavanjem nivoa regionalne tehnološke kompetencije i stvaranjem visoko stručnih poslova. ESF podržava aktivnosti čiji cilj je implementacija Evropske strategije zapošljavanja za sprečavanje i borbu protiv nezaposlenosti, razvijanje ljudskih resursa i podržavanje društvene integracije u tržište rada. Ga-rantno odeljenje EAGGF finansira studije povezane sa programi-ranjem ruralnog razvoja i FIFG doprinosi inovativnim aktivnos-tima uključujući preko-nacionalne operacije i osnivanje mreža onih koji rade u sektoru i područjima koja zavise od ribolova i akvakulture.

Kao deo procesa pojednostavljenja i koncentrisanja na lisabonsku agendu, Komisija u svom Trećem kohezionom izveštaju predlaže da bi za razne teritorijalne probleme trebalo naći integralna i holistička rešenja, a ne razne programe i instrumente. Rešenja za takve prob-leme bi stoga trebalo naći u okviru glavnih instrumenata Strukturnih fondova i u skladu sa tim, neće postojati Programi inicijativa Zajed-nice (Community Initiative Programmes) za period 2007-2013. Sa predmetima koji su ranije potpadali pod ove inicijative, postupaće se na sledeći način:

- INTERREG će postati treći novi cilj, odnosno Evropska teritori-jalna saradnja (vidi gore) i stoga će to biti puni strateški pri-oritet u sledećem programskom periodu, sa povećanim resur-

sima od ERDF-a i sa mogućnošću integrisanja njenih fondova sa novim Instrumentom evropskog susedstva i partnerstva (ENPI) za eksterne preko-granične projekte.

- Aktivnosti pod URBAN biće potpuno integrisane u regionalne programe. ERDF odredbe će sadržati specifični propis za urbanu dimenziju i, kao što je to slučaj kod EQUAL, URBAN-ova sadašnja područja aktivnosti će se isticati među prioritetima novih regionalnih i nacionalnih operativnih programa. Države članice mogu da zahtevaju specifične aktivnosti u specifičnim područjima unutar ovih programa.
- LEADER kao takav će se takođe integrisati u glavni tok programiranja. Međutim, slično EAGGF-u, nastavo bi da deluje odvojeno od Strukturnih fondova pod novim Evropskim poljoprivrednim fondom za ruralni razvoj.
- EQUAL će takođe nestati, ali njegovi principi će se uvesti u glavne tokove programa kojima upravljaju tri nova cilja.
- Polje aktivnosti pod Inovativnim aktivnostima će se pojaviti među prioritetima regionalnih i nacionalnih operativnih programa.

4.2.2 STRUKTURNI FONDOVI I KOHEZIONI FOND 2007-2013

Kao rezultat rekonstruisanja fondova, broj instrumenata će se smanjiti od pet na tri počevši od 2007. godine, dok će se modifikovati i sastav ciljeva. Stoga, za novi programski period na raspolaganju stoje sledeći strukturni fondovi:

- Evropski regionalni razvojni fond (ERDF)
- Evropski socijalni fond (ESF)

Treći finansijski instrument kohezije politike EU jeste Kohezioni fond.

4.2.2.1 Instrumenti

*Evropski regionalni razvojni fond (ERDF)*⁴²

U skladu sa lisabonskom i geteborškom strategijom za konkurentnost i održivi razvoj, kao i sa zahtevima za racionalizacijom i

rekonstrukcijom kohezije politike, Komisija u Trećem kohezijskom izveštaju predviđa sledeće glavne aktivnosti, koje su direktno vezane za ciljeve (dole navedene), a za kojima se ide zahvaljujući pomoći od ERDF u periodu 2007–2013. godine:

- Modernizacija i različitost ekonomskih struktura država članica i regiona. Ovo povlači za sobom naročitu pažnju na inovacije, ekonomiju zasnovanu na znanju i preduzetništvu, i naglašava potrebu stvaranja veza između istraživačkih institucija i industrije, favorizovanjem pristupa i korišćenjem ECT-a i poboljšanjem pristupa finansijama i praktičnom znanju.
- Proširenje i povišenje vrednosti osnovne infrastrukture (transport, telekomunikacija, energetske mreže i itd.).
- Zaštita životne sredine, naročito pomaganjem državama članicama da se usaglase sa zakonom EU, podrška razvoju eko-industrije, rehabilitacija terena na kojima su stajale fabrike, sprečavanje rizika, ulaganje u infrastrukturu, doprinos održivom ekonomskom razvoju i favorizovanje čistih metoda transporta i obnovljive energije.
- Pojačavanje nacionalnog i regionalnog institucionalnog kapaciteta, naročito po pitanju upravljanja fondovima.

*Evropski socijalni fond (ESF)*⁴³

Treći kohezijski izveštaj Komisije predviđa novu ulogu takođe i ESF-u, koji bi trebalo da postane glavni finansijski instrument Evropske strategije zapošljavanja i da daje pomoć za:

- Poboljšanje kvaliteta i pouzdanosti institucija tržišta rada, sistema obrazovanja i obuke, kao i uslužnih delatnosti socijalnog staranja.
- Povećanje ljudskih kapitalnih investicija, poboljšavanje nivoa obrazovanja, adaptiranjem stručnosti radne snage i poboljšanje jednakog pristupa tržištu rada
- Promovisanje izgradnje kapaciteta javne administracije, a sa time i podsticanje na prilagođenje i promenu
- Takođe je važno naglasiti da će programi unutar ESF takođe morati da uzmu u obzir aspekte računa u pitanjima zapošljavanja koja su dosad bila pokrivena EQUAL-om (inovacija, osnaživanje, partnerstvo i preko-nacionalna saradnja).

43 Reg.br. 178 4/1999 Evropskog parlamenta i Saveta.

*Evropska poljoprivredna uprava i garantni fond
(EAGGF-Upravno odeljenje) ⁴⁴
i Uprava finansijskih instrumenata za ribarstvo (FIFG) ⁴⁵*

Važno je ovde naglasiti da ova dva instrumenta neće više direktno finansirati nijedan program. EAGGF će postati Evropski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD) i biće potpuno odvojen od strukturnog fonda.

Kohezioni fond

U svojim predlozima za nove odredbe za period 2007-2013. godine Komisija planira da dodatno integriše Kohezioni fond u Strukturne fondove, a da zadrži kriterijume za kvalifikovanje (tj. 90% GNP). Pomoć bi stoga bila više zasnovana na programima, a menadžerskim strukturama će se dati više odgovornosti, i pokrivala bi se raznovrsnija područja interesa.

Opšte govoreći, veći naglasak se stavlja na geteborške prioritete u smislu održivog razvoja. Preko-evropske mreže bi stoga ostale prioritet, naročito u pogledu na projekte od evropskog interesa i koji se bave ekološkom infrastrukturom. Ostali podržani projekti su: programi transporta u području železnice, pomorstva, kopno-vodenih puteva, održivi gradski prevoz i investicija u ključna područja energetske uspešnosti i obnovljive energije.

4.2.2.2 Ciljevi

Uzimajući u obzir potrebu za ciljanim intervencijama i predanosti lisabonskim i geteborškim prioritetima, Komisija je u svom Trećem kohezionom izveštaju predložila promene ciljeva Strukturnog fonda kako bi pojednostavila sistem i učinila ga transparentnijim i delotvornijim. Za razliku od prethodnog perioda, ciljevi su sada zasnovani na prioritetnim temama i grupisani su pod tri naslova: konvergentnost, regionalna konkurentnost i zapošljavanje i teritorijalna saradnja.

⁴⁴ Odredba Saveta br. 1257/1999.

⁴⁵ Odredba Saveta br. 1263/1999c.

- Konvergentnost — podrška razvoju i stvaranju novih radnih mesta u najmanje razvijenim državama članica i regija: pod ovim ciljem će kohezion politika imati za cilj da promoviše uslove i činioce koji vode stvarnoj konvergenciji. Strategije bi trebalo da imaju za cilj naročitu dugoročnu konkurentnost i zapošljavanje. Uopšteno govoreći, ovi ciljevi će biti u skladu sa sadašnjim ciljem 1 i kohezionim ciljem i zadržaće sve svoje glavne karakteristike, uključujući kriterijum za kvalifikovanje. Dakle, kvalifikovaće se manje razvijene države članice i druga područja navedena pod starim ciljem 1. Ipak, ovaj novi cilj će se finansirati samo preko ERDF, ESF i Kohezionog fonda, dok će EAGGF-Uprava i FIFG nestati. Što se tiče resursa namenjenih ovim ciljevima, Komisija predlaže izdvajanje od 78,54% iz sveopštih resursa namenjenih Strukturnim fondovima.
- Ovde su finansijske operacije ERDF-a vezane za inovaciju i ekonomiju znanja. Ovo uključuje produktivno ulaganje i razvoj potencijala u područjima kao što su usluge preduzećima, inovacije i istraživanje i razvoj, preduzetništvo, lokalna infrastruktura, informatičko društvo i turizam. Pristupačnost i usluge od opštih ekonomskih interesa se takođe potpomažu preko ERDF-a po pitanju transporta, telekomunikacija i energetskih mreža, kao i društvenih mreža. Štaviše, ekologija i prevencija rizika su takođe prioritetne teme koje mogu da budu teme u pogledu pitanja koja se tiču zakona EU, razvoja, rehabilitacije, prevencije rizika, čistog transporta i efikasne energije.
- ESF, s druge strane, finansira akcije koje se tiču obrazovanja, zapošljavanja i sistema socijalne podrške, npr. jačanje institucija tržišta rada, razvijanje obrazovnih sistema i socijalnih usluga. Sledeće prioritetno područje za ESF pod ovim ciljem je ljudski kapital i snabdevanje radnom snagom. Fokus je ovde na merama obuke, pristupu tržištu rada i društvenoj uključenosti.
- Konačno, oba instrumenta daju pomoć za institucionalnu izgradnju i izgradnju administrativnih kapaciteta.
- Regionalna konkurentnost i zapošljavanje — predvideti i podržati promene: Ovaj novi cilj će integrisati sadašnje ciljeve 2 i 3, ali će se još uvek finansirati iz ESF i ERDF (prema predlogu Komisije, ukupni izvori za ovaj cilj treba da budu u iznosu do 17,22%). Sva

područja koja ne spadaju pod ciljeve konvergencije se kvalifikuju zahvaljujući činjenici da mada su bogatija područja, predmeti kao što su ekonomska i društvena promena, globalizacija i kreiranje prema društvu zasnovanim na znanju, podjednako utiču na njih. Ovim se opet iskazuje predanost Komisije lisabonskim ciljevima. Ovaj novi cilj će biti zasnovan na dva tipa programa:

- » Regionalni programi (finansiraju se preko ERDF) koji bi pomagali regionalnim vlastima u predviđanju i promovisanju ekonomskih promena u industrijskim, gradskim i seoskim područjima jačanjem konkurentnosti. Mala i srednja preduzeća se naročito podržavaju ovim programom, kao i preduzetništvo. U području pristupačnosti, ERDF podržava sekundarne mreže i pristup informatičkom društvu. Podržavaju se takođe ekološke teme i prevencija ekoloških rizika, na sličan način kao i pod prvim ciljem.
 - » Operativni programi (finansirani preko ESF) koji bi pomogli ljudima da predvide ekonomske promene i da im se prilagode, u skladu sa političkim prioritetima Evropske strategije zapošljavanja (EES) podupiranjem politike koja ima za cilj potpunu zaposlenost, kvalitet i produktivnost na radu i društvenu uključenost. Stoga je glavni prioritet prilagodljivost radnika, koja se promoviše strategijama kao što su doživotno učenje i obuka uz rad. Zatim, stvaranje novih radnih mesta i siromašni ljudi se podržavaju merama kojima se stvaraju strategije aktivnog starenja, povećava učešće žena i povećava potencijal zapošljavanja, pristupačnost i uključenost osoba sa invaliditetom, migranata i etničkih manjina.
- Evropska teritorijalna saradnja — promovisanje skladnog i uravnoteženog razvoja teritorije Unije: Ovaj novi cilj će se uglavnom izgrađivati na iskustvu sadašnje INTERREG inicijative da za podršku skladnoj i uravnoteženoj integraciji teritorije Unije posredstvom saradnje u važnim pitanjima za Zajednicu na preko-graničnom, preko-nacionalnom i među-regionalnom nivou. Ovaj cilj će se finansirati isključivo preko ERDF-a. Aktivnosti unutar ovog cilja će se usredsrediti na integrisane programe zbog implementacije ključnih prioriteta Zajednice u skladu sa lisabonskim i geteborškim (Göteborg) agendama. Izdvajanja za ove ciljeve će iznositi 3,94% od celokupnog iznosa. Kvalifikovana područja su u principu svi oni regioni

duž spoljnih i unutrašnjih granica (kopnenih i pomorskih), sa ciljem da se nađu zajednička rešenja za zajedničke probleme vlasti u susednim državama i područjima kao što su: urbani, seoski i priobalni razvoj, ekonomski odnosi i umrežavanje malih i srednjih preduzeća.

Trebalo bi spomenuti da stari Cilj 3 kao takav nestaje, ali neki od principa promovisanih pod njim će se odraziti u pravcu novih ciljeva preko operacija ESF-a. Štaviše, za programski period 2007-2013. strateške smernice Zajednice bi morale da se uzmu u obzir kada se rade nacrti nacionalnih strategija. One su takođe korisni pokazatelji za NVO koje pokušavaju da identifikuju specifičnija prioritetna područja u novom programskom periodu. U nacrtu dokumenta [COM(2005)0299] Komisija ustanovljava sledeće smernice:

- Učiniti Evropu i njene regije atraktivnijim mestima u kojima bi trebalo investirati i raditi (transportna infrastruktura; zaštita sredine i rast; korišćenje tradicionalnih izvora energije).
- Unaprediti znanje i inovacije u cilju rasta (ulaganja u istraživanje i razvoj; inovacija i preduzetništvo, informatičko društvo; pristup finansijama).
- Više radnih mesta i bolji poslovi (više zaposlenih; sistemi socijalne zaštite; prilagodljivost radnika i tržišta rada; ljudski kapital; administrativni kapacitet; zdrava radna snaga).

4.2.3 RAZVOJ INSTRUMENATA I CILJEVA

Sledeća tabela sažima razvoj različitih instrumenata i ciljeva onako kako ih vidi Komisija.

EVOLUCIJA INSTRUMENATA I CILJEVA			
2000-2006		2007-2013	
CILJEVI	FINANSIJSKI INSTRUMENTI	CILJEVI	FINANSIJSKI INSTRUMENTI
Kohezioni fond	Kohezioni fond	Konvergencija i konkurentnost	Kohezioni fond, ERDF
Cilj 1	ERDF, ESF, EAGGF-uprava, FIFG	Regionalna konkurentnost i zaposlenje	ERDF, ESF
Cilj 2	ERDF, ESF	Evropska teritorijalna saradnja	ERDF
Cilj 3	ESF		
INTERREG	ERDF		
URBAN	ERDF		
EQUAL	ESF		
LEADER +	EAGGF-uprava		
Seoski razvoj i restrukturiranje ribarskog sektora izvan Cilja 1	EAGGF-uprava, FIFG		
9 ciljeva	6 instrumenata	3 ciljeva	3 instrumenata

Izvor: Evropska komisija "Treći kohezioni izveštaj: Novo partnerstvo za koheziju", mart 2004

Eksterne budžetske linije

Evropska komisija izdvaja finansiranje za različita područja svoje politike i svakom predmetu daje specifičnu budžetsku liniju. Pod svakom budžetskom linijom postojeće specifični zahtevi i uslovi za kvalifikovane kandidate. One su izložene u svakom pozivu za predloge. Informacije o pozivima za predloge mogu da se dobiju na evropskom veb-sajtu i od delegacije Evropske komisije u vašoj zemlji ili regionu. Spisak delegacija se može naći na evropskom veb-sajtu: http://europa.eu.int/comm/external_relations/delegations/intro/web.htm

Pregled raspoloživog finansiranja za svako političko područje možete da steknete pregledom donjeg spiska budžetskih linija za eksterno finansiranje, sa sumom koja je izdvojena za svaku budžetsku liniju.

5.1 SPISAK BUDŽETSKIH LINIJA

INOSTRANI ODNOSI (Političko područje 19)

Program tehničke i finansijske pomoći zemljama u razvoju sveta u oblastima migracije i azila (19 02 03)	44,35 miliona €
Učešće Zajednice u akcijama vezanim za nagazne mine (19 02 04)	16,80 miliona €

Mehanizmi za brze reakcije (19 02 05)	32,06 miliona €
Pomoć za žrtve kršenja ljudskih prava (19 04 02)	7,00 miliona €
Razvoj i konsolidacija demokratije i vladavina zakona—Poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda (19 04 03)	105,41 miliona €
Podrška aktivnostima međunarodnih kriminalnih tribunala i međunarodnog suda za kriminalna dela (19 04 04)	7,00 miliona €
Pripremne aktivnosti za osnivanje mreže za sprečavanje konflikata (19 04 05)	1,50 miliona €
Pomoć za rehabilitaciju i rekonstrukciju Iraka (19 08 07)	200,00 miliona €
Rehabilitacija i rekonstruktivne operacije u Sredozemlju i na Bliskom Istoku (19 08 05)	p.m.
Finansijska i tehnička saradnja sa zemljama u razvoju Latinske Amerike (19 09 01)	213,11 miliona €
Politička, ekonomska i kulturna saradnja sa zemljama u razvoju iz Latinske Amerike (19 09 02)	84,00 miliona €
Pomoć prognanicima u latino-američkim zemljama (19 09 03)	21,00 miliona €
Operacije rehabilitacije i rekonstrukcije u zemljama u razvoju u Latinskoj Americi (19 09 04)	p.m.
Finansijska i tehnička saradnja sa azijskim zemljama u razvoju (19 10 01)	331,87 miliona €
Politička, ekonomska i kulturna saradnja sa azijskim zemljama u razvoju (19 10 02)	91,00 miliona €
Pomoć prognanicima u azijskim zemljama (19 10 03)	28,00 miliona €
Operacije rehabilitacije i rekonstrukcije u azijskim zemljama u razvoju (19 10 04)	180,00 miliona €
Pomoć za rehabilitaciju i rekonstrukciju Avganistana (19 10 06)	183,00 miliona €
Doprinos međunarodnim ekološkim aktivnostima — zemlje u razvoju, UNFCCC i Kjoto (Kyoto) protokol (07 02 01)	8,09 miliona €

RAZVOJ I ODNOSI SA ACP DRŽAVAMA (Političko područje 21)

Doprinos Zajednice za šeme koje se tiču zemalja u razvoju, a sprovode se preko NVO (21 02 03)	210,00 miliona €
Životno okruženje u zemljama u razvoju (21 02 05)	56,61 miliona €
Promovisanje rodne ravnopravnosti u razvojnoj saradnji (21 02 06)	2,83 miliona €
Decentralizovana saradnja (21 02 13)	p.m.
Pomoć za bolesti povezane sa siromaštvom (HIV/AIDS, malarija i tuberkuloza) u zemljama u razvoju (21 02 07 02)	76,06 miliona €
Pomoć za zdravstvenu zaštitu stanovništva i reproduktivnog zdravlja (21 02 07 03)	19,49 miliona €
Pripreme akcije za pomoć za bolesti povezane sa siromaštvom (koje nisu HIV/AIDS, malarija ili tuberkuloza) u zemljama u razvoju (21 02 07 04)	10,00 miliona €
Hitna pomoć – ACP države (21 03 07)	p.m.
Pomoć za izbeglice – ACP države (21 03 08)	p.m.
Evropski program za rekonstrukciju i razvoj (EPRD) u Južnoj Africi (21 03 17)	132,76 miliona €
Proizvodi pokrenuti Konvencijom pomoći u hrani (21 02 01)	128,47 miliona €
Ostala pomoć u vidu proizvoda, operacija pomoći i transporta, raspodela, bočnih mera i mera za monitoring implementacije (21 02 02)	285,35 miliona €
Rehabilitacione i rekonstruktivne akcije u zemljama u razvoju naročito u ACP državama (21 03 20)	p.m.

HUMANITARNA POMOĆ (Političko područje 23)

Pomoć, uključujući hitnu pomoć u hrani kao pomoć stanovništvu zemljama u razvoju pogođenim prirodnim katastrofama ili ozbiljnim krizama (23 02 01)	470,42 miliona €
--	------------------

5.2 PROGRAMI FINANSIRANJA

5.2.1 OPŠTE INFORMACIJE O PROGRAMIMA FINANSIRANJA

Da bi se moglo uključiti u programe koje finansira Evropska komisija, potrebno je pratiti pozive za predloge koje raspisuje Komisija. Pozivi za predloge su pozivi od Evropske komisije zainteresovanim i potencijalno kvalifikovanim strankama da sačine projektne predloge koji su u skladu sa zahtevima i uslovima izloženim u tim pozivima.

Pozivi za predloge grantova i tendera za eksterne projekte pomoći mogu da se nađu na EuropeAid veb-sajtu:

<http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>

Isti se takođe izdaju i u zvaničnom žurnalu Evropske zajednice (Official Journal), koji je moguće dobiti na sledećoj internet-adresi: <http://www.europa.eu.int/eur-lex/en/index.html>

Koristan je takođe i praktični vodič za procedure ugovora koje finansira generalni budžet Evropskih zajednica u kontekstu eksternih akcija, i koji se može naći na:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/pg/npg_en.doc (odjeljak o grantovima počinje na strani 155 tog dokumenta).

Molimo da imate na imu da većina eksternih budžetskih linija uključuju samo kontakt tačke iz EuropeAid. Ukoliko ipak želite informaciju o sveukupnom programiranju, kontakti se nalaze u DG za razvoj ili DG za inostrane odnose. Osoblje iz EuropeAid bi trebalo da su u mogućnosti da vas usmere do pravih osoba.

5.2.2 PROGRAMI U TEMATSKIM KATEGORIJAMA

5.2.2.1 Operacije pomoći u hrani i pomaganju

21 02 01 – Proizvodi mobilisani Konvencijom pomoći u hrani

21 02 02 – Ostala pomoć u vidu proizvoda, operacija pomoći i transporta, raspodela, pomoćnih mera⁴⁵ i mera za monitoring implementacije

Budžetsko izdvajanje: 128,47 i 285,35 miliona €.

Počevši od odredbe 1292/96 iz 1996. godine koja integriše i pomoć u hrani i bezbednost hrane u globalnoj razvojnoj saradnji, sve veći naglasak se stavlja na akcije koje promovišu dugoročnu bezbednost hrane. Više od polovine finansiranja obezbeđenih preko Komisije u tom području daje se direktno nacionalnim vladama. Ipak, Komisija takođe podržava specifične organizacije i programe preko neposredne pomoći. U odnosu na pomoć u raspodeli hrane Svetski program hrane (World Food Programme - WFP) privilegovani je partner Komisije. Druge organizacije koje imaju koristi od indirektno pomoći Zajednice su Organizacija za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih Nacija (Food and Agriculture Organization - FAO), Agencija Ujedinjenih nacija za pomoć i radove (United Nations Relief and Works Agency - UNRWA), kao i neke evropske NVO.

EuronAid je evropska mreža NVO i kolektivni partner Komisije i ona upravlja izdvajanjima pomoći u hrani u naturi koje Komisija daruje projektima NVO pod svojim programom Pomoć u hrani i bezbednost hrane (Food Aid and Food Security Programme). Time ne samo da se unapređuje implementacija projekata NVO, već se sa relevantnim učesnicima promoviše i dijalog o pomoći u hrani i politici podrške. Usluge EuronAid-a su na raspolaganju NVO iz država članica i nečlanica EU. Zatim, svake godine se otprilike 60 miliona € izdvaja za projekte NVO koji se bave strukturalnim problemima zbog nedovoljne bezbednosti hrane.

⁴⁵ Eng. "Flanking measures", odnosno ovom kontekstu, pomoćne strateške mere za podršku kojima se uz osnovne mere paralelno pokušava rešiti određena situacija (prim. prev.).¹⁴⁴

Program pomoći u hrani i bezbednost hrane ima za cilj da stvori poboljšane i održive nivoe bezbednosti hrane, kako nacionalno tako i regionalno, sa posebnom pažnjom na ugrožene grupe. Ostali glavni ciljevi su da se poboljša pristup zalihama hrane u situacijama hroničnog manjka i hitnim slučajevima i, uopšteno govoreći, da bi se podržao uravnoteženi društveni i ekonomski razvoj u ovom području.

Finansiranje stoji na raspolaganju za projekte u sledećim područjima:

- Prehrambeni proizvodi:
 - » Žitarice i proizvodi na osnovu žitarica u obliku semena gde je to prikladno,
 - » Mleko u prahu ili odgovarajuća zamena; biljno ulje i šećer
 - » Drugi proizvodi, tj. mahunarke, riba, proteinom obogaćeni biskviti, seme i itd.
- Operacije koje podržavaju bezbednost hrane
- Rani sistemi upozoravanja i programi skladištenja

Fleksibilnost u godišnjem procesu selekcije projekata ostaje velika. Pre podnošenja predloga izričito se savetuje da kontaktirate lokalnu delegaciju EC i da razgovarate o svom projektu sa savetnikom za predmet bezbednosti hrane kako bi ste videli da li se vaš projekat kvalifikuje za finansiranje. Lokalna delegacija biće uključena u proces izbora, pa će vam ovo pomoći da ne podnosite neprikladan predlog. Za kontakt detalje lokalnih delegacija molimo proverite: http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/delegations/intro/web.htm.

Kontakt: EuronAid
P.O. Box 12
NL – 2501 CA, The Hague, Netherlands
Tel +31 70 330 5757
Fax +31 70 364 1701
E-mail: euronaid@euronaid.nl

Veb-strana:
<http://www.euronaid.net>

5.2.2.2 Hitna humanitarna pomoć

19 02 05 – Mehanizam za brzu reakciju

Budžetsko izdvajanje: 32,06 miliona.

Finansiranje preko Mehanizma za brzu reakciju (Rapid Reaction Mechanism - RRM) namenjeno je za hitne akcije u kriznim situacijama ili neposrednim krizama, reagovanje u situacijama koje predstavljaju pretnju zakonu bezbednosti pojedinaca i u situacijama koje prete da eskaliraju u oružani sukob ili u destabilizaciju države. Cilj je da se zaštite ili ponovo uspostave okolnosti u kojima pomoć i politika saradnje i programi mogu pravilno da se implementiraju i da se njihovi ciljevi ispravno sprovedu.

Ovom budžetskom linijom se prvenstveno namerava pokriti finansiranje akcija građanske prirode koje su usmerene na predupređivanje ili rešavanje neposredne krizne situacije, ozbiljne pretnje ili izbijanje konflikta. RRM ne finansira humanitarnu pomoć ili operacije tamo gde drugi instrumenti EC stoje na raspolaganju u okviru neophodne vremenske granice. Trajanje projekta ne sme da prelazi šest meseci.

Implementacioni partneri mogu da budu vlasti država članica ili država korisnice pomoći i njihove agencije, regionalne i međunarodne organizacije i njihove agencije, NVO, javni i privatni operateri i individualne organizacije ili operateri (uključujući osoblje koje je premešteno iz administracija država članica) sa odgovarajućom specijalizovanom stručnošću i iskustvima.

Kontakt: Ms Christine GRAU (Finance and Contracts Officer / Project Manager)
Directorate-General External Relations
CFSP and RRM: Programme Management – A3
B-1049 Brussels
Tel +32 2 295 5716
Fax +32 2 295 0580
E-mail: christine.grau@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/cpcm/rrm/index.htm

23 02 01 — Pomoć, uključujući hitnu pomoć u hrani kao pomoć stanovništvu zemljama u razvoju i pogođenim prirodnim katastrofama ili ozbiljnim krizama

Budžetsko izdvajanje: 470,42 miliona.

Budžetskom linijom upravlja Generalni direktorat za humanitarnu pomoć (ECHO). Iz nje se finansiraju pomoć, zaštita i hitne prehrambene operacije za ljude u zemljama u razvoju. Voda je novi horizontalni prioritet — ostala prioritetna područja se menjaju u zavisnosti od geografskih oblasti (više o njima možete saznati u strateškom dokumentu ECHO o pružanju pomoći za 2006. godine na adresi: http://europa.eu.int/comm/echo/pdf_files/strategy/2006/strat_2006_en.pdf).

Pod zemljama u razvoju smatraju se sledeće ACP zemlje: Afrika, Karibi, Pacifik, Azija, Latinska Amerika i ostale zemlje u razvoju koje se suočavaju sa prirodnim ili ljudski izazvanim katastrofama. Pomoć će se pružati sve dok vanredne situacije traju, a ECHO će nastaviti da obraća naročitu pažnju na zaboravljene krizne situacije i potrebe. Finansiranje iz ove linije je takođe raspoloživo za bilo koju opremu ili proizvod koji su neophodni za dostavljanje ili izvođenje ovakve pomoći, na primer za izgradnju domova ili skloništa za pogođene grupe i za rekonstrukciju infrastrukture i postrojenja. Moguće je pokrivanje svih drugih troškova koji su direktno povezani sa operacijama implementacije humanitarne pomoći.

Operacija pomoći za vanredne situacije može se pokrenuti na nekoliko načina: preko NVO koja ima partnerski ugovor sa ECHO, ili od strane države članice ili nečlanice EU ili od same ECHO. Pre podnošenja predloga NVO mora da potpiše Okvirni partnerski ugovor (Framework Partnership Agreement) sa ECHO-om (vidi: http://europa.eu.int/comm/echo/partners/fpa_ngos_en.htm). Zbog prirode finansiranog posla, implementacija projekta (od podnošenja predloga sve do okončanja) može biti veoma kratka. Uopšteno govoreći, projekti ne bi trebalo da traju duže od šest meseci. ECHO obično obezbeđuje 100% finansiranje.

Kontakt: Stupite u kontakt sa osobom koja je nadležna za relevantnu državu/region. Kontakt detalji se mogu naći na adresi: http://europa.eu.int/comm/echo/presentation/staff_echo1_en.htm

Veb-strana:

<http://europa.eu.int/comm/echo/> (opšte)

http://europa.eu.int/comm/echo/partners/index_en.htm
(smernice)

21 03 07 — Hitna pomoć za ACP države (Pomoć u vanrednim situacijama u skladu sa Kotonu sporazumom — član 72)**Budžetsko izdvajanje:** p.m.

Ova budžetska linija pokriva pomoć u vanrednim situacijama za ACP države koje se suočavaju sa ozbiljnim ekonomskim i društvenim teškoćama koje su nastale usled prirodnih katastrofa ili vanrednih okolnosti sa ogromnim posledicama. Pomoć bi trebalo da je fleksibilna (na primer snabdevanje raznim dobrima i pružanje usluga u zavisnosti od okolnosti), pošto je cilj hitne pomoći da odgovori na neposredne potrebe i da je brzo i lako dostupna. Ona se takođe može koristiti za osposobljavanje struktura i opreme kako bi bile operativne i održive.

Za ispunjenje člana 72 u Kotonu sporazumu odgovorna je ECHO, koja je nadležna za svu vanrednu pomoć Evropske komisije za zemlje u razvoju. Predlozi se razmatraju u skladu sa ovogodišnjom strategijom ECHO-a i u zavisnosti od odgovora na bilo koju hitnu potrebu.

Da bi se omogućilo da se akcije implementiraju bez kašnjenja, Komisija je postavila sledeća pravila: (i) finansije koje su namenjene za hitnu pomoć moraju se potpuno uplatiti i zatim se akcija mora završiti u roku od 180 dana posle utvrđivanja ugovora o implementaciji (izuzev zajedničkog dogovora); (ii) ako nije došlo do pune uplate u zadatom roku određenom zajedničkim dogovorom, onda će se bilans preneti u posebnu budžetsku liniju; (iii) detaljna pravila za implementaciju i izdvajanje bi trebalo da je predmet vanrednih i fleksibilnih procedura; (iv) finansije se mogu koristiti za retroaktivno finansiranje hitnih akcija koje sprovode ACP države.

Kontakt: Mr Simon HORNER (Head of Unit)
Directorate-General Humanitarian Aid
Information and Communication — Unit 7

B-1049 Brussels
Tel +32 2 299 2996
E-mail: ECHO-ONG@cec.eu.int , simon.horner@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/echo/index_en.htm (opšte)
http://europa.eu.int/comm/echo/partners/index_en.htm
(smernice)

23 02 02 – Operativna podrška i spremnost za katastrofe

Budžetsko izdvajanje: 19,00 miliona.

DIPECHO program (Disaster Preparedness ECHO) zasniva se na ideji da, imajući u vidu posledice prirodnih katastrofa (kako u ekonomiji tako i u izgubljenim životima), spremnost za katastrofe i sprečavanje istih predstavljaju sastvni deo humanitarne pomoći.

DIPECHO finansira mere kao što su: uspostavljanje sistema za rano upozoravanje, organizovanje spasilačkih poduhvata obukom instruktora i jačanje institucija i organizacija. Glavni cilj je da se izgrade lokalni kapaciteti za reagovanje kako bi se pogođene zajednice pripremile za buduće katastrofe. Što se tiče sprečavanja, ECHO finansira male infrastrukturne projekte sa namerom da bi oni trebalo da se sprovedu u lokalnim zajednicama i vladama zajedno sa većim projektima. U geografskom smislu, ECHO podržava projekte u područjima i zemljama u razvoju koje su sklone katastrofama: južnoj i jugoistočnoj Aziji, centralnoj Aziji, centralnoj Americi, u regionu Anda i na Karibima. Svako od ovih područja pod DIPECHO programom ima sopstvene pozive za predloge. Evropske NVO, međunarodne organizacije i specijalizovane agencije država članica mogu da podnesu predloge pod ovom budžetskom linijom.

Kontakt: Mr Hermann SPITZ (Depute Head of Unit and Desk)
ECHO I – African, Caribbean and Pacific, DIPECHO
Tel +32 2 295 9932
E-mail: echo-info@cec.eu.int (opšta pitanja),
hermann.spitz@cec.eu.int

Miss Beatrice MIEGE
ECHO 3 – Asia, Central and South America (Team
Leader), DIPECHO
Tel +32 2 296 2241
E-mail: echo-info@cec.eu.int (opšta pitanja),
beatrice.miege@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/echo/field/dipecho/index_en.htm
(opšte)

http://europa.eu.int/comm/echo/whatsnew/calls_en.htm (pozivi
za tendere)

5.2.2.3 Izbeglice

19 10 03 – Pomoć prognanicima u azijskim zemljama

19 09 03 – Pomoć prognanicima u latino-američkim
zemljama

Budžetsko izdvajanje: 28,00 i 21,00 miliona.

Glavni cilj odredbe Saveta 2130/2001. (produžene do 31. 12. 2006. odredbom 107/2005) jeste da se raseljenim osobama, izbeglicama i ostalim prognanicima pruži pomoć kako bi postali samostalni i nezavisni. Pomoć prognanicima (Aid to uprooted people - AUP) pomaže ljudima da se ponovo nastane i da se ponovo integrišu pomoću poljoprivrede, stočarstva, ribarstva, uspostavljanjem kreditnog sistema, pružanjem osnovnog obrazovanja i pristojnih higijenskih i zdravstvenih infrastruktura.

Korisnici ove budžetske linije su:

- Izbeglice, raseljena lica, povratnici i demobilisani vojnici i ostale grupe stanovnika koje su napustile svoju zemlju porekla ili stanovanja usled rata, nedovoljne sigurnosti ili drugih ljudski prouzrokovanih kriza i konflikata.
- Lokalno stanovništvo u zemlji i zajednicama koje primaju ove ljude ukoliko se njihovi vlastiti resursi koriste za pomaganje i primanje prognanika

Ova linija takođe pokriva mere koje omogućavaju preživljavanje, repatrijaciju, ponovno nastanjivanje izbeglica i obrazovanje dece

pogođene ratom ili prirodnim katastrofama. Ona se nadalje može koristiti da bi se sprečilo raseljavanje stanovništva.

Partneri koji se mogu kvalifikovati za finansiranje pod ovom odredbom su: regionalne ili međunarodne organizacije, kao na primer UN agencije, NVO, lokalne vlasti i zvanična tela, lokalna građanska udruženja i organizacije, javne i privatne institucije i operatori. Intervencije bi trebalo da se zajednički finansiraju sa NVO i međunarodnim organizacijama. Doprinos od organizacija je promenljiv u zavisnosti od njihovih finansijskih mogućnosti i prirode samog projekta. Pod određenim okolnostima, na primer ako je partner NVO ili organizacija zasnovana u zajednici, kofinansiranje se može učiniti u naturi. Finansiranje se pruža u obliku granta. Prosečni doprinos EC iznosi između 75% i 100%.

Maksimalni period trajanja je 24 meseci. Pozivi za tendere su otvoreni pod istim uslovima za sva fizička i pravna lica iz država članica i država primalaca pomoći.

Kontakt:

Miss Valerie RAMET (International Aid / Cooperation Assistant)
Geographical coordination and supervision — Asia;
Central Asia
AIDCO Unit D1 — Desk Uprooted People
Tel +32 2 298 7517
Fax +32 2 299 8184
E-mail: valerie.ramet@cec.eu.int

Miss M. SANCHEZ GIL-CEPEDA (Programme Manager)
Geographical coordination and supervision — Latin America
AIDCO Unit B1
Tel +32 2 298 6712
Fax +32 2 299 9837
E-mail: maria.sanchez-gil-cepeda@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/upp/intro/index.htm

21 03 08 – Pomoć izbeglicama, ACP države (član 72 Kotonu sporazuma)

Budžetsko izdvajanje: p.m.

Član 72 omogućava pomoć ACP državama kada moraju da ispune hitne potrebe izbeglica ili povratnika, a koje nisu pokrivene hitnom/vanrednom pomoći. Dakle, ova odredba se primenjuje na primer u slučajevima reintegracije posle konflikta ili prirodne katastrofe. Datom pomoći se pokriva implementacija dugoročnih projekata i programa kojima se promoviše samostalnost i (re)integracija izbeglica i raseljenih lica. Međutim, pre implementacije je neophodno da se razmotre svi činioci koji su doveli do raseljavanja i naročito je važno da se uzmu u obzir želje pogođenog stanovništva i odgovornosti vlade koja izlazi u susret potrebama svog naroda.

Ako projekat ima naglašenu razvojnu prirodu, moguće je koristiti ovu pomoć zajedno sa nacionalnim indikativnim programom određene zemlje. Ovu vrstu pomoći bi trebalo pružati i implementirati u skladu sa procedurama koje pružaju prostor za fleksibilnost i brze akcije po potrebi. Pažnju bi trebalo usmeriti na najdelotvorniji način pružanja pomoći pogođenom stanovništvu. Uslovi za plaćanje i implementaciju variraju od slučaja do slučaja. Štaviše, postoji mogućnost da se pomoć implementira zajedno sa drugim specijalizovanim organizacijama kao što su Ujedinjene nacije ili direktno sa Komisijom.

Kontakt: Mr Jose Luis TRIMINO PEREZ
Geographical coordination and supervision for
ACPs
AIDCO – C1
Tel +32 2 299 0823
Fax +32 2 299 6191

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/delegations/intro/web.htm

5.2.2.4 Migracije

19 02 03 — Program tehničke i finansijske pomoći zemljama u razvoju u oblastima migracije i azila

Budžetsko izdvajanje: 44,35 miliona.

Ovaj program finansira projekte koji se bave migracijom i azilom u partnerstvu sa državama porekla i tranzita sa ciljem da se podrže nastojanja ovih država da uspešnije upravljaju migracionim tokovima. Prioritetno će se finansirati one države i regioni za koje je Savet usvojio akcione planove sastavljene od strane Radne grupe o azilu i migracijama (Working Group on Asylum and Migration), pod uslovom da te države i regioni imaju određeni nivo garantovane stabilnosti. Unutar ovog programa postoje specifične mere za ograničavanje imigracije (borba protiv krijumčarenja ilegalnih imigranata, informativne kampanje o posledicama ilegalnog ulaska i tajnog zapošljavanja u EU), što će se kombinovati sa merama za jačanje demokratije i vladavine zakona.

Kontakt: Ms Nicola ANNECCHINO (Head of Unit)
Directorate-General Justice and Home Affairs
Immigration and Asylum — B2
Tel +32 2 296 1870
Fax +32 2 299 8053
E-mail: nicola.annecchino@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/migrations/index_en.htm

5.2.2.5 Rehabilitacija i rekonstrukcija

Uopšteno govoreći, sledeće države i regioni mogu da koriste pomoć za rehabilitaciju i rekonstrukciju iz odredbe Saveta 2258/96: afričke, karipske i acifičke države, mediteranske države, latino-američke, azijske države i zemlje u razvoju sa Kavkaza i centralne Azije.

19 09 04 – Operacije rehabilitacije i rekonstrukcije u zemljama u razvoju u Latinskoj Americi

19 10 04 – Operacije rehabilitacije i rekonstrukcije u azijskim zemljama u razvoju

Budžetsko izdvajanje: p.m. i 180,00 miliona.

Cilj ovih budžetskih linija je da se podrže operacije rehabilitacije i rekonstrukcije u latino-američkim i azijskim zemljama u razvoju, koje su pretrpele teške štete zbog rata, građanskih sukoba ili prirodnih katastrofa. Pomoć za rekonstrukciju posle cunamija je uključena u azijsko izdvajanje i ima specijalni status. Uopšteno rečeno, cilj operacija je da ponovo proradi ekonomija i institucionalni kapaciteti i da se zadovolje potrebe stanovništva kao celine. Operacije bi trebalo da traju najviše 24 meseci, ali se prednost daje kratkoročnim projektima. Pokrivaju se sledeće operacije:

- Ponovno pokretanje dugoročne proizvodnje i rehabilitacija osnovne infrastrukture
- Obnova institucionalnih kapaciteta koji su neophodni u periodu rehabilitacije
- Društvena reintegracija, naročito izbeglica, raseljenih lica i demobilisanih trupa
- Zbrinjavanje potreba osoba sa invaliditetom i dece, naročito dece pogođene ratom, uključujući decu-vojnice
- Podržavanje žena i ženskih organizacija da bi se smanjila neravnopravnost polova u društvu.

Kvalifikovani partneri za saradnju i finansijsku podršku pod ovom budžetskom linijom su: regionalne i međunarodne organizacije, NVO, nacionalna, pokrajinska i lokalna odeljenja i agencije, organizacije zasnovane u zajednicama, instituti i javni i privatni op-

eratori. Operacije bi trebalo da daju prednost participaciji lokalnog korisničkog stanovništva u svim nivoima donošenja odluka i u svim fazama implementacije. Procena projekata će uzeti u obzir: uspešnost operacije; kulturne, socijalne, rodne i ekološke aspekte; institucionalni razvoj koji je neophodan za postizanje projektnih ciljeva, i iskustvo stečeno u sličnim operacijama. Prema odredbi Saveta 2258/96, doprinos partnera zavisi od njegovog finansijskog statusa i prirode samog projekta.

Kontakt: Mr Fernando CARDESA GARCIA (Director)
EuropeAid – Directorate B, Latin America
Tel +32 2 299 2329
Fax +32 2 296 1868

Mr Erich Wilhelm MULLER (Director)
EuropeAid – Directorate D, Asia and Central Asia
Tel +32 2 299 0775
Fax +32 2 296 1430

19 08 05 – Rehabilitacija i rekonstruktivne operacije u Sredozemlju i na Bliskom Istoku

Budžetsko izdvajanje: p.m.

Ovi projekti pokrivaju operacije slične onima u Latinskoj Americi i Aziji i bave se merama za pokretanje povratka normalnog života ljudi u mediteranskim državama nečlanicama i partnerskim državama u istočnoj Evropi i centralnoj Aziji koje trpe posledice kriznih situacija nastalih zbog rata, građanskog sukoba ili prirodnih katastrofa.

Kontakt: Mr Angelo BAGLIO
Geographical coordination and supervision for the Mediterranean and Middle East
EuropeAid – A2
Tel +32 2 295 7276
Fax +32 2 296 5336
E-mail: angelo.baglio@cec.eu.int

21 03 20 – Rehabilitacione i rekonstruktivne akcije u zemljama u razvoju naročito u ACP državama

Budžetsko izdvajanje: p.m.

Ovom budžetskom linijom se namerava pokrenuti povratak normalnom životu ljudi u zemljama u razvoju, naročito ACP državama, koje trpe posledice prirodnih katastrofa, oružanih sukoba ili drugih kriza. Pokrivaju se sledeće operacije:

- Ponovno pokretanje dugoročne proizvodnje
- Rehabilitacija osnovne infrastrukture, uključujući čišćenje od mina
- Građansko pomirenje u društvima gde se zbio nasilni konflikt
- Društvena reintegracija, naročito izbeglica, raseljenim licima i demobilisanim trupama
- Obnova institucionalnih kapaciteta neophodnih za period rehabilitacije
- Zbrinjavanje dečjih potreba, naročito rehabilitacija dece pogođene ratom, uključujući decu-vojnice (takođe pokriva obrazovanje dece pogođene ratom i prirodnim katastrofama)
- Podizanje nivoa javne svesti o opasnostima od prirodnih katastrofa
- Podrška osobama sa invaliditetom i organizacijama osoba sa invaliditetom.

Ove operacije pokrivaju programe i projekte koje implementiraju nevladine razvojne organizacije i učesnici iz građanskog društva, podstiču učešće lokalnog korisničkog stanovništva na svim nivoima donošenja odluka i tokom svih faza implementacije.

Kontakt: Ms Luana CATTARUZZA
Geographical coordination and supervision for
ACPs
EuropeAid – C2
Tel +32 2 295 9075
Fax +32 2 298 7200
E-mail: luana.cattaruzza@cec.eu.int

19 08 07 — Pomoć za rehabilitaciju i rekonstrukciju Iraka

Budžetsko izdvajanje: 200,00 miliona.

Ovi fondovi su usmereni na proces rekonstrukcije Iraka, odnosno podršku u područjima kao što su izgradnja institucionalnih kapaciteta, stvaranje mreže socijalnog osiguranja, zdravstvo, voda i higijena, obrazovanje, zapošljavanje, kao i jačanje građanskog društva i zaštita i promocija ljudskih prava i demokratije. Projektima se mogu dodati izdvajanja iz drugih budžetskih linija, uključujući 23 02 (humanitarna pomoć), 21 02 01 i 21 02 02 (pomoć u hrani i operativna podrška), 19 04 (ljudska prava i demokratizacija) i 19 02 05 (mekanizam za brzo reagovanje). Novac se distribuira uglavnom preko Međunarodnog rekonstrukcionog fonda za Irak kojim upravljaju Ujedinjene nacije i Svetska banka.

Kontakt: Ms Patricia LLOMBART CUSSAC
(Deputy Head of Unit)
Directorate-General External Relations — F2
Gulf countries, Iran, Iraq and Yemen
Tel +32 2 299 0964
Fax +32 2 296 6611

19 10 06 — Pomoć za rehabilitaciju i rekonstrukciju Avganistana

Budžetsko izdvajanje: 183,00 miliona.

Ovi fondovi su namenjeni za proces rekonstrukcije Avganistana, odnosno za operacije slične onima iz gore navedene budžetske linije. Oni se takođe mogu nadopuniti izdvajanjima iz ostalih stavki, uključujući 23 02 (humanitarna pomoć), 21 02 01 i 21 02 02 (pomoć u hrani i operativna podrška) i 19 02 05 (mekanizam za brzo reagovanje).

Zatim, podržan je i povratak avganistanskih izbeglica u njihovu zemlju i regione njihovog porekla, kao i avganistanska nacionalna strategija za kontrolu droge.

Kontakt: Mr Eric Wilhem MULLER (Director)
EuropeAid — Directorate D

Asia and Central Asia
Tel +32 2 299 0775
Fax +32 2 296 3912

21 03 17 — Evropski program za rekonstrukciju i razvoj (EPRD) u Južnoj Africi

Budžetsko izdvajanje: 132,76 miliona.

EPRD, program razvojne saradnje između EU i Južne Afrike, stvoren je 1995. godine u cilju smanjenja siromaštva, stimulanja ekonomije, otvaranja novih radnih mesta i podupiranja rasta demokratskog društva. Projekti i programi koji se finansiraju ovom budžetskom linijom bi trebalo da podržavaju strategiju južno-afričke vlade, a naročito program rasta, zapošljavanja i preraspodele (Growth, Employment and Redistribution - GEAR), koji se zasniva na ekonomskim reformama, podršci privatnom sektoru i pružanju osnovnih socijalnih usluga. Prednost se daje operacijama koje podržavaju najsiromašnije delove stanovništva i dečja prava, a naročita pažnja će se pokloniti jačanju institucionalnih kapaciteta. Zatim, program će doprineti konsolidaciji dijaloga i partnerstava između javnih vlasti i nevladinih razvojnih partnera i činilaca.

Međutim, ova budžetska linija nije otvorena direktno za evropske NVO — samo južno-afričke NVO imaju pravo na fondove. Kvalifikovani partneri za finansijsku pomoć su: nacionalne, pokrajinske i lokalne vlasti, javna tela, NVO i organizacije zasnovane u zajednici, regionalne i međunarodne organizacije, institucije i javni i privatni operatori. Najmanje 25% od ukupne pomoći će se dodeliti preko nevladinih organizacija. Finansiranje može da iznosi čak do 100% za projekte koje implementiraju NVO. Trajanje projekata zavisi od njihovog karaktera, obično između 3 i 5 godina. Sadašnja ciljna područja za projekte su: osnovne socijalne usluge, razvoj privatnog sektora, regionalna integracija, dobro upravljanje i demokratizacija.

Projektni predlozi moraju biti usaglašeni sa prioritetima Višegodišnjeg indikativnog programa (Multi-annual Indicative program) koji može da se nađe na sledećoj adresi: http://europa.eu.int/comm/development/body/csp_rsp/csp_en.cfm.

Kontakt: Ms S. WILLEMS (Geographical Coordinator)
Geographical coordination and supervision for
ACPs
South Africa, AIDCO – Ci
Tel +32 2 299 4658
Fax +32 2 299 6191

EU Delegation in South Africa
1-2 Green Park Estate, 27 George Storer Drive,
Groenkloof 0181, Pretoria, Republic of South Africa
E-mail: delegation-s-africa@cec.eu.int

Veb-strana:

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/r12202.htm>
<http://www.eusa.org.za/development/Recon&Dev.htm>

5.2.2.6 Saradnja sa NVO

21 02 03 – Doprimos Zajednice za šeme koje se tiču
zemalja u razvoju, a sprovode se preko NVO

Budžetsko izdvajanje: 210,00 miliona.

Ovom budžetskom linijom se kofinansiraju evropske NVO za sledeće
što je naznačeno u odredbi Saveta (EC) 1658/98 od 17. jula 1998.
godine:

- Društveno i ekonomsko-razvojne operacije od kojih koristi imaju najsiromašnije zemlje u razvoju, naročito ugrožene grupe
- Šeme kojima se podiže nivo evropske javne svesti o razvojnim pitanjima zemalja u razvoju, pogotovo o odnosima između razvijenih i zemalja u razvoju
- Mere za jačanje saradnje između evropskih NVO i njihovih partnera u zemljama u razvoju

Glavni naglasak je na smanjenju siromaštva podrškom siromašnim ljudima u zemljama u razvoju, kako bi se zadovoljile njihove osnovne potrebe, poboljšao kvalitet života i osnažio razvojni kapacitet. Naročita pažnja se poklanja operacijama koje se bave: jačanjem građanskog društva i promocijom ljudskih prava i demokratije;

ulogom žena u razvoju; održivim razvojem; zaštitom ugroženih kultura; i dečjim pravima.

Evropske NVO koje žele da se kvalifikuju moraju ispuniti određene zahteve u po pitanju transparentnosti i odgovornosti, kao i da ograniče svoje administrativne troškove na najmanji procenat od sveukupnih troškova. Prednost će se dati akcijama koje zajednički sprovode NVO iz 15 najstarijih država članica EU i NVO iz novih država članica.

Kontakt: Mr Arisotelis BOURATSIS (Head of Unit)
EuropeAid/F2 - Co-financing with NGOs
Tel +32 2 299 9244
Fax +32 2 299 2914
E-mail: aristotelis.bouratsis@cec.eu.int

Mr Carlos CARDAO (ACP)
E-mail: carlos.cardao@cec.eu.int

Ms Ilse TEUFEL (Azija, Bliski istok i Mediteran, Nove nezavisne države)
E-mail: ilse.teufel@cec.eu.int

Mr Paulo CAMPILHO (južna i centralna Amerika)
E-mail: paulo.campilho@cec.eu.int

Zemlje u razvoju i razvojno obrazovanje (kontakti za NVO u državama članicama):

- Ms Marie-Claire Brenard (Belgija, Italija, Portugalija, Holandija), marie-claire.brenard@cec.eu.int
- Mr Sandro D'angelo (Grčka, Španija i Velika Britanija), sandro.dangelo@cec.eu.int
- Ms Simone-Michèle Pierrard (Austrija, Danska, Finska, Francuska, Nemačka, Irska, Švedska), simone-michele.pierrard@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/ong_cd/ed_page_en.htm

5.2.2.7 Podizanje nivoa javne svesti

21 02 06 — Promovisanje rodne ravnopravnosti u razvojnoj saradnji

Budžetsko izdvajanje: 2,83 miliona.

Ciljevi za kojima će se težiti pod ovim izdvajanjem, u skladu sa ciljem promovisanja rodne ravnopravnosti i osnaživanja žena (zacrtnanim u Milenijumskim razvojnim ciljevima Ujedinjenih nacija) jesu sledeće:

- Podržati uvođenje rodnih pitanja u glavne tokove svih područja razvojne saradnje, u sprezi sa specifičnim merama u korist žena, sa ciljem da se promoviše rodna ravnopravnost kao važan doprinos smanjenju siromaštva
- Podrška endogenim javnim i privatnim kapacitetima u zemljama u razvoju koji mogu da preuzmu odgovornost i inicijativu u promovisanju rodne ravnopravnosti.

Aktivnosti kvalifikovane za finansiranje su sledeće:

- Podržavanje specifičnih mera koje se bave kontrolom resursa i usluga za žene, na primer u obrazovanju, u mogućnostima zapošljavanja i u donošenju političkih odluka;
- Podržavanje analiza i poboljšanje: statistika razloženih po polu i starosti, razvoja i širenja metodologija, smernica, procena uticaja rodnih pitanja, tematskih studija, pokazatelja, i ostalih operativnih instrumenata;
- Podržavanje podizanja nivoa javne svesti i zastupničkog rada
- Podržavanje kapaciteta ključnih igrača u procesu razvoja, kao na primer specijaliste za rodna pitanja, obuka i tehnička pomoć.

Kvalifikovane organizacije i korisnici su: administrativne vlasti i agencije na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou; lokalne vlasti i druga decentralizovana tela; lokalne zajednice, NVO; organizacije zasnovane na zajednici, granski sindikati, i ostala neprofitna pravna i fizička lica; regionalne organizacije; međunarodne organizacije poput Ujedinjenih nacija i njenih agencija, fondovi i programi, razvojne banke, finansijske institucije, globalne inicijative,

međunarodna javna/privatna partnerstva, instituti i univerziteti sa istraživačkim i razvojnim studijama.

Pre podnošenja predloga koristiće vam da kontaktirate lokalnu delegaciju EC (http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/repdel/) i kao da sa njima prodiskutujete o vašem projektu. Lokalna delegacija će biti uključena u proces izbora kandidata, tako da vam ovo može pomoći da ne podnesete neprikladan predlog.

Kontakt: Ms Daniela ROFI (Coordinator)
Governance, human rights, democracy and gender
EuropeAid – E4
Tel +32 2 299 4081
Fax +32 2 295 8051
E-mail: daniela.rofi@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/development/body/theme/human_social/pol_gender2_en.htm

5.2.2.8 Ekologija / životno okruženje

21 02 05 – Životno okruženje u zemljama u razvoju

Budžetsko izdvajanje: 56,61 miliona.

Ova budžetska linija prvenstveno finansira rad koji doprinosi održivom razvoju integrisanjem ekoloških aspekata u razvojni proces. Dakle, podržane aktivnosti se bave temama kao što su: promena klime, osiromašivanje biološke raznovrsnosti; preko-granična ekološka pitanja; očuvanje; morski ekosistemi i priobalna područja; vodeni resursi; matrice proizvodnje i potrošnje i korišćenja resursa; energetske i hemijske proizvode; urbani ekološki problemi; ekološki uticaji integrisanja zemalja u razvoju u svetsku ekonomiju.

Zatim, ova budžetska linija takođe podržava očuvanje tropskih i ostalih šuma u zemljama u razvoju uz istovremeno ispunjavanje ekonomskih, socijalnih i ekoloških zahteva i očekivanja koja se postavljaju pred šume. Dakle, promovisu se sledeće akcije: razvoj okvira za šumarsku politiku; očuvanje i obnova šuma sa visokom ekološkom vrednosti; održivo korišćenje šuma; ekonomska cel-

ishodnost održivog upravljanja delotvornijim korišćenjem šumskih proizvoda i tehnička poboljšanja naknadnih aktivnosti povezanih sa šumarskim sektorom; i poboljšanje znanja i informisanosti o upravljanju šumskim službama.

Tip projekta koji se može kvalifikovati za finansiranje razlikuje se kod svakog poziva za predloge ponaosob. Maksimalni doprinos EC iznosi 80%.

Korisna kontakt tačka za organizacije koje rade u ovom području je Prekomorski razvojni institut (Overseas Development Institute - ODI). ODI pruža informacije o projektima Komisije i o državama članicama koje se bave tropskim šumama preko svog informativnog sistema o projektima koji se bave tropskim šumama (TROPICS). Više informacija o toj temi možete naći na veb-sajtu: <http://www.odi.org.uk/tropics/> ili putem telefona: +44 (0) 20 7922 0300.

Kontakt: Mr Frank JACOBS (Programme Manager)
Central management of thematic budget lines
Directorate-General Environment — DGA 04
Tel +32 2 296 5050
Fax +32 2 295 7482
E-mail: frank.jacobs@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/forests/index_en.htm

07 02 01 — Doprinos međunarodnim ekološkim aktivnostima — zemlje u razvoju, UNFCCC i Kjoto (Kyoto) protokol

Budžetsko izdvajanje: 8,09 miliona.

Jedan deo budžetske linije 07 02 01 je namenjen za jačanje kapaciteta ključne zemlje u razvoju kako bi se pripremila za učestvovanje u pregovorima o budućim akcijama UNFCCC i njenog Kjoto protokola.

Cilj je da se ojača analitički kapacitet u zemljama u razvoju, naročito sposobnost da se shvate postojeće akcije i da se razviju novi predlozi za buduće akcije Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o klimatskim promenama (United Nations Framework Convention on Climate Change - UNFCCC) Doprinos međunarodnim ekološkim aktivnostima – zemlje u razvoju, UNFCCC i njenog Kjoto protokola i da se analiziraju njihove klimatske promene i održivi razvojni uticaji, takođe posredstvom korišćenja ekonomskih modela. Zatim, projekat bi trebalo da doprinese osnaženju pregovaračkih kapaciteta zemalja u razvoju, naročito uz pomoć pojačanog razumevanja procesa pregovaranja, veće sposobnosti da se reaguje na predloge drugih strana i sposobnost da se iznesu i odbrane vlastiti predlozi. Projekat bi nadalje trebalo da dodatno doprinese izgrađivanju poverenja, između ostalog, stvaranjem neformalnih platformi za razmenu ideja između zemalja u razvoju i između razvijenih i manje razvijenih zemalja. Projekti bi trebalo da povežu postojeće inicijative i procese, a prednost će se dati predlozima koji uključuju sledećih nekoliko država: Kina, Brazil, Indija, Južna Afrika, Južna Koreja i Meksiko.

Ciljni korisnik je mreža instituta i organizacija koje su u prošlosti imale uspešne poduhvate izgradnje kapaciteta u zemljama u razvoju. Mreža mora pokazati snažno prisustvo u ustanovljenim vezama sa organizacijama u zemljama u razvoju. Doprinos EC iznosi najviše 80%.

Kontakt: Mr Jürgen LEFEVERE (Policy Officer)
Climate, Ozone and Energy
Directorate-General Environment – C2
Tel +32 2 296 6525
Fax +32 2 296 9970
E-mail: juergen.lefevere@cec.eu.int

Veb-strana:
http://europa.eu.int/comm/environment/funding/intro_en.htm

5.2.2.9 Zdravlje i obrazovanje

21 02 07 02 – Pomoć za bolesti povezane sa siromaštvom (HIV/AIDS, malarija i tuberkuloza) u zemljama u razvoju

Budžetsko izdvajanje: 76,06 miliona.

Ovo izdvajanje je namenjeno za borbu protiv tri najsmrtonosnije zarazne bolesti, HIV-a/AIDS-a, malarije i tuberkuloze, u zemljama u razvoju, kao što je zacrtano u odredbama Saveta (EC) 550/97 i (EC) 1568/2003. Prednost se daje najsiromašnijim i najnerazvijenijim zemljama i najsiromašnijim delovima stanovništva, naročito ženama i devojka. Posebno će se podržati akcije kojima se dopunjuju politika i kapaciteti zemalja u razvoju i pomoć koja se pruža preko ostalih instrumenata za razvojnu saradnju.

Svrha sprovođenja aktivnosti je da se optimizuje uticaj postojećih intervencija, usluga i proizvoda koji su namenjeni za sprečavanje i borbu protiv najveće zarazne bolesti koje najviše pogađaju najsiromašnije; da se pojeftine ključni lekovi i dijagnostičke procedure; da se povećaju istraživanje i razvoj; da se povećaju aktivnosti u području sprečavanja bolesti, uključujući VCT testiranje, ciljane informativne kampanje i savetovanje u visoko-rizičnim grupama; da se promovišu kampanje za dizanje nivoa javne svesti, obrazovni, informativni i komunikacioni poduhvati; da se integriše osetljivost za rodna pitanja, za HIV/AIDS programiranje; i da se promoviše obuka za vođe.

Finansiraće se specifični projekti koji podupiru gore navedene ciljeve i globalne inicijative, prvenstveno Globalni fond (Global Fund). Partneri koji su kvalifikovani za finansijsku pomoć su: administrativne vlasti/agencije na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou vlasti; lokalne vlasti i ostala decentralizovana tela; lokalne zajednice, NVO, organizacije zasnovane na zajednici i ostala neprofitna fizička i pravna lica iz privatnog sektora; regionalne organizacije; međunarodne organizacije poput Ujedinjenih nacija i njenih agencija, fondovi i programi, razvojne banke, finansijske institucije, globalne inicijative, međunarodna javno-privatna partnerstva; i istraživački instituti i univerziteta. Maksimalni doprinos EC iznosi 90%.

Kontakt: Mr Martyn PENNINGTON (Head of Unit)
Relations with EU institutions, international
organisations and donors
EuropeAid – F4
Tel +32 2 299 2597, Fax +32 2 296 7368
E-mail: martyn.pennington@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/health/index_en.htm

21 02 07 03 – Pomoć za zdravstvenu zaštitu stanovništva i reproduktivnog zdravlja

Budžetsko izdvajanje: 19,49 miliona.

Cilj ove budžetske linije je da se promoviše priznavanje reproduktivnih i prava, bezbednog majčinstva i sveopšti pristup sigurnim i pouzdanim službama za reprodukciju i seksualno zdravlje u zemljama u razvoju, na osnovu odredbi Saveta (EC) 1484/97 i (EC) 1567/2003. Prednost se daje projektima koji su okrenuti najsiromašnijim i najnerazvijenijim zemljama i najobespravljenijem delu stanovništva u njima.

Finansijska podrška će se davati širokom rasponu aktivnosti, naročito onim kojima se nastoji obezbediti pravo žena, muškaraca i adolescenata na dobro reproduktivno i seksualno zdravlje; omogućiti pristup sveobuhvatnom rasponu sigurnih i pouzdanih proizvoda i usluga za reproduktivno i seksualno zdravlje; smanjiti smrtnost majki, posebno u zemljama i delovima stanovništva gde je ta stopa visoka, i boriti se protiv obrezivanja žena⁴⁶.

Finansiranje iz ove budžetske stavke je otvoreno za administrativne vlasti na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou; lokalne zajednice; nevladine organizacije; regionalne organizacije; istraživačke institute i univerzitete; ostale donatore poput Ujedinjenih nacija. Maksimalni iznos bilo kog granta je 90% od ukupnih kvalifikovanih troškova.

⁴⁶ Genitalno sakaćenje žena, eng. "genital mutilation" (prim.prev.)

Kontakt: Mr Martyn PENNINGTON (Head of Unit)
Relations with EU institutions, international
organisations and donors
EuropeAid – F4
Tel +32 2 299 2597
Fax +32 2 296 7368
E-mail: martyn.pennington@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/health/index_en.htm

21 02 07 04 – Pripremne akcije za pomoć za bolesti povezane sa siromaštvom (koje nisu HIV/AIDS, malarija ili tuberkuloza) u zemljama u razvoju, i bliska saradnja i koordinacija između EU i međunarodnih javno-privatnih partnerstava

Budžetsko izdvajanje: 10,0 miliona.

Ovom budžetskom linijom se finansiraju pripremne akcije za borbu protiv bolesti koje nisu HIV/AIDS, malarija ili tuberkuloza, nadopunjavanjem i pojačavanjem nastojanja drugih organizacija i država. Naročita pažnja se pridaje doprinosima za programe imunizacije protiv bolesti kao što su boginje, difterija, tetanus, veliki kašalj, hepatitis B, influenza B⁴⁷, žuta groznica, meningitis i bolesti nastale usled infekcije pneumokokama.

Cilj ove pripremne akcije je da se poboljša saradnja EU, država članica i glavnih javno-privatnih partnerstava u području javnog zdravlja i imunizacije, i da se osiguraju veća ulaganja u zdravstvene sisteme u zemljama u razvoju.

Partneri koji mogu da se kvalifikuju za finansijsku pomoć su: administrativne vlasti/agencije na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou vlasti; lokalne vlasti i ostala decentralizovana tela; lokalne zajednice, NVO, organizacije zasnovane na zajednicama i druga neprofitna fizička i pravna lica iz privatnog sektora; regionalne organizacije; međunarodne organizacije poput Ujedinjenih nacija i njenih agencija, fondovi i programi, razvojne banke, finan-

⁴⁷ haemophilus influenzae B, jedan od uzročnika meningitisa (prim.prev.).

sijske institucije, globalne inicijative, međunarodna javno-privatna partnerstva; i istraživački instituti i univerziteti.

Kontakt: Mr Martyn PENNINGTON (Head of Unit)
Relations with EU institutions, international organisations and donors
EuropeAid – F4
Tel +32 2 299 2597
Fax +32 2 296 7368
E-mail: martyn.pennington@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/health/index_en.htm

5.2.2.10 Decentralizovana saradnja

21 02 13 — Decentralizovana saradnja u zemljama u razvoju

Budžetsko izdvajanje: p.m.

Ova budžetska linija je namenjena za jačanje građanskog društva, demokratizaciju i učešće najosnovnijeg nivoa građanskog organizovanja povećanjem sposobnosti građanskog društva i lokalnih vlasti da deluju, i promovisanjem dijaloga vladinih i nevladinih činilaca. Ona uključuje grantove za društveno i ekonomsko razvijanje najsiromašnijih slojeva stanovništva u zemljama u razvoju, prvenstveno ugroženih grupa. Takođe su uključene inicijative održivog razvoja koje preduzimaju lokalne javne vlasti, organizacije zasnovane u zajednici i grupacije u zemljama u razvoju.

Aktivnosti koje se pokrivaju uglavnom su šeme informisanja, obrazovanja, kapitalizacije i komunikacije, pošto je glavni cilj ovog programa da potencijani činioci u ovoj oblasti bolje shvate decentralizovani saradnički pristup i da postanu aktivniji u konsultacijama u vezi sa programom Zajednice i u implementaciji decentralizovane saradnje.

Partneri koji se mogu kvalifikovati za finansiranje pod ovom budžetskom linijom su: lokalne vlasti, NVO, organizacije starosedelačkog stanovništva, lokalna trgovačka udruženja i lokal građanske grupe, zadruga, strukovni sindikati, ženske i omladinske organizacije, nastavne, kulturne i istraživačke institucije i crkve. Evropske organizacije će se kvalifikovati za finansiranje ako rade zajedno u partnerstvu sa lokalnom organizacijom u zemlji koja prima pomoć. U proseku, NVO moraju doprineti 20% od ukupnih projektnih troškova.

Pozivi za predloge se obrađuju lokalno i datumi i uslovi variraju od države do države. U skladu s tim, pre nego što bi ste podneli predlog, kontaktirajte lokalnu delegaciju EC da biste s njima prodiskutovali o vašem projektu (kontakt detalji se nalaze na strani www.europa.eu.int/comm/external_relations/repdel).

Kontakt: Mr Aristotelis BOURATSIS (Head of Unit)
Relations with civil society and non-state actors
EuropeAid – F5
Tel +32 2 299 9244
Fax +32 2 299 2914
E-mail: aristotelis.bouratsis@cec.eu.int

Veb-strana:
http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/ong_cd/cdc_page_en.htm

5.2.2.11 Ljudska prava i demokratija

EVROPSKA INICIJATIVA ZA DEMOKRATIJU I LJUDSKA PRAVA - EIDHR

19 04 02 – Podrška žrtvama kršenja ljudskih prava

19 04 03 – Razvoj i konsolidacija demokratije i vladavine zakona – Poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda

19 04 04 – Podrška aktivnostima međunarodnih kriminalnih tribunala i međunarodnog suda za kriminalna dela

19 04 05 – Podrška mreži za sprečavanje konflikata

Budžetsko izdvajanje: 7,00 / 105,41 / 7,00 / 1,50 miliona za svaku gore spomenutu stavku, po datom redosledu.

Kao što je izloženo u odredbama Saveta Evrope (EC) 975/99 i (EC) 976/99 cilj programa Evropske inicijative za demokratiju i ljudska prava (European Initiative for Democracy and Human Rights - EIDHR) jeste da se promovišu ljudska prava, demokratija i sprečavanje konflikata u zemljama u razvoju. Programiranje za period 2005-2006. ima usredsređeniji pristup od prethodnog programskog perioda, pa se stoga finasije usmeravaju na šire geografsko područje sa većim pridržavanjem tematskih linija.

Opšti ciljevi EIDHR su: jačanje demokratizacije, dobro upravljanje i vladavina zakona; podrška ukidanju smrtne kazne kao i borba protiv ugnjetavanja, torture⁴⁸ i nekažnjivosti; podrška međunarodnim tribunalima i međunarodnom sudu za kriminalna dela; borba protiv rasizma i ksenofobije i diskriminacije etničkih manjina i starosjedelaca.

Da bi ciljevi bili jasniji i povezaniji, uspostavljene su četiri tematske kampanje:

- Kampanja 1: Promovisanje pravde i vladavine zakona
- Kampanja 2: Negovanje kulture ljudskih prava
- Kampanja 3: Promovisanje demokratskih procesa
- Kampanja 4: Pospešivanje ravnopravnosti, tolerancije i mira.

⁴⁸ Mučenje (prim.prev.).

Sve kampanje će se sprovoditi na globalnom nivou, na nivou odabranih regiona i na nivou pojedinih država unutar tih regiona. Politički kontekst i fokus svake kampanje u sledećim regionima je opisan u tekstu dalje:

- **Centralna Azija:** Ovaj region će se obuhvatiti kampanjama 2 i 3, na regionalnom, i gde god je to moguće, na državnom nivou. U Kampanji 2 najvažnije će biti zastupanje ljudskih i građanskih prava, sa ciljem da se ojača građansko društvo i da se pruži podrška braniocima ljudskih prava. Kampanja 3 će jačati sposobnost građanskog društva da učestvuje u političkom procesu i da poveća slobodu štampe i medija.
- **Azija:** Kampanje 2 i 4 su glavni fokus za ovaj region. U Kampanji 2, pored obuke o ljudskim pravima za ključne zvaničnike, naročiti napor će se učiniti u kontekstu sprečavanja torture. Pored ovoga, sprovodiće se akcije protiv trgovine belim robljem, protiv eksploatacije dečjeg rada i protiv mobilisanja dece za vojne potrebe. Glavni cilj Kampanje 4 biće kastinska diskriminacija. Pored toga, Kampanja 1 će imati prednost kako bi se u regionu podstakle daljnje ratifikacije Rimskog statuta o Međunarodnom sudu za kriminal u vezi sa ukidanjem smrtne kazne.
- **Subsaharska Afrika:** EIDHR programiranje za period 2004-2006. će obuhvatiti ovaj region svim kampanjama, naročito trećom i četvrtom. U Kampanji 3, podržaće se aktivnosti u vezi sa praćenjem situacije pre i posle izbora zajedno sa relevantnim EDF finansiranjem. Pored toga, postojaće još aktivnosti: jačanje učešća građanskog društva u demokratskom upravljanju, obuke novinara i razvoj medija. Kampanja 4 će se baviti pitanjima međuetničkog razumevanja, manjina i diskriminacije, s naročitim naglaskom na promovisanje pomirenja posle konflikta. Za delove regiona u kojima se deca uvlače u ratni sukob, trguje ženama i decom i gde se praktikuje tortura, primenjivaće se Kampanja 2. U odabranim državama boriće se protiv obrezivanja žena i podržavaće se branioci ljudskih prava. Na regionalnom nivou, Kampanja 1 će se takođe baviti većim pridržavanjem Rimskog statuta o Međunarodnom sudu za kriminal.
- **Latinska Amerika, Karibi:** Glavno težište u ovom regionu će biti na kampanjama 2 i 4. Kampanja 2 će pružati podršku

zastupanju dečijih prava, dizanju nivoa javne svesti o praksama trgovine ljudima, obrazovanju o ljudskim pravima i osnivanju regionalnog Master programa o ljudskim pravima. Kampanja 4 će promovisati prava starosedelačkog stanovništva i baviće se povezanim etničkim konfliktima. Pod Kampanjom 3 će se na pojedinačnoj državnoj osnovi raditi sa Haitijem i Kubom da bi se se podržale demokratske promene i nastavila podrška za izgradnju demokratije u Gvatemali.

Ovo programiranje pravi razliku između **makroprojekata** i **mikroprojekata**. **Makroprojekti** su projekti gde je minimalni iznos podrške 300 000 € za kandidate za implementaciju projekta iz EU, i najmanje 150 000 € za organizacije građanskog društva iz kvalifikovanog regiona ili ciljne države projekta. Globalni ili regionalni projekti su zapravo makroprojekti, a kandidati se tretiraju ravnopravno, bez obzira na to da li potiču iz EU ili regiona koji se kvalifikovao za kampanju. **Mikroprojekti** su projekti čiji obim podrške iznosi između 10 000 i 100 000 €, i gde podrška stoji na raspolaganju samo za lokalne kandidate iz građanskog društva i kvalifikovane države za kampanju. Međutim, od ovih lokalnih kandidate se očekuje da zajedno rade sa NVO iz EU.

Popitanjusvih projekata, prednost se daje, ako je moguće, projektima koji angažuju organizacije koje predstavljaju starosedeoce ili koje se bave staroselačkim stanovništvom, kao i projektima koji sadrže aspekte promovisanja sprečavanja i rešavanja konflikata. Naročita pažnja se poklanja utvrđivanju ravnopravnosti polova i poštovanju dečijih prava u svim aktivnostima.

Korisnici sprovedenih aktivnosti bi morale da budu neprofitne i nevladine organizacije ili visoko-obrazovne institucije i da, normalno, imaju svoje sedište u Evropskoj uniji ili državi korisnika. To mogu da budu regionalne i međunarodne organizacije, nevladine organizacije, nacionalne, regionalne i lokalne vlasti ili zvanične agencije, organizacije zasnovane u zajednici i javne ili instituti i operatori i pružaoci usluga iz javnog ili privatnog sektora. Kriterijumi za kvalifikovanje su jasno naznačeni u pozivima za predloge.

Kontakt: Ms Malin STAWÉ (Head of Section)
Central management of thematic budget lines
EuropeAid – DGA 4

Tel +32 2 298 7017
Fax +32 2 295 7482
E-mail: malin.stawe@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/eidhr/index_en.htm (opšte)

<http://europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl> (pozivi za predloge)

5.2.2.12 Nagazne mine

19 02 04 – Učešće Zajednice u akcijama vezanim za nagazne (protiv-pešadijske) mine

Budžetsko izdvajanje: 16,80 miliona.

Pravna osnova za finansiranje pod ovim programom su odredbe (EC) 1724/2001 i (EC) 1725/2001, koje se odnose na period 2002-2009. Uopšteno govoreći, ovim izdvajanjem se nadopunjuju šeme mina u programima saradnje i pokriva se doprinos Zajednice za projekte protiv nagaznih mina, odnosno akcije kao što su rehabilitacija žrtava mina, čišćenje od mina, uništavanje skladišta mina i obrazovanje o riziku od mina. Ovde su takođe uključene aktivnosti NVO koje nastoje pridobiti paradržavne naoružane grupe da prestanu koristiti mine.

Opšti cilj višegodišnje strategije za period 2005-2007. je da se potpuno eliminiše rizik od mina. Tematski prioriteti za ovaj period su: smanjiti pretnju od mina; olakšati patnje žrtava mina i pomoći im da se socijalno-ekonomski reintegrišu, i da se poveća lokalni i regionalni uticaj uspešnog protiv-minskog akcionog kapaciteta.

Ciljne države za 2006. godinu su: Bosna i Hercegovina, Kolumbija, Kambodža, Gruzija, Jemen, Sudan, Demokratska republika Kongo, Burundi, Avganistan i Kosovo. Da bi se kvalifikovalo za podnošenje predloga za gran, korisnici moraju biti: neprofitna pravna lica; međunarodne organizacije iz javnog sektora i specijalizovane agencije ili NVO; da imaju pravno sedište u Evropskoj uniji ili državi koja prima pomoć (ali ne i međunarodne organizacije i agencije). U

izuzetnim slučajevima sedište kandidata može biti u trećoj državi. Maksimalni doprinos EC iznosi 90%.

Kontakt: Mr Lars-Erik LUNDIN (Head of Unit)
Security Policy
Directorate General External Relations — A4
Tel + 32 2 296 5081
Fax + 32 2 295 0580
E-mail: lars-erik.lundin@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/mine/intro/index.htm

5.2.2.13 Saradnja sa specifičnim geografskim područjima

Afrika, Karibi i pacifičke države (ACP države)

► **Kotonu (Cotonou) sporazum:**

Takozvani „Kotonu“ (Cotonou) sporazum je naslednik skromne Lomske konvencije (Lomé Convention), koja reguliše odnose između EU i ACP država. Sklopljen za dvadesetogodišnji period od marta 2000. do februara 2020, a stupio je na snagu u aprilu 2003. ACP grupa kao celina se sastoji od 79 država od kojih su 77 potpisale sporazum — Kuba nije potpisala, dok je Južna Afrika ostala pridružena država, pa stoga nije kvalifikovana za neregipročne trgovinske povlastice i pristup EDF-u, ali može prisustvovati u radu Kotonu institucije i južnoafričke firme imaju pristup EDF tenderima i ugovorima sa svim ostalim ACP državama.

Kotonu sporazum se zasniva na pet nezavisnih stubova, u kojima je smanjenje siromaštva zajednička tema:

- Sveobuhvatna politička dimenzija — neophodno poštovanje ljudskih prava, demokratskih principa i vladavine zakona.
- Učesnički pristup — da bi se osigurala uključenost građanskog društva i nedržavnim učesnicima omogućilo učešće u implementaciji programa i projekata.

- Pojačan naglasak na smanjenju siromaštva – globalna razvojna strategija i tri horizontalne teme (rodna ravnopravnost, ekološka održivost, i institucionalni razvoj i izgradnja kapaciteta).
- Novi okvir za ekonomsku i trgovinsku saradnju – podržati nesmetanu integraciju ACP država u svetsku ekonomiju i povećati njihove kapacitete.
- Reforma finansijske saradnje – novi rukovodeći principi biće koherencija, fleksibilnost i efikasnost. Partnerska država mora da bude odgovorna za svoje politike, a izdvajanja više nisu automatska. Nedržavnim činionicima će se dati direktan pristup resursima.

Sporazum se može revidirati svakih pet godina kada se mora dogovoriti novi finansijski protokol. Pregovori o prvoj reviziji su zaključeni u februaru 2005. godine sa zaključkom da se mora pojačati delotvornost i kvalitet partnerstva između ACP i EU. Promene su namerno ograničene i uglavnom su povezane sa političkim područjima gde se EU nedavno obavezala, na primer u oblasti međunarodne bezbednosti. Naglašena su takođe i druga pitanja, među njima i Milenijumski razvojni ciljevi i fleksibilniji i efikasniji pristup ulaganjima i implementaciji.

Opšte odredbe sporazuma su usmerene prema promovisanju većeg učešća građanskog društva, ekonomskih i društvenih igrača i privatnog sektora u partnerstvu. Nedržavni činioци će se aktivno podsticati da učestvuju u svim aspektima saradnje (formulacija, implementacija i evaluacija). Prema Sporazumu, 15% od finansiranja bi trebalo da pripadne građanskom društvu, stoga bi nacrt indikativnog programa koji se podnosi Komisiji morao ukazivati na kvalifikovane nedržavne učesnike i resurse koji će se naznačiti za njih.

Za svaku zemlju postoji Strategija za podršku države (Country Support Strategy - CSP). Ovaj alat se koristi za analizu situacije i prioriteta u državi i stoga za određivanje mera podrške Evropske zajednice. Nacionalni indikativni program (National Indicative Programme - NIP) jeste deo CSP-a i njime se ukazuje na sektore koji će primiti pomoć, određuje vremenski raspored implementacije, i ako je relevantno, određuje kako će se nedržavni učesnici uključiti u saradnju. Za prepoznavanje i pripremu projekata i programa odgovorna je određena ACP država ili neki drugi kvalifikovani korisnik. Regionalni indikativni program (Regional Indicative Programme -

RIP) na sličan način određuje upotrebu resursa koji se izdvajaju za svaki od šest ACP regiona.

Svaka ACP država određuje svog Ovlašćenog nacionalnog službenika (National Authorising Officer - NAO) koji će je predstavljati u svim programima koje podržava EC. NAO je odgovoran da na osnovu ugovora raspisuje tendere, da overava troškove, da osigurava da se projekti i programi ispravno implementiraju i da upravlja odnosima sa nedržavnim učesnicima.

Sve dodatne informacije o NIP-ovima za svaku zemlju mogu da se nađu na sledećim adresama: http://europe.eu.int/comm/development/body/country/country_en.cfm

Potpuni tekst Kotonu sporazuma se nalazi na sledećoj adresi unutar veb-sajta Evropske komisije: http://europa.eu.int/comm/development/body/cotonou/agreement_en.htm

► **Deveti Evropski razvojni fond (European Development Fund - EDF):**

Razvojna pomoć EC za ACP države pod Kotonu sporazumom potiče iz EDF-a, koji se finansira iz direktnih doprinosa od država članica. Iznosi koje države članice plaćaju se menjaju, između ostalog, u zavisnosti od njihovog GNP-a i istorijskih veza sa ACP državama. Sve u svemu, EDF raspolaže značajnom sumom novca — za Deveti EDF (od 2000. pa nadalje) iznos je 13,50 milijardi € plus skoro 2,5 milijardi iz prethodnih EDF-ova. Deseti EDF će raspolagati sa 22,7 milijardi € za period 2008-2013.

Kotonu sporazum podržava nacionalne razvojne strategije i sektorske politike, što znači da postoji nekoliko individualnih projekata, i da se pomoć usredsređuje na ograničen broj sektora. Sporazum aktivno promoviše upotrebu «budžetske podrške» kao alata kojim se obezbeđuje lokalno posedovanje, veći uticaj i održivost pomoći, gde izraz „budžetska podrška” znači da EC uplaćuje novac direktno u budžet jedne ACP države. Finansijski resursi EDF-a se izdaju pomoću dva instrumenta: fonda za dugoročnu razvojnu podršku (grantovsko sredstvo) i investicionog sredstva.

Fond za dugoročnu razvojnu podršku omogućuje ACP državama da finansiraju širok opseg operacija — na primer industrijske pro-

jekte, pomoć za vraćanje dugova i humanitarnu pomoć. Izdvajanje sredstava se zasniva na kvantitativnom i kvalitativnom kriterijumu i na prethodnim evaluacijama i učincima zainteresovanih država. Nivoi učinka se mere kako bi se osiguralo da države ispravno koriste sredstva. Finansiranje projekata je sada zamenjeno podrškom sektorskih strategija. Dakle, na primer u oblasti zdravstva, pomoć se više ne pruža specifično za gradnju bolnica, nego će se pružati za podržavanje zdravstvene politike. Investicionim sredstvom (Investment Facility) finansiraju se razvojne operacije privatnog sektora.

EDF i nedržavni učesnici:

Postoji 3 načina kako nedržavni učesnici mogu da dobiju jedan deo sredstava iz EDF-a izdvojenih za jednu ACP državu ili region, ali, u principu, nijedan evro se ne može uplatiti nedržavnim učesnicima bez prethodnog odobrenja NAO. Kada se program podrške za nedržavne učesnike unese u NIP jedne države i kada se odrede kriterijumi izbora i prioriteta, onda se poziv za predloge može raspisati u lokalnim novinama.

- Programi izgradnje kapaciteta za nedržavne učesnike: Aktivnosti mogu da budu sledeće: nastojanja da se poboljša organizovanost i predstavljanje nedržavnih učesnika; ustanoviti mehanizme konsultacija u organizacijama nedržavnih učesnika; omogućiti umrežavanje; ili izgraditi njihov kapacitet zastupanja.
- Mikroprojekti i decentralizovani programi saradnje koji streme neposrednim akcijama za smanjivanje siromaštva (članovi 70 i 71 Kotonu sporazuma).
- Učešće u implementaciji standardnih EDF programa, na primer sektorskih programa ili razvojnih projekata koje promoviše njihova vlada (i koji su uključeni u Nacionalni indikativni program).

EDF učestvuje u finansiranju mikroprojekata na zahtev ACP država. Programi za mikroprojekte pokrivaju male projekte koji imaju realnu šansu da ostvare ekonomski i socijalni uticaj na život naroda u lokalnim zajednicama, koji ispunjavaju iskazanu i dokazanu prioritetnu potrebu, sa aktivnim učešćem i na korist lokalne zajednice koja ga pokreće.

Sam grant (doprinos EDF-a) ne bi trebalo da premaši 75%, a razliku u bilansu bi trebalo da obezbedi lokalna zajednica (u naturi, ili uslu-

gama ili u gotovini, u skladu sa njenim mogućnostima). Pod nekim okolnostima, ACP država može da doprinese finansijskim sredstvima ili upotrebom javne opreme, usluga ili zaliha. Maksimum od 75% od EDF-a se ne odnosi na tehničku pomoć, koju obično izvode evropske NVO ili individualni stručnjaci uz pomoć njih. Prednost se daje projektima koji doprinose zajedničkoj koristi sa društveno-ekonomskim uticajem na lokalne zajednice, pri čemu bi korisnici trebalo da pokrenu i vode operacije.

Zainteresovani učesnici u mikroprojektima mogu da budu, na primer: lokalne vlasti, grupe ili udruženja; instituti ili kompanije koje služe zajednici; grupe ili udruženja koje promovišu razvoj; federacije i mreže; privatni operatori, naročito mala i srednja preduzeća.

NVO koje se interesuju za učestvovanje direktno ili indirektno (na primer preko lokalnih NVO) u mikroprojektnim programima bi trebalo da kontaktiraju lokalnu delegaciju Komisije ili relevantnog NAO ili:

EuropeAid – C1 Geographical coordination and supervision for ACPs,
Jose Luis Trimino Peres, Tel +32 2 299 0823, Fax +32 2 299 6191, E-mail:
jose-luis.trimino-perez@cec.eu.int

EU budžetska linija koja se koristi za projekte predložene od strane nedržavnih učesnika iz ACP i drugih regiona u razvoju:

Detalje o ovim gore spomenutim programima možete da nađete pod relevantnim naslovima. Samo evropski partneri mogu da apliciraju za budžetsku liniju 21 02 03, dok projekte pod drugim budžetskim linijama mogu predlagati nedržavni učesnici u ACP državama.

- Doprinosi Zajednice za šeme koje se tiču zemalja u razvoju, a sprovode se preko NVO (budžetska linija: 21 02 03)
- Proizvodi pokrenuti Konvencijom za pomoć u hrani (budžetska linija: 21 02 01)
- Ostala pomoć u vidu proizvoda, operacija pomoći i transporta, raspodela, pomoćnih mera i mera za monitoring implementacije (budžetska linija: 21 02 02)
- Demokratija i ljudska prava (budžetske linije 19 04 02, 19 04 03, 19 04 04, 19 04 05)
- Pomoć za zdravstvenu zaštitu stanovništva i reproduktivnog zdravlja (budžetska linija: 21 02 07 03)

- Pomoć za bolesti povezane sa siromaštvom (HIV/AIDS, malarija i tuberkuloza; budžetska linija: 21 02 07 02)
- Decentralizovana saradnja (budžetska linija: 21 02 13)
- Životno okruženje u zemljama u razvoju (budžetska linija: 21 02 05)
- Promovisanje rodne ravnopravnosti u razvojnoj saradnji (budžetska linija: 21 02 06)
- Rehabilitacione i rekonstruktivne akcije u zemljama u razvoju, naročito u ACP državama (budžetska linija: 21 03 20)

Sredstva za sledeće programe su takođe obezbeđena u budžetu EC:

- Hitna pomoć — ACP države (Kotonu sporazum — član 72), (budžetska linija: 21 03 07)
- Pomoć za izbeglice - ACP države, (Kotonu sporazum — član 72), (budžetska linija: 21 03 09)

Opšte informacije o EDF i Kotonu sporazumu možete dobiti ako kontaktirate: EuropeAid, Unit C — ACP. U ovom trenutku šef ovog odeljenja je: Gary Quince, Tel +32 2 295 4859, Fax +32 2 299 2902, E-mail: gary.quince@cec.eu.int.

Na sledećoj adresi u Briselu takođe postoji sekretarijat ACP, koji je korisni izvor informacija: General Secretariat of the ACP Group of States, 451 Avenue Georges Henri, B-1200 Brussels, email: info@acp.int, Tel +32 2 743 06 00, Fax +32 2 735 55 73, veb-sajt: <http://www.acpsec.org/>

ACP sekretarijat i Evropski centar za upravljanje razvojnom politikom (European Centre for Development Policy Management - ECDPM) su zajednički sastavili tekst Kotonu sporazuma pod naslovom „A User's Guide for Non-State Actors“, koji je dostupan na veb-sajtu ECPDM-a: <http://www.ecdpm.org/>

Latinska Amerika i Azija

19 10 01 — Finansijska i tehnička saradnja sa azijskim zemljama u razvoju

19 10 02 — Politička, ekonomska i kulturna saradnja sa azijskim zemljama u razvoju

Budžetsko izdvajanje: 331,87 i 91,00 miliona.

19 09 01 — Finansijska i tehnička saradnja sa zemljama u razvoju Latinske Amerike

19 09 02 — Politička, ekonomska i kulturna saradnja sa zemljama u razvoju iz Latinske Amerike

Budžetsko izdvajanje: 213,11 i 84,00 miliona.

Sledeće ALA države su kvalifikovane za finansiranje pod navedenim budžetskim linijama: Avganistan, Argentina, Bangladeš, Burma, Butan, Bolivija, Brazil, Kambodža, Čile, Kina, Kolumbija, Kosta Rika, Kuba, El Salvador, Ekvador, Gvatemala, Honduras, Indija, Indonezija, Laos, Malezija, Maldivi, Meksiko, Mongolija, Mjanmar, Nepal, Severna Koreja, Nikaragva, Pakistan, Panama, Paragvaj, Peru, Filipini, Šri Lanka, Tajland, Urugvaj, Venecuela, Vijetnam i Jemen.

► Finansijska u tehnika saradnja:

Budžetska linija 19 10 01 (sa azijskim državama) namenjena je za razvojne šeme u azijskim zemljama u razvoju, naročito najsiromašnijim od njih. Cilj je da se reše makroekonomski i sektorski problemi i promovise institucionalni napredak zajedno sa ekonomskom organizacijom. Jačanje građanskih društava u navedenim zemljama je takođe važan cilj.

Područja koja su pokrivena ovim izdvajanjem su sledeća: operacije demokratizacije; dostupnost obrazovanja deci i ženama; životno okruženje, uključujući tropske šume; kampanje za borbu protiv droge i AIDS-a; regionalna saradnja; mere rekonstrukcije; diskriminacija žena i eksploatacija dece; politika zaštite potrošača; prava ugroženih grupa; sprečavanje prirodnih katastrofa; ljudska prava, demokratija i vladavina zakona.

U svemu ovome, u projektima će se podsticati na aktivnost informisanja i obučavanja, kao i veća upotreba informacionih i komunikacionih tehnologija. U ovom kontekstu trebalo bi zapaziti da je pod ovom budžetskom linijom takođe dobrodošlo i podizanje profila odnosno povećanje nivoa javne svesti o saradnji EU sa azijskim zemljama u razvoju. Pošto je razvoj građanskog društva važan cilj, naročita pažnja će se posvetiti aktivnostima nevladinih organizacija koje promovišu i brane prava ugroženih grupa kao što su žene, deca, etničke manjine i osobe sa invaliditetom. I konačno, jedan deo ovih fondova je usmeren za operacije kojima se pomaže narod Istočnog Timora.

Korišćenje ove budžetske linije zavisi od poštovanja principa na kojima su zasnovane akcije Evropske unije. Nedostatak akcija kojima se sprečava nasilje protiv žena (kamenovanje, javno bičevanje, obrezivanje žena, paljenje ili silovanje) biće razlog za suspenziju EU pomoći.

Budžetska linija 19 09 01 (sa latino-američkim državama) pokriva razvojne šeme u latino-američkim državama u razvoju, naročito najsiromašnijim među njima. Finansiranje je prvenstveno namenjeno za pomaganje najsiromašnijim delovima stanovništva, za projekte u područjima: životno okruženje, uključujući tropske šume; obrazovanje žena i dece; rodna ravnopravnost; ulična deca; potrošačka politika; demokratizacija; regionalna saradnja; sprečavanje katastrofa; mere rekonstrukcije; i mirovni proces u Kolumbiji i proces demokratizacije Kube.

Uopšteno govoreći, cilj je da se pruži institucionalna podrška, i da se pomogne učvršćivanje demokratije i vladavine zakona. U ovom kontekstu, naglasak se stavlja na operacije kojima se popravljaju pravosudne i ekonomske strukture i na operacije institucionalnog razvoja i saradnje sa EU; takođe i podizanje profila odnosno povećanje nivoa javne svesti o saradnji EU sa latino-američkim državama u razvoju. Ostali opšti ciljevi obuhvaćeni ovom budžetskom linijom su: borba protiv siromaštva i društvenog izopštavanja, povišeni obrazovni standardi, zdravstvene i transportne infrastrukture i podrška regionalnoj integraciji i integrisanim pristupima (koji povezuju ekonomski razvoj sa društvenim razvojem i ekološkom i potrošačkom zaštitom). Sve u svemu, u svim aktivnostima će se podsticati na aktivnost informisanja i obučavanja, kao i veća upotreba informa-

cionih i komunikacionih tehnologija. Konačno, ovim izdvajanjem se podržavaju aktivnosti NVO koje promovišu i brane prava ugroženih grupa poput žena, deca i etničkih manjina, odnosno akcije kojima se pomaže ženama i ženskim organizacijama da smanje rodnu neravnopravnost u društvu i da se bore protiv diskriminacije žena u društvu.

Međutim, ulaganja u teritorije koje tradiciionalno naseljavaju domoroci ili druge lokalne zajednice, i ostali projekti koji značajno utiču na njihovo životno okruženje ili društvenu organizaciju, ne bi smela da se sprovedu bez prethodnog savetovanja sa njima i bez njihovog informisanog pristanka. Zatim, korišćenje ove budžetske linije zavisi od pridržavanja klauzule o demokratiji u ugovorima o saradnji. Nedostatak akcija kojima se sprečava nasilje protiv žena (kamenovanje, javno bičevanje, obrezivanje žena, paljenje ili silovanje) biće razlog za suspenziju EU pomoći.

Namanje 10 % od ovih fondova će se koristiti za ekološke politike koje proizilaze iz programa Agenda 21 (koji je donesen na konferenciji Ujedinjenih nacija o životnom okruženju i razvoj, održanoj u Rio de Žaneiru od 3. do 14. juna 1992. godine), kao i za projekte kojima se omogućuje prenos evropskih tehnologija (nulto oslobađanje energije i obnovljiva energija). Ekološki uticaji razvojnih šema koji se finasiraju iz ove budžetske stavke će se pratiti i evaluirati, a rezultati će se štampati u godišnjem izveštaju za procenu.

► **Ekonomska saradnja:**

Budžetskom linijom 19 10 02 (za azijske države) obuhvaćeno je pokrivanje različitih operacija u obliku tehničke pomoći, obuke, prenosa tehnologije i institucionalna potpora u oblastima promovisanja trgovine, energije, ekologije i upravljanja.

Ova budžetska stavka je prvenstveno namenjena za popravljjanje ekonomskog, društvenog, kulturnog, pravnog i pravosudnog konteksta i za omogućavanje ekonomskih odnosa i trgovine između Evropske unije i Azije, kao i druga ekonomska pitanja: integracija najnerazvijenijih država u multilateralni sistem trgovine i podizanje njihovih sposobnosti da učestvuju u Svetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO); izgradnja kapaciteta naročito po pitanju prenosa znanja i stručnosti i saradnja između poslovnih igrača; promocija klime ekonomskog širenja; veća upotreba informacionih i komunikacionih

tehnologija; promovisanje ekološko i društveno zdravih poslovnih praksi i regionalne integracije. Finasiraće se još i prenos evropskih energetske tehnologije (obnovljiva energija i nulto oslobađanje energije) u okviru podrške za prenos tehničkog znanja i najboljih praksi u čistim tehnologijama i ekonomskim podsticajima.

Jedan deo ovog izdvajanja je namenjen za promovisanje ljudskih prava, demokratije i vladavine zakona, a korišćenje ove budžetske linije zavisi od doslednog pridržavanja principa na kojima počivaju akcije Evropske unije.

I konačno, ovim izdvajanjem se pokriva monitoring uticaja regionalne integracije u relevantnim područjima. Finasiraće se nevladine organizacije, priznate političke fondacije i ekonomske i društvene grupe i udruženja poslodavaca, mala i srednja preduzeća, poljoprivredna i potrošačka udruženja, ekološke organizacije, strukovni sindikati i organizacije srodne njima.

Budžetska linija 19 09 02 je namenjena za razne svrhe: tehničku pomoć, uključujući prenos tehnologija u latino-američke zemlje u razvoju; regionalnu integraciju; kulturnu saradnju; obrazovanje; obuku; poslovnu saradnju (institucionalnu podršku za promovisanje trgovine); upotrebu obnovljive energije i tehnologije sa nultim oslobađanjem energije; ekologiju; i upravljanje.

Sveopšti cilj je popravljavanje ekonomskog, društvenog, kulturnog, pravnog i pravosudnog konteksta i omogućavanje ekonomskih odnosa i trgovine između Evropske unije i Latinske Amerike. Ostali ciljevi su: integracija najnerazvijenijih država u multilateralni sistem trgovine i podizanje njihovih sposobnosti da učestvuju u Svetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO); izgradnja kapaciteta naročito po pitanju prenosa znanja i stručnosti i saradnja između poslovnih igrača; promocija klime ekonomskog širenja; veća upotreba informacionih i komunikacionih tehnologija; i promovisanje ekološko-društveno zdravih poslovnih praksi i regionalne integracije. Finasiraće se još i prenos evropskih energetske tehnologije (obnovljiva energija i nulto oslobađanje energije) u okviru podrške za prenos tehničkog znanja i najboljih praksi u čistim tehnologijama i ekonomskim podsticajima.

Pored navedenih budžetskih linija, finansiranje je obezbeđeno i za saradnju između EU i ALA država u sledećim programima:

Asia Pro Eco II: Program zaštite i popravke urbanog okruženja stvaranjem partnerstava i mreža. Finansiraju se EU-Azijska partnerstva koja promovišu razmenu tehnologija, najboljih praksi, politika, mera, kao i izgradnju kapaciteta u korist azijskog urbanog stanovništva. U pozivima za predloge postoji samo jedan krajnji rok za podnošenje projektnih predloga u 2006. godine, a to je 1. jun 2006. Program je otvoren za azijske i evropske javne ili neprofitne organizacije. Više informacija na adresi: http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/asia-pro-eco2/index_en.htm.

Urb-AL: Program saradnje kojim se podržava sklapanje partnerstava između lokalnih vlasti u gradovima, urbanim područja i drugih regiona u EU i Latinskoj Americi. Počevši od 1995. godine, Urb-AL je udružio više od 430 lokalnih vlasti u projektima koji se bave najrazličitijim temama: droga, ekologija, građansko učešće, smanjenje siromaštva, transport, bezbednost, planiranje gradova, ekonomski razvoj, informatičko društvo i demokratija. Mreže deluju kao trajni okviri za najrazličitije vidove saradnje - zajednički projekti u kojima se primenjuju saznanja stečena u tematskim mrežama i udruženjima, univerzitetima, kulturnim, naučnim i tehničkim centrima, preduzećima i NVO. Više informacija o ovom programu: E-mail: europeaid-urb-al@cec.eu.int **Veb-strana:** http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/urbal/index_en.htm

Asia IT&C Program (Phase II): ovaj program povezuje Evropu i Aziju po pitanju potrage za inovativnim i kompatibilnim rešenjima u informatičkoj tehnologiji i računarstvu. Ovaj program se u međuvremenu završio. Međutim, počevši od 2005. godine, projekti koji poklanjaju posebnu pažnju malim i srednjim preduzećima i priznaju ključnu ulogu koju igra informatički i tehnološki sektor u promovisanju trgovine, ulaganja i uzajamnog razumevanja EU i Azije, kvalifikovaće se za Asia-Invest Program. Više informacija na adresi: <http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/asia-invest/html2002/main.htm>

Asia-Link: Program za promovisanje regionalnog i multilateralnog umrežavanja između visoko-obrazovnih institucija iz država članica

EU i Azije sa ciljem da se podrže nova i postojeća partnerstva i veze između evropskih i azijskih visoko-obrazovnih institucija. Više informacija:

E-mail: europeaid-asia-link@cec.eu.int,

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/asia-link/index_en.htm

Pozivi za predloge za grantove i tendere za ALA projekte se izdaju na veb-sajtu EuropeAid:

<http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>

Kontakt:

Mr Vincent PIKET (Head of Unit)

EuropeAid – D2, Asia

Tel +32 2 299 0430

Fax +32 2 298 4863

E-mail: vincent.piket@cec.eu.int, europeaid-asia-pro-eco@cec.eu.int

Mr Riccardo GAMBINI (Head of Unit)

EuropeAid – B2, Latin America

Tel +32 2 299 1760

Fax +32 2 299 1080

E-mail: riccardo.gambini@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/asia/index_en.htm (Azija)

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/amlat/index_fr.htm (Latinska Amerika)

Pomoć za zemlje koje su pred pristupanjem u EU, pomoć zapadnom Balkanu i Evropska politika susedstva

6.1 POMOĆ ZA ZEMLJE KOJE SU PRED PRISTUPANJEM U EU

Treba uzeti u obzir da će programi pod PHARE, CARDS, SAPARD i ISPA, kao i pomoć Turskoj, biti operativni do kraja 2006. godine, kada će se apsorbovati u novi **Instrument za pomoć pre pristupanja EU (IPA – Instrument for Pre-Accession Assistance)**.

6.1.1 INSTRUMENT ZA POMOĆ PRE PRISTUPANJA EU (IPA)

Kao deo priprema za novi Finansijski okvir 2007–2013, Komisiji Evropskog parlamenta i Savetu je u septembru 2004. godine predložen predlog Instrumenta za pomoć pre pristupanja (IPA). Odredba Saveta o IPA (EC) broj 1085/2006. godine je usvojena 17. jula 2006.

IPA razvrstava države korisnice u dve kategorije:

- **Potencijalne kandidatske zemlje** (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija uključujući Kosovo) nastaviće da primaju

Treba uzeti u obzir da će programi pod PHARE, CARDS, SAPARD i ISPA, kao i pomoć Turskoj, biti operativni do kraja 2006. godine, kada će se apsorbovati u novi Instrument za pomoć pre pristupanja EU (IPA – Instrument for Pre-Accession Assistance)

PA razvrstava države korisnice u dve kategorije:

- **Potencijalne kandidatske zemlje (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija uključujući Kosovo)**
- **Kandidatske zemlje (Hrvatska, Turska i Makedonija)**

pomoć u skladu sa trenutno važećim ciljevima i prioritetima CARDS-a.

- **Kandidatske zemlje** (Hrvatska, Turska i Makedonija) primaće sličnu pomoć i daljnju pomoć u skladu sa implementacijom *acquis*-a i u pripremama za Strukturne, Ruralne i Razvojne fondove nakon pristupanja.

Područja koja će se podržavati pod IPA programom

Pomoć će se koristiti u kandidatskim i potencijalno kandidatskim zemljama kako bi se podržao rad u sledećim područjima:

- Jačanje demokratskih institucija, kao i vladavine i primene zakona;
- Promocija i zaštita ljudskih prava i osnovnih sloboda i povećano poštovanje manjinskih prava, promocija rodne ravnopravnosti i eliminisanje diskriminacije;
- Reforma javne administracije, koja je povezana sa ustanovljavanjem sistema koji omogućava decentralizaciju upravljanja pomoći za korisničku zemlju;
- Ekonomska reforma;
- Razvoj građanskog društva;
- Socijalna inkluzija;
- Pomirenje, mere za izgradnju poverenja i rekonstrukcija;
- Regionalna i preko-granična saradnja.

U slučaju kandidatskih zemalja podržaće se sledeća dodatna područja:

- Usvajanje i implementacija *acquis communautaire*;
- Podrška za razvojnu politiku i za pripreme za implementaciju i rukovođenje zajedničke poljoprivredne i kohezivne politike Zajednice.

U slučaju potencijalnih kandidatskih zemalja biće podržana sledeća dodatna područja:

- Progresivno usklađivanje sa *acquis communautaire*

- Socijalni, ekonomski i teritorijalni razvoj uključujući aktivnosti koje se odnose na investicije i infrastrukturu, naročito u područjima razvoja regiona, sela i ljudskih resursa.

5 Komponente IPA

Da bi se ciljevi svake pojedine zemlje dostigli na najefikasniji način, IPA se sastoji od pet različitih komponenti:

1. *Tranziciona pomoć i institucionalna izgradnja*
2. *Preko-granična saradnja*

Prve dve komponente biće dostupne svim državama korisnicama (kandidatima i potencijalnim kandidatima) da bi im se pomoglo u procesu tranzicije i približavanja EU, kao i da bi se podstakla međusobna regionalna saradnja.

3. *Regionalni razvoj*
4. *Razvoj ljudskih resursa*
5. *Razvoj sela*

Komponente regionalnog razvoja, razvoja ljudskih resursa i razvoja sela biće dostupne isključivo državama kandidatima. Ove komponente su osmišljene sa ciljem da bi se kandidatske države pripremile za implementaciju kohezivne i poljoprivredne politike posle njihovog ulaska u EU. To znači da se od države zahteva da poseduje administrativne kapacitete i strukture koje su u stanju da preuzmu odgovornost za upravljanje pomoći. U slučaju država potencijalnih kandidata, takve mere će se implementirati tokom tranzicione pomoći i komponente institucionalnog razvoja.

Politički i strateški okvir za pomoć

Sveukupni politički prioriteti za pret-pristupanje su izloženi u evropskim partnerstvima i partnerstvima za pristupanje, u godišnjim izveštajima na nivou države i u dokumentu o strategiji proširenja (sastavni deo paketa o proširenju je da se svaki predstavlja pred Savetom i Evropskim parlamentom).

5 Komponente IPA:

1. *Tranziciona pomoć i institucionalna izgradnja*
2. *Preko-granična saradnja*
3. *Regionalni razvoj*
4. *Razvoj ljudskih resursa*
5. *Razvoj sela*

Po pitanju finansijskih izdvajanja, IPA će obezbediti ukupan iznos od 11,468 milijardi € (po sadašnjim cenama) za period 2007-2013.

Po pitanju finansijskih izdvajanja, IPA će obezbediti ukupan iznos od 11,468 milijardi € (po sadašnjim cenama) za period 2007-2013.

Komisija svake godine informiše Evropski parlament i Savet o svojim namerama u vezi sa analizom ukupne sume. Za tu svrhu, ustanovljava se višegodišnji indikativni finansijski okvir, na trogodišnjoj osnovi, sa izdvajanjima po državama i komponentama.

Višegodišnji indikativni finansijski okvir (MIF)

Višegodišnji indikativni finansijski okvir (MIF) za Instrument za pomoć pre pristupanja (IPA) osmišljen je da bi pružao informacije o indikativnoj analizi sveukupne sume IPA koju predlaže Komisija u skladu sa članom 5 IPA odredbi (EC) 1085/2006. On deluje kao veza između političkog okvira u paketu povećanja i budžetskog procesa.

Predstavljanje brojeva

Sledeća tabela prikazuje gore navedene brojke izražene u *sadašnjim cenama* i u *milijardama* €. Ona pokazuje izdvajanja po zemlji i po komponenti, kao i po regionalnim, i po programima za više zemalja, kao i dodatne troškove.

Suma za regionalne i horizontalne programe

Regionalni i programi za više zemalja uključuju akcije koje su slične regionalnom programu pod CARDS-u i sumi za više zemalja pod Phare-om i instrumentima za pret-pristupanje Turske. Nivo finansiranja je takav da su moguća oba tipa akcije. Posle 2006. godine učešće međunarodnih finansijskih institucija se povećalo u pret-pristupanje, zajedno sa novim instrument za efikasno iskorišćenje energije. Brojke odražavaju povećanu potrebu za takvim programima. Okončavanje privremenih civilnih administracija će se takođe finansirati iz ove sume. Programi koji se finansiraju iz ove sume biće usaglašeni sa nacionalnim programima i biće prihvatljivi jedino ako su u stanju pružiti dodatnu vrednost procesu pret-pristupanje.

Višegodišnji indikativni finansijski okvir:
Analiza sume Instrumenta pomoći za pret-pristupanje
Za 2008-2010. godine po izdvajanjima po državi i komponenti

država	komponenta	2007	2008	2009	2010
TURSKA	Tranziciona pomoć i izgradnja institucija	252,2	250,2	233,2	211,3
	Preko-granična saradnja	6,6	8,8	9,4	9,6
	Razvoj regiona	167,5	173,8	182,7	238,1
	Razvoj ljudskih resursa	50,2	52,9	55,6	63,4
	Razvoj sela	20,7	53,0	85,5	131,3
	Ukupno	497,2	538,7	566,4	653,7
HRVATSKA	Tranziciona pomoć i izgradnja institucija	47,6	45,4	45,6	39,5
	Preko-granična saradnja	9,7	14,7	15,9	16,2
	Razvoj regiona	44,6	47,6	49,7	56,8
	Razvoj ljudskih resursa	11,1	12,7	14,2	15,7
	Razvoj sela	25,5	25,6	25,8	26,0
	Ukupno	138,5	146,0	151,2	154,2
MAQEDONIJA	Tranziciona pomoć i izgradnja institucija	41,6	39,9	38,1	36,3
	Preko-granična saradnja	4,2	5,3	5,6	5,7
	Razvoj regiona	7,4	12,3	20,8	29,4
	Razvoj ljudskih resursa	3,2	6,0	7,1	8,4
	Razvoj sela	2,1	6,7	10,2	12,5
	Ukupno	58,5	70,2	81,8	92,3
SRBIJA	Tranziciona pomoć i izgradnja institucija	178,5	179,4	182,6	186,2
	Preko-granična saradnja	8,2	11,5	12,2	12,5
	Ukupno	186,7	190,9	194,8	198,7
CRNA GORA	Tranziciona pomoć i izgradnja institucija	27,5	28,1	28,6	29,2
	Preko-granična saradnja	3,9	4,5	4,7	4,8
	Ukupno	31,4	32,6	33,3	34,0
KOSOVO	Tranziciona pomoć i izgradnja institucija	60,7	62,0	63,3	64,5
	Preko-granična saradnja	2,6	2,7	2,8	2,8
	Ukupno	63,3	64,7	66,1	67,3
BOSNA I HERCEGOVINA	Tranziciona pomoć i izgradnja institucija	58,1	69,9	83,9	100,7
	Preko-granična saradnja	4,0	4,9	5,2	5,3
	Ukupno	62,1	74,8	89,1	106,0

ALBANIJA	Tranziciona pomoć i izgradnja institucija	54,3	61,1	70,9	82,7
	Preko-granična saradnja	6,7	9,6	10,3	10,5
	Ukupno	61,0	70,7	81,2	93,2
Ukupno programi za države		1098,7	1188,6	1263,9	1399,4
Regionalni i horizontalni programi		100,7	140,7	160,0	157,7
ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI		55,8	54,0	56,5	64,6
UKUPNO		1255,2	1383,3	1480,4	1621,7

Kontakt:

Anne-Marie MASKAY – WALLEZ

IPA coordination

DG Enlargement

Unit D1- Financial instrument coordination

Tel +32 2 2992350

E-mail: anne-marie.maskay-wallez@cec.eu.int

Rainer EMSCHERMANN

Kontakt point IPA, Western Balkans and Financial Control issues in relation to chapter 32 negotiations

DG Enlargement

Unit D1- Financial instrument coordination

Tel +32 2 2981707

E-mail: rainer.emschermann@cec.eu.int

Veb-strana:

http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/ipa/index_en.htm

6.1.2. CENTRALNA I ISTOČNA EVROPA

Pomoć za pret-pristupanje za Rumuniju (22 02 01 01)

Pomoć za pret-pristupanje za Bugarsku (22 02 01 02)

Pomoć za pret-pristupanje za Hrvatsku (22 02 01 03)

Preko-granična saradnja za centralnu i istočnu Evropu
(22 02 02)

Budžetska izdvajanja: 4,42 / 247,36 / 60,16 / 100,00 miliona za gore navedene države, po datom redosledu.

6.1.2.1. Program PHARE:

Program PHARE je jedan od tri instrumenata za pret-pristupanje koji se finansira od strane Evropske zajednice s ciljem pomaganja državama koje su se prijavile i spremaju se za ulazak u Evropsku uniju. Posle proširenja EU u 2004, osam od deset tada kvalifikovanih država sada su države članice EU, te stoga, Bugarska i Rumunija su ostale jedini korisnici PHARE-a za nove projekte. Posle otvaranja pregovora o pristupanju između EU, Hrvatske i Turske 3. 10. 2005, Hrvatska se takođe kvalifikovala za sva tri finansijska instrumenta pre pristupanja (PHARE, ISPA i SAPARD). Sa Turskom se odvojeno radi i za nju važi budžetska linija broj 22 02 04 (opis sledi dalje u tekstu).

Program PHARE je jedan od tri instrumenata za pret-pristupanje koji se finansira od strane Evropske zajednice s ciljem pomaganja državama koje su se prijavile i spremaju se za ulazak u Evropsku uniju.

Sadašnja finansijska perspektiva 2000-2006. godine odgovara godišnjem budžetu od 1,56 milijardi € (prema cenama iz 1999). U raspodeli fondova za područja kojima je podrška najpotrebnija koriste se različite mere: prioriteti za pret-pristupanje su izloženi u Mapama i Partnerstvima za pristupanje, koji oslovljavaju glavna interesna područja jedne države i njima dostupna sredstva. Zatim, vremenski raspored za pripremanje pristupanja je postavljen u Nacionalnom programu za usvajanje **Acquis**-a. Finansijska podrška se zasniva na principu jednakog tretmana, nezavisno od očekivanog vremena pristupanja, pri čemu se posebna pažnja posvećuje zemljama sa najvećim potrebama. To znači da su Mape koje su u 2002. godine pripremljene za Bugarsku i Rumuniju uključivale pomoć za pret-pristupanje kako bi se ubrzao proces pristupanja u tim zemljama. Sporazum o pristupanju su 25. aprila 2005. potpisale države članice EU, Bugarska, Rumunija i zemlje za koje se očekuje da će se pridružiti u 2007.

Postoje dva tipa prioriteta za aktivnosti u PHARE programu:

PHARE I – Izgradnja institucija (oko 30% sredstava)

Utvrdjivanje institucionalnih i administrativnih kapaciteta zemalja koje pristupaju jeste ključni zahtev za proširenje da bi zemlje mogle da usvoje, implementiraju i pridržavaju se **acquis-a**. Za ovo je neophodna modernizacija njihovih administrativnih i sudskih, a ponekad i potpuno nove administrativne strukture. Izgradnja institucija se uglavnom sprovodi pomoću sledećih programa, sa naročitim naglaskom na prenosu znanja i stručnosti:

- Aranžmani bratimljenja između ministarstava, institucija, profesionalnih organizacija (npr. pravosudnih i društvenih partnera), agencija, evropskih i regionalnih tela i lokalnih vlasti, naročito razmenom funkcionera iz država članica, dopunjeno po potrebi, kratkoročnim zadacima i obukama.
- Tehnička podrška za **acquis** preko TAIEX-a (Kancelarije za razmenu informacija o tehničkoj pomoći).
- Pomoć za razvijanje ustanova za obuku javne administracije na centralnom i regionalnom nivou.

PHARE takođe podržava izgradnju institucija uz pomoć investicija, odnosno podrške za ključne zakonodavne institucije.

Cilj svega ovoga je da se implementira **acquis**, da se pripremi za učestvovanje u politici EU i da se ispune kopenhagenski kriterijumi, tj. stabilnost institucija koje garantuju demokratiju, vladavinu zakona, ljudska prava i poštovanje manjina. Pored pomoći koja se za ovu svrhu može pružati vladama, finansijska i tehnička pomoć se takođe pruža i nevladinim organizacijama zbog: podrške demokratskim praksama i vladavini zakona, jačanja institucionalnog kapaciteta NVO i društvenih partnera, podrške inkluziji i participaciji svih pojedinaca i grupa.

PHARE II – Ulaganje u ekonomsku i društvenu koheziju (oko 70% sredstava):

Ekonomska i društvena kohezija se promoviše zato da bi se u zemljama koje pristupaju izgradile funkcionalne tržišne ekonomije koje su u stanju da se nose sa silama tržišta EU i pritiskom konkurencije. PHARE II stoga nastoji da omogući da preduzeća i infrastrukture u relevantnim državama ispunjavaju standarde Zajednice i da ustanovi funkcionalni institucionalni i zakonodavni okvir.

Nacionalni prioriteti i programiranje svake države su izloženi u Nacionalnom razvojnom planu, koji predstavlja sveobuhvatnu strategiju za promovisanje konkurentnosti, s druge strane, da bi se smanjile unutrašnje nedoslednosti. Te planove donose same zemlje, dok se očekuje da će programiranje i implementaciju sprovesti ne samo nacionalne vlasti nego i lokalne i regionalne vlasti. Relevantni nevladini činioci mogu takođe učestvovati u procesu.

PHARE ne podržava projekte ulaganja u područjima transporta, ekologije ili poljoprivrede, izuzev za zakonodavnu infrastrukturu, za koju nema mesta u programima ISPA i SAPARD.

PHARE programi za više država:

Pomoć pod programima za više država je u mnogo većoj meri integrisan u nacionalne programe i oni su stoga dostupni jedino ako je njihova osnovanost izričito pokazana, ili tamo gde su oni najdelotvornije sredstvo za postizanje određenog rezultata. Zato neki programi nastavljaju da se implementiraju, od kojih najveći promoviše mala i srednja preduzeća. Ove ustanove za mala i srednja preduzeća su razvijene zajedno sa međunarodnim finansijskim institucijama i njihova funkcija je da podstiču posredničke banke da malim i srednjim preduzećima u partnerskim državama obezbede finansije. Postoje i drugi programi za više država, naročito u područjima opštinskih infrastruktura i borbe protiv falsifikovanja i prevare. Daljnje informacije o tome možete potražiti na:

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/programs/index.htm>

Preko-granina saradnja (CBC):

PHARE CBC potpomaže granične regione da prevaziđu svoje specifične probleme i sprečavaju pojavljivanje perifernih ekonomskih zona, sa ciljem bliže integracije prijavljenih zemalja i EU. Posle proširenja u 2004, među korisnike CBC uvrštena je bugarska granica sa Turskom i bugarske i rumunske granice sa njima susednim TACIS i CARDS državama (Ukrajina, Moldavija, Srbija i Crna Gora, Makedonija). Ovaj dodatak bugarskih i rumunskih oblasti koje se graniče sa zapadnim NIS i zapadnim Balkanom je dobio dodatni podsticaj u saopštenju "Utiranje puta za Novi instrument susedstva", a informacija o tome se može naći i u ovom priručniku u poglavlju o Strukturnim fondovima (vidi Poglavlje 3).

Implementacija PHARE programa:

Komisija će nastaviti na nadzire implementaciju PHARE programa u decentralizovanom sistemu implementacije, tj. preko EU delegacija u svakoj zemlji. Adrese delegacija EU su sledeće:

Bugarska: Dimitris KOURKOULAS, Head of Delegation
9, Moskovska St., 1000 Sofja
Tel +359 2 933 5252
Fax +359 2 933 5233
e-mail: delegation-bulgaria@cec.eu.int
Veb-strana: <http://www.evropa.bg>

Rumunija: Jonathan SCHEELE, Head of Delegation
18 Jules Michelet Street, 1st District
010463 Bucharest
Tel +40 21 203 5400
Fax +40 21 230 2453
e-mail: delegation-romania@cec.eu.int
Veb-strana: <http://www.infoeuropa.ro/jsp/default.jsp>

Hrvatska: Jacques WUNENBURGER, Head of Delegation
Masarykova 1, 10000 Zagreb
Tel +385 148 96 500
Fax +385 148 96 555
e-mail: delegation-croatia@cec.eu.int
Veb-strana : <http://www.delhrv.cec.eu.int>

Radi implementacije PHARE programa, sledeća struktura će se i nadalje zahtevati od svake kandidatske države:

1. Nacionalni fond (NF) koji je pod nadležnošću Nacionalnog službenika za ovlašćenje (NAO), koji je smešten u ministarstvu finansija i koji administrira naznačena sredstva.
2. Broj agencija za implementaciju preko kojih se PHARE program implementira u svakoj zemlji pod nadležnosti NAO mora biti strogo ograničen.
3. Centralne finansijske i ugovorne jedinice (CFCU) i dalje će se koristiti da sprovedu javno nadmetanje i ugovaranje specifičnih programa koji oslovljavaju više sektora kao, na primer, kod

izgradnje i bratimljenja institucija. Odabir projekata i monitoring ostaju odgovornost ministarstava/administracija koje imaju neposredne koristi od pomoći.

Pomoć će se i dalje ugovarati na osnovu postojećih procedura, i u saglasnosti sa Finansijskim odredbama evropskih zajednica koje se mogu pogledati na: http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm.

Tokom približavanja programskom pristupu u Strukturnim fondovima, šeme grantova su uvedene u okvir ekonomskih i društveno-kohezionih investicija. Šeme grantova se koriste kada su projekti premali da bi bili prepoznati a priori ili ako su premali da bili jeftino administrirani na pojedinačnoj osnovi. Šeme grantova se moraju usaglasiti sa prioritetima Nacionalnog razvojnog plana u jednom od sledećih područja: razvoj ljudskih resursa, ulaganja u proizvodni sektor ili poslovne infrastrukture.

Iako su zadržale principe koncentracije i uticaja, šeme grantova su definisane u Memorandumu za finansiranje, dok su podobnosti i kriterijumi izbora, procedure evaluacije i aranžmani implementacije detaljno izloženi projektnim fajlovima [Project Fiches]. Individualni projekti se biraju nakon odluke Komisije, a posle poziva za predloge. Šemama grantova se mogu kofinansirati projekti za koje je doprinos PHARE manji od 2 miliona €. Da bi rukovođenje bilo zdravo i efikasno, neophodno je svesti broj veoma malih projekata na minimum. Iz tog razloga, minimalna veličina pojedinačnih projekata ne bi smela da bude manja od 50 000 € (doprinos PHARE). Ova donja granica se može pomeriti, između ostalog, za šeme koje se implementiraju na EDIS osnovama ili tamo gde se prosudilo da je agencija koja implementira sposobna da obezbedi zdravo finansijsko rukovođenje. Donja granica se ne može primeniti u slučaju NVO. Ako projekat nije deo šeme granta, onda veličina projekta ne sme biti manja od 2 miliona €.

Po pitanju programa PHARE-CBC, primenjuje se gore navedena šema grantova. Projekti ispod 50 000 € (Phare doprinos) mogu se finansirati pod ustanovom malih projekata u skladu sa članom 5(2) odredbe Komisije 2760/98. Primena inače neophodne minimalne veličine projekta (doprinos PHARE 2 miliona €) dozvoljava umanjenje na osnovu procene slučaj za slučajem i pod okolnostima

prave preko-granične saradnje koje se uklapaju u prioritetne mere definisane zajedničkim programskim dokumentima.

Za informacije o PHARE, pripadajućim programima, i detaljima za kontakt osoblja u Direktoratu za proširenje [DG Enlargement], pogledajte: <http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare>.

Važno je primetiti da će od 2007. godine jedan jedini Instrument za pret-pristupanje (IPA) zameniti sadašnje instrumente PHARE, ISPA, SAPARD, CARDS i instrument za pret-pristupanje Turske.

6.1.2.2. ISPA (Instrument za strukturnu politiku za pret-pristupanje)

ISPA je osmišljen kao pomoć kandidatskim državama da se usklade sa infrastrukturnim standardima EU u dva glavna područja: transport i ekologija. U periodu 2000-2006, svake godine je bilo dostupno ukupno 1 040 miliona € (prema cenama iz 1999) za projekte u dve kandidatske države. ISPA ima sledeće osnovne ciljeve:

- Pomoć kandidatskim državama da se usklade sa ekološkim standardima EU;
- Povezati i produžiti sisteme transporta sa preko-evropskim transportnim mrežama;
- Upoznati kandidatske države sa politikom i procedurama strukturnih i kohezionih fondova EU.

ISPA program je otvoren za Bugarsku i Rumuniju, a od januara/siječnja 2005. godina Hrvatska je takođe kvalifikovana.

Program ISPA pokriva tri sektora: ekologiju, transport i tehničku pomoć. ISPA finansira najveće ekološke projekte koji se posebno tiču zagađenja vode, ophođenja sa otpadom i zagađenja vazduha. Što se tiče transporta, finansiranje iz ISPA je okrenuto ka izgradnji i popravci transportne infrastrukture u prijavljenim državama i ka stvaranju veza sa transportnim mrežama u EU.

Što se tiče NVO, one koje se bave ekološkim pitanjima mogle bi da pruže tehničku pomoć ili pripreme studije u ISPA projektima. Tehnička saradnja ima ključnu ulogu za garantovanje visokog kvaliteta projekata, u smislu upravljanja i uticaja.

Primaoci ISPA pomoći su centralne vlade kandidatskih država.

ISPA je osmišljen kao pomoć kandidatskim državama da se usklade sa infrastrukturnim standardima EU u dva glavna područja: transport i ekologija

Službe Komisije uzimaju u obzir samo one prijave koje su poslate preko Nacionalnog ISPA koordinatora i projekti moraju da budu deo ISPA sektorskih ulaganja koja su usvojena od strane kandidatskih država. Službe Komisije će preispitati prijave (i po potrebi prodiskutovati) u državi iz koje dolazi prijava. Kada Komisija zaključi da je projekat prihvatljiv, ona traži mišljenje od rukovodećeg odbora koji se sastoji od predstavnika država članica. Kada se dobije pozitivno mišljenje rukovodećeg odbora, Komisija usvaja projekat, a državi koja se prijavila podnosi dokument na potpisivanje.

Da se bi prijavilo za finansiranje iz ISPA programa, NVO bi trebalo da pogledaju glavne dokumente i informacije o ISPA kako bi uočile sektore koje pokriva pomoć ISPA, a koji se poklapaju sa njihovim područjima aktivnosti. Glavni dokumenti o ISPA procedurama se nalaze u priručniku ISPA, u DIS (Decentralised Implementation System) priručniku i u praktičnom vodiču za ugovorne procedure. Svi ovi dokumenti i ostale informativne brošure se mogu naći na:
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/ispa/documen.htm#manuals

Više informacija o prilikama za dobijanje ISPA pomoći mogu se dobiti od ISPA direktorata u DG za regionalnu politiku u Evropskoj komisiji, zatim od EU delegacija u kandidatskim državama i od Nacionalnih ISPA koordinatora u kandidatskim državama. Adrese na internetu su sledeće:

Direktorat H:

Programmes and projects in France, Poland,
Portugal, Slovenia, and ISPA
Luis RIERA FIGUERAS - Director
Tel +32 2 296 5068
Fax +32 2 295 4397
E-mail luis.riera-figueras@cec.eu.int

Erich UNTERWURZACHER
(Unit H4) – Head of Unit ISPA
Tel +32 2 299 3964
Fax +32 2 295 3614
E-mail erich.unterwurzacher@cec.eu.int
Veb-strana: http://www.europa.eu.int/comm/dgs/regional_policy/index_en.htm

Nacionalni koordinatori:

Bugarska
c/o Boriana PENCHEVA
Ministry of Finance, Management of EU Funds
Directorate
102 Rakovski Street - 1040 Sofia
Tel (+359)2 9859 2900 // 2901 or (+359)2 980 6401
Fax (+359)2-987 9888 or (+359) 2 9859 2928
E-mail : b.pencheva@minfin.bg

Hrvatska
c/o Davor CILIC,
Ministarstvo za europske integracije
Petreticev trg 2, Zagreb
Tel 385 1 4599 360
Fax 385 1 4599 - 460
E-mail davor.cilic@mei.hr

**SAPARD je deo pomoći
za pret-pristupanje
kandidatskih država
koji pruža pomoć u
oblastima poljoprivrede
i razvoja sela.**

Rumunija
c/o Eugen TEODOROVICI
Ministry of Public Finance
Bvd. Libertatii 12, Bucuresti 5
Tel : (+40)21 335 98 77 Fax : (+40) 21 335 98 88
E-mail eugen.teodorovici@mfinante.gov.ro

6.1.2.3. SAPARD (Specijalni pret-pristupni program za poljoprivredu i razvoj sela)

SAPARD je deo pomoći za pret-pristupanje kandidatskih država koji pruža pomoć u oblastima poljoprivrede i razvoja sela. Ovaj program je otvoren za Bugarsku, Rumuniju i Hrvatsku.

SAPARD ima dva glavna prioriteta: da se svakoj zemlji pomogne u implementaciji **acquis communautaire** i da se reše prioritetni i specifični problemi koji su povezani sa razvojem održivog poljoprivrednog sektora i seoskih područja. Za razliku od drugih mera, SAPARD-om se potpuno upravlja na nacionalnom nivou i Komisija nije uključena ni u jednu od njegovih faza. Kao i kod ostalih programa za pomoć pre pristupanja, SAPARD predstavlja podršku za

postizanje ključnih prioriteta i politike koje su postavljene u Partnerstvima za pristupanje i Nacionalnim programima za usvajanje 'acquis'. U sektoru agro-hrane, prioritetne politike su sledeće:

- Usaglašavanje sa poljoprivrednim acquis
- Implementacija veterinarskih, fitosanitarnih i marketinških zahteva
- Poboljšanje standarda za preradu hrane
- Restruktuiranje sektora agro-hrane zbog povećane konkurentnosti
- Implementacija dosledne strukturne politike za razvoj sela

Sveukupni budžet SAPARD-a iznosi 529 miliona € godišnje tokom sedmogodišnjeg trajanja ovog programa (2000-2006). Izdvajanja po zemlji su zasnovana prema sledećim kriterijumima: brojčanost poljoprivredne populacije, ukupno poljoprivredno područje, godišnji prihod po glavi stanovnika, zasnovano je na paritetu kupovne moći i na specifičnoj situaciji u seoskim područjima. U finansiranju programa, Zajednica može da doprinese do 75% od ukupnog javnog troška, mada taj doprinos može da naraste i do 100% od ukupnog programskog obima za tehničku pomoć.

NVO koje svoju priliku traže u SAPARD-u bi trebalo da pristupe samo onim merama koje mogu da se svrstaju pod ova područja aktivnosti. Mere poput ekonomske diversifikacije, osnivanja proizvođačkih zadruga, obnove i razvoja sela, povećanja stručne osposobljenosti i tehničke pomoći imaju više šanse da se uklope u aktivnosti NVO.

U skladu sa principom decentralizovanog upravljanja pomoći pre pristupanja, nacionalno telo, tj. SAPARD agencija je nadležna za upravljanje projektima iz SAPARD programa. To znači da se projektne prijave moraju podnositi nacionalnoj SAPARD agenciji. Praktična odgovornost za projekte pripašće kandidatskoj državi, dok će implementacija programa biti podložna kontroli i reviziji Komisije.

Trebalo bi uzeti u obzir da je SAPARD potpuno decentralizovan, te da sve tendere i konkurse raspisuje SAPARD agencija na nacionalnom nivou. Za dalje informacije, svi zainteresovani bi trebalo da kontaktiraju ili delegacije Komisije u kandidatskim državama ili agencijama u svakoj od sledećih zemalja:

DG za poljoprivredu:

AGRI B2 – Proširenje
Mr Rudy VAN DER STAPPEN (Head of Unit)
Tel +32 2 295 4509

AGRI B3 – za susedsku politiku, EFTA
Mr Nicolas VERLET (Head of Unit)
Tel +32 2 296 1508

SAPARD – E4 (Head of Programmes)
Mr Jorge CASQUILHO
Tel +32 2 296 0304
Fax +32 2 295 1746

U vezi SAPARD agencija u kandidatskim državama pogledajte:
http://europa.eu.int/comm/agriculture/external/enlarge/countries/index_en.htm

6.1.3. TURSKA

Pomoć za pret-pristupanje Turske (22 02 04 01)

Budžetsko izdvajanje: 470,50 miliona.

Ova budžetska linija pokriva različite operacije čiji cilj je da se Turskoj pomogne da ispuni kriterijume za članstvo u EU. Strategija za pret-pristupanje Turske je bila postavljena na zasedanja Saveta Evrope u Helsinkiju 1999, a bila je kasnije revidirana. Sve u svemu, ova strategija pret-pristupanja podržava izgradnju institucija, jačanje struktura koje su neophodne za usaglašenost sa **acquis**, društvena i ekonomska kohezija. Preciznije rečeno, operacije koje se finansiraju pod ovim programom se mogu razvrstati na dva glavna područja:

- Izgradnja institucija u cilju usaglašavanja sa **acquis communautaire**, sa naročitim naglaskom na: približavanje pravnih procedura; strukturne reforme i regionalna politika; promovisanje demokratije, društveni dijalog i građansko društvo; aktivna saradnja na polju pravde i unutrašnjih poslova;

otvaranje programa zajednice, takođe i u području društvene inkluzije.

- Investiciona ulaganja kako bi se Turskoj pomoglo da se usaglasí sa pravnim standardima Zajednice i da usvoji **acquis communautaire** u područjima ekonomske i društvene kohezije. Navedena pomoć će uzeti u obzir napredak koji je ostvaren u usvajanju **acquis**, a naročita pažnja se poklanja učestvovanju u ciljanim projektima (da bi se povisio administrativni i pravosudni kapacitet i projekti u području pravosuđa) i u određenim programima i agencijama zajednice, kao i upotrebi tehničke pomoći koju je pružila TAIEX (Kancelarija za razmenu informacija o tehničkoj pomoći). Takođe, meri se i obim preko-granične saradnje i informativne i obrazovne mere za promovisanje građanskog društva i poboljšanje humane dimenzije u Turskoj.

Jedan deo izdvajanja će se koristiti za poboljšanje položaja žena, a trebalo bi imati uvidu i to da su sve mere podložne uvođenju rodni pitanja u glavne tokove.

Kontakt: Mr Martin HARVEY
Direktorat-General Enlargement – B1
Tel +32 2 299 5681
Fax +32 2 299 1044
E-mail: enlargement@cec.eu.int

Veb-strana:
<http://europa.eu.int/comm/enlargement/turkey/index.htm#financial>

6.2. POMOĆ ZAPADNOM BALKANU - CARDS

Pomoć za zemlje zapadnog Balkana (22 05 01)

Budžetsko izdvajanje: 180,00 / 198,00 / 59,50 miliona €.

Ovaj program pomoći je namenjen zapadnom Balkanu da bi se ostvarila veća stabilnost u tom regionu i da bi se bliže povezao region sa EU, uglavnom Procesom stabilizacije i pridruživanja (SAP), koji predstavlja okvirnu politiku EU prema ovom području. SAP ima sledeće ciljeve: stabilizacija i tranzicija prema tržišnoj ekonomiji;

Ovaj program pomoći je namenjen zapadnom Balkanu da bi se ostvarila veća stabilnost u tom regionu i da bi se bliže povezao region sa EU, uglavnom Procesom stabilizacije i pridruživanja (SAP), koji predstavlja okvirnu politiku EU prema ovom području

**Štaviše, na zagrebačkom
samitu 2000. godine bilo
je potvrđeno da je SAP
instrument čiji je krajnji
cilj članstvo u EU**

regionalna saradnja; okrenutost prema pridruživanju EU. Zemlje koje su postigle dovoljan napredak u SAP-u mogu da uđu u formalni ugovorni odnos sa EU u obliku Ugovora o stabilizaciji i pridruženju, koji je osmišljen da bi pomogao zemlji da svojim tempom napreduje prema velikoj evropskoj integraciji. Štaviše, na zagrebačkom samitu 2000. godine bilo je potvrđeno da je SAP instrument čiji je krajnji cilj članstvo u EU.

Države korisnice CARDS programa su Albanija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska (do kraja 2006), Makedonija, Srbija (zajedno sa Kosovom) i Crna Gora.

Neke od specifičnih aktivnosti ovog programa su sledeće: stabilizacija regiona; povratak izbeglica i raseljenih lica; izgradnja i pomoć; ustanovljenje institucionalnog i pravosudnog okvira koji podržava demokratiju, vladavina zakona, ljudskih prava i manjinskih prava; pomirenje i konsolidacija građanskog društva i nezavisnost medija; jačanje legaliteta i borba protiv organizovanog kriminala; održivi ekonomski razvoj i reforme usmerene stvaranju tržišne ekonomije; regionalna, međunacionalna, preko-granična i međuregionalna saradnja; razvoj socijale, naročito smanjenje siromaštva, rodna ravnopravnost, obrazovanje, poučavanje i obuka o obnovi životnog okruženja.

Naročita pažnja se pridaje promociji ljudskih prava, demokratije i vladavine zakona. Od ovog izdvajanja se očekuje da će pokriti operativne programe koji su povereni Evropskoj agenciji za razvoj (EAR) i njenim operativnim troškovima.

Prema odredbi Saveta 2666/2000. (pravna osnova za CARDS), sledeća tela će se kvalifikovati za finansiranje: regionalna i lokalna tela, javna i polujavna tela, društveni partneri, organizacije koje pružaju podršku biznis sektoru, zadruge, uzajamna društva, udruženja i nevladine organizacije. Pomoć Zajednice će biti u obliku grantova i kofinansiranje će se tražiti gde god je to moguće.

Bilateralna saradnja:

Pomoć EC je oblikovana prema potrebama i reformskim prioritetima svake zemlje. Ona podržava SAP i implementaciju Ugovora o stabilizaciji i pridruženju (SAA) i uspostavlja zajedničke vrednosti i principe kojima se reguliše odnos između EU i određene zemlje.

**Pomoć EC je oblikovana
prema potrebama i
reformskim prioritetima
svake zemlje**

Neki od najvažnijih prioriteta koji su specifični za neke zemlje su sledeći:

- *Albanija*: borba protiv kriminala, prevare i korupcije; jačanje javne administracije; podrška za trgovinu, obrazovanje i transport; praćenje zagađenja i urbanističko planiranje; i reforma izbornog sistema
- *Bosna i Hercegovina*: povratak izbeglica; podrška institucijama (porez i carina); lokalni razvoj i društvena kohezija; policija, azil i migracije; integrisano vođenje granica; ekološki i prirodni resursi.
- *Hrvatska*: povratak izbeglica; trgovina, klima za ulaganja i društvena kohezija; policija i organizovani zločin; integrisano vođenje granica; reforma javne administracije; ekološki i prirodni resursi.
- *Makedonija*: demokratska stabilizacija; reforma javne administracije; pravosuđe i unutrašnji poslovi; investicije, trgovina i infrastruktura; obrazovanje i zaposlenje; ekologija.
- *Srbija*: među-etnički odnosi i građansko društvo; razvoj trgovine i privatnog sektora; razvoj infrastrukture; reforma pravosuđa; integrisano vođenje granica; imigracije i azil; borba protiv kriminala.

Za više informacija posetite: http://europa.eu.int/comm/enlargement/cards/bilateral_en.htm.

Regionalna saradnja:

Jedan od glavnih elemenata SAP-a je regionalna saradnja između 5 zemalja zapadnog Balkana, koja je zasnovana na modelu integracije i saradnje koji se primenjuje u EU. Glavna područja gde se interveniše su:

- *Promocija integrisanog upravljanja granicama*: Pitanja vezana za upravljanje granicama su oslovljena programima o snabdevanju, investicijama i za izgradnju institucija, a koja su određena jasnom nacionalnom strategijom. Podrška će se koristiti da se omogući protok trgovine i ljudi preko granica, pojača granična kontrola, razviju granične oblasti i da se aktivno promoviše saradnja između uključenih agencija.
- *Promovisanje demokratske stabilizacije*: Pošto je regionalna skala potreba za stabilizacijom demokratije veoma široka, pored CARDS nacionalnih programa i EIDHR-a obezbediće se dodatni

Jedan od glavnih elemenata SAP-a je regionalna saradnja između 5 zemalja zapadnog Balkana, koja je zasnovana na modelu integracije i saradnje koji se primenjuje u EU

fondovi iz CARDS regionalnog programa da bi se podržao rad postojećih fondacija i međunarodnih organizacija u programima koji uključuju najmanje dve zemlje, naročito u sledećim područjima: upravljanje i vladavina zakona; sloboda mišljenja i medija; poštovanje manjina i različitosti; borba protiv rasizma i ksenofobije; sprečavanje i rešavanje konflikata i održivi razvoj.

- *Izgradnja institucija*: težište u ovom području će se prebaciti na sveopštu reformu građanskog servisa i na jačanje javnih administrativnih kapaciteta u platnom i finansijskom upravljanju, javnim nabavkama, pravosudnim i unutrašnjim poslovima, trgovinskim ugovorima i sličnim aktivnostima za pospešivanje trgovine i odomaćivanje *acquis communautaire*.
- *Razvoj regionalnih infrastrukturnih pristupa*: Ovaj program podržava razvoj koherentnih strategija za infrastrukturu (transport, energija i ekologija) sa međunarodnom dimenzijom. Jedna od glavnih aktivnosti razvoja je studija za proširenje pan-evropskog sistema mreža na zapadnom Balkanu. Drugo glavno područje za intervenciju je jačanje kapaciteta u institucijama koje se bave sigurnošću i kontrolom vazdušnog saobraćaja.
- *TEMPUS*: Ovaj program se bavi visokim obrazovanjem i stručnim usavršavanjem. Za više informacija o programu, pogledajte TEMPUS program pod opisom TACIS.
- *SIGMA (Podrška za poboljšanje upravljanja)*: Ovaj program se bavi podržavanjem administrativne reforme u tranzicionim državama tako što ustanovljava delotvorne pravne i institucionalne okvire u javnim institucijama koje su u nadležnosti demokratski izabranim vlastima, pod vladavinom zakona i saglasne sa tržišnom ekonomijom.
- *Bratimljenje*: Ovaj program nije regionalni program, već je pre svega jedan instrument koji je ponuđen svim državama u regionu da se finansiraju preko nacionalnih CARDS izdvajanja. Njime je podržana razmena civilnih službenika iz država članica EU koji bi radili kao savetnici u institucijama u državama korisnicama kako bi se ostvarili programi za izgradnju institucija.

Pozivi za grantove i tendere za CARDS projekte se raspisuju na veb-sajtu EuropeAid: <http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>. Važno je imati na umu da će od 2007. godine jedan jedini Instrument za pret-pristupanje (IPA) zameniti sadašnje instrumente PHARE, ISPA, SAPARD, CARDS i instrument za pret-pristupanje Turske.

Kontakt: Ms Sofia PAPANTONIADOU (Project Manager)
Direktorat-General Enlargement – D4
Tel +32 2 299 8916
E-mail sofia.papantoniadou@cec.eu.int
cec.eu.int

Veb-strana:
http://europa.eu.int/comm/enlargement/cards/index_en.htm

Pomoć za rekonstrukciju Kosova (22 05 03)

Budžetsko izdvajanje: 59,50 miliona €.

Kosovo spada pod isti CARDS program zajedno sa Srbijom i Crnom Gorom. U skladu sa tim, ova budžetska linija podržava učešće Kosova u procesu stabilizacije i pridruživanja i usmeren je najviše na izgradnju kapaciteta po pitanju administrativne reforme i **acquis**, i političke i ekonomske stabilizacije. Takođe su uključeni i sledeći ciljevi: povratak izbeglica; socijalni i ekonomski razvoj tržišno-orijentisana reforma; obrazovanje i obuka; ekološka pitanja; infrastruktura; i ustanovljenje institucionalnog i pravnog okvira za podršku demokratije, vladavine zakona, ljudskih prava i manjinskih prava (naročito Roma).

Operativne programe uglavnom vodi Evropska agencija za rekonstrukciju. Agencija je odgovorna za rukovođenje dugoročnih, održivih i razvojnih programa u ovom delu Balkana. Implementacija projekata se sprovodi u bliskoj saradnji sa UNMIK-om (UN privremenom administracijom za Kosovo), ostalim međunarodnim agencijama, donatorima i KFOR-om. Obaveštenja o projektima koji će se pokrenuti se nalaze na: <http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>.

Kontakt: Ms Therese SOBIESKI (Head of Unit)
Direktorat-General Enlargement – C2
Tel +32 2 299 0225
Fax +32 2 296 2890

Mr Nurten DEMIRI (EAR Kosovo)
P.O. Box 200 Pristina, Kosovo UNMIK

Tel +381 38 513 1200
Fax +381 38 249 963
E-mail info@ear.eu.int

Veb-strana:

<http://www.ear.eu.int/kosovo/kosovo.htm>
http://europa.eu.int/comm/enlargement/cards/bilateral_sr_en.htm
<http://www.seerecon.org/Kosovo>

Pomoć za Srbiju i Crnu Goru (22 05 02)

Budžetsko izdvajanje: 198,00 miliona €.

Slično kao kod budžetske linije za Kosovo, ova podržava učešće Srbije i Crne Gore u procesu stabilizacije i pridruživanja. Ciljevi ovog programa su isti kao i kod prethodne budžetske linije, stoga vas molimo da pogledate upravo navedene opise specifičnih programskih ciljeva. Evropska agencija za rekonstrukciju takođe upravlja operativnim programima koji su pod ovom budžetskom linijom, a informacije o projektima koji će se pokrenuti nalazi se na: <http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>.

Kontakt: Ms Therese SOBIESKI (šef odeljenja)
Direktorat-General Enlargement – C2
Tel +32 2 299 0225
Fax +32 2 296 2890

Mr John WHITE (EAR Serbia)
Vasina 2-4, Beograd, 11000 Srbija
Tel +381 11 30 234 00
Fax +381 11 30 234 55
E-mail info@ear.eu.int

Mr Dragan MUGOSA (EAR Crna Gora)
Atinska 5, Gorica C, Podgorica 81000 Crna Gora
Tel +381 81 406 600
Fax +381 81 231 742
E-mail dragan.mugosa@ear.eu.int

Veb-strana:

<http://www.ear.eu.int/yugo/yugo.htm>

http://europa.eu.int/comm/enlargement/cards/bilateral_sr_en.htm

6.3. EVROPSKA SUSEDKA POLITIKA (ENP)

ENP koja je razvijena u kontekstu proširenja iz 2004, ima za cilj da spreči nastanak novih linija razdvajanja između proširene EU i susednih zemalja.

Prema saopštenju Komisije: "Šira Evropa – susedstvo: Novi okvir za odnose sa našim istočnim i južnim susedima"⁴⁹, Evropska unija "bi trebalo da razvije jednu zonu napretka i prijateljskog susedstva (...) sa kojim EU uživa bliske, miroljubive i saradničke odnose."⁵⁰ Odnos sa susedskim zemljama će se zasnivati na uzajamnoj predanosti zajedničkim vrednostima kao što su vladavina zakona, dobro upravljanje, poštovanje ljudskih prava, manjinskih prava, principa tržišne ekonomije i održivog razvoja.⁵¹

Zemlje na koje se odnosi ova politika su istočni susedi EU (Belorusija,⁵² Ukrajina i Moldavija), južno-kavkaske države (Gruzija, Jermenija, i Azerbejdžan), države u južnom i istočnom Mediteranu (Maroko, Alžir, Tunis, Libija, Egipat, Izrael, Jordan, Liban, Sirija i Palestinska uprava). Na sličan način, uspostaviće se i strateško partnerstvo sa Rusijom i zasnivaće se na stvaranju četiri zajednička prostora, dok zasad, države koje pristupaju (Rumunija i Bugarska), kandidatske države (Hrvatska, Makedonija i Turska) i ostale potencijalne kandidatske države sa područja zapadnog Balkana neće biti obuhvaćene ovom politikom. Važno je napomenuti da ENP predlog cilja ka nečemu što je drugačije od dosadašnjih tradicionalnih

ENP koja je razvijena u kontekstu proširenja iz 2004, ima za cilj da spreči nastanak novih linija razdvajanja između proširene EU i susednih zemalja.

⁴⁹ Ovo saopštenje se takođe naziva "saopštenje o široj Evropi".

⁵⁰ Radni dokument Servisa evropske komisije, beleška za vođenje u vezi pripreme Susedskih programa na spoljnim granicama država članica i država koje su pristupile EU, 23/10/2003.

⁵¹ Saopštenje Komisije, Evropska susedska politika – Strateški dokument, COM (2004) 373 Final, 12 maj 2004.

⁵² Komisija predlaže da se EU pomoć Belorusiji pojača sa jasnim naglaskom na građansko društvo.

pomoći za razvoj ili politika za smanjenje siromaštva, čak i od same politike saradnje. Radi se o tome da je to politika integracije; utoliko što je njen cilj da vodi ove zemlje izvan EU da sa Unijom imaju zajedničko sve osim institucija, čak i unutrašnje tržište. Međutim, pošto se stvarnosti susednih zemalja razlikuju od jedne do druge u smislu geografske lokacije, potreba, resursa i itd., pristup EU će se zasnivati na razlikovanju. Štaviše, ENP nije povezan sa proširenjem i ne predviđa pristupanje u EU.

Sa finansijske tačke gledišta, koncepcija ove nove politike će logički nositi sa sobom sveobuhvatnu racionalizaciju i, u perspektivi, bolju integraciju sadašnjih finansijskih instrumenata, koji će biti operativni unutar i izvan granica EU posle 2006. Stoga, MEDA i TACIS će se zameniti novim Evropskim susedskim i partnerskim instrumentom (ENPI), koji je fleksibilniji i usredsređeniji na formulaciju politike održivog razvoja i približavanja politici i standardima EU.

Akcioni planovi su glavni instrumenti za implementaciju ciljeva Evropske susedske politike

Akcioni planovi:

Akcioni planovi su glavni instrumenti za implementaciju ciljeva Evropske susedske politike i mogu da se uporede sa radnim programom od 3 do 5 godina. Oni pružaju korisne uputstva kako da se novac troši u određenoj zemlji i stoga ih NVO mogu koristiti kao korisne pokazatelje ukoliko žele da se uključe. Međutim, takođe je korisno da se prvo pogleda na kontekst i da se obrati pažnja na promene i politiku iza akcionih planova. Metoda Komisije se sastoji u tome da zajedno sa partnerskim državama razviju komplet prioriteta. Akcioni planovi bi trebalo da naglase predanost zajedničkim vrednostima sa obe strane granice i to u sledećim područjima:

- Povećana politička saradnja u rešavanju zajedničkih pretnji za bezbednost i u sprečavanju konflikata.
- Ekonomska reforma i razvoj, funkcionalna tržišna ekonomija.
- Interno tržište koje uključuje liberalizaciju trgovine i saradnju u područjima kao što su energija i transport.
- Saradnja na području pravosuđa i unutrašnjih poslova.
- Razvoj infrastrukturnih mreža i tržišta energije, transporta i telekomunikacija i saradnja u zaštiti životne sredine.
- Politika kojom se promovišu međuljudski kontakti - u obrazovanju, istraživanju, razvoju i kulturi, i postepenim otvaranjem pojedinih programa i agencija Zajednice.

Monitoring procesa implementacije će sprovoditi tela koja su uspostavljena na osnovu ugovora o partnerstvu i saradnji ili ugovora o pridruživanju, a koja će biti sastavljena od predstavnika država članica, Evropske komisije i partnerskih država. Procedure koje će se koristiti biće slične onima iz redovnih izveštaja u državama koje su pristupile. Komisija će praviti periodične izveštaje o napretku i o područjima gde su neophodni daljnji naponi i ulaganja. U svetlu nalaza ovih periodičnih izveštaja, akcioni planovi će se pregledati i prilagođavati kako bi bolje oslovljavali probleme i ispunjavali potrebe.

Prvih sedam akcionih planova su ugovoreni početkom 2005. (sa Ukrajinom, Moldavijom, Izraelom, Palestinskom upravom, Jordanom, Marokom i Tunisom), a ostali pregovori su u toku sa Libanom i Egiptom i sa tri južno-kavkaske države - Gruzijom, Jermenijom i Azerbejdžanom. Pored toga, rad na državnom izveštaju za Alžir će početi čim Ugovor o pridruženju stupi na snagu.

Detaljnije informacije o sadašnjim programima i adresama regionalnih rukovodećih vlasti možete da pronađete na:
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/country/prordn/index_en.cfm

Kao što je malopre rečeno, počevši od 2007. ENPI će zameniti TACIS, MEDA i još nekoliko tematskih programa. U ENPI su takođe uključeni i preko-granični programi saradnje koje finansiraju TACIS, MEDA i Interreg. Pomoć za ovu politiku će se povećati sa 8,5 milijardi € (2000-2006) na 14,9 milijardi € za sledeći finansijski period koji će trajati od 2007. do 2013. Sve zemlje koje se uključe u ENP kvalifikovaće se za primanje pomoći iz ovog novog instrumenta. Ideja za ovaj novi instrument je u tome da se pojednostavi isporuka pomoći, da se omogući koherentnost i doslednost eksternih akcija, kao i da bi se poboljšali rezultati dostupnih sredstava. ENPI je instrument vođen politikom i on dopušta veću fleksibilnost od dosadašnjih programa.

Područja finansijske pomoći doprinose jačanju saradnje i ekonomskoj integraciji između država članica EU i partnerskih država uz pomoć akcija u područjima institucionalne izgradnje, dobrog upravljanja, održivog socio-ekonomskog razvoja i slobode, bezbednosti i unutrašnjih poslova.

**Pomoć za ovu politiku
će se povećati sa 8,5
milijardi € (2000-2006)
na 14,9 milijardi € za
sledeći finansijski period
koji će trajati od 2007.
do 2013**

Osnovni principi ENP su preuzeti iz iskustva sa Strukturnim fondovima i to su sedeća tri:

1. Partnerstvo;
2. Višegodišnje programiranje;
3. Kofinansiranje.

U celini gledano, pomoć će dobiti oblik tri tipa programa:

Komisija smatra da je preko-granična saradnja strateški alat kojim bi se smanjile propratne pojave zbog pojačanih kontrola na novim granicama i poimanje o „Tvrđavi Evropi”

1. Nacionalni ili multinacionalni regionalni ili podregionalni programi saradnje, između EU i jedne partnerske države, ili između EU i grupe partnerskih država;
2. Tematski programi (bilateralni ili multilateralni ukoliko oslovljavaju zajedničke probleme);
3. Zajednički programi preko-granične saradnje, bilateralni ili multilateralni.

Što se tiče prve dve tipologije, ostaje da se vidi koliko će duboka i dosledna biti primena principa partnerstva. U trećoj tipologiji, sa druge strane, postoji veća verovatnoća da će se ostvariti aktivno učešće unutrašnjih nacionalnih činilaca, uključujući NVO. Komisija smatra da je preko-granična saradnja strateški alat kojim bi se smanjile propratne pojave zbog pojačanih kontrola na novim granicama i poimanje o „Tvrđavi Evropi”. Putem programa preko-granične saradnje Komisija nastoji da promoviše pravu preko-graničnu saradnju između regionalnih i lokalnih vlasti i NVO iz EU i iz partnerskih država, kako bi se izvukla korist od zajedničkog razvoja graničnih područja i od jačanja lokalne demokratije.

Zajednički programi preko-granične saradnje će imati drugačije oblike, a moći će da budu bilateralni ili multilateralni ukoliko se njima pokrivaju zemaljske granice ili pomorski putevi, ili multilateralni ako pokrivaju basene tipa Sredozemnog mora, Baltičkog ili Crnog mora.

Opseg činilaca koji se mogu kvalifikovati za ove zajedničke programe saradnje uključuju međunarodne institucije i njihove agencije, regionalne i lokalne vlasti, regionalne i međuregionalne organizacije, NVO, mreže NVO, univerzitete, fondacije, medije i itd., u skladu sa detaljnim pravilima koja će zajedno sa EU i partnerskim državama postaviti Evropska komisija.

DG Inostrani odnosi:

ENP- Policy and process aspects
Mr Rutger WISSELS, Direktor
Direktorat D
Tel. +32 2 299 3482
Fax. + 32 298 7525

ENP — Istočna Evropa, južni Kavkaz i centralna Azija
Mr Hugues MINGARELLI, Direktor
Direktorat E
Tel. +32 2 299 9180

ENP — Bliski istok i južni Mediteran
Mr Christian LEFFLER, Direktor
Direktorat F
Tel. +32 2 295 0502
Fax. +32 2 296 6612

Pored ovih, više kontakata možete da nađete na sledećem veb-sajtu: http://europa.eu.int/comm/world/enp/index_en.htm

6.3.1 DRŽAVE IZ MEDITERANSKOG PODRUČJA KOJE NISU ČLANICE EU

MEDA — mere kojima se nadopunjuju reforme ekonomskih i socijalnih struktura u mediteranskim državama koje nisu članice (19 08 02 01)

Budžetsko izdvajanje: 725,66 miliona €.

Južni i istočni Mediteran i Bliski istok predstavljaju ključni prioritet za inostrane poslove EU, stoga je MEDA program glavni instrument za implementaciju evro-mediteranskog partnerstva sa ciljem izgradnje trajnih veza između EU i Alžira, Egipta, Izraela, Jordana, Libana, Maroka, i Palestinske uprave (Gaze i Zapadne obale), Sirije, Tunisa, i Turske.

Sadašnji MEDA II program će trajati do kraja 2006, kada će ga naslediti ENPI. Uopšteno govoreći, cilj je da se podrži ekonomska tranzicija i reforma socijalnih i ekonomskih struktura, i da se do 2010. osnuje područje slobodne trgovine. Pored toga, podrška se

**Sadašnji MEDA II
program će trajati do
kraja 2006, kada će ga
naslediti ENPI**

daje merama kojima se promoviše međunacionalni i međuetnički dijalog. Još detaljnije, operacije koje se finansiraju iz ovog izdvajanja su sledeće:

- Studije i analize da bi se bolje upoznali socio-ekonomski trendovi;
- Operacije u vezi sa informacijama i obukama na područjima rodne ravnopravnosti, diskriminacije dece, ekologije, kontrole droge i AIDS-a i pitanja u vezi sa stanovništvom ;
- Mere kojima se promoviše učešće građanskog društva u socio-ekonomskim razvojnim programima na lokalnom nivou;
- Šeme kojima se promovišu ekološke i društveno zdrave poslovne prakse;
- Procene ekološkog uticaja razvojnih šema;
- Saradnja na području ekologije;
- Lokalni i regionalni poslovni razvoj;
- Mere kojima se postiže veća informisanost javnosti o EU;
- Akcije kojima se povećavaju dečja i ženska prava i sloboda medija;
- Razne druge operacije, naročito u industriji, nauci i tehnologiji, energiji, rudarstvu, transportu, komunikacijama, turizmu, poljoprivredi i ribarstvu, a što rezultira iz ugovora o saradnji sa tzv. "zemljama u razvoju", uključujući i Bliski istok, gde ovi sektori nisu pokriveni nekim određenim programima.

Zatim, značajni procenat ovog izdvajanja će se koristiti za promovisanje ljudskih prava, demokratije i vladavine zakona.

Nacionalni i regionalni programi uzimaju u obzir prioritete koji su zacrtani sa mediteranskim partnerima, naročito zaključke iz ekonomskog dijaloga, i definišu glavne ciljeve, smernice i prioritetne sektore podrške Zajednice u određenim poljima.

Finansiranje pod MEDA programom je otvoreno ne samo za države i regione, nego takođe i za lokalne vlasti, regionalne organizacije, javne agencije, lokalne zajednice, organizacije koje podržavaju biznis sektor, privatne operatore, zadruge, uzajamna udruženja, fondacije i NVO. U MEDA postoje dva tipa programa:

Bilateralna saradnja - Oko 90% od MEDA fondova se izdvaja za programe koji podržavaju ekonomsku tranziciju i poboljšavaju socio-ekonomsku ravnotežu.

Regionalna saradnja - Oko 10% od MEDA fondova se izdvaja za sledeće programe kojima se nadopunjuju i pojačavaju bilateralni programi.

1. Političko i bezbednosno partnerstvo, kojim se nastoji stvoriti mir u regionu.
2. Ekonomsko i finansijsko partnerstvo kojim se nastoji voditi dijalog o pridržavanju sa sektorskom ekonomskom politikom, da bi se podstakla saradnja između nevladinih tela kao što su trgovinske komore, ekonomski instituti tela koja promovišu trgovinu, kao i da bi se sprovedli regionalni projekti kojima se korisno nadopunjuju bilateralne mere.
3. Socijalna, kulturna i ostala partnerstva, koja omogućavaju međusobno upoznavanje i razumevanje ljudi. Glavne regionalne aktivnosti MEDA koje deluju u pravcu kultura i civilizacija su sledeće: Euromed Heritage (Euromed nasleđe), koji ima za cilj očuvanje i razvijanje kulturnog nasleđa evro-mediteranskog regiona (za više informacija vidi http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/med/regional/heritage_en.htm) i Euromed Youth (Euromed za omladinu), koji omogućava integraciju mladih ljudi u društveni i profesionalni život i stimuliše demokratizaciju građanskog društva u mediteranskim partnerskim državama. Pod dodatne specifične ciljeve spadaju još i poboljšanje razumevanja među mladima širom Mediterana, povećavanje važnost omladinskih organizacija i razvijanje aktivnog građanstva mladih. Detaljnije informacije o ovom programu možete potražiti na adresi: The European Commission, DG Education and Culture, Youth Unit, B-1049 Brussels, E-mail: youth@cec.eu.int; i posetiti link: http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/med/regional/youth_en.htm i http://europa.eu.int/comm/youth/program/index_en.html.

Kontakt: Ms Carla MONTESI (Head of Unit)
EuropeAid – A3
Tel +32 2 296 1453
Fax +32 2 296 6217
E-mail carla.montesi@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/euromed/meda.htm

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/med/index_en.htm

6.3.2. OSTALE BUDŽETSKE LINIJE KOJE MEDA NE POKRIVA

Ostale operacije u korist bliskoistočnih zemalja u razvoju (19 08 06)

Budžetsko izdvajanje: 10,57 miliona €.

Od ove budžetske linije se očekuje da će pokriti operacije u zemljama koje nisu obuhvaćene odredbama iz MEDA (Jemen, šest zalivskih država iz Saveta za saradnju, Iran, i možda Irak). Podržane mere na koje se odnosi podrška su sledeće: promocija ekonomskih, društvenih i političkih promena i razvoj; ekonomska saradnja; jačanje demokratije i građanskog društva; pomoć izbeglicama i kontrola droge.

Kontakt: Ms Laura BAEZA (Head of Unit)
Direktorat-General External Relations — FI
Tel +32 2 296 1339
E-mail: laura.baeza@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/gr/index.htm

6.3.3. CENTRALNA EVROPA I CENTRALNA AZIJA — TACIS

Pomoć partnerskim državama u istočnoj Evropi i centralnoj Aziji (19 06 01)

Preko-granična saradnja u strukturnim pitanjima (19 06 02)

Rehabilitacione i rekonstruktivne operacije u partnerskim državama u istočnoj Evropi i centralnoj Aziji (19 06 04)

Pomoć za nuklearni sektor (19 06 05)

Budžetsko izdvajanje: 371,61 / 53,00 / p.m. / 66,23 miliona za gornje stavke po navedenom redosledu.

Ove budžetske linije pokrivaju finansiranje tehničke pomoći koja je osmišljena da podrži prelaz ka tržišnim ekonomijama i osnaži demokratiju i vladavinu zakona u partnerskim državama. Mere podrazumevaju podršku institucionalnoj, pravnoj i administrativnoj reformi, privatnom sektoru i ekonomskom razvoju, oslovljavanje posledica društvenih promena, infrastrukturne mreže, promovisanje zaštite životnog okruženja i upravljanje prirodnim resursima i razvoj seoske ekonomije.

Zatim, projekti će promovisati podršku nuklearnoj bezbednosti, međudržavnu, međuregionalnu i preko-graničnu saradnju, ravnopravne mogućnosti za žene, kao i uzimanje u obzir društvenog uticaja reformskih mera.

Države korisnice su: Jermenija, Azerbejdžan, Belorusija, Gruzija, Kazahstan, Kirgistan, Moldavija, Rusija, Turkmenistan, Tadžikistan, Ukrajina i Uzbekistan. Posle 2003. godine Mongolija je bila uključena u operacije umesto nekih azijskih i latino-američkih zemalja. Kao što je već napomenuto TACIS će biti zamenjen sa ENPI počev od 2007. Postoje tri tipa TACIS programa:

- Nacionalni, tj. državni programi: Ovo su indikativni programi koji traju 3-4 godine, koji ukazuju na prioritete i područja za saradnju, kao i na godišnje i dvogodišnje akcione programe, na projekte koje treba podržati i na raspoložive finansije, a sve to unutar smernica koje su definisane indikativnim programom.
- Regionalni programi: programi u kojima učestvuje više država se primenjuju u područjima kao što je zaštita životnog okruženja

i promocija transportnih mreža. Preko-granični programi se takođe postavljaju u cilju promocije saradnje i razvoja veza između susednih zajednica u raznim zemljama. Ovi regionalni programi su zasnovani na indikativnim i akcionim programima.

- Programi za male projekte: ograničeni broj programa za male projekte se koristi za oslovljavanje veoma specifičnih zadataka kao na primer davanje saveta vladama u određenim područjima: regulisanje trgovačke saradnje u višem obrazovanju, ili podsticanje investicija iz EU u partnerskim državama. Pošto njihovi ciljevi nisu postavljeni, imajući u vidu nekog predefinisano korisnika, oni se organizuju na drugačiji način pri čemu se određeni prioriteti postavljaju svake godine.

Kada se države članice dogovore oko takvih projekata tehničke pomoći, oni se postavljaju na veb-strana EuropeAid: <http://europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>. Organizacije iz EU se odaberu da implementiraju projekte i da prenose znanje i stručnost korisnicima u partnerskim državama.

TACIS regionalni akcioni program:

Ovaj regionalni program oslovljava probleme koji su po svojoj prirodi regionalni i dotiču se specifičnih pitanja. Zato su razvijeni osnovni programi i potprogrami da bi mogli da zadovolje određene specifične potrebe. Ovde se misli na: Partnerski program za institucionalnu izgradnju (IBPB), TEMPUS i preko-graničnu saradnju, a za koje slede detaljniji opisi:

Partnerski program za institucionalnu izgradnju (IBPP):

Ovaj program sadrži opšte ciljeve TACIS-a i njime se podržava prelaz na tržišne ekonomije, demokratiju i vladavinu zakona razvojem neprofitnih organizacija iz građanskog društva, lokalne i regionalne vlasti i javne institucije. IBPP je zasnovan na međunarodnom partnerstvu i razmenama između organizacija ili institucija. Podržavaju se dva tipa partnerstva:

- Partnerstva između institucija koje igraju ključnu ulogu u procesu tranzicije, tj. izvršnih (ministarstva, nacionalne agencije), zakonodavnih ili upravnih tela.
- Partnerstva između organizacija građanskog društva (NVO ili profesionalnih udruženja) ili lokalnih i regionalnih vlasti - ovo podrazumeva sprovođenje projekta zajedno sa partnerskom

organizacijom iz EU, sa ciljem da se ojača lokalni partner i postignu održivi rezultati.

Svakako proverite http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/ibpp/index_en.htm za više informacija, ili kontaktirajte EuropeAid – A3 Ms Carla Montesi, Email: carla.montesi@cec.eu.int ili Europeaid-ibpp@cec.eu.int.

Tempus program:

Ovaj program podržava partnerstva između institucija za visoko obrazovanje u državama članicama i u partnerskim državama, pa se stoga promoviše reforma i restrukturiranje sistema visokoškolskog obrazovanja u partnerskim državama i njihovo prilagođavanje novim društveno-ekonomskim potrebama. Polja interesa mogu biti sledeća: razvoj nastavnog plana; reforma strukture i institucija; obuke za određene veštine kod specifičnih potreba; i doprinosi obrazovanja i obuke za građanstvo i demokratiju.

Tipovi aktivnosti koji se finansiraju preko Tempus-a su Zajednički evropski projekti (Joint European Projects – JEP), Projekti umrežavanja (Networking Projects – NP) i Individualni grantovi za mobilnost (Individual Mobility Grants – IMG). JEP i NP se finansiraju u periodu od dve do tri godine sa ciljem da se restrukturiraju i modernizuju visoko-obrazovni sistemi i njihova uloga u društvu time što se obezbeđuje okvir za partnerstva između univerziteta u partnerskim državama i državama članicama EU. IMG su usaglašeni sa dva druga tipa aktivnosti, a njihov cilj je da se pomogne pojedincima (npr. učiteljima, trenerima, univerzitetskim administratorima ili višim zvaničnicima u ministarstvima, osobama koje pripremaju obrazovne programe i planove i drugim stručnjacima) u radu sa određenim specifičnim aktivnostima u drugim državama.

Program Tempus je otvoren za sve zemlje koje su kvalifikovane za TACIS program i sve priznate visoko-obrazovne institucije mogu da se prijave. Njime upravlja Evropska komisija, generalni direktorat za obrazovanje i kulturu [Direktorat-General Education and Culture] – B6, Mr. Augusto Gonzalez Hernandez (šef odeljenja), E-mail augusto.gonzalez-hernandez@cec.eu.int, Tel +32 2 296 6319. Pogledajte takođe i <http://www.europa.eu.int/comm/education/tempus/home.html> za dodatne informacije.

TACIS preko-granina saradnja (CBC):

CBC programi imaju za cilj da poboljšaju ekonomiju i društvene veze između pograničnih regiona, sa naglaskom na preko-graničnu i dugotrajnu saradnju. Pomoć je dostupna u sledećim područjima: administrativnih reformi, lokalnog ekonomskog razvoja, društvenim poslovima, ekologiji i efikasnom iskorišćavanju energije. Cilj je da se podrže ova prioritetna područja tako što će se različitim partnerima omogućiti da rade zajedno na zajedničkom problemu sa obe strane granice, ili na razvijanju partnerovih kompetencija u prioritetnim područjima.

Sredstvo za male ili mikroprojekte je deo CBC programa. Ovo sredstvo podržava projekte saradnje malog obima između regiona, gradova i lokalnih vlasti u NIS (Ruska federacija, Belorusija, Ukrajina i Moldavija), kandidatskim državama i u Evropskoj uniji.

Za daljnje informacije, proverite link: http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/tacis/cbc_en.htm ili kontaktirajte delegaciju Evropske komisije u relevantnoj državi. Linkovi delegacija mogu da se pronađu na sledećoj adresi: http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/tacis/links_del_en.htm.

Svi pozivi za predloge za grantove i tendere pod TACIS-om se oglašavaju na sledećoj veb-strani EuropeAid Internet prezentacije: <http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>.

Kontakt: Ms Barbara LUECKE (Head of Unit)
EuropeAid – A1
Tel +32 2 296 3223
Fax +32 2 296 7482
E-mail barbara.luecke@cec.eu.int

Veb-strana:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/tacis/index_en.htm

6.3.4. KORISNI VEB-SAJTOVI

IPA veb-sajt:

http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/ipa/index_en.htm

PHARE veb-sajt:

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/index.htm>

ISPA

(Instrument za strukturnu politiku za pret-pristupanje):

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/ispa/ispa_en.htm

SAPARD

(Specijalni program pomoći za razvoj poljoprivrede i sela):

http://europa.eu.int/comm/agriculture/external/enlarge/index_en.htm

Pozivi za tendere za eksternu pomoć od EC za pret-pristupanje:

<http://europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>

Svakodnevni elektronski oglasi tendera:

<http://ted.publications.eu.int/official>

Praktični priručnik Phare, ISPA i ugovorne procedure u Sapard-u:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

Phare izdanja:

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/publist.htm>

Programi preko-granične saradnje

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/programs/index.htm>

MEDA:

http://ec.europa.eu/comm/external_relations/euromed/meda.htm

TACIS:

http://ec.europa.eu/comm/external_relations/ceeca/tacis/index.htm

ENP:

http://europa.eu.int/comm/world/enp/index_en.htm

Korisni linkovi i kontakti

Više informacija o finansiranju i grantovima

EU budžet:

http://www.europa.eu.int/comm/budžet/index_en.htm

Grantovi i pozajmice:

http://www.europa.eu.int/grants/info/introduction_en.htm

Procedure finansiranja, apliciranja i sklapanja ugovora:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/index_en.htm

Procedure i standardni dokumenti

(priručnici za prikupljanje sredstava):

http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

Projekti i programi

(razvrstani po geografskom području i sektoru):

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/index_en.htm

Finansijske odredbe koje se primenjuju na opšti budžet evropskih zajednica:

http://www.europa.eu.int/comm/budžet/publications/other_en.htm#financial_regulation

Metode evaluacije:

<http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/evaluation/methods/index.htm>

Inostrana predstavništva Komisije:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/repdel

Delegacije Evropske Komisije u zemljama u razvoju:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/delegations/intro/web.htm

Opšte informacije o Strukturnim fondovima**Evropski regionalni razvojni fond:**

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/prord/prord_en.htm

Evropski socijalni fond:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/prord/prords/prdsb_en.htm

Evropski fond za poljoprivrednu podršku i garancije:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/prord/prords/prdsc_en.htm

Uputstva o Finansijskom instrumentu za ribarstvo:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/prord/prords/prdsd_en.htm

Kohezioni fond:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/procf/cf_en.htm

Instrument za strukturnu politiku za pret-pristupanje:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/ispa/ispa_en.htm

Inicijative zajednice:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/intro/regions5_en.htm#3

Inovativne akcije:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/intro/regions5_en.htm#5

Odredbe u vezi sa Strukturnim i Kohezionim fondom**Odredbe za Strukturni fond 2000-2006:**

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/regul_en.htm

Odredbe za Kohezioni fond 2000-2006:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/cf_en.htm

Predlog odredbi za nove Strukturne fondove**u periodu 2007-2013:**

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/intronewreglo713_en.htm

Odredbe o pret-pristupanju (ISPA):

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/ispa_en.htm

Odredbe o pret-pristupanju (SAPARD):

http://europa.eu.int/comm/agriculture/external/enlarge/leg/index_en.htm

Projekti u različitim državama i regionima**koje pripadaju Uniji****Informacije o evropskoj regionalnoj politici**

(inicijativama, projektima i fondovima) u svakoj državi članici:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/country/prordn/index_en.cfm

Uspešni primeri iz Evropskog regionalnog razvojnog fonda i Kohezionog fonda:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/projects/stories/index_en.cfm

Aktivnosti Evropskog socijalnog fonda u državama članicama:

http://europa.eu.int/comm/employment_social/esf2000/member_states-en.htm

Interreg III:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/interreg3/index_en.htm

Korisne tačke za kontakt u Komisiji

DG Regional Policy (Regionalna politika):

Rue du Père de Deken 23, 1040 Brussels, Belgium

Mailing address: Rue de la Loi/Wetstraat 200, 1049 Brussels, Belgium

Web: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

E-mail: regio-info@cec.eu.int

Directorate A – Resources, Budgetary and Financial Management

(Resursi, budžetsko i finansijsko upravljanje)

Mr Jean-Marie SEYLER

Tel +32 2 295 46 81

Directorate B – Conception and reform of cohesion policy, coordination, legal matters, solidarity fund (Konceptcija i reforma kohezije politike, koordinacija, pravna pitanja, fond solidarnosti)

Mr Ronald HALL

Tel +32 2 295 44 01, Fax +32 2 299 2430

Directorate C – Thematic development, impact, evaluation and innovative actions (Tematski razvoj, uticaj, evaluacija i inovativne akcije)

Ms Natalija KAZLAUSKIENE

Tel +32 2 295 9387

Directorate D – Territorial Cooperation, urban actions and outermost regions (Teritorijalna saradnja, gradske akcije i najudaljeniji regioni)

Ms Elisabeth HELANDER

Tel +32 2 295 0354, Fax +32 2 299 2430

Directorate E – Programmes and Projects in Austria, Denmark, Germany, Latvia, Lithuania, Slovakia, Sweden and the United Kingdom (Programi i projekti u Austriji, Danskoj, Nemačkoj, Latviji, Litvaniji, Slovačkoj, Švedskoj i Ujedinjenom kraljevstvu)

Mr Jose PALMA ANDRES

Tel +32 2 295 1531, Fax +32 2 296 2372

Directorate F – Programmes and Projects in Belgium, Czech Republic, Estonia, Finland, Ireland, Luxembourg and Spain (Programi i projekti u Belgiji, Češkoj, Estoniji, Finskoj, Irskoj, Luksemburgu i Španiji)

Ms Katarina MATHERNOVA

Tel +32 2 296 9508

Directorate G – Programmes and Projects in Cyprus, Greece, Hungary, Italy, Malta and the Netherlands (Programi i projekti na Kipru, u Grčkoj, Mađarskoj, Italiji, Malti i Holandiji)

Mr Alejandro CECCHI LANG

Tel +32 2 295 6838

Directorate H – Programmes and Projects in France, Poland, Portugal, Slovenia and ISPA (Programi i projekti u Francuskoj, Poljskoj, Portugaliji, Sloveniji i ISPA)

Mr Luis RIERA FIGUERAS

Tel +32 2 296 5068, Fax +32 2 295 4397

DG Employment and Social Affairs (Zaposlenje i socijalni poslovi):

Rue Joseph II 27 & 37, 10000

Brussels, Belgium

Adresa za slanje pisama: Rue de la Loi/Wetstraat 200, 1049

Brussels, Belgium

Veb-strana: http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/index_en.html

E-mail empl-info@cec.eu.int

Directorate A/4 – ESF policy coordination (koordinacija ESF politike)

Ms Marie DONNELLY

Tel +32 2 296 0332, Fax +32 2 296 9778

Directorate B/4 – Community Initiatives (Inicijative zajednice)

Mr Jean-François LEBRUN

Tel +32 2 299 2274, Fax +32 2 296 9770

Directorate D – Adaptability, Social Dialogue and Social Rights
(Adaptabilnost, društveni dijalog i društvena prava)

Mr Bernard JANSEN

Tel +32 2 295 7604, Fax +32 2 295 6073

Directorate I – International and Horizontal Affairs

(Međunarodni i horizontalni poslovi)

Mr Jean-Paul TRICART

Tel +32 2 299 0511

Directorate I/1 – International affairs and Enlargement

(Međunarodni poslovi i proširenje)

Mr Jean-Paul TRICART

Tel +32 2 299 0511

Directorate I/2 – Communication (Komunikacije)

Ms Barbara NOLAN

Tel +32 2 296 0755

DG Agriculture (Poljoprivreda):

Rue de la Loi 130, 1040 Brussels, Belgium

Adresa za slanje pisama: Rue de la Loi/Wetstraat 200, 1049

Brussels, Belgium

Veb-strana: http://www.europa.eu.int/comm/agriculture/index_en.htm

E-mail: agri-library@cec.eu.int

Directorate K/3 – Relations with agricultural NGOs (Odnosi sa
poljoprivrednim NVO)

Mr Gerard KIELY

Tel +32 2 298 7427, Fax +32 2 299 9304

Directorate B/2 – Enlargement (Proširenje)

Mr Rudy VAN DER STAPPEN

Tel +32 2 295 4509

DG Fisheries (Ribarstvo):

Rue de la Loi 170, 1040 Brussels, Belgium

Adresa za slanje pisama: Rue de la Loi/Wetstraat 200, 1049

Brussels, Belgium

Veb-strana: http://www.europa.eu.int/comm/fisheriespolicy_en.htm

E-mail: fisheries-info@cec.eu.int

Directorate E/2—Communication and Information (Komunikacije i informacije)

Ms Chiara GARIAZZO

Tel +32 2 299 9255, Fax +32 2 299 3040

Korisni veb-sajtovi

Treći izveštaj o ekonomskoj i socijalnoj koheziji:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion3/cohesion3_en.htm

Regionalna politika i lisabonska strategija

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/themes/lisbon/lisbon_en.htm

Strateške smernice zajednice za 2007-2013

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/2007/osc/index_en.htm

Linkovi prema EU15 nacionalnih veb-sajtova koji pružaju informacije o evropskim i regionalnim razvojnim programima

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/country/gateway/index_en.cfm

Linkovi prema nacionalnim rukovodećih vlastima

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/manage/authority/authority_en.cfm?pay=other

Linkovi ka nacionalnim veb-sajtovima pristupajućih država koji sadrže dokumente o Strukturnim i kohezionim fondovima

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/themes/doc/progdoc.doc

AKCIONI SERVIS EVROPSKIH GRAĐANA (ECAS)

KO SMO MI?

Akcioni servis evropskih građana (European Citizen Action Service - ECAS) osnovan je 1990. godine kao međunarodna neprofitna organizacija, nezavisna od političkih partija, komercijalnih interesa i institucija Evropske unije (EU).

članice ECAS-a pokrivaju različita područja aktivnosti u EU i u kandidatskim državama: građanske slobode, kultura, razvoj, zdravstvena i socijalna pomoć.

Sedište ECAS-a se nalazi na adresi *rue du Prince Royal no. 83, 1050 Brussels* (Brisel). Naš dokumentacioni centar se nalazi na adresi *Rue du Prince no. 53*, gde deli prostorije sa Evropskim fondacionim centrom (European Foundation Center - EFC). Biblioteke obe organizacije sadrže jedinstvenu zbirku informacija o finansiranju iz fondacija i izvora u EU.

NAŠI CILJEVI

1. Jačanje evropske strategije NVO u državama članicama i državama kandidatima za ulazak u EU.
2. Odbrana prava slobodnog kretanja i promocija inkluzivnijeg evropskog građanstva.
3. Vođenje kampanja u cilju povećanja transparentnosti i reformisanja institucija EU.

Za više informacija posetite naš veb-sajt.

Kontakt:

ECAS

83 rue du Prince Royal

B-1050 Brussels

E-mail: info@ecas.org

Veb-strana: www-ecas.org

Tel +32 2 548 04 90

Fax +32 2 548 04 99

BALKANSKA MREŽA ZA RAZVOJ GRAĐANSKOG DRUŠTVA (BCSDN)

Balkan Civil Society Development Network (Balkanska mreža za razvoj građanskog društva) je mreža koju sačinjavaju 11 organizacija građanskog društva i ekumenskih organizacija iz 7 zemalja i teritorija balkanskog regiona (Albanija, Bugarska, Hrvatska, Makedonija, Rumunija, Srbija, Crna Gora i Kosovo).

Članice balkanske mreže su: Albanian Civil Society Foundation (Albanska fondacija za građansko društvo), Diaconia Agapes (Albanija), Macedonian Center for International Cooperation (Makedonski centar za međunarodnu saradnju), Women's Alliance for Development (Ženska alijansa za razvoj, Bugarska), Pokrov Foundation (Pokrov fondacija, Bugarska), Opportunity Associates Romania, AIDRom (Rumunija), Ecumenical Humanitarian Organization (Ekumenska humanitarna organizacija, Srbija), NIT (Hrvatska), EOS (Hrvatska) i We Are With You (Mi smo sa vama, Albanija).

Pozadina

Balkanska mreža je pokrenuta 2001. godine pod imenom „Capacity Building Hub Programme” (čvorište za izgradnju kapaciteta), i bila je deo jedne veće inicijative pod nazivom „WCC South-East Europe Ecumenical Partnership” (Ekumensko partnerstvo Svetskog saveta crkvi za jugoistočnu Evropu). Ova inicijativa je okupljala crkve, ekumenske organizacije i organizacije građanskog društva sa ciljem da poboljša njihovu koordinaciju i unapredi saradnju. Cilj gore spomenutog programa „čvorišta za izgradnju kapaciteta” bio je jačanje individualnih kapaciteta osoblja i organizacionih kapaciteta i veština i umeća uključenih agencija.

Inicijalni pilot program je trajao od 2001 do 2003, i u njemu je organizovano 5 međudržavnih poseta i propratnih izveštaja, 3 partnerska sastanka, 5 treninga, 7 poseta razmene i konsultacija, i publikovani su internet direktorijum treninga i trenera, i odgovarajući adresar. Shodno tome, Balkanska mreža za razvoj građanskog društva je pokrenuta u decembru 2003 kao rezultat uspešne saradnje na uzajamnom jačanju kapaciteta partnerskih organizacija.

Vizija

Trajan mir, sloga i prosperitet društava u regionu Balkana.

Misija

Osnaživanje građanskog društva preko razmene i razvijanja lokalnih praksi i koncepata, i jačanja aktera građanskog društva.

Ciljevi i pravci delovanja

1. Intenzivirati komunikaciju između aktera građanskog društva u regionu kao osnovu za bi/multilateralnu saradnju;
2. Povećati mobilizaciju resursa i podrške;
3. Povećati znanje i umeća kao osnovu za viši kvalitet našeg rada;
4. Povećati promociju međ-kulturne razmene i kulturu uzajamne razmene resursa kao osnovu za uspešnu/delotvornu mrežu.

Aktivnosti

U periodu 2003-2004, aktivnosti su bile usmerene na jačanje kapaciteta kod individualnog osoblja i organizacija, i umeća partnerskih organizacija putem prilagođenih paketa treninga, razmena i savetovanja. Kao rezultat svega toga, ustanovljen je zajednički fond trenera i kurseva, čime su kapaciteti svih partnera ojačani putem razmene najboljih praksi i informacija.

Iako se zadržao fokus na jačanju pojedinaca, kolektiva i organizacija, aktivnosti mreže u periodu 2004-2006 se preusmeravaju na tematsku saradnju u 3 zajedničke prioritetne teme (EU finansiranje, lobiranje i zastupanje; standardi i etika treninga i savetovanja, mobilizacija resursa) i specifične teme (na primer, žene i borba protiv trgovine belim robljem; zajednička društvena odgovornost i borba protiv korupcije; decentralizacija; dijakonijske prakse). Ovakav vid saradnje uključuje treninge, razmene/ posete radi sticanja novih iskustava, radionice, publikacije i radne grupe o specifičnim temama sa ciljem da se jačaju kapaciteti i umeća kao i saradnja,

razmena informacija i akcionih platformi u tim područjima. Pored toga, sprovodiće se aktivnosti koje će promovisati razmenu resursa između kultura kao na primer, rečnik građanskog društva, razmena studija slučaja, regionalne posete.

Struktura

Balkanska mreža se sastoji od partnerskih organizacija koje su jednake po pravima i obavezama kao članovi mreže. Princip saradnje, partnerstva, tolerancije, dijaloga i uzajamnog poštovanja jesu osnovna radna načela u mreži. Mreža se sastoji od Upravne grupe, Osnovne/središnje grupe, Radnih grupa i Sekretarijata.

Upravna grupa se sastoji od direktora ili viših predstavnika partnerskih organizacija i sastaje se jednom godišnje (svakog proleća) da bi se raspravljalo o upravnim pitanjima strategiji daljeg rada. Na svakom sastanku se primenjuje princip rotacije predsedavajuće osobe.

Osnovna /središnja grupa se sastoji od kontakt osoba iz partnerskih organizacija i sastaje se jednom godišnje (na jesen) radi koordiniranja konkretnih aktivnosti.

Radne grupe su tematski mehanizmi radi saradnje u specifičnim pitanjima i temama. Svaki partner može da inicira, vodi i pridruži se svakoj Radnoj grupi.

Sekretarijat, koji se trenutno nalazi u Makedonskom centru za međunarodnu saradnju u Skoplju u Makedoniji, rukovodi svakodnevnim funkcijama i koordinira rad mreže.

MISIJA

Makedonski centar za međunarodnu saradnju (MCMS) je organizacija građanskog društva koja deluje na područjima održivog razvoja, podizanja nivoa javne svesti i socijalne - humanitarne pomoći.

Cilj MCMS je promocija, podrška i razvoj lokalnih, nacionalnih i međunarodnih inicijativa koje podržavaju održivi razvoj u Makedoniji i inostranstvu.

Radi implementacije svojih ciljeva i zadataka, MCMS mobilize i organizuje ljudske resurse, finansijska i materijalna dobra, kako u zemlji, tako i u inostranstvu.

MCMS obezbeđuje finansiranje za aktivnosti iz brojnih agencija Svetskog saveta crkvi i od državnih i međunarodnih organizacija.

CILJEVI, SEKTORI I METODE

Strateški ciljevi MCMS su:

- promocija mira;
- dalji razvoj građanskog društva;
- pomoć grupama u potrebi.

MCMS je aktivan u sledećim sektorima:

- snabdevanje vodom i sanitarija;
- obrazovanje;

- razvoj sela;
- zapošljavanje i stvaranje prihoda;
- građansko društvo i demokratizacija;
- pomoć u hitnim i kriznim situacijama.

MCMS implementira svoje aktivnosti putem:

- podrške projekata;
- treninga i konsultacija;
- informisanja;
- zastupanja i lobiranja;
- upravljanja

Adresa

Nikola Parapunov str. bb, Skopje
 P.O. Box 55, 1060 Skopje, Macedonia
 Tel: 02/ 365 381
 Fax: 02/ 365 298
 e-mail: mcms@mcms.org.mk
 web: www.mcms.org.mk
www.civicworld.org.mk